

GALOPPSPORTENS FRAMTID

Utredning beslutad av ATG och Svensk Galopp december 2006

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRSLAG

1	EKONOMISKA KONSEKVENSER AV FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER	5
2	VI KONSTATERAR	13
3	VARFÖR BLEV DET SÅ HÄR?	21
4	VAD HÄNDER OM INGENTING GÖRS?	25
5	INRIKTNING OCH SLUTSATSER INFÖR FRAMTIDEN	29
6	KRAFTSAMLING OCH INFLYTANDE NYCKELORD FÖR EN EFFEKTIVARE ORGANISATION	33
7	NYA TAG MED STARKARE NÄTVERK OCH NY STRUKTUR	43
8	KULTUR, STYRNING OCH ARVODERING	53
9	ÖVRIGT	59

BAKGRUND

10	UPPDRAGET OCH PROJEKTORGANISATIONEN	69
11	GENOMFÖRANDET AV PROJEKTET	73
12	GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR	77
13	GALOPPSPORTEN I ETT HISTORISKT PERSPEKTIV	79
14	GALOPPSPORTEN I EGNA UTREDNINGAR	83
15	GALOPPSPORTEN I OFFENTLIGA UTREDNINGAR, AVTAL MED STATEN OCH EU, SAMT NORGE OCH DANMARK	89
16	GALOPPSPORTEN INTERNATIONELLT	97
17	GALOPPSPORTEN OCH NÄRINGSVERKSAMHETERNA	101
18	GALOPPSPORTEN OCH MÄNNISKORNA	123
19	GALOPPSPORTEN I ETT OMVÄRLDSPERSPEKTIV	133

BILAGOR

BILAGA 1	PROJEKTPLAN "GALOPPSPORTENS FRAMTID"	139
	BILAGA 1:1 STRUKTURUTREDNING	143
	BILAGA 1:2 BUDGET	145
BILAGA 2	GALOPPSPORTENS FASTIGHETSBESTÅND	147
BILAGA 3	TRÄNARKALKYL	157
BILAGA 4	EXEMPEL PÅ EKONOMISKA EFFEKTER AV UTREDNINGENS FÖRSLAG	158

FÖRORD

Uppdraget att utreda "Galoppsportens Framtid" påbörjades i september år 2007 och har genomförts med utgångspunkt från en projektplan som fastställdes av Aktiebolaget Trav och Galopp (ATG) och Svensk Galopps (SG) styrelser i oktober samma år. Projektplanen med direktiv framgår av bilaga 1.

Resultatet av utredningen – såväl förslag som vad de betyder ur främst ett ekonomiskt perspektiv – redovisas i kapitel 1. Utredningens slutsats är att galoppsporten bör reorganiseras så att den kan ledas och utvecklas utifrån ett nationellt och skandinaviskt perspektiv i nära samverkan med ATG, samtidigt som de resurser som ställs till galoppsportens förvaltande av främst ATG kan utnyttjas bättre.

I rapporten belyses dessutom ett antal frågor som framgår av direktiven av sådan karaktär att de fortsatt bör beredas och behandlas av galoppsporten själv. Det handlar om vintergaloppen, hindersporten, aveln, ungdomsverksamheten med mera. Ytterst är det en fråga om hur galoppsporten önskar använda sina resurser, det vill säga vad galoppsporten vill prioritera. Synpunkter och förslag på dessa områden får därför betraktas som bidrag till den fortsatta handläggningen inom galoppsporten.

Som framgår av kapitel 1 finns det goda förutsättningar för galoppsporten att utvecklas om de föreslagna åtgärderna vidtas, inte minst inom den professionella delen av sporten.

Uppdraget var att föreslå åtgärder som leder till:

- att aktiva inom galoppsporten får mer resurser och
- att galoppsporten ges möjlighet att utvecklas.

Som framgår av kapitel 14 och 15 har galoppsporten tidigare varit föremål för många utredningar, som utförts av ATG, SG och staten. De förslag som utredningarna kommit fram till har endast i någon mån genomförts. De statliga utredningar som genomfördes på 1970- och

1990-talen har pekat på nödvändigheten av att galoppsporten effektiviseras och att detta görs av galoppsporten själv, men inte heller dessa utredningar har i särskild hög grad påverkat förändringsbenägenheten inom sporten.

Utredningen "Galoppsportens Framtid" skiljer sig i förhållande till övriga utredningar som genomförts under årens lopp i ett antal avseenden. Förutsättningarna för att föreslagna åtgärder denna gång ska genomföras får därför bedömas som väsentligt bättre.

- Galoppsporten befinner sig i likhet med travsporten på en marknad som för första gången på över 30 år präglas av stagnation. Såväl spelet, sporten som evenemangen har stagnerat sedan början av 2000-talet, även om det möjligen kan finnas tecken på ett visst ökat intresse under den allra senaste tiden.
- Det finns idag en stor medvetenhet inom galoppsporten om de starka förändringar vårt samhälle genomgår till följd av globaliseringen av ekonomin, den tekniska utvecklingen och klimatfrågan och att åtgärder måste vidtas om galoppsporten ska kunna utvecklas i det framtida samhället.
- ATG och SG har avsatt tid och andra resurser för att utredningen ska kunna genomföras under realistiska förutsättningar, bland annat en egen organisation med styrgrupp, referensgrupp och sekretariat.
- Representanter för galoppsportens olika organisationer har getts möjlighet att under en längre tid aktivt delta i utredningsarbetet. Förslagen bygger på djupt rotade önskemål inom sporten om en reorganisering av sporten som tillgodoser högt ställda krav på effektivitet, inflytande och utvecklingsfrämjande åtgärder.
- Insikten om nödvändigheten av förändringar för att stärka konkurrenskraften finns också inom travsporten. Projektet "Framtidens Travsport" genomförs med stor kraft av ATG och Svenska Travsportens Centralorganisation (STC) i samverkan med travsällskapen och andra intressenter inom och utanför travsporten.

Utredningen har genomförts av undertecknad och Dag Johansson i samverkan med bland andra Lars Sandström, tidigare byggchef inom ATG, numera konsult. Dag Johansson har tillsammans med Lars Sandström koncentrerat sig på att utreda ekonomiska och andra villkor som berör anläggningarna, främst Jägersro och Täby. I denna uppgift har även legat att särskilt utreda fastigheterna. Det har varit ett såväl tidskrävande som grannliga arbete, som till del utförts med hjälp av värdefulla uppgifter från anläggningarna.

Eva McLaren, ATG, har med sitt betydande kunnande om svensk galopp bistått med råd och dessutom svarat för minnesanteckningar från styrgruppens sammanträden och rapporter från referensgruppens möten, som alla har kunnat ta del av på www.galoppsportensframtid.nu.

Även Björn Eklund, SG, har medverkat med goda råd och även deltagit i en del av de överläggningar som utredningen haft i Sverige och utomlands.

Anders Nissinen, ATG, har trots andra betydande uppgifter alltid varit oss behjälplig med uppgifter och goda råd.

En särskild utredning om svensk fullblodsavel har genomförts av Gradient AB i samverkan med SFAF och SG. Till huvuddelen har denna delutredning finansierats genom ett särskilt anslag från Statens Jordbruksverk. Utredningen finns på www.galoppsportensframtid.nu.

Björn Zachrisson, SRB, har bidragit med vissa statistiska uppgifter och analyser av omvärldsförändringarna har gjorts i samarbete med Bernhard Lüthi, Revir AB.

Utredningens hemsida, www.galoppsportensframtid.nu, har administrerats av Jessica Bergström. Vem som så önskar har haft möjlighet att på hemsidan eller direkt till mig framföra sina synpunkter. Så långt möjligt har framförda synpunkter och förslag även funnits med i de överväganden som vi gjort och de förslag som presenterats.

Det är inte bara drottningen i Alice i Underlandet som insett att "man måste springa så fort man kan om man ska hålla sig kvar på samma plats och att man måste springa minst dubbelt så fort om man ska komma någon annanstans". Det är även de ledamöter som ingått i referensgruppen medvetna om efter fyra sammanträden under sex dagar. Under den tiden har en stark insikt om nödvändigheten av förändringar inom galoppsporten växt fram. Referensgruppens bidrag till utredningen har varit betydande.

Utredningen överlämnas till ATG och SG i en förhoppning om att den ska bidra till en ökad insikt om vad som behöver göras för att alla engagerade människor inom sporten ska få bättre villkor och därtill få delta i en sport som har en potential att växa i Sverige.

*Olof Karlander,
Projektledare*

FÖRKORTNINGAR

ARK	Amatörryttarklubben	SFAF	Svenska Fullblodsavelsföreningen
ATG	Aktiebolaget Trav och Galopp	SFK	Skånska Fältrittklubben
BRS	British Racing School	SG	Svensk Galopp
EDRC	European Development Racing Conference	SGAB	Svensk Galopp AB
EMSBLC	European and Mediterranean Stud Book Liaison Committee	SGC	Svenska Galoppsportens Centralförbund
FSG	Föreningen Svensk Galopp	SGR	Svenska Galopptränarnas Riksförbund
GHR	Galopphästägarnas Riksförbund	SGFAB	Svensk Galopp Fastighetsförvaltning AB
GGAB	Göteborgs Galopp AB	SSGTF	Södra Sveriges Galopptränarförening
GGs	Göteborgs Galoppsällskap	StGS	Stockholms Galoppsällskap
IFHA	Federation of Horseracing Authorities	STC	Svenska Travsportens Centralorganisation
ISA	Invest in Sweden Agency	STS	Skånska Travsällskapet
JATF	Jägersro Amatörtränarförening	SvRF	Svenska Ridsportförbundet
JTG	Jägersro Trav och Galopp	TATF	Täby Amatörtränarförening
HNS	Hästnäringens Nationella Stiftelse	TGAB	Täby Galopp AB
SATF	Sveriges Amatörtränarförening	TGTF	Täby Galopptränarförening

FÖRSLAG

1 EKONOMISKA KONSEKVENSER AV FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

- Cirka 26 mkr ytterligare beräknas kunna tillföras galoppsporten under förutsättning att föreslagna åtgärder med effekt på kort sikt genomförs. Till detta kommer att den centrala organisationen förstärks personellt på områden som utbildning, ungdomsverksamhet, marknad, säkerhet och åklagarfunktionen.
 - Av de sammanlagda effekterna på över 26 mkr bidrar ATG och galoppsporten med cirka hälften vardera. Galoppsportens andel består av prishöjningar i kombination med effektiviseringar.
 - Det verkliga resultatet är beroende av hur ATG:s överskott utvecklas, hur drift- och omställningskostnaderna påverkas, förmågan inom galoppsporten att genomföra förslagen och när ATG bestämmer sig för att tillföra ytterligare medel. Det senare är tänkt att ske när galoppsporten visat att man vill och kan genomföra de åtgärder som vilar på den.
 - Av de medel som ATG anslåg till galoppsporten år 2006 gick 44 procent till de aktiva. Genomförs de föreslagna åtgärderna med effekt på kort sikt ökar andelen till 55 procent om allting annat är oförändrat. Som jämförelse kan nämnas att inom travsporten delas 60 procent av de totala medel som ATG anslår till den sporten ut till de aktiva.
 - Som en följd av det skandinaviska samarbetet kan ytterligare medel tillföras galoppsporten på längre sikt – en eventuell ny huvudstadsbana, en eventuell ökning av ATG:s överskott etc.
 - Självförsörjningsgraden, det vill säga de intäkter som galoppsporten totalt genererar i förhållande till galoppsportens kostnader, var år 2006 33 procent. Genomförs samtliga åtgärder som föreslås i detta kapitel och som får effekt på kort sikt (< 3 år), bör procenttalet öka till 34 procent. Att ökningen inte blir större på kort sikt beror på att anslaget från ATG ökar. Det är först på längre sikt som självförsörjningsgraden kan öka på grund av långsiktiga förändringar på intäkter från spelet och annat som framgår av kapitlet.
 - En modell för hur resultatförändringarna kan slå igenom på varje bana presenteras i bilaga 4. För TGAB blir resultatet på kort sikt ytterligare 15,4 mkr, för JTG ytterligare 5,1 mkr och för GGAB ytterligare 0,7 mkr. Förutsättningen är vidare att 5 mkr reserverats för särskilda utvecklingsinsatser.
 - SG och ATG bör ta fram en gemensam plan för hur förslag till åtgärder ska genomföras och att åtgärder från ATG:s sida blir en följd av de åtgärder som galoppsporten genomför.
-

I detta avsnitt redovisas ekonomiska konsekvenser av förslag till åtgärder som tas upp i kapitel 6 – 9. En del förslag får effekt på kort sikt, 1 – 3 år, andra först på längre sikt, över en tid som bedöms sträcka sig längre än tre år. De ekonomiska konsekvenserna av förslagen till åtgärder redovisas därför med hänsyn till om effekterna bedöms uppstå på kortare eller längre tid.

De beräkningar och bedömningar som görs i detta avsnitt utgår från uppgifter som lämnats av driftsorganisationerna lokalt, av egna bedömningar som redovisas i fastighetsutredningen i bilaga 2, av genomgångar med företrädare för SG och driftorganisationerna som dessa organisationer förfogar över samt med främst Björn Eklund, SG, och Eva McLaren, ATG, när det gäller anpassningen av personalorganisationen för SGAB. Upp-

gifterna är att betrakta som indikativa. För att kunna ge exakta uppgifter om vad olika förslag innebär förut-sätts en mer detaljerad genomgång av olika intäkter och kostnader än som har varit möjlig.

Utgångspunkt 1 – mer medel till de aktiva

Den centrala utgångspunkten i direktiven är att ta fram en utvecklingsstrategi som leder till att galoppsporten förbättras. Med att förbättra galoppsporten menar projektägarna att åtgärder ska vidtas så att mer medel utgår till de aktiva.

Med medel till de aktiva menas de prismedel inklusive uppfödarpremier som utgår till galoppsporten under ett år. Utvecklingen mäts som andel av de medel som ATG bidragit med samma år och redovisas i procent, det vill säga enligt följande:

$$\begin{aligned} & \text{Medel till aktiva (\%)} \\ &= \\ & \frac{\text{Prismedel + uppfödarpremier – hästägarnas bidrag till prismedlen} \times 100}{\text{Anslag som utgått från ATG}} \\ &= \\ & 44,2 \% (2006) \end{aligned}$$

År 2006 tilldelades de aktiva totalt 44,2 procent av de resurser som ATG anslag till galoppsporten. Som jämförelse kan nämnas att av de medel som ATG tilldelade travsporten gick drygt 60 procent till de aktiva. Beroende på struktur, tävlingsverksamhetens omfattning, anläggningarnas storlek etc. är en sådan jämförelse dock av begränsat värde. Av de grundbelopp som storstadsbanorna tilldelades gick 30 procent till de aktiva. För JTG var motsvarande siffra 38, för TGAB 27 och för GGAB 27. Som jämförelse kan nämnas att av de grundbelopp som tilldelats travbanorna gick 50 procent till de aktiva. Frågan för galoppsporten är inte främst att jämföra sig med travsporten, eftersom förutsättningarna till en del skiljer sig åt. Frågan är istället vad kan galoppsporten och ATG göra för att mer medel ska kunna gå till de aktiva? Den frågeställningen är också den centrala för utredningen.

Förutsättningen är att all verksamhet som en driftorganisation bedriver täcker sina egna kostnader och att de medel som därutöver finns att tillgå utgör prismedel. Denna definition är en följd av en av utgångspunkterna för projektet, det vill säga kravet på affärsmässighet. Marginalintäkten bör vara minst lika med marginalkostnaden. Avsteg från den principen bör redovisas öppet och finansieras efter beslut i särskild ordning.

Ett alternativt är att i täljaren välja samtliga intäkter som galoppsporten förfogar över. Valet att utgå från anslaget från ATG är att syftet med ATG:s verksamhet är att främja hästsporten och dess utveckling. För de intressenter som är representerade i ATG:s styrelse kan det därför vara av värde att kunna följa hur stor andel som går till de aktiva inom trav- respektive galoppsporten i förhållande till de anslag som lämnas respektive sport. Det har naturligtvis ett lika stort värde för alla som är engagerade i galoppsporten att kunna följa utvecklingen av hur mycket resurser som slutligen går till de aktiva.

Förändringen i procent är ett mått på effektiviteten i systemet när det gäller att ”krama ur” så mycket som möjligt till de aktiva. Syftet enligt direktiven är att mer medel kan tillföras de aktiva i absoluta tal, så att näringen kan växa enligt teorin om den så kallade balanspunkten som redovisades i projektet ”Framtidens Travsport”, det vill säga om medlen till de aktiva ökar kommer insatserna från de aktivas sida att öka tre gånger så mycket. Samtidigt bör hänsyn tas till hur galoppsporten hanterar andra krav som anläggningarnas skick, det vill säga underhåll och investeringar samt vidtar andra åtgärder för att främja galoppsporten på sikt. En samlad bedömning är nödvändig för att inte felaktiga slutsatser ska dras av resultatet.

Medlen till de aktiva i procent av anslaget från ATG kan förändras om

1. övriga intäkter ökar/minskar,
2. kostnaderna inom galoppsporten ökar/minskar och/eller
3. anslaget från ATG ökar/minskar.

Det är av särskilt värde att mäta förändringen av medel till aktiva i procent av anslaget från ATG på respektive driftorganisation, det vill säga på Täby, Jägersro och Göteborg i första hand.

Utgångspunkt 2 – en ökad självförsörjningsgrad

Referensgruppen har för sin del även betonat betydelsen av att galoppsporten – samtidigt som medlen till de aktiva ökar – även bör öka sin självförsörjningsgrad, som definieras enligt följande formel:

$$\begin{aligned} & \text{Självförsörjningsgraden (\%)} \\ &= \\ & \frac{(\text{Galoppsportens egna intäkter + totonettet av spel på galopp – ATG:s kostnader för spelet}) \times 100}{\text{Galoppsportens kostnadsmassa}} \\ &= \\ & 33 \% (2006) \end{aligned}$$

År 2006 var galoppsportens självförsörjningsgrad 33 procent.¹⁾

Anledningen till att det finns ett starkt önskemål inom galoppsporten själv att medverka till att öka självfinansieringsgraden är att på sikt minska riskerna för galoppsporten om spelmarknaden genomgår negativa förändringar ur ett galopperspektiv, exempelvis om marginalen för totonettet minskar. Dessutom är en aktiv inställning till spelet viktig som utgångspunkt för att öka intresset generellt som sådant kring galoppsporten. Ett intensivare tävlingsprogram samt information och marknadsföring som blir följden kommer också att bidra till att öka intresset för galoppsporten, stärka självkänslan inom sporten och därmed även bidra till att öka andra intäkter än från främst ATG.

Självförsörjningsgraden förändras om

1. andra intäkter än från ATG ökar/minskar,
2. totonettet av spel på galopp efter avdrag för ATG:s kostnader för spelet ökar/minskar och/eller
3. galoppsportens kostnads massa ökar/minskar.

Utgångspunkt 3 – Åtgärdspaketet kräver ett samordnat agerande av ATG och SG i första hand

De förslag till åtgärder som presenteras i kapitlen 6 – 9 berör i första hand projektägarna ATG och SG, men också galoppsporten i övrigt i Sverige med sällskap, driftsorganisationer och organisationer som företräder olika intressen inom galoppsporten, samt systerorganisationerna på sport- och spelområdet i Danmark och Norge.

En förutsättning för att effekten av åtgärdspaketet ska uppnås är att förslagen i allt väsentligt genomförs. Det räcker inte att enbart ATG tillför mer resurser för att galoppsporten ska kunna utvecklas framöver. I grunden handlar det om att galoppsporten går i tåten och vidtar alla mått och steg som föreslås för att effektivisera verksamheten och göra den mer affärsmässig innan krav om resurser och åtgärder från andra organisationer kan ställas. Det handlar som vanligt om att först och främst ”stada framför sin egen dörr”. SG och ATG bör ta fram en gemensam plan för genomförandet av förslagen till åtgärder.

Om organisationerna lyckas i sin strävan att reorganisera och effektivisera galoppsporten är bedömningen att förutsättningarna för att den ska utvecklas i enlighet med programskriften Galopp 200 mycket goda, vilket belyses i detta kapitel.

Utgångspunkt 4 – ansvaret för galoppsportens framtid vilar först och främst på galoppsporten

Förslagen att reorganisera galoppsporten, som framgår av kapitel 6, 7 och 9, har sin grund i kravet att få fram mer resurser till de aktiva på grund av att en för stor del av resurserna idag täcker organisationskostnader och för lite medel avsätts för att på annat sätt främja galoppsporten.

Insikten om hur det står till inom galoppsporten är stor bland företrädarna för olika organisationer inom sporten som varit representerade i projektets referensgrupp. Som framgår av de rapporter som lagts ut från referensgruppens sammanträden på www.galoppsportensframtid.nu finns det en mycket stor samsyn kring vad som behöver göras och ett stort engagemang för att åtgärder nu tas inom galoppsporten för att den ska kunna tillvarata sina möjligheter bättre i ett samhälle som är allt mer konkurrensutsatt även inom upplevelsenäringen.

Grundbulten är enligt referensgruppen och utredningen att skapa en organisation med tydligt mandat att leda och utveckla galoppsporten i Sverige i nära samverkan med banorganisationerna, ATG samt andra spelbolag och sportorganisationer i Skandinavien och på sikt även andra länder.

Utgångspunkt 5 – ett närmare och tydligare samarbete med ATG och galopp- och spelorganisationerna i Skandinavien

En central utgångspunkt för en bedömning av galoppsportens möjligheter i framtiden är hur ATG:s överskott efter skatt kommer att utvecklas framöver och hur detta överskott kommer att fördelas mellan trav- respektive galoppsporten.

På grund av att galoppsporten endast marginellt omfattas av de stora riksspelen som bland annat V75, har sedan ATG:s tillkomst, utgångspunkten varit att tilldela galoppsporten betydligt mer resurser än som genereras genom spelet på galopphästar.

Som framgår av kapitel 6, men även av kapitel 15, föreslås att 10 procent av överskottet, mot 9 procent år 2007, ska tilldelas galoppsporten. Det innebär att ytterligare omkring 13 mkr (2007 års värde) överförs till sporten. Å andra sidan kan ATG:s överskott bli mindre om förutsättningarna på en allt mer konkurrensutsatt marknad försämrats. Då kan anslaget i värsta fall till och med minska.

¹ Beräkningar utifrån de tre största banorna och centralorganisationen. Egna intäkter 17,4 mkr, totonettet av spel på galopp efter skatt 44,2 mkr, ATG:s kostnader för galoppspelet 18,4 mkr (6,7 procent av omsättningen). Kostnads massa 131 mkr. 43,2 mkr / 131 mkr = 33 procent.

Vidare föreslås att ATG inrättar ett särskilt affärsområde/-ansvar (ATG Galopp) och tillsätter en samverkanskommitté för att såväl ATG:s som galoppsportens resurser bättre ska tas tillvara när det gäller bland annat spel- och tävlingsupplägg, information och marknadsföring etc. Syftet är att främja spelet på galopphästar och att samtidigt öka ATG:s överskott efter skatt.

I linje med dessa syften bör samarbetet i Skandinavien mellan såväl galopp- som spelorganisationerna utvecklas genom att den ideella organisationen Scandinavian Racing Board bildas. Genom att samordna tävlings- och spelprogrammet är syftet att öka såväl spelet på galopphästar som ATG:s överskott efter skatt.

Förslag till åtgärder och dess konsekvenser på intäkter och kostnader

Ökade egna intäkter

PÅ KORT SIKT (1 – 3 ÅR)

- Vid Täby uppskattas intäkterna av stallar och träningsfaciliteter, som framgår av kapitel 17 och i bilaga 2, öka med 5,6 mkr om en ren självkostnadsprincip tillämpas för dagens drift- och kapitalkostnader. Summan kan i realiteten även vara högre om de underhållskostnader som faciliteterna idag fordrar inte inryms helt i 2006 års driftkostnader. Om – som även behandlas i kapitel 17 och bilaga 2 – även kapitalkostnaden tas ut för att man inte ska behöva låna för framtida reinvesteringar i stallar krävs att hyresintäkterna höjs med ytterligare 3,8 mkr. Hyresintäkterna kan naturligtvis bli lägre om kostnaderna för den löpande driften minskas. En anpassning av hyrorna för stallar och avgiften för träningsanläggningen föreslås ske över en treårsperiod.
- Stallarna och träningsfaciliteterna vid Jägersro är i avsevärt högre grad självfinansierade än vid Täby. Hyresintäkterna för stallarna täcker enligt ledningen vid JTG sina löpande kostnader. Det finns dock ett underskott för den löpande driften av träningsanläggningen som för galoppens del uppgår till cirka 0,5 mkr. Ska även Jägersrogaloppen kapitaliseras på motsvarande sätt som föreslås för Täby behöver ytterligare 1,5 mkr per år erhållas i stallintäkter och intäkter från nyttjande av träningsanläggningen behöver också öka för att säkra framtida nyinvesteringar samtidigt som priser och premier lämnas orörda. Eventuella avgiftshöjningar bör på Jägersro ske i samverkan med travsporten.
- År 2006 sålde SG tjänster och varor (årsböcker, tidsskrifter med mera) för cirka 5 mkr. Banorganisationerna sålde samma år tjänster (i form av program, entréer, av-

gifter, uppställning med mera) för cirka 5,5 mkr. För varje konkret tjänst som galoppsporten erbjuder bör priset sättas så att det täcker kostnaden. Samtliga produkter och tjänster som säljs bör gås igenom så att priset täcker kostnaden. Det kan finnas undantag när sporten medvetet vill erbjuda en vara eller tjänst under självkostnadspris. Exempel på sådana varor idag är de flesta av de publikationer som produceras genom centralorganisationens försorg. Om avsteg ska göras från självkostnadsprincipen bör dock beslut om detta fattas i särskild ordning. Rimligen bör en genomgång och utveckling av de tjänster som sporten mot ersättning resultera i en resultatförbättring på cirka 20 procent, vilket motsvarar cirka 2 mkr. Till denna summa bör rimligen även ökande sponsorintäkter tillkomma (totalt cirka 1,5 mkr år 2006), men hur stora dessa kan bli är svårt att bedöma.

PÅ LÄNGRE SIKT (> 3 ÅR)

- År 2006 uppgick banornas sammantagna direkta sponsorintäkter till cirka 1,5 mkr. År 2007 ökade Täby sina sponsorintäkter med över 500 tkr. De summor sporten idag får in genom samarbete med företag och andra organisationer är små i förhållande till vad ridsporten erhåller årligen. Galoppsporten som den Formel 1 den är inom hästsporten (fart, spänning, internationell storhet och rätt målgrupper) bör kunna utveckla ytterligare samarbeten och därmed också öka sina intäkter. Grundläggande är att sporten kan öka kvalitén och utveckla långsiktiga samarbetsformer. Detta är framför allt en uppgift för SGAB i samverkan med banorganisationerna.
- I dagsläget är galoppsportens största evenemang tämligen små i jämförelse med de största evenemangen inom övrig hästsport. Precis som för möjligheten att attrahera sponsorer har galoppsporten alla de attribut som borde vara grundläggande för möjligheterna att skapa stora publika evenemang på kommersiell basis. Utveckling av större evenemang kommer att kräva sin tid och seriöst arbete. Även i utvecklingen av evenemangen kommer det krävas att det inom sporten finns tydliga mandat och ansvar och även resurser och kompetens.
- Som framgår av kapitel 9 är en eventuell ny huvudstadsbana under utredning. Om det finns förutsättningar för en ny lokalisering av galoppsporten i Stockholmsområdet kan intäkterna bli betydande på grund av att markvärdet för nuvarande bana i Täby sannolikt är så högt att det efter investering i en ny bana kommer att finnas betydande resurser över som kan fonderas och ge möjlighet för galoppsporten att konso-

lideras. Avkastningen på kapitalet kan årligen användas för verksamheten. Vid alternativt fonderade medel som framgår nedan i vänstra kolumnen erhålls följande intäkter vid en årlig genomsnittlig avkastning på 6 procent i högra kolumnen:

- 200 mkr	12 mkr
- 300 mkr	18 mkr
- 400 mkr	24 mkr

I vilken mån det finns förutsättningar att omlokalisera galoppbanan i Stockholm med omnejd får den utredning som föreslås i samverkan med Täby kommun visa. Sannolikt kan svaret redovisas i mitten av år 2009.

- En ytterligare fråga i detta sammanhang är om det finns förutsättningar att anlägga en ny gemensam huvudstadsbana för såväl trav- som galoppsporten. I ett sådant alternativ bör investeringskostnaderna sannolikt bli lägre för galoppsportens del än om en ny separat galoppbana byggs. I så fall kommer överskottet från en eventuell försäljning av marken i Täby att öka och positivt påverka avkastningen ovan.

- Andra långsiktiga effekter på intäktssidan, som kan bli följden av en eventuell ny huvudstadsbana i samverkan med travsporten, är att intäkterna från sponsorer med mera eventuellt också kan öka i förhållande till om galoppsporten själv bedriver verksamheten. Förutsättningen är att det utifrån ett sponsorperspektiv finns ett mervärde att två sporter kan bedrivas på samma anläggning. Intäkterna från sponsorer uppgick för TGAB år 2007 till sammanlagt 1,3 mkr.

Ökade andra intäkter

PÅ KORT SIKT (1 – 3 ÅR)

- I kapitel 6 föreslås att ATG:s bidrag till galoppsporten fastställs till 10 procent av ATG:s överskott efter skatt, vilket innebär en ökning med drygt en procentenhet i förhållande till år 2007 och innebär att galoppsporten tillförs ytterligare 13 mkr i förhållande till tilldelade medel år 2007, då anslaget var 115 mkr. Förutsättningen är att överskottet inte försämras i förhållande till år 2007.

- Hur intäkterna kommer att öka till följd av en ökad spelomsättning är i dagsläget inte möjligt att bedöma, utan redovisas i detta sammanhang endast med utgångspunkt från olika ambitioner på spelområdet i enlighet med vad som framgår av kapitel 1 och 7. I det följande redovisas endast vad resultatet i mkr blir vid olika antaganden om hur spelet på galopphästar ökar:

Enligt programskriften Galopp 200 ska omsättningen

år 2010 uppgå till 500 mkr, att jämföra med 273 mkr år 2007. Effekten blir om den målsättningen förverkligas att överskottet från galoppspelet, det vill säga totonettot efter skatt och spelets omkostnader, ökar från dagens 25,8 mkr till 47,3 mkr, det vill säga en ökning med åtminstone 22,5 mkr, om allt annat är lika. Sannolikt blir ökningen större till följd av att omkostnaderna för spelet är avtagande.

Om resultatet av den utredning av spel- och tävlingsprogrammet som utredningen föreslår i kapitlen 1 och 7 blir att omsättningen av spelet på galopphästar år 2010 uppgår till 400 mkr kommer överskottet från galoppspelet, det vill säga totonettot efter skatt och spelets omkostnader, att öka från dagens 25,8 mkr till 37,8 mkr, det vill säga en ökning med åtminstone 12 mkr. Även i detta fall blir sannolikt intäkten högre på grund av att omkostnaderna för spelet är avtagande.

Ökade intäkter till följd av en ökad spelomsättning påverkar främst självfinansieringsgraden, endast marginellt anslaget till galoppsporten och då under förutsättning att ATG:s överskott ökar totalt sett.

PÅ LÄNGRE SIKT (> 3 ÅR)

- Om såväl galopp- som travsporten medverkar till att öka ATG:s överskott efter skatt kommer anslagen till sporterna långsiktigt att öka enligt den modell som för närvarande tillämpas, justerad så att 10 procent av ATG:s överskott avsätts till galoppsporten. En antagen tioprocentig ökning under förutsättning att allt annat är lika innebär för galoppsportens del att anslaget från ATG kan öka med 13,3 mkr.

- Om man vidare antar att trav- och galoppsporten i lika hög grad bidrar till att ATG:s överskott ökar i enlighet med ovanstående antagande, ökar spelet på galopphästar med 140 mkr, allt annat lika. Detta alternativ förutsätter att skatten inte ändras.

Minskade kostnader

PÅ KORT SIKT

- Förutsättningen är att fastigheterna sköts av ett särskilt fastighetsförvaltningsbolag, SGFAB. Enligt den bedömning som utredningen gör i bilaga 2 och enligt de förutsättningar i övrigt som framgår av kapitel 6 bör personalkostnaderna på anläggningsområdet kunna minska med cirka 2 mkr per år. Vidare är bedömningen att anläggningskostnaderna i övrigt bör kunna minska med ytterligare 2 mkr.

- En ny centralorganisation – SGAB – som leder och utvecklar sporten och stödjer TGAB med resurser för drif-

ten av huvudstadsbanan – innebär att den kommer att ha delvis andra uppgifter och en annan roll än SG, vilker framgår av kapitel 6. Arbetsfunktionerna kommer att genomgå stora förändringar och delar av verksamheten kommer att hanteras av andra genom avtal. I den nya organisationen sker sportadministrationen centralt för hela galoppsporten. Funktioner som löpande lönehantering, leverantörs och kundreskontra tas i ett inledningsskede om hand av ATG:s ekonomifunktion för att i ett senare skede tillsammans med travsporten ingå i SSC (Shared Service Center), som föreslagits i ”Framtidens Travsport”. Registrering och sportadministration ligger tills vidare kvar i den nya centralorganisationen. Uppskattade besparingar i förhållande till de ekonomiska förutsättningar som gällde för SG och TGAB vid ingången av år 2007 skattas till 3 mkr. Då är även kostnaderna för ökade kostnader för utlagd administration avdragna.

- Frågan har aktualiserats om tävlingsprogrammet ska begränsas till cirka nio månader per år i stället för som för närvarande under nästan hela året. Frågan belyses i kapitel 9. Besparingen uppgår till i varje fall 0,6 mkr för galoppsporten. Om kostnaderna för personal kan minskas till följd av säsonganställningar och semesteruttag vintertid blir besparingen större. Sedan är det en fråga för ATG att bedöma hur effekterna kan bli på spelet och därmed ATG:s ekonomi.

- Om det inte kan göras trovärdigt att de ekonomiska villkoren kan uppnå en ekonomisk försvarbar verksamhet under en treårsperiod bör hindersporten avvecklas. Om det visar sig finnas förutsättningar att anpassa villkoren till övrig verksamhet bör den vara kvar, i varje fall under ytterligare en treårsperiod. En nedläggning av hindersporten minskar de årliga kostnaderna med 0,5 mkr i 2007 års värde. Prismedlen uppgår dessutom till 0,8 mkr.

PÅ LÄNGRE SIKT (> 3 ÅR)

- Om det visar sig finnas förutsättningar att lokalisera galoppsporten i Mellansverige till en ny huvudstadsbana bör strävan vara att utforma anläggningen så att driftkostnaderna blir lägre än de är idag på Täby. Om såväl trav- som galoppsporten gemensamt kan bedriva respektive verksamhet i Stockholmsområdet på en gemensam anläggning kommer detta att ekonomiskt gynna såväl trav- som galoppsporten i enlighet med vad som sker på Jägersro.

Ökade kostnader

PÅ KORT SIKT

- Enligt förslag som framgår av kapitel 6 och 7 kommer ATG att belastas av ökade kostnader till följd av att ett affärsområde/-ansvar (ATG Galopp) inrättas. Det handlar om personal och kostnader för att främja spelet på galopphästar. Kostnaderna har inte skattats av utredningen.

- En reorganisering av galoppsporten kommer också kortsiktigt att medföra vissa kostnader för avveckling av personal med mera. Dessa kostnader har inte varit möjligt för utredningen att bedöma. Det är dock kostnader som på längre sikt inte kommer att belasta organisationen. En anställning underlättas av att ett antal personer står inför pensionering.

- Som framgår av kapitel 9 kan det av djurskyddsskäl vara motiverat att lägga om dirttrackbanan på Täby, oaktat att en eventuell ny galoppbana utreds. Kostnaden per år vid en avskrivning på fem år beräknas av Lars Sandström till drygt 1 mkr per år.

- Vidare föreslås i bland annat kapitel 9 att ökade insatser görs från galoppsporten centralt för att främja verksamheten i landet och för att på sikt öka banorganisationernas resultat genom lokala åtgärder. Det handlar dels om att bidra med ekonomiska resurser till projekt som genomförs av olika intressenter inom galoppsporten efter ansökningsförfarande och en högre ambitionsnivå när det gäller den verksamhet som galoppsporten själv bedriver inom sin centralorganisation, det vill säga olika projekt för att utveckla sporten i enlighet med vad som framgår av programskriften Galopp 200, och att förbättra resultatet för banornas organisationer genom lokala åtgärder.

Resultat och avstämning mot önskemål om mer medel till aktiva och en allt högre självfinansieringsgrad – även mot Galopp 200

Utgångspunkten att ta fram mer pengar till de aktiva handlar således om en lång rad åtgärder som förutsätts vidtas av ATG, SG, TGAB, JTG med flera organisationer. För att förstå hur resultatet blir för galoppsporten i stort, men också regionalt, redovisas i bilaga 4 endast åtgärder som är kortsiktiga, det vill säga de bedöms få genomslag under en treårsperiod. Som påpekats tidigare får siffrorna tas ”med en nypa salt” eftersom det är

² Baseras på en minskning av fem heltidstjänster och inköp av ekonomisk-administrativa tjänster för 500 tkr.

många förutsättningar som ska uppfyllas för att resultatet ska bli det som framgår av bilaga 4. Principen är att visa hur mycket mer resurser som kan genereras genom de åtgärder som föreslagits. Uppdraget har varit att ta fram mer pengar till de aktiva, det vill säga hästägare och tränare. Principen är att effekten av förslagen ska gå till driftorganisationen i den region där åtgärderna görs. Åtgärder som vidtas centralt fördelas på banorna i bilaga 4 i förhållande till vad banorna fick år 2006 med justering för dagavgifter, eftersom kostnaderna för den centrala verksamheten finansieras med centrala medel enligt utredningens förslag. Som framgår av kapitel 9 förslås att ett nytt system för fördelning av medlen till banorganisationerna införs på sikt.

Effekter på självfinansieringsgraden

Självfinansieringen beräknas på kort sikt endast förändras marginellt, från 33 till 34 procent. Det beror främst på att ATG tillför ytterligare medel till sporten. På längre sikt bör dock självfinansieringsgraden kunna öka genom ökade intäkter från spelet på galopphästar och andra egna intäkter, exempelvis från en eventuell avkastning av intäkter som en eventuell ny huvudstadsbana kan ge utöver vad det kostar att anlägga en ny bana med mera.

Effekter på galoppsporten

Som framgår av bilaga 4 bör drygt 26 mkr kunna tillföras de aktiva eller användas på annat sätt som galoppsporten anser mer angeläget. Av dessa 26 mkr har 5 mkr avsatts centralt för att främja verksamheten, det vill säga kunna främja sporten genom åtgärder centralt och lokalt och driftorganisationerna enligt vad som framgår av kapitel 9.

Det kan av detta vara ”kittlande” att dra slutsatsen att det nu finns medel för att öka prispengarna på kort sikt med 40 procent. Det vore dock att gå händelserna i förväg av ett antal skäl:

- Föreslagna åtgärder från galoppsportens sida kommer att genomföras under några år under vilket en viss kostnadsökning kommer att äga rum och därmed ”äta upp” en del av det beräknade resultatet.
- En reorganisering av galoppsporten kommer inledningsvis att öka kostnaderna till följd av kostnader i samband med personalminskningar etc.
- ATG föreslås höja anslaget till galoppsporten från 9 till 10 procent av överskottet stegvis och efter det att galoppsporten visat sig förmögen att genomföra sina åtgärder.

Om resultatet på några års sikt blir att ytterligare 20 mkr utgår i form av prismetel och premier till hästägarna och uppfödarna i förhållande till dagens villkor, kommer betydande effekter sannolikt att uppnås.

Om utgångspunkten är den så kallade balanspunkten, det vill säga att kostnaderna för hästhållningen ökar med faktorn 3 om prispengarna ökar med faktorn 1. Det betyder att hästägarna kan vara beredda att satsa ytterligare 60 mkr på galoppsporten under förutsättning att det idag finns en förhållandevis god balans mellan prismetel och omkostnaderna för hästarna.

Med stor sannolikhet kommer effekten att bli att främst den professionella delen av sporten kommer att stärkas. För den professionella delen av sporten spelar prismetelen en större roll än för breddverksamheten. Det är en välkommen utveckling med hänsyn till att den professionella delen av sporten tycks ha försvagats under 2000-talet, medan amatörsporten har ökat. Ska galoppsporten kunna utvecklas på sikt krävs sannolikt att både den professionella sporten och amatörsporten kan främjas.

Enligt måldokumentet Galopp 200 är målet att antalet hästar i träning ska vara 1 600 år 2010. Idag finns det 1 300 hästar registrerade i träning. Om förslagen om en effektivisering av galoppsporten genomförs och ATG gör en satsning på galoppsporten enligt utredningens förslag är det sannolikt att antalet hästar i träning ökar med 300 stycken. Det vill säga målet med 1 600 hästar år 2010 i Galopp 200 bör kunna uppnås. Det har då förutsatts att kostnaden per häst uppgår till 150 tkr per år.

Vidare kan konstateras att effekterna blir störst i huvudstadsområdet beroende på att de största rationaliseringarna uppstår där. Det är i linje med principen att den som svarar för åtgärderna också ska få del av effekterna.

Utredningen ger också förslag på andra åtgärder för att öka den delen av verksamheten som syftar till att främja galoppsporten i samhället. Satsningen har upptagits till 5 mkr. Vidare föreslås ett antal organisatoriska förstärkningar inom områden som utbildning, ungdomsverksamhet, säkerhet, marknad och hantering av domstolsärenden. Det är dock ytterst en fråga för galoppsporten själv att göra de prioriteringar som den anser är önskvärda för att främja sporten.

2 VI KONSTATERAR

Mot bakgrund av vad som kommit fram i andra avsnitt beskrivs här viktigare iakttagelser som har betydelse för utformningen av en utvecklingsstrategi med förslag till åtgärder som syftar till att främja galoppsporten i Sverige på sikt i enlighet med direktiven. Orsakssammanhangen tecknas i nästa avsnitt.

Vi kan därför konstatera när det gäller:

Spelet

- *Spelet på hästar har sedan millennieskiftet utvecklats sämre än samhällsekonomin*

Fram till slutet av 1990-talet ökade spelet på hästar i takt med den privata konsumtionen. Därefter har – med undantag för år 2007 – spelet på hästar *ökat i en lägre takt än den samhällsekonomiska utvecklingen*. Spelutvecklingen i förhållande till den privata konsumtionen belyses i projektet ”Framtidens Travsport”. Spelet på galopphästar uppgick år 2006 till 273 mkr. Om utvecklingen följt den privata konsumtionen skulle spelet detta år uppgått till 355 mkr, det vill säga varit 30 procent högre.

- *Spelet på galopphästar har successivt minskat i förhållande till spelet på travhästar*

Spelet på galopphästar har i förhållande till spelet på hästar totalt sett, minskat från 5 procent år 1970 till 2,4 procent år 2006. Under perioden 1996 – 2006 har utvecklingen av spelet på galopphästar varit ungefär hälften av vad det har varit för travhästar – 13,8 procent respektive 24,9 procent. Den utvecklingen fortsätter även under år 2007, då spelet på galopphästar ökat med 0,8 procent mot 5,4 procent för spelet på travhästar. Det sammanlagda spelet på galopphästar i kronor räknat är endast hälften av den ökning som spelet på både travhästar noterade under år 2007.

- *Banspelet har minskat i högre takt än för travsporten*
Banspelet har minskat med 64 procent mellan åren 1996 och 2006. För travsporten har minskningen varit 43 procent, det vill säga något mindre än för galoppsporten. För såväl galopp- som travsporten är banspelet numera under 10 procent av spelet totalt sett.

- *Galoppsporten kan inte påverka spelutvecklingen i banregionerna*

Den tilldelning av resurser till galoppsporten som ATG beslutar om följer spelet på hästar totalt sett i områdena Stockholm, Malmö och Göteborg. Det är i och för sig positivt för galoppsporten, eftersom spelet på travhästar ökar snabbare i dessa områden än på galopphästar, men innebär inte att galoppsporten kan påverka spelutvecklingen i dessa regioner annat än mycket marginellt. Incitament saknas i större utsträckning än för travsporten, som i sin tur endast mycket marginellt kan påverka utvecklingen av spelet.

Anslag från ATG

- *Galoppsporten har tilldelats en växande andel av ATG:s överskott efter skatt – mer än spelet på galopphästar genererar*

Galoppsporten har av ATG tilldelats ekonomiska resurser som är väsentligt större än galoppsporten bidrar med genom spelet. Motivet är att galoppsporten inte ingår i större utsträckning i riksspelen. År 1979 (tidigaste jämförelseår) fick galoppsporten 6,2 procent av ATG:s överskott efter skatt, år 1986 var andelen 7,5 procent och år 1996 8,9 procent. Sedan dess har andelen varit oförändrad 8,9 procent. Spelet på galopphästar uppgick år 1979 till 3,3 procent av det totala spelet, år 1986 till 2,7 procent, år 1996 till 2,7 procent och år 2006 till 2,4 procent.

- *Medlen till galoppsporten har i stort sett varit oförändrade under perioden 2001 – 2006*

Under perioden 1996 – 2006 har resurserna till galoppsporten ökat med 15 procent, från 99 till 114 mkr, men ökningen ägde rum under den första femårsperioden. Sedan dess har anslaget varit i stort sett oförändrat, det vill säga 114 mkr per år.

- *Det saknas överenskommelser när det gäller fördelning av resurser inom ATG mellan trav- och galoppsporten*

I såväl Danmark som Norge finns överenskommelser som reglerar fördelningen av överskottet efter skatt av spelet på hästar mellan trav- och galoppsporten. Förslag om att skapa en ökad tydlighet genom att fastställa riktlinjer på området har tidigare framförts, men avvisats av ATG:s styrelse. Galoppsporten har heller inte drivit frågan sedan slutet av år 1987.

Organisationen

- *Galoppsporten har "flera parallella strukturer" och är organiserad kring främst Täby och Jägersro*

SG är som organisation svag. Organisationen saknar resurser för att bidra till att utveckla galoppsporten i Sverige. Den sysslar med det som är absolut mest nödvändigt inom områdena registrering, utbildning, ungdomsverksamhet, internationellt samarbete, kontakterna med ATG etc. men saknar i övrigt resurser för att främja galoppsporten. Den "vetorätt" som banorna Täby och Jägersro har i SG:s styrelse har bidragit till utvecklingen. Motivet är att motverka en "skenande" styrelse från att förorsaka ekonomiska skadeverkningar. En redan hög dagavgift för banorna och en i förhållande till travsporten förhållandevis hög central kostnad för administrationen lägger ett effektivt "lock" på möjligheterna att bedriva en gemensam verksamhet i syfte att främja galoppsporten i Sverige, det vill säga den fasta kostnaden att bedriva sporten är högre än exempelvis för travsporten. Därför kan man påstå att galoppsporten organisatoriskt består av flera strukturer som arbetar förhållandevis oberoende av varandra, varav Jägersro Trav och Galopp (JTG) och Täby Galopp står i fokus.

- *Galoppsporten har på grund av sin litenhet höga centrala kostnader men lite att spara*

De centrala kostnaderna uppgick år 2006 till 17 mkr, varav 5 mkr täcks genom egna intäkter. Av den återstående delen avser 7 mkr personal, som administrerar såväl den intäkts- som icke intäktsgenererande verksamheten. Direkta verksamhetskostnader som inte möts av intäkter utgör 5 mkr, som avser transportbidrag, dopningsprover, lokalhyror, försäkringar, räntor till ATG med mera.

- *På Jägersro bedrivs galoppsporten i samverkan med travsporten*

Genom JTG bedrivs galoppsporten gemensamt med travsporten. Ett uppdrag har varit att analysera de ekonomiska villkoren i samarbetet. De ekonomiska effek-

terna av samarbetet är i huvudsak positiva för galoppsporten. Men de avtal som styr samarbetet mellan de bägge parterna ger ett stort utrymme för tolkning av hur fördelningen av löpande kostnader och intäkter ska ske. Denna otydlighet gäller även regleringen av kapitalkostnader parterna emellan. En bristande samlad dokumentation av vilka inköp som skett och historiska förändringar i hanteringen av kapitalkostnaderna gör samarbetet kring ekonomin mer och mer problematisk över tiden.

- *Det anvisas inte tillräckligt med resurser för att utveckla de större evenemangen inom galoppsporten*

För att öka intresset för sporten är en av flera förutsättningar att de tävlingstillfällen som lämpar sig att satsa på ur publik- och mediasynpunkt också ges förutsättningar för detta. En sådan förutsättning är att det finns kunskap, organisation och ekonomiska resurser för att utveckla evenemangen så att de "sticker ut" och lockar till sig såväl publik, media som sponsorer. Vi kan konstatera att det saknas en medveten strategi för att främja den typen av evenemang inom galoppsporten och ATG.

- *Många intresseorganisationer med litet inflytande*

Banorna styr, medan intresseorganisationerna för att tillvarata aveln, hästägandet med mera har ett förhållandevis begränsat inflytande.

- *Få aktiva*

Antalet medlemmar i alla organisationer med anknytning till galoppsporten i Sverige uppskattas till cirka 1 500. Enligt uppgift är många medlemmar i fler än en organisation. Antalet aktiva inom galoppsporten kan därför uppskattas till omkring 750 personer.

- *Förtroendevalda innehar sina poster länge och jävsproblemen är många*

Ledamöter i galoppsportens organisationer tenderar att inneha sina poster länge. Därmed är risken stor att den genomsnittliga åldern för styrelseledamöterna ökar och att organisationerna inte utvecklas. På sikt får därmed organisationerna svårt att attrahera yngre människor, vilka det kommer att bli en allt hårdare konkurrens om i framtiden.

Samtidigt är jävsproblemen många. Styrelseledamöter har i uppgift att verka för den organisationens bästa som styrelsen företräder. Det förekommer inte så sällan att personer som sitter i en styrelse är utsedd av en annan organisation, där personen även är ledamot av

den organisationens styrelse. Det kan leda till intressekonflikter och jävsproblem. I en ideellt inriktad verksamhet spelar detta mindre roll, men i verksamheter som hanterar betydande ekonomiska resurser uppstår inte så sällan intressekonflikter och besluten fattas inte utifrån vad som är bäst för den organisation som styrelsen företräder.

- *Ett överordnat ekonomiskt mål saknas samtidigt som olika intressenter har olika ekonomiska intressen*
Galoppsporten saknar övergripande ekonomiska mål. Det finns däremot en programförklaring om hur sporten bör se ut år 2010 i form av Galopp 200. Samtidigt har olika delar inom sporten sina ekonomiska intressen. Detta utgör ett problem i den meningen att det är svårt att värdera vad som presteras av olika styrelser inom galoppsporten. Om man inte har krav på vad som ska "levereras" kan man inte heller värdera vad som uträttats. Dessutom uppstår – som påpekats ovan – lätt jävsproblem.

- *Utbildningen och ungdomsverksamheten är nyheter som inte har integrerats fullt ut i galoppens organisationssystem*

I slutet av 1990-talet startade licensutbildningar inom galoppsporten, som genomförs i fyra steg efterhand som det finns intresse. Genom kontakter med British Racing School (BRS) i Newmarket har ett väl fungerande samarbete kring arbetsryttarutbildningar och vissa andra utbildningar från tid till annan pågått sedan ett tiotal år. En liknande utbildning har även tidvis varit förlagd till Strömsholm. Utbildningsverksamheten har kommit igång sent i förhållande till trav- och ridsporten och galoppsporten har på grund av sin storlek inte ansett sig ha möjlighet att satsa lika mycket på utbildning som dessa sporter. Sammanfattningsvis kan ändå konstateras att utbildningen skapat förutsättningar för fler intresserade att komma in i sporten utan att "trösklarna" varit för stora.

När det gäller ungdomsverksamheten har den så kallade ponnygaloppen tidigare bedrivits av Svenska Ridsportförbundet (SvRF), men nyligen övertagits av SG under begreppet "Ung Galopp". Den verksamheten som är av stor strategisk betydelse för framtiden är just under uppbyggnad med mycket små resurser. Täby satsar inte på ungdomsverksamheten, utan den hanteras i annan regi på Angarn. Vid Jägersro drivs med finansiering av banan en ungdomsverksamhet under namnet "Ung Jägersro", som även har en galoppverksamhet.

Verksamheten har brottats med organisatoriska problem, som nu är lösta.

Varken utbildningen eller ungdomsverksamheten har integrerats fullt ut i organisationssystemet inom galoppsporten. Båda dessa verksamheter är centrala för den framtida utvecklingen och borde ges en högre prioritet.

- *Galoppsporten saknar data och undersökningar om sina viktigaste målgrupper*

Det har inte gjorts undersökningar för att få underlag för att på ett professionellt sätt utveckla galoppsporten. Relevant data saknas om exempelvis hästägare för en effektiv rekrytering på detta område och andra intressenter inom sporten. Genom detta projekt görs en studie kring aveln.

Ekonomi och fastigheterna

- *Banornas ekonomi har försämrats under perioden 1996 – 2006*

Medan intäkterna har ökat från 86 till 102 mkr, det vill säga med 19 procent, under perioden 1996 – 2006 har kostnaderna ökat från 60 till 75 mkr, det vill säga med 26 procent. Omkostnaderna har i förhållande till intäkterna ökat från 70 till 73 procent.

- *Galoppsporten har inte på samma sätt som travsporten möjlighet att tillgodoräkna sig ökade fastighetsvärden eller göra skattemässigt fördelaktiga avskrivningar*

Galoppsportens ekonomiska tillgångar är begränsade till huvuddelen av Täbybanan (fastigheten Hästen 1), Angarn och 10 procent av aktierna i ATG. Jägersrobanan ägs av den skånska travsporten. Göteborgsbanan arrenderar marken av Göteborgs stad. Övriga tillgångar är begränsade. Galoppsporten har därför, med undantag för verksamheten i huvudstadsområdet, små möjligheter att generera ekonomiska resurser som fastighetsägare och/eller genom skattemässigt fördelaktiga avskrivningar, det vill säga skapa resurser för att möta sämre tider.

- *Äldre anläggningar med bristande underhåll och ombyggnadsbehov samt betydande subventioner för uppställning och träning*

Den utredning av anläggningarna som särskilt utförts och som framgår av bilaga 2 visar att det finns betydande underhålls- och ombyggnadsbehov.

Renoverings- och investeringsbehoven beräknas för Täbys del uppgå till över 37 mkr. Samtidigt subventio-

nerar Täby sina tränare – amatörer och professionella – med knappt 10 mkr per år inklusive kapitalkostnader, varav träningsanläggningen Angarn svarar för drygt 3 mkr.

För *Jägersro* är motsvarande renoverings- och investeringsbehov drygt 18 mkr. Även Jägersro galoppen subventionerar sina aktiva med åtminstone 2 mkr per år.

För *Göteborgsbanan* uppskattas investeringsbehovet till 1,1 mkr så att den är anpassad till nuvarande status.

För *Blommeröd* beräknas det omedelbara investeringsbehovet till 1,5 mkr.

För Strömsholm varierar behovet beroende på vilken ambition man har. För målning av diverse byggnader är kostnaderna försumbara.

Vid varken Göteborgsbanan, Blommeröd eller Strömsholm förekommer någon ordnad träningsverksamhet.

- *Sponsorer av rang saknas*

Galoppsporten har inte några gemensamma sponsorer. De intäkter som erhålls av sponsorer är med alla mått mätt små. På Jägersro är det travsporten som tillförs intäkterna från sponsorskytalar.

Prismedlen inklusive premierna

- *Prismedlen inklusive premierna har minskat kraftigt under perioden 2001 – 2006*

Medlen till de aktiva ökade från 46 till 57 mkr, det vill säga med hela 25 procent mellan åren 1996 och 2001, men har därefter till och med år 2006 minskat till 50 mkr, det vill säga med 12 procent.

- *Prismedlen inklusive premierna har i förhållande till tilldelade medel minskat under perioden 1996 – 2006*

Andelen prismedel inklusive premier av de medel som ATG delade ut till galoppsporten var 47 procent år 1996. År 2001 var den siffran 50 procent och år 2006 44 procent. Som jämförelse kan nämnas att av de medel som travsporten får via ATG var andelen som gick till prismedel inklusive premier 16 procentenheter högre än för galoppsporten år 2006, det vill säga 60 procent.

- *Hästägarnas bidrag till prismedlen har varit oförändrade de senaste 20 åren*

I början av 1970-talet svarade hästägarna för 40 procent av prismedlen, andra halvan av 80-talet var hästägarnas andel av prismedlen nere i 18 procent. I dagsläget är andelen av prismedlen som utgörs av hästägarnas insatser samma som vid slutet av 80-talet.

Aveln

- *Antalet födda föl minskar och den professionella delen av aveln riskerar att försämrats på sikt*

Antalet födda föl har minskat från 421 stycken år 2001 till 313 stycken år 2007. Den delutredning som har gjorts beträffande de svenska uppfödarna av fullblod för galoppsportens räkning, deras drivkrafter, villkor och framtidsplaner finns utlagda på www.galoppsportensframtid.nu framgår av bilaga 9.

Av den utredningen kan vi konstatera att aveln befinner sig på en låg och balanserad nivå, ungefär lika många vill utöka som vill minska antalet ston. Utredningen pekar dock på ett antal faktorer som tillsammans kan bidra till att den tunnas ut ytterligare på längre sikt, inte minst när det gäller den kvalitativt inriktade delen.

Två tredjedelar av uppfödarna driver verksamheten som hobby. Det är främst kvinnor som under de senaste åren gått in i verksamheten efter att själva har ägt en galopphest, utövat den själv eller har intresse av själva sporten på annat sätt. Det är numera nästan uteslutande kvinnor som startar som uppfödare. Frågan är hur länge som de kommer att stanna kvar. Dock ska komma ihåg att ekonomin spelar inte så stor roll för kvinnor som ägnar sig åt aveln.

En tredjedel av uppfödarna har fler än fem ston och kan ur den synpunkten betraktas som professionella. Det är i allmänhet äldre män som är engagerade i denna grupp och som under överskådlig framtid kommer att upphöra med verksamheten. Här spelar ekonomin en större betydelse.

Drygt 40 procent anser att kvalitén har förbättrats. Vid sidan av fortsatta ekonomiska incitament i form av bonus, premier och transportstöd pekar uppfödarna på betydelsen av att få tillgång till ett bättre hingstmaterial och att importen av ston stimuleras. Jämför kapitel 8.

Hästägarna och publiken

- *Villkoren för hästägarna har sannolikt försämrats något under 2000-talet*

Det finns ett antal faktorer som sammantaget pekar på att villkoren i någon mån har försämrats för hästägarna under 2000-talet. Villkoren varierar kraftigt mellan att ha hästar i professionell träning och amatörträning.

Prismedlen har minskat totalt sett med 9 procent (12 procent för hästar i professionell träning och en ökning med 1 procent för hästar amatörträning) och kostnaderna har uppskattningsvis ökat med 10 – 15 procent.

Antalet hästar i professionell träning har minskat med knappt 20 procent eller knappt 200, medan antalet hästar i amatörträning i stället har ökat med drygt 20 procent eller 116 stycken. Totalt sett har antalet hästar minskat med 5 procent.

- *Strategi och åtgärder för att rekrytera hästägare saknas*

Frågeställningen hur man ska få fler hästägare till sporten diskuteras med jämna mellanrum i styrelserna, men mål, strategier och resurser saknas i allt väsentligt på detta centrala område. En begränsande faktor när det gäller hästar som är i professionell träning kan vara en brist på stallplatser.

- *Galoppsporten har utvecklats från en publiksport till en hästägarsport*

Längre tillbaka lockade galopptävlingar stora publik-skaror. När ATG började mäta antalet besökare på galoppbanorna år 1988 var antalet 134 000. År 2006 är motsvarande siffra 67 000, det vill säga en halvering på 20 år. Dessa siffror ger dock inte en rättvisande bild av antalet besökare exklusive aktiva, personal med flera som har frikort. För Täby var antalet enskilt betalande besökare under år 2006 sammanlagt 700 stycken, vilket motsvarade 1,5 procent av officiellt registrerade besökare. För Jägersro var antalet betalande 1 700 stycken, vilket motsvarade 6 procent av officiellt registrerade besökare.

Den snabba nedgången vad beträffar betalande besökare är anmärkningsvärd med hänsyn till att banorna finns i de områden med huvuddelen av Sveriges befolkning.

Tränarna

- *Villkoren för de professionella tränarna har försämrats framförallt under 2000-talet*

De professionella tränarna var 57 stycken såväl år 1986 som år 2006. En pik med 71 professionella tränare nåddes år 1996. Under de följande fem åren minskade antalet till 47 för att därefter öka till 57 år 2006.

Under samma period – 1986 – 2006 – har antalet hästar i professionell träning ökat med 12 procent, från 706 till 791 med framförallt en kraftig ökning under senare delen av 1990-talet. År 1996 fanns det 788 hästar i professionell träning mot hela 986 år 2001.

Det har inte gjorts någon exakt studie av hur stor andel av hästarna som ägs av de professionella tränarna. Med

stor sannolikhet är det dock så att andelen hästar som ägs av tränarna själva har ökat markant de senaste 20 åren.

De professionella tränarna har under perioden 1996 – 2006 ökat sin andel av prismedlen från 73 till 83 procent. Prismedlen har dock totalt sett minskat kraftigt, både reallt och nominellt sedan sekelskiftet. Samtidigt har en lika stor andel av prispengarna, det vill säga knappt 40 procent, gått till de tio vinstrikaste tränarna under samma period. Koncentrationsgraden har med andra ord inte ökat till skillnad mot travsporten, som går mot en ökad grad av professionalisering.

Sammantaget kan konstateras att de ekonomiska förutsättningarna för de professionella tränarna som kollektivt sett har försämrats, särskilt från sekelskiftet och framåt.

De professionella tränarna är företagare och ska även betraktas som sådana. Villkoren skiljer sig också kraftigt mellan tränarna. Någon analys av de ekonomiska villkoren för tränarna i likhet med vad som görs löpande för travtränarna har inte gjorts tidigare eller nu. Det är upp till hästägarna att medverka till att öka kvaliteten hos tränarna som tränare och företagare.

- *Galoppsporten går mot en ökad grad av amatörisering/breddning*

År 1986 utgjorde de professionella tränarna 40 procent av det sammanlagda antalet tränare, det vill säga såväl professionella tränare som amatörtränare. År 2006 är samma siffra 24 procent.

Andelen hästar hos amatörtränarna har ökat från 20 till 46 procent av antalet hästar i träning. Under de senaste 20 åren har antalet amatörtränade hästar ökat med närmare hela 400 procent. Det betyder att sporten relativt sett breddats väsentligt under de senaste decennierna. Knappt 20 procent av amatörtränarna startade under år 2007 inte någon häst.

- *Allt fler kvinnor tar plats i galoppsporten*

Antalet kvinnliga professionella tränare har ökat från 21 till 49 procent och antalet kvinnliga amatörtränare har ökat från 39 till 69 procent.

Lokaliseringen

- *En växande del av galoppsporten är lokaliserad till södra Sverige*

För 20 år sedan var en klar majoritet av galoppsportens

hästar i träning lokaliserad till Täbybanan. Idag återfinns majoriteten av hästarna i träning i Skåne. Beaktas även utvecklingen i västra Sverige framkommer att galoppsportens tyngdpunkt förskjutits från Mälardalen/Täby mot södra och västra Sverige.

Antalet professionella tränare vid Täbybanan har minskat från 31 till 21 under perioden 1986 – 2006 samtidigt som antalet professionella tränare på Jägersro har ökat från 19 till 25. Antalet amatörtränare har under samma period ökat från 23 till 35 på Täby och från 38 till hela 95 på Jägersro.

Samtidigt som tyngdpunkten förskjutits mot södra Sverige har sporten fått ett ökat fäste utanför Täby och Jägersro, både i banornas närområden och i andra delar av Sverige (främst i västra Sverige). Antalet professionella tränare i andra delar av landet har ökat från fem till elva och antalet amatörtränare från 32 till 53. Till denna utveckling har främst bidragit tillkomsten av Göteborgsbanan.

Detta gäller förmodligen även hästägandet, som visserligen har ökat (men statistikproblem föreligger), men som minskar i Stockholmsområdet och ökar i Skåne (kring Jägersro), i Västra Sverige (Göteborgsbanan) och i vissa andra delar av landet. Det kan dock vara så att hästägare som tidigare hade hästar i träning i Täbyområdet numera har hästar i träning i Skåne eller i Västra Sverige. Den statistik vi har tillgång till kan inte ge ett entydigt svar på hur hästägandet har förändrats geografiskt.

Media

- *Medias intresse för galoppsporten är mycket begränsat*

Som en följd av att galoppsporten inte längre intresserar särskilt många personer är medias bevakning av sporten utomordentligt begränsad. Av allt som skrivits på webben om trav och galoppsporten under år 2007 berör endast 3 procent galoppsporten. Det förekommer dessutom ett medialt intresse för galoppsporten i Skåne, även om detta är begränsat. Genom ATG får dock galoppsporten till följd av spelet ett förhållandevis stort utrymme i TV/data i jämförelse med många andra sporter.

- *Galoppsporten saknar nationellt kända profiler*

En förutsättning för att få ett ökat genomslag i media och ett ökat intresse för galoppsporten är att det finns nationellt kända profiler. Det finns både intressanta hästar och

människor inom galoppsporten, men problemet är att dessa inte är nationellt kända. Det krävs bland annat en medveten marknadsföring av hästar och människor inom galoppsporten för att dessa ska bli nationellt kända.

Trav- och ridsporten

- *Galoppsporten har förlorat terräng till travsporten och har inte samma koppling som tidigare till ridsporten*

Galoppsporten var större än travsporten innan totalisatorverksamheten startade år 1923. Den har byggts upp sedan gammalt på ekonomiska strukturer som inte längre har samma betydelse i samhället och har inte haft förmågan att skapa ett intresse bland grupper som fått en ökad betydelse i samhällsekonomi till följd av bland annat industrialiseringen. Tidigt hade galoppsporten en stark koppling till ridsporten genom – inte minst – Försvarmakten.

Ridsporten har fortsatt en betydelse för galoppsporten, men inte på samma sätt som tidigare. I förhållande till ridsporten har amatörerna inom galoppsporten väsentligt mycket bättre villkor.

Omvärlden

- *Galoppsporten har att möta stora utmaningar genom de förändringar som pågår i omvärlden*

Den analys som gjorts av omvärlden visar vilka utmaningar galoppsporten står inför som en följd av globaliseringen och teknikutvecklingen. Det finns även andra faktorer som ligger närmare galoppsporten som den globala spelmarknaden, förskjutna livsfaser, möjlighetsexplosionen, fragmenteringen av medialandskapet, kommunikation människa till människa, eftertanke, omtanke och hållbarhet, integrationens era, kampen om de unga och maktförskjutningen mot kund som också ställer galoppsporten för nya utmaningar under åren framöver.

- *De stora galoppländerna kommer på sikt att samverka kring spelet*

En annan utmaning för den svenska – för övrigt också för den danska och norska – galoppsporten är att på sikt kunna hävda sig på den europeiska spel- och sportmarknaden. Det är sannolikt en utveckling på sikt som leder till spel på galopphästar i större pooler med flera länder involverade. Redan idag är sporten till del internationell även för svensk del. Utbytet både på spelmarknaden och ifråga om sporten kommer sannolikt att öka.

Egna utredningar

- *Galoppsporten har genomfört många utredningar som följts av få åtgärder*

Ett stort antal utredningar har genomförts i syfte att stärka organisationen och att främja den svenska fullblodsaveln. Få förslag har omsatts i åtgärder. Resultaten begränsar sig till åtgärder för att främja aveln, bland annat det så kallade svenskprogrammet. På organisationsområdet har banorna avvisat åtgärder som kan stärka galoppsporten genom åtgärder utförda av centralorganisationen SG. Mellan åren 2001 och 2003 pågick ett intensifierat arbete kring frågan om lämplig organisation för galoppsporten i framtiden. Flera förslag presenterades, men stannade i allt väsentligt på diskussionsstadiet.

Staten

- *Statens inställning är avgörande för galoppsportens utveckling*

Staten har sedan ATG bildades år 1973 värvat om att galoppsporten ska tillföras resurser som är större än som genereras genom spelet på galopphästar. Staten har i avtalsförhandlingarna med trav- och galoppsporten sett som sin roll att värna om galoppsporten och de mindre travbanorna i landet. Det är ett viktigt skäl till att galoppsporten tilldelas större resurser än som motiveras av spelet.

Länsförsäkringar
Stockholm

2

1

F. Johansson

3 VARFÖR BLEV DET SÅ HÄR?

- Spelet på galopphästar har medvetet hållits tillbaka.
 - ATG:s aktiviteter för att stödja galoppsporten är begränsade.
 - Sporten själv har avstått från marknadsförings- och rekryteringsåtgärder.
 - Små andra intäkter än från ATG – incitament saknas.
 - Höga organisations- och anläggningskostnader medför en hög ”fast kostnad” för verksamheten.
 - En samlande organisation saknas.
 - Få banor med olika geografiska förutsättningar har styrt lokaliseringen.
 - Incitament för att förbättra och utveckla galoppsporten saknas
 - Spelets upplägg och omvärldsförändringar har ökat kostnaderna och försämrat den folkliga förankringen.
-

Många faktorer har bidragit till den utveckling av galoppsporten som tecknas i andra avsnitt. I detta avsnitt är syftet att lyfta fram ett antal förhållanden som var och en bidragit till den negativa utvecklingen. Detta för att ge ökad kunskap om vilka åtgärder som bör tas för att stärka galoppsporten på sikt, det vill säga som genererar ökade resurser till de aktiva – ett av huvudsyftena för utredningen.

Orsakerna till utvecklingen under den senaste 30-årsperioden står delvis att finna inom samma områden som påverkat utvecklingen av travsporten, det vill säga har med *bristande ekonomiska medel till sporten, organisatoriska förhållanden och påverkan från omvärldsfaktorer* att göra. Dessutom finns det ett antal andra faktorer som är av galoppspecifik karaktär och/eller berör uppläggnings av spelet på hästar genom ATG.

Spelet på galopphästar har medvetet hållits tillbaka

ATG och galoppsporten har sedan slutet av 1980-talet haft en ”common understanding” om att spelet på galopphästar ska stå tillbaka för spelet på travhästar på grund av en önskan att optimera ATG:s intäkter. Från tid till annan har det dock funnits motstridiga uppfattningar och från galoppsportens sida har ansträngningar

gjorts att få ett ökat spelutrymme och därmed en ökad exponering. Resultatet har dock varit begränsat. Som kompensation för att galoppsporten inte getts större utrymme när det exempelvis gäller poolspelen, har sporten fått en högre ersättning än vad spelet på galopphästar genererar.

Amatörsporten har – oavsett spelet – utvecklats beroende på att rekryteringen av amatörer sker på andra villkor än hästägare till den professionellt skötta delen av sporten. Dessutom spelar förmodligen andra faktorer än prismedlen en större roll för rekryteringen av amatörer till sporten. Att få utveckla sin hobby och samtidigt få möjlighet till vissa intäkter är kanske i sig en tillräcklig drivkraft. Villkoren inom galoppsporten är för den som bedriver den på hobbynivå i normalfallet betydligt bättre än inom ridsporten.

ATG:s insatser för att stödja galoppsporten är begränsade

I konsekvens med den uppfattningen har ATG:s resurser inriktats mot att främja utvecklingen av spelet på travhästar och travsporten som sådan. Detta har inneburit att intäkterna från spelet på galopphästar är begränsade och att galoppsporten fått en begränsad exponering.

Däremot har ATG i enlighet med förutsättningarna när bolaget bildades och avtalen mellan staten och trav- och galoppsporten ingicks, tillfört galoppsporten väsentligt större resurser än som motiveras av spelet.

Marknadsförings- och rekryteringsåtgärder saknas

En återhållsamhet på spelmarknaden och små insatser från ATG:s sida för att marknadsföra galoppsporten har inte kompenserats genom egna marknadsföringsåtgärder för att främja intresset kring sporten. De stora evenemangen har även förlorat i intresse över tiden. Från tid till annan har det också inom galoppsporten påtalats att särskilda åtgärder borde vidtas på marknadsföringsområdet för att öka intresset för sporten och rekrytera fler aktiva till den, särskilt som äldre socioekonomiska samhällsgrupper som tidigare burit fram sporten delvis har försvunnit och i stor utsträckning lämnat den.

Frågan om särskilda insatser på marknadsförings- och rekryteringsområdena har varit föremål för diskussioner. Beslut har även fattats men resurser har inte använts i den omfattning som är nödvändigt. Sporten har därför medvetet avstått från väsentliga åtgärder på dessa områden genom att prioritera andra ändamål.

Om man ger avkall på profileringen av sporten – genom att inte fullt ut utnyttja möjligheterna till spel på galopphästar i kombination med media och samtidigt avstår från andra åtgärder som marknadsför sporten – riskerar man att intresset för den minskar. Det hjälper, men är inte tillräckligt, att sporten kompenseras genom ett högre ekonomiskt anslag från ATG:s sida än som motiveras av spelet. En del av dessa resurser bör i så fall användas för att kompensera bristen på profilering genom spelet och media.

Prismedlen har minskat kraftigt

Även om ATG anslagit ökade resurser fram till millennieskiftet har resurserna därefter inte varit tillräckliga för att kunna främja utvecklingen av galoppsporten. De medel som ATG lämnat till galoppsporten under 2000-talet har varit i stort sett oförändrade, beroende på att spelet på hästar tappat i konkurrenskraft. Samtidigt har kostnaderna inom sporten ökat. Följden har blivit att de resurser som avsatts till prismedel har minskat kraftigt. Prismedlen har helt enkelt inte räckt för att främja den professionella delen av sporten, trots att en större andel av prismedlen gått till hästar som är i professionell träning.

Hade den ekonomiska konjunkturen varit sämre och kostnadsutvecklingen högre hade sannolikt utvecklingen varit betydligt sämre för den professionella delen av sporten.

Små övriga intäkter

Galoppsporten saknar framträdande sponsorer och en publik som kan tillföra ekonomiska resurser. Delvis har det sannolikt sin grund i att verksamheten är koncentrerad kring banorna och därmed i allt väsentligt saknar ett nationellt perspektiv. Därtill hör att ATG har tillfört sporten medel i den takt som behövts fram till millennieskiftet. När bristen på ekonomiska resurser inte uppfattas som det stora problemet anstränger man sig inte för att öka intäkterna från andra källor än ATG.

Höga organisationskostnader

Organisationskostnaderna är relativt högre än inom travsporten. Detta kan bero på att sporten är liten eller också att man anpassat organisationsstrukturen efter travsporten som arbetar under andra förutsättningar genom att den finns lokaliserad i hela landet. Det finns alltid en fast kostnad för att administrera en verksamhet, vilket också hänsyn bör tas till när organisationskostnaderna värderas.

En samlande organisation saknas

SG har inte mandat och resurser för att utveckla galoppsporten. Sporten är organiserad utifrån ett banperspektiv, det vill säga ett lokalperspektiv. Resurserna tillförs banorna, som i sin tur finansierar huvuddelen av den centrala organisationen.

Företrädare för banorna har i uppdrag att företräda banans intressen och inte galoppsportens i sin helhet, i varje fall i frågor där det kan uppstå en konflikt mellan det lokala och det gemensamma intresset. Ofta blir det så eftersom det primära målet för sporten synes vara att dela ut så höga vinstmedel som möjligt och att subventionera verksamheter lokalt.

Få banor har styrt lokaliseringen

Orsaken till att sporten är lokaliserad till Mälardalen samt västra och södra Sverige är att banorna är få och lokaliserade till dessa områden. Utvecklingen mot att en större del av hästarna finns i södra Sverige beror på att villkoren att bedriva galoppsporten är bättre där, på grund av klimat, närhet till hingstar i andra länder och fler tävlingstillfällen i Danmark och Tyskland.

Incitament för utveckling och förbättring saknas

Det finns inte något utläsbart samband mellan resultat och fördelning av resurser. Egentligen spelar det inte någon roll hur verksamheten bedrivs, eftersom den som gör ett gott eller dåligt arbete inte märker av detta i en förändrad tilldelning av resurser eller på annat sätt. Det saknas incitament.

Fördelningen av resurser sker snarare utifrån olika intressen inom sporten och då genom förhandlingar. Detta hänger förmodligen samman med att det saknas ett övergripande mål för verksamheten, som sedan bryts ner i olika delmål för olika verksamheter. En adekvat uppföljning av olika åtgärder, som i sin tur påverkar fördelningen av resurser och leder till utkrävande av ansvar, verkar också lysa med sin frånvaro. Man kan också uttrycka det på det sättet att det inte spelar någon roll vad man levererar – det får ändå inte några konsekvenser för inblandade parter.

Det saknas också – till skillnad från travsporten med sina många banor – ett konkurrenselement mellan banorna på grund av regelsystemet och att banorna är få.

Spelupplägg och omvärlds-förändringar påverkar intresset

De utmaningar som skapas i vårt samhälle och som galoppsporten har att möta på en rad olika områden kan sammanfattas i en ökad konkurrenssituation. Det gäller såväl spelet som evenemangen. Till följd av den tekniska utvecklingen och kraven från marknaden att ha tillgång till spel i rum och tid har tävlingsprogrammet fått läggas om från tider som ger möjlighet för allmänheten att närvara på banan till tävlingar som endast ger ett fåtal den möjligheten. Dessutom har antalet lopp per tävlingstillfälle minskat, vilket leder till ökade kostnader och mindre intäkter på banan. Sammantaget har dock resultatet blivit bättre ekonomiskt sett till följd av spelets intäkter, även om publik- och andra intäkter på banan minskat och tävlingskostnaderna sannolikt ökat. Mer allvarligt är – när fler och fler tar del av galoppsporten på TV eller via datorn – att engagemanget att aktivt delta i sporten sannolikt minskar.

Den ökade konkurrensen ställer mycket stora krav på galoppsporten när det gäller att skapa ett större intresse kring sporten. Galoppsporten har med sin organisation och de resurser som finns inte haft förmågan att tillsammans med ATG skapa förutsättningarna för att ta till vara sportens möjligheter när de är som bäst.

4 VAD HÄNDER OM INGENTING GÖRS?

Hotbilden växer för den svenska galoppsporten – oavsett vilken politik som kommer att ligga till grund för spelet på hästar i framtiden.

Det är närmast ett "understatement" att påstå att det är svårt att spå om framtiden. Det gäller naturligtvis även galoppsporten. Det beror på att det inte är lätt att bedöma hur olika faktorer som påverkar galoppsporten – internt och externt – förändras över tiden.

Scenarios

Hur galoppsporten kommer att utvecklas är i första hand beroende på hur man bedömer att de villkor som sporten arbetar under kommer att förändras. Det handlar om förändringar som löpande sker i galoppsportens omvärld inklusive samhällsekonomins utveckling och spelpolitiken.

Teknikutvecklingen, globaliseringen och möjlighetsexplosionen bidrar till att konkurrensen på upplevelsemarknaden skärps, det vill säga både när det gäller spel som evenemang.

När det gäller spelpolitiken pågår en statlig utredning som ska lämna sitt betänkande i december år 2008. En omreglering av spelmarknaden i liberaliserande riktning har denna utredning i uppgift att utreda genom att analysera möjligheten att utfärda licenser till företag utanför den kretsen som omfattas av den nuvarande spelpolitiken.

I det följande tecknas tre scenarios i syfte att bättre förstå vilka utmaningar galoppsporten kan stå inför i framtiden med utgångspunkt från olika antaganden om spelpolitiken. För övrigt hänvisas till kapitel 19 när det gäller förändringar på andra samhällsområden.

SCENARIO 1: NATIONELL SPELPOLITIK SOM EFTERFÖLJS

I detta alternativ har vi förutsatt att spelmarknaden regleras av en nationell spelpolitik som staten vakar över och ser till att den efterlevs med allt vad det innebär ifråga om marknadsföring, förbud av illegala företag

och förbud av hantering av pengar för illegalt spel på den svenska marknaden, bland annat via internet.

Utgångspunkten för staten är främst att motverka spelberoende, medan intresset för näringspolitiken sannolikt kommer i andra hand. ATG får mindre konkurrens, men samtidigt minskade möjligheter att marknadsföra spelen.

Detta alternativ ger sannolikt staten och trav- och galoppsporten bättre förutsättningar att gemensamt utveckla hästnäringen i enlighet med avtalet mellan staten och sporterna än idag. Det är lättare att hantera marginaler och skatter i en monopolmarknad. Sedan är en annan fråga i vilken grad regeringen är intresserad av att utveckla näringen. Det beror på hur regeringen prioriterar bland sina intressen när det gäller att säkerställa skatteinkomster (ett intresse som staten dock inte vill kännas vid eftersom det är sociala motiv som är utgångspunkten för spelpolitiken), motverka spelmissbruk och främja hästnäringen. Om regeringen står fast vid avtalet med trav- och galoppsporten följer dock att regeringen är beredd att vidta åtgärder som främjar näringens utveckling.

Samtidigt bör man ha i åtanke att även om politiken får denna inriktning är det idag i det närmaste omöjligt att "freda sig" från externa, illegala intressen. Teknikutvecklingen med Internet, möjlighet till bulvanföretag etc. ger håll i även ett finmaskigt nationellt spelpolitiskt nät. Det visar exemplet USA, där regeringen vidtagit långgående åtgärder för att motverka illegala spelbolag på marknaden utan att lyckas fullt ut.

SCENARIO 2: NATIONELL SPELPOLITIK SOM GER UTRYMME FÖR ILLEGALA BOLAG

Detta scenario innebär att den nuvarande spelpolitiken med sina förtjänster och brister – beroende på hur man ser på spelpolitiken – gäller även framöver.

Det ligger inte så långt från alternativ 1, men innebär att andra spelbolag än de som omfattas av den svenska spelregleringen efter hand ges möjlighet att växa sig allt starkare på marknaden så som hittills skett under 2000-talet. Det sker genom att de lever i ”den bästa av alla världar” genom att till skillnad från ATG, varken ersätta spelobjekten eller staten.

För ATG:s del har detta inneburit att spelomsättning varit lägre än den skulle ha varit om spelpolitiken hade efterlevts.

SCENARIO 3: OMREGLERING AV SPELPOLITIKEN

I LIBERALISERAD RIKTNING

Detta alternativ innebär att den svenska spelmarknaden liberaliseras, delvis eller helt. Det finns ingenting som talar för att spelmarknaden liberaliseras helt och hållet på kort sikt med hänsyn till att nästan alla EU-länder önskar att spelpolitiken fortsatt ska vara en nationell angelägenhet. Direktiven till den svenska spelutredningen utgår främst från detta synsätt.

Men efterhand som globaliseringen pågår kan kraven från det internationella kapitalet om en friare marknad att skärpas och få ett ökat genomslag i spelpolitiken. Den utvecklingen är bekant från andra områden med statliga monopol.

Konsekvensen av en ökad konkurrens blir att marginalerna för spelbolagen efter hand sjunker. Spelaren och inte hästen står i fokus för verksamheten. Det kan i och för sig innebära att spelmarknaden som sådan växer och beroende på produkternas attraktionskraft få såväl gynnsamma som negativa konsekvenser för spel på hästar. Det kan också innebära att ATG kan internationaliseras och skapa resurser för svensk hästsport genom en verksamhet utanför Sverige.

För att i någon mån förstå vilka effekter som kan följa för galoppsporten räcker det med att konstatera att spelet på galopphästar genererar cirka 25,8 mkr i totonetto av sammanlagt 114 mkr som galoppsporten får i anslag efter avdrag för spelets kostnader och skatt.

I detta scenario har ATG knappast möjlighet att ersätta galoppsporten med mer resurser än vad spelet på galopphästar genererar i överskott.

Konsekvenserna för galoppsporten kommer att bli omfattande. Sannolikt kommer verksamheten endast att kunna bedrivas vid en bana.

En växande hotbild

Slutsatsen av effekterna av de tre scenarios som redovisas här ovan är

- att konkurrensen ökar på spelmarknaden även om den under överblickbar tid regleras i första hand utifrån sociala och inte näringspolitiska skäl,
- att spelarna som kunder och på grund av missbruk står i ökad utsträckning i fokus för verksamheten och inte hästnäringen,
- att effekterna för galoppsporten sannolikt blir mer eller mindre negativa beroende på vilket scenario som får genomslag och
- att oavsett scenario så kommer samhällsutvecklingen som sådan att skärpa konkurrensen på de marknader där galoppsporten är representerad, det vill säga spel- och evenemangsmarknaderna.

Med andra ord har hotbilden för svensk galoppsport försämrats, i varje fall under överblickbar tid.

Vad händer om inget görs?

Om ingenting görs kan vi räkna med att galoppsporten utvecklas på följande sätt:

- En svag utveckling för spel på hästar med särskild inriktning på galopphästar som på sikt skapar svårigheter mellan trav- och galoppsporten när det gäller fördelningen av ATG:s överskott.
- En fortsatt försämrad ekonomi genom stagnation av anslagen från ATG samtidigt som kostnadsutvecklingen tenderar att öka (just nu) vilket kommer att försämra villkoren för den professionella delen av sporten med färre hästar i professionell träning som följd och påverka aveln negativt genom en försämrad efterfrågan på åringar.
- Den amatör-/breddbaserade sporten har haft en mycket positiv utveckling trots att en mindre del av prismetlen gått till den delen av sporten. Den delen av sporten kan mycket väl fortsätta att utvecklas eftersom det sannolikt är andra incitament än pengarna som är den främsta drivkraften.
- Fortsätter den svaga exponeringen av sporten och vi får fler tävlingstillfällen med färre lönningar per tillfälle där tävlingarna genomförs på dagtid under vardagar, riskerar den folkliga basen och banspelet att minska.

- En fortsatt lokalisering av sporten till främst södra Sverige är sannolik med hänsyn till en försvagad inhemsk ekonomi och möjligheter att tävla i Danmark och Tyskland.

- En försämring av de ekonomiska förutsättningarna kan på sikt bidra till att kvinnorna kommer att dominera sporten i än högre grad. När hobbyinslaget ökar och ekonomin försämras visar det sig ofta att kvinnorna tar över allt mer av verksamheten, medan männen söker sig till andra verksamheter som ger högre status och mer pengar.

- Går det riktigt illa för spelet på hästar så kanske galoppsporten endast ha råd att ha en bana i framtiden.

För att kunna göra en bedömning av hur dessa ”utvecklingsspår” kan påverka galoppsporten kan det vara bra att ha i minne att ATG:s bidrag till galoppsporten är väsentligt högre än intäkterna från spelet på galopphästarna. Vid en ökad konkurrens är risken stor att intäkterna från spelet minskar. Galoppsporten står och

faller därför med hur ATG:s verksamhet går i övrigt och hur fördelningen av ATG:s överskott sker i framtiden.

Slutsats

Nu är det naturligtvis så att ingen sitter stilla och inte gör något mot den bakgrund som skisserats. Organisationerna, såväl ATG som galoppsportens organisationer, har i uppgift att främja verksamheten och därmed en skyldighet att vidta mått och steg för att motverka den skisserade utvecklingen.

Det är detta som denna utredning handlar om, inte enbart om att belysa problemen. Uppgiften är att föreslå en utvecklingsstrategi med åtgärder som kan leda till att galoppsporten får möjlighet att bättre möta de hot som kan skönjas i framtiden.

Kärnfrågan är därför: Vad kan galoppsporten göra av egen kraft och i samverkan med ATG för att främja utvecklingen på detta område? Den frågan söker vi svar på i följande avsnitt.

5 INRIKTNING OCH SLUTSATSER INFÖR FRAMTIDEN

Inriktningen av utredningsarbetet är att skapa förutsättningar för att

galoppsporten ska utvecklas av egen kraft mot de mål och värderingar som sporten bestämmer sig för och samtidigt uppnå en ökad självfinansieringsgrad genom en effektivare organisation och en incitamentsbaserad drift och försäljning samt ett närmare och tydligare samarbete med ATG och galopporganisationer och spelbolag i Skandinavien/Europa.

Genom det analysarbete som gjorts och som beskrivits i tidigare kapitel vet vi någorlunda var vi står när det gäller galoppsporten i Sverige.

Avgränsning

Innan vi går vidare vill vi tydliggöra att vi nu gör ett avsteg från den utredningsmodell som redovisas i kapitel 11.

I samverkan med styrgruppen har beslutats att avgränsa uppdraget till att omfatta åtgärder som berör främst organisatoriska och ekonomiska förhållanden.

Vi kommer alltså inte att presentera olika visioner, mål och strategier för galoppsporten, värdera alternativen och därefter utgå från ett av dem i det fortsatta arbetet. Det är upp till galoppsporten själv att bestämma vilken inriktning som verksamheten ska ha framöver.

Vår uppgift är att skapa så goda organisatoriska och ekonomiska förutsättningar som möjligt för galoppsporten i Sverige utifrån de direktiv som ligger till grund för arbetet, det vill säga föreslå åtgärder på det organisatoriska området som bidrar till att svensk galopp bättre kan prioritera olika verksamheter och medverka till ett effektivare beslutsfattande samt föreslå åtgärder på det organisatoriska och ekonomiska området som leder till att mer resurser skapas till de aktiva.

Det betyder att vi inte heller kommer att gå på djupet när det gäller sådana frågor i uppdragsbeskrivningen som hänger samman med enskildheter inom galoppsporten som hur tidningen Skandinavisk Galopp ska se

ut framöver, nya spelformer, utvecklingen av torsdagsgaloppen, spelformer, hur tävlingssäsongen ska se ut och hindersporten med mera.

Många har följt projektet och bidragit med synpunkter på utredningsarbetet, men också lanserat många förslag till åtgärder för att galoppsporten ska förändras och bli mer attraktiv. Dessa synpunkter redovisas till del på www.galoppsportensframtid.nu. Det är sedan upp till projektägarna, främst SG, att värdera förslagen och vidta de åtgärder som man anser är motiverade att behandla i det fortsatta utvecklingsarbetet.

I vilken riktning ska vi gå?

Nu är alltså frågan – mot bakgrund av vårt uppdrag och den avgränsning som gjorts – vart vi ska gå eller åtminstone i vilken riktning vi ska gå när det gäller det fortsatta utredningsarbetet, så att galoppsporten på ett så bra sätt som möjligt kan ta vara på sina möjligheter i framtiden?

Mot bakgrund av vad som framgår av bland annat kapitel 2 – 4 har vi tillsammans med referensgruppen fört en fördjupad diskussion om vad galoppsporten bör ta fasta på för att på ett så bra sätt som möjligt möta framtiden. Detta gjordes vid ett sammanträde den 4 februari år 2008 och följdes upp genom en särskild skrivelse med förslag och synpunkter som ledamöterna i referensgruppen därefter fått möjlighet att skriftligen kommentera.

Den formulering vi och referensgruppen stannat för är:

Galoppsporten ska utvecklas av egen kraft och mot de mål och utifrån de värderingar som sporten själv bestämmer sig för och samtidigt sträva efter en ökad självfinansieringsgrad genom

- en effektivare organisation och en incitamentsbaserad drift och försäljning samt*
- ett närmare och tydligare samarbete med ATG och galopporganisationer och spelbolag i Skandinavien/ Europa.*

Denna inriktning så som den formulerats här kräver ett antal förtydliganden:

- Med ”utvecklas av egen kraft” menas det i och för sig självklara att det är galoppsporten själv som äger sin framtid, ingen annan. Det har i utredningsarbetet påtalats att det ofta påstås att det är ”någon annan” som ska göra det ena eller andra för att galoppsportens villkor ska förbättras. Det är därför angeläget att understryka att det är galoppsporten själv som måste ta initiativ till åtgärder, även om dessa kan komma att beröra även andra organisationer.
- Som betonats ovan menas med ”*mot de mål och värderingar som sporten själv bestämmer sig för*” att sporten utifrån den organisatoriska och ekonomiska plattform som föreslås, själv ska ta ansvar för hur sporten som sådan ska utvecklas genom det dagliga arbetet och för vad som bör göras för att galoppsporten ska kunna få en mera framträdande position i vårt samhälle.
- ”Att sträva efter en ökad självfinansieringsgrad” syftar på det förhållandet att galoppsporten får anslag från ATG som är mycket stora i förhållande till vad sporten genom spelet på galopphästar och annat själv genererar. På grund av en växande hotbild är det angeläget att öka de intäkter som galoppsporten av egen kraft kan generera i förhållande till det anslag som galoppsporten får av ATG. I annat fall är risken stor att sporten har små möjligheter att hävda sig på en marknad där ATG inte längre har möjligheter att tillföra lika stora resurser som idag. En ökad självfinansieringsgrad är ett sätt att stärka galoppsporten inför en eventuell liberalisering av

spelmarknaden. En förutsättning för att det ska vara möjligt att öka självfinansieringsgraden är att ATG ger galoppsporten ett ökat utrymme på spelmarknaden och medverkar till att marknadsföra och sälja galoppsporten mer. Detta i sin tur leder till att intresset för sporten kan växa i vårt samhälle. Det är därför inte ett mål i sig att öka självfinansieringsgraden, utan en förutsättning för att galoppsporten långsiktigt ska stå starkare än idag. En annan förutsättning är att galoppsporten på ett affärsmässigt sätt tar tillvara andra intäktsmöjligheter i framtiden.

- Med ”effektivare organisation” menas att den situation som galoppsporten för närvarande befinner sig i beror bland annat på den nuvarande organisationen, som i förhållande till galoppsportens storlek är förhållandevis kostsam och därtill inte tillräckligt effektiv för att kunna leda och utveckla sporten inför de hot som föreligger i framtiden.

- ”En incitamentsbaserad drift och försäljning” är ett uttryck för ett affärsmässigt synsätt när det gäller verksamheten. Den som gör en bra prestation ska få ersättning för detta. Det kan gälla att hålla nere kostnader och/eller skapa nya intäkter.

- Som tidigare betonats är en förutsättning för att kunna öka självfinansieringsgraden ”ett nära och tydligt samarbete med ATG”. Idag lägger ATG ner nästan hela sin kraft på att utveckla spelet på travhästar. Samarbetet mellan ATG och galoppsporten måste utvecklas i former som ger galoppsporten möjlighet att utvecklas, eftersom sambandet mellan spel och sport är glasklart.

- På motsvarande sätt är det angeläget att utveckla ”ett närmare och tydligare samarbete med galopporganisationerna och spelbolagen i Skandinavien/Europa”. En förutsättning för att kunna utveckla spelet på galopphästar är att antalet hästar är fler än de som finns i Sverige idag. Ett skandinaviskt samarbete är en väg som prövas i samverkan med främst England men även ett land som Tyskland. Att utveckla det internationella samarbetet är närmast en självklarhet mot bakgrund av utvecklingen i Europa i övrigt. Ska svensk galoppsport kunna hävda sina intressen på sikt bör initiativ till ett närmare och tydligare samarbete utvecklas redan nu.

Denna inriktning av utredningsarbetet har alltså utmejslats i samverkan med referensgruppen mot bakgrund av de analyser om förhållandena idag inom och utanför galoppsporten samt vad galoppsporten kan förvänta sig i framtiden – om ingenting görs.

Vilka slutsatser ska vi då dra om vad som behöver göras?

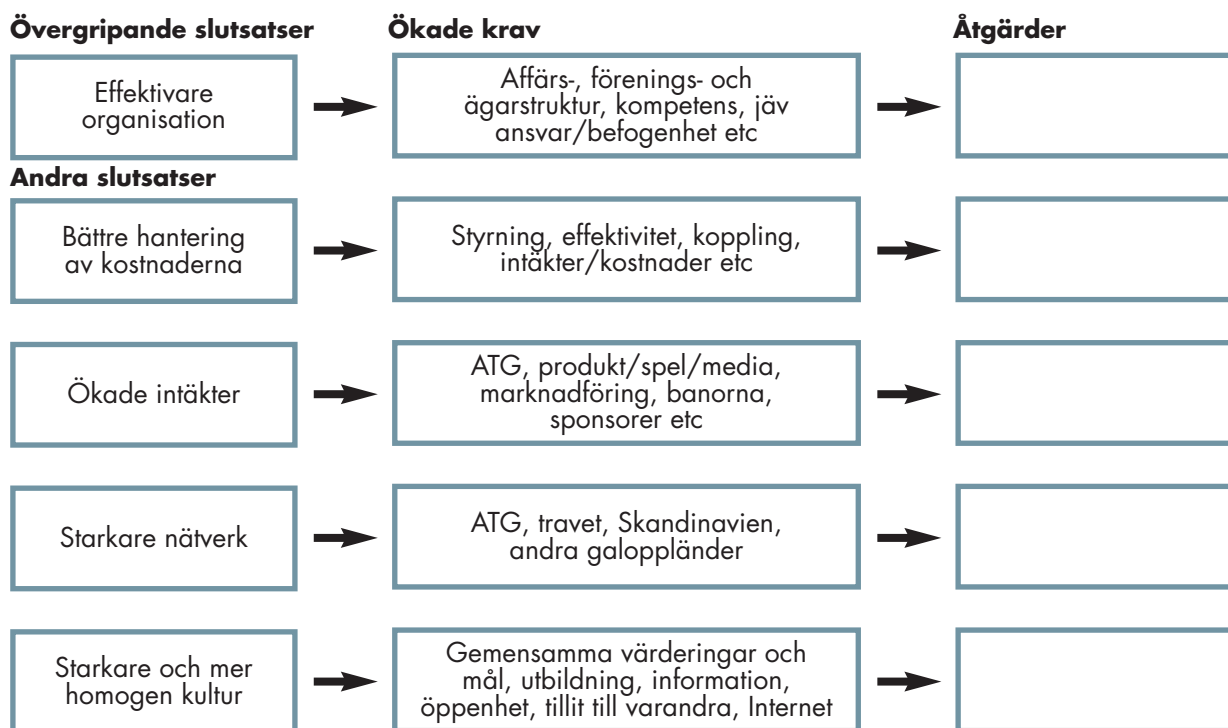
Frågan är då vilka slutsatser vi bör dra om vad som bör göras för att vi ska kunna ta oss fram i den riktning som framgår ovan. Det vill säga att successivt få en ökad självfinansieringsgrad, mot bakgrund av analysen av nuläget och framtiden – om vi inte gör något alls?

Referensgruppen har vid sitt sammanträde den 4 februari år 2008 diskuterat ett förslag till upplägg av det fortsatta utredningsarbetet utifrån vad som framgår i detta avsnitt. Modellen bygger på

- formuleringen av ett antal slutsatser om vad som behöver göras,
- vilka krav dessa slutsatser ställer i olika avseenden och
- som en följd härav utarbetas de förslag till åtgärder som projektägarna har att ta ställning till så småningom och som redovisas i kapitel 1, 6, 7, 8 och 9.

Resultatet av detta arbete blev följande:

Slutsatser om vad som behöver göras för att successivt få mer medel till de aktiva och en ökad självförsörjningsgrad

6 KRAFTSAMLING OCH INFLYTANDE NYCKELORD FÖR EN EFFEKTIVARE ORGANISATION

- Affärsverksamheten och den folkrörelsebaserade verksamheten organiseras efter sina respektive förutsättningar. Affärsverksamheten bedrivs i aktiebolag och folkrörelseverksamheten i öppna ideella föreningar.
- Sällskapen ska vara öppna och det ska vara obligatoriskt för aktiva att vara medlem i ett sällskap.
- Den folkrörelsebaserade verksamheten samordnas av Föreningen Svensk Galopp (FSG) med fullmäktige och valberedning. Den affärsdrivande verksamheten styrs genom ägardirektiv, policy och riktlinjer i övrigt.
- Den affärsdrivande verksamheten bedrivs under ledning av Svensk Galopp AB (SGAB), dotterbolag till FSG, i ett nära och tydligt samarbete med ATG och banornas driftorganisationer. Avtal reglerar verksamheten mellan SG och driftorganisationerna, som sällskapen gett i uppdrag att bedriva den lokala affärsverksamheten.

Uppgiften – direktiven

Som framgår av kapitel 5 är den övergripande och enskilt viktigaste slutsatsen att organisationen måste effektiviseras, så att galoppsporten bättre kan tillvarata sina möjligheter i framtiden.

Enligt direktiven är det övergripande målet för utredningen att få fram mer resurser till de aktiva, men också att skapa en organisation som ger galoppsporten möjlighet att utvecklas på bästa sätt.

I direktiven ställs vidare följande frågor när det gäller organisationen?

- Vad bör göras på central respektive lokal nivå?
- Hur fördelas inflytandet mellan banor och intresseorganisationer?
- Ska bansällskapen vara öppna?

Dessa frågor besvaras i detta kapitel.

Förhållanden att beakta

De förhållanden som redovisas i tidigare kapitel och som bör beaktas vid en reorganisering av galoppsporten är följande:

- I de statliga utredningar som hittills gjorts, det vill säga Resares utredning år 1972 och Hallmans utredning år 1991, har båda betonat att det är hästsportens orga-

nisationer som måste ta ansvar för att verksamheterna effektiviseras. Staten ska inte genom att sänka skatten lösa ineffektivitetsproblem hos sporten.

- Organisationskostnaderna är förhållandevis höga. Anläggningarna är gamla med betydande underhålls- och till del ombyggnadsbehov. Kostnaderna ökar snabbare än intäkterna, vilket innebär att resurserna till de aktiva minskar. Situationen är särskilt allvarig för Täby Galopp AB (TGAB), som endast förmår avsätta 27 procent av sina intäkter till prismedel. Till skillnad från JTG delar inte TGAB kostnaderna med någon annan aktör av betydelse.

- Galoppsporten saknar en samlande organisation med gemensam vision, mål och strategier som i samverkan med ATG kan leda och utveckla sporten och spelet. Galoppsporten har ”flera parallella strukturer” och är organiserad främst kring Täby och Jägersro. Flera intresseorganisationer med olika intressen som styr motverkar lösningar som gagnar helheten. Konsekvensen blir att galoppsporten – precis som travsporten – styrs av flera organisationer med ofta olika intressen. Samordningen är bristande, utvecklingsprogram saknas, jävsproblem är inte ovanliga och kostnaderna är höga.

- Det sker få och ytterst begränsade galoppsatsningar när det gäller utvecklingen av sporten. Ungdomsverksamheten är en sentida företeelse som först nyligen fun-

nit sina former. Organisationen, Ung Galopp, uppfyller förmodligen inom kort alla kriterier för medlemskap i SG.

- På grund av organisatoriska orsaker saknar galoppsporten reella förutsättningar att utveckla sporten utifrån gemensamt fastställda mål, strategier och handlingsplaner. Den utveckling som pågår sker i allt väsentligt utan möjlighet till styrning av galoppsporten själv.

- Verksamheten omsätter endast cirka 130 mkr, varav prispengar och premier är cirka 50 mkr. Den bedrivs i huvudsak på två banor, men motsvarar i storlek närmast en av storbanorna Jägersro och Åby.

- Antalet medlemmar i galoppsportens organisationer är få – kanske 750. Ytterst få kommer enskilt och betalar entré för att ta del av tävlingarna. Galoppsporten har gått från en publik- till en hästägarsport till följd av en omläggning av spelet mot en större andel fållopsdagar, den teknologiska utvecklingen som ger möjlighet att ta del av tävlingarna på annat sätt än på plats, en ökad konkurrenssituation på upplevelsemarknaden med mera. Intresset för galoppsporten är begränsat till ett fåtal människor.

- Spelomsättningen är drygt 270 mkr (2,5 procent av ATG:s omsättning), det vill säga hälften av den ökning som spelet på travhästar hade år 2007. Ökningstakten är också hälften av travets. Utvecklingen är oroväckande, då den i sin tur innebär att exponeringen också minskar såväl i media som genom ATG. Syns man inte, så finns man inte på sikt. Det finns ingen organiserad samverkan mellan ATG och galoppsporten när det gäller uppläggningsen av spelet, utvecklingen av produkter och marknadsföringen av spelet och galoppsporten. ATG lägger ner små resurser på marknadsföring och försäljning av spelet på galopphästar.

- Hittills har galoppsporten kompensrats för att spelet har hållits tillbaka genom att tilldelas 8,9 procent av ATG:s överskott. Det handlar om cirka 114 mkr, ingen förändring mellan åren 2001 och 2006.

- Självfinansieringsgraden, det vill säga andelen som galoppsporten av egen kraft genererar (egna intäkter och nettointäkter från spelet på galopphästar) i förhållande till vad den omsätter är endast cirka 33 procent och riskerar att minska ytterligare vid eventuella förändringar på spelmarknaden och den ökade konkurrens som präglar marknaden för upplevelseindustrin.

- Konkurrensen på såväl spel- som evenemangsmarknaderna kommer att öka på grund av omvärldsförändringar och eventuellt förändringar av spelpolitiken.

- Det finns också tendenser som går i positiv riktning. Breddverksamheten utvecklas, trots minskade prismedel, och ett allt större utrymme ges kvinnor. Tillkomsten av Göteborgsbanan är ett annat positivt bidrag under 2000-talet, som sannolikt kommer att bidra till att intresset för galoppsporten växer i västra Sverige.

- Galoppsporten står mycket stark internationellt. Det finns tecken som tyder på att samarbetet i Europa kring spel på galopphästar kommer att organiseras mellan olika länder. Den utvecklingen kan komma att beröra även galoppsporten i Skandinavien.

Överväganden

1. *Enligt projektet "Framtidens Travsport" ligger framgången för travsporten i hur sport, spel och media kan samordnas på en allt mer konkurrensutsatt marknad.*

I avvaktan på den utvecklingsprocess som travsporten genomgår är det nödvändigt att galoppsporten så snart som möjligt löser sina organisatoriska problem i ett närmare och tydligare samarbete med ATG.

När det gäller reorganiseringen av galoppsporten bör dock hänsyn tas till det förslag till organisation för den affärsdrivande respektive folkrörelsebaserade verksamheten som föreslagits för ATG och STC i rapporten "Framtidens Travsport".

Av projektet "Framtidens Travsport" framgår att en förutsättning för att travsporten ska kunna utvecklas på en allt mer konkurrensutsatt och förändrad marknad är att affärsverksamheten centralt och lokalt, samordnas under ATG:s ledning – mellan ATG och STC med sällskapen eller särskilda driftsbolag och att travsportens ägaransvar i ATG och folkrörelseverksamheten organiseras skilt från affärsverksamheten under STC:s ledning.

Bakgrunden till förslaget är den tekniska och ekonomiska utvecklingen i samhället, som innebär att förutsättningarna för spelet på travhästar och sporten som sådan har förändrats. Det ställs idag helt andra krav på tillgång till kapital och en fortlöpande anpassning till förändringarna på marknaden än tidigare när såväl spelet som sporten var lokalt/regionalt avgränsad. Sport och spel ägde då rum kring en bana. Idag är marknaden för spel på travhästar i huvudsak nationell med lokala inslag som efter hand får mindre betydelse samtidigt som gränsöverskridande aktiviteter får en större betydelse.

Den skisserade utvecklingen har pågått länge. Som en följd bildades ATG år 1973 för att främja bland annat

trav- och galoppsporten. Idag svarar ATG för i stort sett allt spel på hästar och de insatser som i samband med spelet genomförs på mediaområdet. På grund av samordningen av riksspelen har ATG också fått ett allt större inflytande över sporten som sådan.

STC ägnar sig åt sportsliga frågor med tonvikt på nationell och internationell samordning, regelsystemet, aveln, djurskyddet, den folkrörelsebaserade verksamheten med mera.

Sällskapen genomför de viktiga tävlingarna/eventen, utan vilka inget spel skulle vara möjligt, det vill säga den lokala affärsverksamheten, förvaltar tävlings- och träningsanläggningar samt förankrar travsporten i lokalsamhället.

Det påstås ofta att "all business is local" och att man ibland vill betona att den lokala organisationen därför skulle vara viktigare än organiseringen på andra nivåer. Det är korrekt att sport och spel äger rum lokalt, vilket i sig har betydelse för hur verksamheter ska organiseras. Var besluten fattas är dock beroende av även andra faktorer som hur marknaden ser ut, den tekniska och ekonomiska utvecklingen och mycket annat. På grund av den senare utvecklingen har efterhand allt mer av beslutsfattandet överförs till andra nivåer än den lokala. Det gäller även travsporten. Därför har allt fler uppgifter redan idag förts över till ATG från såväl sällskapen som STC med statens "goda minne".

En central fråga har sedan ATG tillkom varit hur den ekonomiska styrningen över verksamheten ska gå till. Från början betonades vikten av ökande samverkan mellan ATG och sällskapen genom budgetuppföljningar med sällskapen, samverkan i investerings- och marknadsfrågor med mera. Som en följd av den Hallmanska utredningen år 1991 utvecklades så långt möjligt det samspel som hade hunnit utvecklas mellan ATG och sällskapen. Det lades ett större ansvar på sällskapen, utan att sällskapen i samverkan med ATG fick förutsättningar att ta detta ansvar. Den mycket omfattande förändring av marknaden som travsporten sedan ställts inför anades knappast då.

Under 2000-talet står spelet på travhästar och därmed även sporten som sådan inför nya utmaningar till följd av en ökad internationell konkurrens på spelmarknaden, nya distributionskanaler, utvecklingen av media och en explosion av upplevelser. Den tekniska och ekonomiska utvecklingen förklarar mycket av vad som nu händer på dessa områden.

Det är därför som det ställs nya krav på en fortsatt nationell och internationell samordning av såväl spelet på travhästar som travsporten som sådan. Därtill har även en samordning över nationsgränserna påbörjats.

Samtidigt ställs allt större krav på att den lokala och den nationella verksamheten går i takt och kan dra nytta av varandras resurser för att travsportens konkurrenskraft ska stärkas. Det gäller såväl marknadsföringen och utvecklingen av viktigare evenemang som en förnyelse av anläggningarna.

Det är mot den bakgrunden det föreslagits i projektet "Framtidens Travsport" (sidorna 79 – 84) att den affärsinriktade delen av sporten, spelet och mediaverksamheten samordnas genom ATG, det vill säga den centrala och lokala affärsverksamheten stärks genom samverkan mellan ATG och de bolag och sällskap som bedriver den lokala tävlings- och evenemangsverksamheten och STC:s uppgift blir att som ägare av ATG (tillsammans med SGAB och staten) svara för att ATG:s verksamhet utvecklas i enlighet med ägarnas intentioner genom så kallade ägardirektiv, som dikterar vad ägarna vill ha ut av verksamheten. Dessutom ska STC koncentrera sin verksamhet till sportens regelverk, uppgifter av myndighetskaraktär och den folkrörelsebaserade verksamheten med sällskap och basorganisationer.

Den affärsdrivande verksamheten ska till del vara incitamentsbaserad. Den folkrörelsebaserade verksamheten ska enligt förslaget bedrivas av öppna sällskap under STC:s ledning.

Om och när förslaget enligt "Framtidens Travsport" kommer att realiseras är inte möjligt att bedöma i dagsläget. Det pågår för närvarande ett omfattande utvecklingsarbete inom varje travsällskap som på sikt sannolikt kommer att leda till organisatoriska förändringar även centralt och mellan den centrala och lokala nivån. Den utvecklingsprocess som travsällskapen genomgår kommer så småningom visa hur denna samordning av sport, spel och media kan bli på sikt.

2. Behovet av en nationell samordning av galoppsporten och ett närmare och tydligare samarbete med ATG är större än för travsporten.

I grunden menar vi att orsaken till problemen inom galoppsporten ligger i organiseringen av sporten inklusive samarbetet med ATG. Detta är väl bekant inom sporten och flera utredningar har genomförts under 2000-talet för att komma tillrätta med åtminstone en del av problemen, men få förändringar har genomförts.

Galoppsporten är idag organiserad efter samma principer som travsporten och som för övrigt många andra föreningsbaserade verksamheter med anor tillbaka i mitten av 1900-talet eller tidigare. Organisationen består av föreningar, i detta fall öppna och slutna sällskap, som samverkar i ett förbund. Tävlingsverksamheten bedrivs i såväl bolags- som föreningsform. Härutöver förekommer ett antal föreningar, som representerar olika intressen inom galoppsporten.

Den tekniska och ekonomiska utvecklingen har förändrat förutsättningarna för galoppsporten på samma sätt som för travsporten. Bland annat digitaliseringen och utvecklingen av media samt en allt starkare gränsöverskridande ekonomisk verksamhet har inneburit att spel- och sportverksamheterna inte längre kan hanteras lokalt, utan genom väl organiserade strukturer under ett nationellt ledarskap.

Problemet för galoppsporten är att den inte ens med nuvarande organisation, som i sin grundstruktur överensstämmer med travsportens, kan ta tillvara de möjligheter som den har i Sverige och internationellt på samma sätt som travsporten. Det beror på att sporten är liten i förhållande till travsporten och därmed har väsentligt sämre ekonomiska möjligheter att organisera sig. Det beror också på att ATG nästan uteslutande koncentrerar sina resurser på travsporten. Galoppsporten står i mångt och mycket ensam.

Galoppsporten har visserligen en gemensam organisation i SGAB men den är inte samlande i den meningen att den kan göra de prioriteringar och satsningar som behövs på kort och lång sikt för att stärka galoppsporten. Travsporten har genom STC och ATG helt andra förutsättningar.

Som tidigare påpekats bedrivs verksamheterna inom galoppsporten av ”flera parallella strukturer”, främst kring Täby Galopp och JTG. Ett gemensamt system som genomsyrar hela verksamheten saknas. ATG:s ekonomiska system innebär efter den Hallmanska utredningen att resurserna fördelades i sin helhet till banorna, som ogärna avstår medel till den centrala verksamheten.

Bristerna visar sig när det gäller bland annat utvecklingsarbetet. Som exempel kan tas programskriften Galopp 200, i vilken ett antal mål fastställts, bland annat för resurser och spel, sport och tävlingsverksamhet, avel, marknadsföring och rekrytering samt organisation och ledning. Få av de mål som har fastställts har nåtts eller är på väg att nås.

Det beror på att SGAB inte har mandat och resurser från sina medlemmar att genomföra verksamheter av betydelse för att galoppsporten ska kunna utvecklas och inte har det stöd av ATG som är en förutsättning för att galoppsporten ska kunna utvecklas på en allt mer konkurrenssatt marknad. Av detta följer att de mål och ambitioner som kommer till uttryck i nationella programskrifter har föga värde, eftersom de inte kan omsättas i verksamheten i ett samarbete med banor och organisationer som har ansvar för delar av verksamheten inkl. ATG.

Ett annat exempel är det skandinaviska samarbetet. I de överläggningar som genomförts av projektet med galopporganisationerna och spelbolagen i Skandinavien för att utreda förutsättningarna för ett djupare skandinaviskt samarbete har framkommit att de växande krav som ställs på sporten – inte minst från spelbolagens sida – är svåra att uppnå i och med att det inte finns ett tydligt mandat för en svensk organisation när det gäller såväl utvecklingen av sporten och anläggningarna som samarbetet mellan de skandinaviska länderna. Ett fördjupat skandinaviskt och internationellt samarbete är därför en viktig del i det framtida arbetet att främja galoppsporten i Sverige.

Frånvaron av en gemensam organisation med mandat och resurser för att kunna fullfölja sitt viktiga uppdrag att leda utvecklingen av galoppsporten i samverkan med ATG innebär att fokus inte ligger på att åstadkomma resultat utifrån gemensamma mål för galoppsporten. I stället blir olika arenor föremål för handlingar mellan skilda – mer eller mindre väl organiserade – intressen inom sporten om hur disponibla resurser från främst ATG ska fördelas. Det tär på såväl de förtroendevalda som på kapitalet.

Ett annat problem är att strategin hittills har varit att galoppsporten ska stå tillbaka när det gäller spelet och i stället kompenseras genom en större andel av ATG:s överskott än som är motiverat av spelet. Det betyder att ATG sedan i varje fall början av 1990-talet i stort sett helt och hållet koncentrerat sina resurser på travsporten och galoppsporten inte har kunnat få det stöd som är nödvändigt för att kunna utvecklas.

Som tidigare betonats är detta en strategi som riskerar att föra galoppsporten till avdelningen ”kulturutträngningar” som det framhölls i 1987 års galoppstrategi och som sådan i och för sig har ett värde, men knappast någon möjlighet att utvecklas.

Utöver en samlande organisation för galoppsporten med tydliga mandat och resurser krävs att ATG tar ett

ökat ansvar för galoppsporten genom att samarbetet mellan galoppsporten och ATG blir närmare och tydligare. Det finns idag ett betydande ”galopporganisatoriskt underskott” i ATG.

Frågan om ett närmare och tydligare samarbete mellan ATG och galoppsporten beskrivs i kapitel 7.

3. Affärsverksamheten och den folkrörelsebaserade verksamheten bör organiseras efter sina respektive förutsättningar, den folkrörelsebaserade verksamheten genom öppna ideella föreningar och affärsverksamheten genom aktiebolag som ägs av de ideella organisationerna.

Förutsättningarna för den ideella verksamheten som bedrivs av sällskap och andra intresseorganisationer och den affärsverksamhet som spelet, tävlingarna och evenemangen i sin tur utgör är mycket olika.

Den folkrörelsebaserade verksamheten bedrivs idag av ideella föreningar (sällskap och andra föreningar) och syftar till att främja intresset för och/eller företräda galoppsporten och särskilda intressen inom sporten. Med att främja intresset avses att rekrytera personer till verksamheten, att påverka andra att bidra till att öka intresset för galoppsporten och att skapa en god gemenskap inom sporten.

Idag är Göteborgs Galoppsällskap (GGS) öppet, medan Skånska Fältrittklubben (SFK) och Stockholms Galoppsällskap (StGS) är slutna.

Affärsverksamheten bedrivs av aktiebolag och en ideell förening. Göteborgs Galoppsällskap bedriver sin affärsinriktade verksamhet i dotterbolaget Göteborg Galopp AB (GGAB), SFK samverkar med Skånska Travsällskapet (STS) i den ideella föreningen JTG, där båda sällskapen är medlemmar. (StGS) bedriver sin affärsinriktade verksamhet i dotterbolaget TGAB.

De tre ideella sällskapen bedriver genom sitt förbund en viss affärsverksamhet.

Det är viktigt att alla som är intresserade av galoppsporten ges möjlighet att delta genom medlemskap i ett galoppsällskap. Uppgiften för sällskapen bör vara att rekrytera medlemmar och skapa en god sammanhållning inom sporten. Ett annat viktigt uppdrag är att delta i utvecklingen av galoppsporten.

Motivet för att begränsa antalet ledamöter i ett sällskap och låta stämman välja ett enligt stadgarna begränsat antal medlemmar är att betydande ekonomiska resurser hanteras i sällskapen eller av bolag ägda av sällskapen. Genom att välja ett begränsat antal personer som leda-

möter i ett sällskap har man velat försäkra sig mot att resurserna nyttjas på ett otillbörligt sätt. Samma syfte kan uppnås på annat sätt, bland annat genom särskilda bestämmelser i bolagsordningen för det bolag som bedriver den affärsinriktade verksamheten. Detta är en fråga som inte är olik den som idrottsrörelsen har att hantera efter hand som även den blivit allt mer affärsinriktad.

En förutsättning för såväl detta projekt som ”Framtidens Travsport” är att de värderingar om demokrati, delaktighet och öppenhet som ligger till grund för det svenska samhället ska vara utgångspunkt även för organiseringen av den folkrörelsebaserade verksamheten. Därför har föreslagits i detta projekt att sällskapen ska vara öppna. I konsekvens härmed bör sällskapen av samma skäl även vara öppna i galoppsporten.

Medlemmarna i de organisationer som tillvaratar enskilda intressen inom galoppsporten ges möjlighet till inflytande och delaktighet i galoppsporten genom medlemskap i något av sällskapen.

Samtliga som deltar i sporten genom att lösa licens eller registrerar hästar och föl bör vara medlemmar i ett sällskap och som medlem ta ansvar för galoppsportens förvaltning och utveckling. Den principen gäller all sport.

För att det ideella arbetet ska kunna bedrivas av sällskapen i samverkan bör respektive sällskap svara för den ideella verksamheten inom en geografisk region och inte endast utifrån den bana som bedriver tävlingsverksamheten.

Som framgår längre fram innebär detta att personer som idag organiseras inom de olika intresseföreningarna inom galoppsporten främst ges möjlighet till inflytande i galoppsporten genom sällskapen.

Medlemmarna i sällskapen utgör tillsammans galoppsporten. Utifrån sällskapen organiseras den samverkan som är nödvändig nationellt och som även omfattar affärsverksamheten. Representationen i nationella organ bör spegla antalet medlemmar i respektive sällskap.

Den folkrörelsebaserade verksamheten organiseras i FSG (FSG, ideell förening), den affärsdrivande i ett dotterbolag till FSG, SGAB. SGAB samverkar genom avtal med de affärsdrivande lokala bolagen och JTG (ideell förening).

Fullmäktige för FSG ges en central roll som det organ som ska utkräva ansvar, utse styrelse, vara policyskapande och ange den inriktning som ägarna av galoppsporten anser bör gälla för såväl den ideella som den affärsdrivande verksamheten, det vill säga genom bo-

lagsordning, ägardirektiv och policydokument. Denna fråga behandlas även i kapitel 8.

4. De resurser som galoppsporten får från ATG bör tilldelas det organ som ska ha det samlande ansvaret och mandatet för galoppsporten.

Fördelningen av ATG:s överskott till galoppsporten följer samma principer som fördelningen till travsporten, det vill säga resurser anvisas såväl till banorna som till STC. Fördelningen av ATG:s överskott härstammar i huvudsak från den tiden när allt spel och all sport ägde rum på banan. Idag svarar ATG för spelet och sporten utvecklas i samverkan mellan ATG och de centrala trav- och galopporganisationerna.

Ska ett nationellt helhetsansvar kunna tas för galoppsporten med styrsystem som genomsyrar verksamheten på olika nivåer bör medlen från ATG gå till den organisation som har ansvaret för galoppsporten i Sverige, vilket är i överensstämmelse med andemeningen i förarbetena till ATG och gällande avtal. Galoppsporten bör sedan fördela resurserna efter sina prioriteringar utifrån nationellt fastställda mål.

5. En nationell organisation med ett tydligt mandat och ansvar för en stor del av resurserna behöver kompletteras med ett fördjupat samarbete mellan de organisationer som företräder den lokala verksamheten på ett sådant sätt att intressekonflikter så långt möjligt undviks.

Ansvar, befogenheter och resurser bör följas åt i ett uppdragssystem, det vill säga samarbetet mellan SGAB och banorna och intresseorganisationer bör regleras i avtal.

Det förutsätter att det nationella och lokala uppdraget tydliggörs.

Den nationella organisationen bör ha det samlande mandatet att leda, samordna, genomföra och utveckla galoppsporten i Sverige. I uppdraget ligger också att fördela de resurser som galoppsporten i sin helhet får av ATG och andra.

De lokala organisationerna bör ansvara för tävlings- och evenemangsverksamheterna på uppdrag av den nationella organisationen och i samverkan med ATG och i övrigt bedriva verksamheter som främjar galoppsporten som ungdomsverksamhet, rekrytering av aktiva och medverka till att skapa en god social gemenskap. Det nationella uppdraget bör utgå från medlemmarna i sällskapen.

Enligt förslaget föreslås att medel som ATG tilldelar galoppsporten ska gå till SGAB, som avsätter resurser för

en av fullmäktige antagen budget avseenden den nationella organisationen, gemensamma projekt, som drivs nationellt, och resurser för samfinansiering av projekt initierade inom galoppsporten efter ett sökförfarande. Resurser som därutöver skapas nationellt fördelas på driftsbolagen eller motsvarande. Målsättningen är att öka andelen medel till de aktiva genom att åtgärder vidtas både centralt och lokalt – såväl när det gäller intäkter som kostnader. Frågan om fördelningen av resurser utvecklas i kapitel 9 och i bilaga 4. Medel som genereras lokalt disponeras av lokala organisationer.

Representationen inom systemet bör utvecklas så att intressekonflikter undviks. Det betyder att ansvariga för verksamheten lokalt tar del av den nationella verksamheten och ömsesidigt att den som är ansvarig för den nationella verksamheten deltar i det lokala arbetet med beaktande av eventuella jävsproblem.

SG har idag i uppgift att kontrollera och övervaka regelsystemet för galoppsporten samt även myndighetsuppgifter på avelsområdet. Hur dessa uppgifter ska organiseras bör bli föremål för särskilda överväganden i samband med reorganiseringen av galoppsporten.

6. Galoppsportens totala verksamhet är inte större än någon av de tre största travbanorna. Huvuddelen av verksamheten bedrivs på en bana. En överorganisering bör undvikas. Samverkan med andra ska eftersträvas av utvecklings- och kostnadsskäl.

Galoppsporten ska med nuvarande resurser genomföra cirka 75 tävlingsdagar med vardera fler än fyra lopp (varav över 60 procent är förlagda till Täby), ett antal en- eller fåloppstävlingar, ett begränsat antal större evenemang, främja aveln, rekrytera och utbilda ungdomar, tränare och hästägare, främja galoppsporten i samhället och därtill samverka med galoppsporten i andra länder genom främst IFHA.

Galoppsporten är liten i jämförelse med travsporten. Den är lokaliserad kring de tre största städerna. Huvuddelen av verksamheten bedrivs i södra Sverige och i Stockholm med omnejd. På sikt har den potential att växa i dessa områden och i västra Sverige på grund av den nyligen anlagda banan i Göteborg.

Galoppsporten omsätter drygt 130 mkr (2006), varav drygt 50 mkr utgör prispengar och premier, det vill säga medel till sporten. Sporten sysselsätter på heltid cirka 35 personer genom tillsvidareanställning, ett stort antal personer genom timarvodering och många personer på ideell bas.

En så liten ekonomisk verksamhet måste tillvarata alla möjligheter till samverkan för att få ner sina kostnader på en tillfredsställande nivå. Oavsett om det gäller den nationella organisationen eller banorna bör samverkan eftersträvas mellan dessa organisationer och med andra organisationer och företag för att hålla kostnaderna så låga som möjligt, men också för att få bättre organisatoriska förutsättningar att genomföra uppgifterna.

Möjligheter till samverkan inom galoppsporten och med organisationer utanför galoppsporten beskrivs i kapitel 7.

7. Den viktigaste resursen är medarbetarna i föreningar och bolag samt ledamöter i styrelserna.

En grundläggande förutsättning för att organisationen ska kunna fungera så bra som möjligt är att såväl medarbetare som styrelseledamöter väljs med omsorg, utifrån i förväg fastställda kriterier och kompetenskrav. Det har funnits en tendens inom galoppsporten som i annan föreningsverksamhet att tidigare ha varit aktiv inom sporten har gått före kompetens vid anställning inom organisationen.

När det gäller förtroendevalda är det likaså angeläget att rekryteringen sker med i stort sett samma utgångspunkter, det vill säga i förväg fastställda kriterier och tydliga krav på vilken kompetens som ska tillgodoses, som vid rekrytering av personal. Valberedningens uppgift är därför särskilt viktig. Det är nödvändigt att undvika jäv vid val av ledamöter, ordinarie och adjungerade.

Dessa frågor berörs även i kapitel 8.

8. Tydliga roller, ansvar och befogenheter är viktigt, liksom att det genom olika medel skapas transparens i galoppssystemet och närhet mellan beslutsfattare samt en starkare och mer homogen kultur.

I en kombinerad affärs- och föreningsstruktur är det särskilt viktigt att ansvar, befogenheter och roller är tydliga. Samtidigt ska framhållas att det är viktigt att olika intressen kommer till tals, men att det bör ske i former som gagnar helheten.

Utgångspunkten bör vara att kulturen präglas av öppenhet och delaktighet, då det bidrar till att förankra besluten och att öka engagemanget inom galoppsporten. En för galoppsporten gemensam kod för styrning, s.k. Governance, behövs för att skapa tydlighet, samhörighet och förståelse.

För att skapa en effektiv samverkan förutsätts dessutom att berörda parter tydliggör vad som ska göras på central respektive lokal nivå i såväl affärs- som i den ideella verksamheten. Det är vidare viktigt att införa besluts-

informations- och styrsystem som bidrar till att göra galoppverksamheten i sin helhet transparent.

Frågor som berör kulturen inom galoppsporten behandlas i kapitel 8.

Förslag

Mot bakgrund av vad som framhållits ovan föreslås att galoppsporten snarast påbörjar en reorganisering av verksamheten som leder till en effektivare och mer ändamålsenlig organisation enligt följande riktlinjer:

- FSG fastställer den region som respektive sällskap representerar. Den som så önskar ges möjlighet att bli medlem i GGS, SFK och Stockholms Galoppsällskap. Medlemskap beviljas i första hand av det sällskap i den region där personen är mantalsskriven. Önskar person vara medlem i ett annat sällskap bör detta vara möjligt. Personer, som är skrivna utomlands, bör kunna välja vilket sällskap han eller hon vill vara medlem i. Endast medlemskap i ett sällskap bör vara möjligt.
- En förutsättning för att vara aktiv i sporten – tränare, jockeyer, hästägare och uppfödare som löser licens och/eller registrera hästar och föl – är medlemskap i ett sällskap.
- Medlemmar i en ideell förening som idag har i uppgift att verka för galoppsporten inom ett sällskaps område, exempelvis Blommeröds Galoppsällskap, beviljas medlemskap i detta fall i SFK inom vars område föreningen är lokaliserad. För att främja den lokala verksamheten kring Blommeröds galoppbana bildar SFK förslagsvis en sektion som består av medlemmar som vill engagera sig kring just den banans verksamhet. På motsvarande sätt kan verksamheter organiseras kring Strömsholms galoppbana och eventuella andra mindre banor i framtiden.
- Sällskap med regionalt – ej lokalt – ansvar ska vara medlem i Föreningen SG.
- FSG bildar ett helägt aktiebolag, SGAB, som svarar för den affärsdrivande verksamheten samt genom avtal utför tjänster till FSG. Styrelsen för FSG och SGAB har samma ledamöter. FSG har ingen personal anställd, utan köper enligt avtal tjänster av SGAB (skattefrågan och hur frågan om övervakning av regelbeslut ska organiseras, bör utredas senare).
- En beskrivning fastställs av FSG över uppgifter som åligger den ideella föreningen respektive föreningens aktiebolag. Den ideella föreningen fastställer likaså en gemensam kod för styrning (kallad Governance) samt godkänner ett styrsystem för hela galoppsporten som är

öppet och transparent så att intäkter och kostnader för respektive verksamhet tydligt kan mätas och jämföras mellan olika enheter och därmed även bidra till att en mera leveransinriktad kultur skapas.

- SGAB ges i samverkan med ATG ett övergripande ansvar för den ekonomiska styrningen av galoppsporten. De aktier och de fastigheter (Hästen 1 och Tibble 10:3) som FSG, idag äger enligt direktiv av ATG kvarliggjer av skatteskäl i den ideella föreningen. De resurser som genom ATG avsätts till galoppsporten lämnas till SGAB, som äger använda dem enligt ägardirektiv antagna av fullmäktige och enligt beslut av styrelsen. Resurser som avsätts till andra aktiebolag och föreningar som utför verksamhet på uppdrag av SGAB ska regleras genom avtal.

- I samband med översynen av organisationen bör särskilt övervägas hur kontrollerande och övervakande uppgifter samt myndighetsuppgifter som SG idag har ska organiseras.

- Sällskapen bedriver den lokala affärsverksamheten i särskilda driftsbolag, som kan upprättas av sällskapet ensamt eller i samverkan med annan organisation som medverkar till att främja verksamheten. Så långt möjligt ska resurserna lokalt och centralt anpassas till den svenska galoppsportens samlade behov, så att det sammanlagda resultatet för galoppsporten blir så bra som möjligt. Jämför kapitel 1 och 6.

- Resurser som tilldelas galoppsporten av ATG förvaltas av SGAB. Dessa och andra resurser som kan skapas nationellt tilldelas driftsbolagen eller motsvarande efter täckning för gemensamma kostnader för organisation och verksamhet med utgångspunkt från förhållandena år 2007 exklusive då gällande dagavgifter.

- FSG föreslås ha två organ som för närvarande, nämligen fullmäktige och styrelse. Fullmäktige föreslås bestå av ett antal ledamöter som utses i proportion till hur

många medlemmar sällskapen har, exempelvis en ledamot per 25 eller 50 medlemmar. Häutöver inbjuds Galopphästägarnas Riksförbund (GHR), Amatörryttarklubben, Svenska Galopptränarnas Riksförbund (SGR), Sveriges Amatörtränarförening (SATF), Scandinavian Arabian Racing Association, Svenska Fullblodsavelsföreningen (SFAF), och Ung Galopp att närvara med vardera en representant, som äger yttrande – men ej rösträtt.

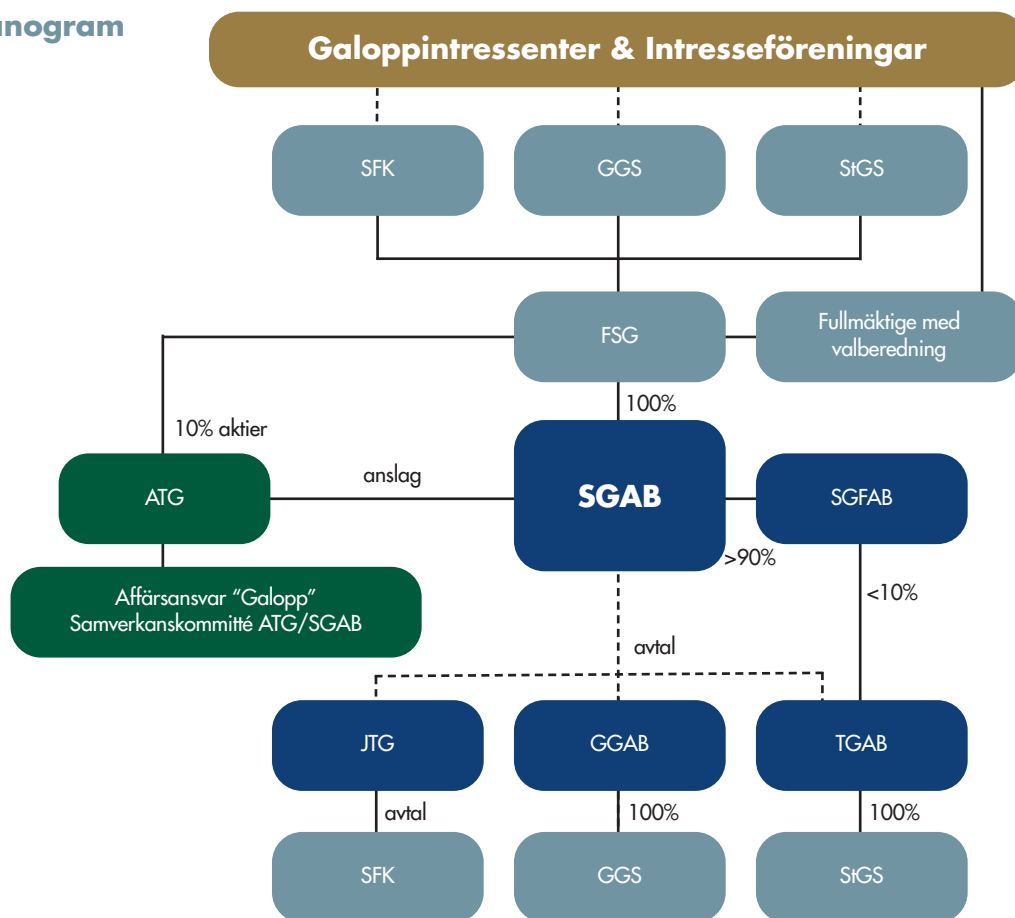
- Fullmäktiges primära uppgifter föreslås vara att ta ställning till såväl styrelsens årsredovisning för den ideella förening som aktiebolaget samt i övrigt behandla ärenden som framgår av 11 § i nuvarande stadgar för Föreningen SG. Fullmäktige ska – förutom att vara kontrollerande och att välja styrelse – vara det organ som antar policys, riktlinjer och ägardirektiv inom galoppsporten.

- Val till styrelsen för FSG och SGAB bereds av en valberedning, som består av fem ledamöter och som utses av fullmäktige.

- Ledamöterna av styrelsen för FSG och SGAB föreslås vara samma. Styrelserna föreslås bestå av åtta ledamöter vardera, varav fyra ska vara oberoende i den meningen att de inte ska vara ledamot av någon medlemsorganisations styrelse eller i något av de aktiebolag eller intresseorganisationer som finns inom sporten. Medlemsorganisationerna och Ung Galopp nominerar vardera en ledamot. Styrelserna ska ha samma ledamöter. En av de så kallade oberoende ledamöterna ska också väljas till ordförande.

- I syfte att skapa en ökad transparens inom galoppsporten bör styrelsen i SGAB adjungera ATG:s VD eller annan som ATG:s styrelse utser och driftsbolagens verkställande direktörer. På motsvarande sätt bör driftsbolagens styrelser adjungera VD i SGAB, som även äger möjlighet att delta vid sammanträden med ATG:s styrelse.

Organogram

Av bifogade organogram framgår organiseringen i stort av galoppsporten enligt ovanstående förslag och förslag som framgår av kapitel 7 att hantera fastighetsförvaltningen i ett särskilt dotterbolag till SGAB, Svensk Galopp Fastighetsförvaltning AB (SGFAB), som även föreslås vara delägt av TGAB.

Konsekvenser i förhållande till dagens villkor

Utvecklas i kapitel 1.

Avstämning mot projektet "Framtidens Travsport"

Hur står sig då förslaget ovan i förhållande till det för-

slag till ny organisation för trav- och galoppsporten som framgår av rapporten "Framtidens Travsport"?

Om förslaget i "Framtidens Travsport" genomförs kan det föreslagna affärsområdet/-ansvaret inom ATG avvecklas och SGAB bli – förstärkt med vissa galoppspecifika resurser inom ATG – ett dotterbolag till ATG med ansvar för såväl spel som sport inom galoppområdet. Samverkanskommittén som föreslås för ATG och SGAB avvecklas. FSG ges vissa resurser för att kunna fungera som avelsorganisation (myndighetsuppdrag), svara för regelsystemet för galoppsporten, bedriva den folkrörelsebaserade verksamheten och påta sig rollen som ägare av ATG.

7 NYA TAG MED STARKARE NÄTVERK OCH NY STRUKTUR

- Ett närmare och tydligare samarbete med ATG uppnås genom att ATG inrättar ett affärsområde/-ansvar för galopp (ATG Galopp) och en samverkanskommitté ATG/SGAB samt genom att ATG:s styrelse fastställer att ATG:s överskott ska fördelas efter ägarandel för trav- respektive galoppsporten, det vill säga 10 procent av överskottet ska tilldelas galoppsporten.
 - Ett fördjupat samarbete mellan de skandinaviska galopporganisationerna och berörda spelbolag inleds. Syftet är att synliggöra galoppsporten ännu bättre i de skandinaviska länderna genom ett samordnat uppträdande vad det gäller sport, spel och media
 - Utifrån ett skandinaviskt perspektiv prövas möjligheterna att ytterligare fördjupa samarbetet med organisationer inom galoppsporten i England samt på avelsområdet med Tyskland.
 - Samarbetet med STC och Hästnäringens Nationella Stiftelseutvecklas (HNS) på områden där dessa organisationer har bättre förutsättningar – ekonomiska och andra – än galoppsporten själv att tillvarata galoppsportens intressen. Exempelvis registrering av föl och hästar, ekonomi (TDS- och avräkningssystemet), avel/Flyinge, miljö, ungdomssatsningar, utbildning, ridsporten/Strömsholm och annat som dessa organisationer kan erbjuda galoppsporten.
 - Ett eventuellt samarbete med ridsporten genom SvRF bör prövas på områden som ligger nära galoppsporten, exempelvis hinderlöpningar, utbildning etc.
 - Samverkan kring ekonomi- och personalfunktioner påbörjas med ATG. När det inom travsporten planerade Shared Service Center blir av bör även galoppsporten delta i detta. Förutsättningen är – som i allt samarbete – att det leder till lägre kostnader och en servicenivå som är bättre än om galoppsporten själva ska svara för dessa funktioner.
 - Synergieffekterna i ett samarbete mellan SGAB och TGAB bör så långt möjligt tas tillvara genom avtal mellan parterna. I syfte att hålla nere kostnaderna och synliggöra galoppsporten bättre föreslås att lokaliseringen av SGAB utreds närmare.
 - SGAB bör bedriva fastighetsförvaltningen i samverkan med TGAB i ett gemensamt bolag, SGFAB.
 - Ett för galoppsporten gemensamt sportsekretariat inrättas inom SGAB.
 - Samarbetet mellan trav- och galoppsporten genom JTG är i huvudsak positivt för berörda parter. Mot bakgrund av de iakttagelser som utredningen gjort beträffande samarbetet mellan parterna i JTG, de ekonomiska villkoren och kraven på transparens bör en arbetsgrupp bestående av en representant vardera för ATG, SFK och STS se över stadgar och avtal.
 - SG/SGAB föreslås i samverkan med Invest in Sweden Agency (ISA) utreda förutsättningarna för att främja samarbetet mellan galoppsporten ibland annat vissa arabländer och Sverige/Skandinavien.
-

Galoppsporten samverkar med främst ATG, HNS, STC och STS. Årligen arrangeras en skandinavisk galoppkonferens med representanter för banor i Sverige och galopporganisationerna i de skandinaviska länderna. Övrigt internationellt samarbete sker i första hand genom IFHA (jämför kapitel 16). Samarbete kring avelsfrågor sker inom den europeiska stuteribokorganisationen EMSBLC.

Som framgår av kapitel 6 är det för en liten verksamhet – som galoppsporten trots allt är i Sverige – nödvändigt att utnyttja de möjligheter som finns att utveckla och stärka verksamheten genom att samverka med andra organisationer och även internt finna en struktur som leder till

- att galoppsporten synliggörs mer, vilket bidrar till att öka omsättningen av spelet och därmed intäkterna och
- att verksamheten effektiviseras så att kostnaderna blir så låga som möjligt.

Starkare nätverk för att synliggöra sporten bättre och öka intäkterna

Viktigast är ett närmare och tydligare samarbete med ATG

Galoppsportens främsta samarbetspart är ATG, som ägs av SG (10 procent) och STC (90 procent).

Den viktigaste förutsättningen för att galoppsporten ska kunna utvecklas och öka sin självförsörjningsgrad är att åtgärder vidtas för att främja spelet på galopphästar. Men det kräver en i grunden annorlunda inställning till den typen av spel från ATG:s sida.

ATG är idag i stort sett helt inriktat på spelet på travhästar och travsporten i samverkan med STC. De resurser som ATG disponerar används också nästan uteslutande för att främja den verksamheten. ATG svarar exempelvis inte ens för bearbetningen av ATG-ombuden när det gäller spelen på galopphästar. Det är idag en uppgift för galoppsporten.

Galoppsporten är en liten verksamhet i förhållande till travsporten. Det beror bland annat på att ATG:s inställning till spelet på galopphästar är passiv på grund av uppfattningen att det är svårt att öka intäkterna från spelet på galopphästar i förhållande till spelet på travhästar. Som kompensation för att galoppsporten endast marginellt ges utrymme i riksspelen kompenseras galoppen istället genom en större andel av ATG:s överskott än vad spelet i sig genererar. Den inställningen bygger på erfarenheten att inslag av galopplopp på riksspelskupongerna ger en lägre spelomsättning än om riksspelen

enbart omfattar travlopp, vilket i sig är oomtvistat.

På en marknad där utbudet av spel är stort och ökande kan däremot mycket väl ett större utrymme finnas för spel på galopphästar, utan att detta påverkar spelen på travhästar negativt. Spel på hästar är i grunden kunskapsspel som förutsätter intresse för sporten och/eller spelet. Att spela på trav- respektive galopphästar kräver olika kunskaper och intressen. Om den förutsättningen är korrekt innebär det att spelen inte konkurrerar med varandra och att det bör finnas utrymme på marknaden för att i ökad utsträckning spela på galopphästar.

Hur en strategi för att utveckla spelet på galopphästar bör se ut är en fråga som närmare bör analyseras av ATG i samverkan med galoppsporten. Det bör göras med utgångspunkt från målsättningen att ATG bör optimera sitt överskott till gagn för hästsporten. Den typen av analyser har tidigare inte gjorts.

Att ta vara på möjligheterna fullt ut när det gäller spel på galopphästar är avgörande för vilka möjligheter galoppsporten har att utvecklas på kort och lång sikt. Genom spelet synliggörs sporten och bidrar därmed till att skapa ett växande intresse även för sporten som sådan. På lång sikt är risken överhängande att spelpolitiken går mot en ökad liberalisering. Det kan då visa sig att ATG:s överskott minskar och att såväl trav- som galoppsporten med den fördelning som föreslås av överskottet får minskande medel. På grund av detta är det särskilt viktigt att såväl trav- som galoppsporten ges förutsättningar att ta vara på de möjligheter som marknaden erbjuder, bland annat för att galoppsporten ska kunna öka sin självförsörjningsgrad och stå bättre rustad på längre sikt när konkurrenssituationen på spelmarknaden eventuellt kan bli ännu starkare.

En annan fråga som nu bör få sin lösning är hur stor del av ATG:s överskott som bör avsättas till trav- respektive galoppsporten. Som framgår av kapitel 14 och 15 har den frågan behandlats tidigare, utan att det har tydliggjorts hur stor andel av överskottet som bör gå till trav- respektive galoppsporten.

Det finns flera skäl som talar för att den frågan nu bör få sitt svar. Den långsiktiga tendensen är att spelet på hästspel förlorar konkurrenskraft. Vi lever inte längre i den stabila tillväxtmarknad som präglade hästspelen sedan ATG bildades och fram till millennieskiftet. Det är viktigt att det i tider av ökad osäkerhet beträffande marknaden och med den ansvarsfördelning som idag råder mellan ATG och hästsporterna att tydliga signaler ges om vad som gäller beträffande tilldelningen av resurser från ATG. Ett klarläggande bidrar dessutom till

att mindre energi fokuseras på fördelningsfrågan och att mer av kraften kan koncentreras på utvecklingen av sporten och spelet, vilket bör vara en prioriterad uppgift med hänsyn till förändringarna i omvärlden.

Idag ska enligt tidigare beslut ”resurs- och fördelningsfrågan prövas årligen i samband med ATG:s budgetarbete. Det samlade utrymmet för trav- och galoppsporten ska avgöra utrymmestakten för såväl galoppens som travets behov enligt beslut.” Det har visat sig att behoven nästan alltid är större än tillgången på resurser, vilket i sig inte är så märkligt, eftersom behoven är ett uttryck för den ambition som trav- respektive galoppsporten har. Därför har inte behoven varit styrande. I praktiken har dock galoppsporten under de senaste 20 åren fått en ökande andel av ATG:s överskott. År 2007 tilldelades galoppsporten 9 procent (8,96 procent).

Utifrån ambitionen att göra såväl trav- som galoppsporten mer affärsmässig är det rimligt att fördela ATG:s överskott i förhållande till ägarandelen för respektive sport.

FÖRSLAG

Mot denna bakgrund föreslås därför:

1. ATG ska fokusera starkare på galoppsporten genom

- att den passivitet som för närvarande råder när det gäller spelet på galopphästar ersätts med en mer aktiv inställning som innebär att möjligheterna att öka intäkterna från spel på galopphästar tas tillvara fullt ut med beaktande av målsättningen att ATG ska maximera överskottet av sin verksamhet till förmån för trav- och galoppsporten i sin helhet,
- att det inom ATG organiseras ett särskilt affärsområde/-ansvar för spel på galopphästar under ATG:s VD, ATG Galopp,
- att den som är ansvarig för ATG Galopp ingår i ATG:s ledningsgrupp,
- att årliga handlingsplaner med mål, strategier, åtgärder och resurser utarbetas och antas inom ramen för ATG:s verksamhetsplan,
- att ATG tillsätter en samverkanskommitté ATG/SGAB med tydligt uppdrag att synliggöra galoppsporten bättre och öka spelet på galopphästar och
- att den tjänst inom SG som har i uppgift att bearbeta ATG-ombuden med utgångspunkt från galoppspelen avvecklas med hänsyn till att verksamheten föreslås bedrivas av ATG.

2. ATG:s överskott fördelas på trav- och galoppsporten i förhållande till ägarandel, det vill säga i förhållande 90 – 10.

Därefter kommer behovet att stärka samarbetet i Skandinavien

Enligt direktiven ingår i uppdraget att närmare studera förutsättningarna att utveckla samarbetet mellan galoppsporten och spelbolagen i Danmark, Norge och Sverige. Galoppsporten är förhållandevis liten i samtliga länder. I Finland finns ingen galoppsport.

Utredningen har besökt såväl Danmark som Norge och där träffat företrädare för såväl galoppsporten som spelbolagen. I båda dessa länder finns det ett stort intresse för ett fördjupat skandinaviskt samarbete på såväl sport- som spelområdet. Därefter har gemensamma överläggningar ägt rum mellan företrädare för galoppsporten och spelbolagen i Danmark, Norge och Sverige. Rapporten från dessa överläggningar och minnesanteckningarna från besöken i Danmark och Norge har lagts ut på www.galoppsportensframtid.nu.

Till grund för samtalen om ett djupare skandinaviskt samarbete ligger en vision att galoppsporten och spelbolagen i de skandinaviska länderna ska finna ett gemensamt tävlings- och spelupplägg, det vill säga ett skandinaviskt galoppssystem med en egen struktur skild från travsportens. Galoppsport ska på sikt kunna erbjudas varje dag, helst i ett eget ”fönster”. För detta krävs att man även ger möjligheter att spela på internationella lopp från andra länder än de skandinaviska.

En förutsättning är att det i Danske Spil, Norsk Rikstoto och ATG organisatoriskt skapas ett ansvar för spel på galopphästar så som föreslagits ovan för ATG.

Motivet för den skisserade utvecklingen är, som framhållits tidigare, ett stort behov av att synliggöra galoppsporten bättre så att den kan utvecklas. Ett effektivare utnyttjande av antalet hästar i de skandinaviska länderna ger bättre förutsättningar att synliggöra galoppsporten. Galoppsporten är en mycket liten aktör på de enskilda skandinaviska marknaderna. Riskerna med det nuvarande systemet, där galoppsporten är en del av travssystemet, är stora. Snabbt kan galoppsporten bytas ut. I en friare spelmarknad kan även galoppsporten fara mycket illa om den inte i tid får möjlighet att stärka sin ställning. Det sker bäst i ett nära skandinaviskt samarbete.

FÖRSLAG

Mot bakgrund av vad som framförs ovan föreslås att samarbetet mellan Danmark, Norge och Sverige prövas särskilt med inriktning att organiseras genom en samverkansorganisation (ideell förening) ”Scandinavian Racing Board”, med en styrelse bestående av ordförandena och de verkställande direktörerna i galopporganisationerna och spelbolagen. Sekretariatet föreslås växla varannat år mellan medlemmarna.

Uppgiften är att skapa en skandinavisk galoppstruktur i enlighet med vad som framförs ovan. Det är upp till organisationerna att bestämma på vilket sätt och i vilken takt detta samarbete bör utvecklas.

Berörda parter bör senast den 1 juli år 2009 ha tagit ställning till formerna för och inriktningen av samarbetet. En gemensam vision, mål och handlingsplan inklusive resurser bör utarbetas senast den 1 juli år 2009.

Utifrån ett skandinaviskt perspektiv prövas samarbete med andra länder – i första hand England och Tyskland

Av många skäl är det motiverat att svensk galoppsport söker ett närmare samarbete med något av de stora galoppländerna i Europa – England, Frankrike och Irland.

En förhållandevis liten verksamhet har svårt att utvecklas av egen kraft. Ett särskilt problem för galoppsporten är att inseminering är förbjudet. Det innebär att det blir både kostsammare och svårare att få tillgång till bra avelshingstar och även ston till den svenska marknaden. Samverkan bör därför utvecklas på avelsområdet.

På utbildningsområdet har den slutsatsen dragits redan i slutet av 1990-talet när samarbetet inleddes på utbildningsområdet med BRS i Newmarket i England. Detta samarbete har utvecklats väl och är numera en viktig del i utbildningsprogrammet.

Det är också angeläget att löpande få del av den utveckling som sker inom sporten. Det sker till viss del genom de internationella organisationerna, men ger likväl inte samma utbyte som om man på olika områden utvecklar ett samarbete med företrädare för galoppsporten i ett stort och framgångsrikt galoppland.

Det kommer dessutom sannolikt att finnas ett behov av att köpa in lopp från andra länder för att kunna tillgodose utbudet på spelområdet i Sverige. Det är en uppgift för främst ATG Galopp.

Med hänsyn till det pågående samarbetet med BRS i Newmarket, att den främsta galoppsporten fortfarande utövas i England, att de flesta organisationer inom engelsk galoppsport är lokaliserade till ett begränsat område (Newmarket och London), att engelskan är ett språk som är förhållandevis gångbart inom galoppsporten, att transporterna är billiga och att det i området kring Newmarket finns svenskar som är framträdande inom engelsk galoppsport (Rausing och Penser) förordas att SG i samverkan med sina systerorganisationer i Skandinavien prövar möjligheterna att ut-

veckla samarbetet med engelsk galoppsport och Weatherbys (som berörs i samband med förslaget om registrering med mera i samverkan med STC).

Återkommande studiebesök i England kan också innebära att intresset för galoppsporten kan främjas i Sverige.

Till bilden hör också att ATG har ett nära samarbete med spelbolaget PMU i Frankrike. SG kan genom samarbetet med intressenter i England till del komplettera de internationella kontakterna som ATG har i Frankrike.

Det har av bland annat ledamöter i referensgruppen pekats på möjligheten att Irland kan vara ett alternativ till England. Utredningen har inte haft möjlighet att studera förutsättningarna för ett djupare samarbete med galoppsporten i Irland. Av skäl som framgår ovan förordas ett samarbete i första hand med engelsk galoppsport. Skulle det visa sig svårt att fördjupa samarbetet med engelsk galoppsport bör ett samarbete med irländsk galoppsport i stället prövas.

På avelsområdet kan det också vara av intresse att samverka med olika intressenter, exempelvis stuteriet i Fährhof i norra Tyskland på praktiskt avstånd från Sverige. Tysk fullblodsavel har genomgått en remarkabel utveckling under de senaste 15 åren och bör kunna vara ett intressant studieobjekt för svensk fullblodsavel med möjligheter även till samverkan på avelsområdet.

FÖRSLAG

Mot bakgrund av vad som framgår ovan föreslås att SG utreder förutsättningarna för ett närmare samarbete med i första hand British Horseracing Authority och lämpliga avelsorganisationer i England och när det gäller det senare området även med tysk galoppsport. Om det visar sig att förutsättningarna inte finns att utveckla ett djupare samarbete med engelsk galoppsport bör förutsättningarna för ett djupare samarbete med irländsk galoppsport prövas. Utredningen bör påbörjas senast 1 januari år 2009 och vara avslutad den 1 juli samma år.

Invest in Sweden Agency (ISA)

Vid överläggningar med referensgruppen har även frågan om samverkan med ISA tagits upp. Bakgrunden är att i särskilt flera arabländer som Dubai, Oman och Qatar bedrivs galoppsporten som en del i arbetet att utveckla respektive land. Vidare är det vanligt att såväl engelska som arabiska fullblod stationeras i dessa länder under vårt vinterhalvår och under huvuddelen av vår säsong i Europa för träning och tävling. Ett ytterligare motiv är den internationalisering av ekonomin som pågår och som innebär att kapital från bland annat nämnda länder söker sig till Sverige i ökad utsträckning.

Ett samarbete med ISA skulle syfta till att stärka banden mellan galoppsporten i bland annat nämnda länder och svensk galoppsport.

FÖRSLAG

SG/SGAB tar upp överläggningar med ISA för att undersöka möjligheterna till ett samarbete mellan intressen i andra länder och svensk och skandinavisk galoppsport.

Starkare nätverk för tillvarata galoppsportens intressen bättre och effektivare till lägre kostnader

Samarbetet med STC och HNS bör stärkas

Galoppsporten samverkar med såväl STC som HNS. Samarbetet med båda dessa organisationer bör stärkas.

Genom att trav- och galoppsporten ingår i samma system tillsammans med ATG har SG och STC sedan lång tid tillbaka samverkat på olika områden som dopning, djurskydd, datautveckling, delar av ekonomiadministrationen, juridisk kompetens/åklagarrollen och regelfrågor. Genom att travsporten är betydligt större än galoppsporten har STC helt andra förutsättningar än galoppsporten att satsa resurser på frågor av gemensamt intresse. Eftersom det är ATG som i grunden finansierar båda verksamheterna bör det vara av intresse även för ATG att samarbetet mellan sporterna ökar så att kostnaderna kan minskas.

I syfte att hålla kostnaderna nere inom galoppsporten och/eller åstadkomma en högre kvalitet bör förutsättningarna för ett samarbete mellan STC och SG utredas inom områden som är trav- och galoppneutrala. Det kan gälla förutom ovan angivna områden även registrering av hästar och utfärdande av pass, sportadministrativa frågor, TDS och avräkningssystemet etc. En idé, som bör prövas, är att tillsammans med STC bilda en gemensam enhet för uppgifter som inte är sportspecifika och som drivs gemensamt av STC och SG.

Samarbetet med HNS handlar främst om frågeställningar som berör näringspolitik, utbildning, avel, ungdomsverksamhet, miljö och riksanläggningarna.

På det näringspolitiska området bör SG i samverkan med HNS närmare precisera vilka önskemål och prioriteringar som galoppsporten har.

Inom utbildningsområdet pågår en diskussion om hur samarbetet bör läggas upp på ett så effektivt sätt som möjligt utifrån det uppdrag som HNS har på utbildningsområdet. Bland annat handlar det om hur galoppsporten ska kunna nyttja riksanläggningen

Strömsholm, både för utbildning (eget utbildningsbehov och information och utbildning i galopp för ridsportens utövare) och annan verksamhet (Thottska villan och samarbetet med SvRF).

Den svenska fullblodsaveln måste utvecklas om svensk galoppsport ska kunna stå sig starkare i framtiden. På detta område har HNS genom bland annat Flyinge ett särskilt uppdrag. Det innebär att den kunskap som finns och utvecklas på Flyinge även bör användas i syfte att utveckla galoppsporten, exempelvis seminarier på avelsområdet. Även frågan om samverkan kring hingstar bör prövas ytterligare. Frågan om det finns förutsättningar att ställa upp framstående blodslinjer på Flyinge har till och från diskuterats, men bör nu prövas ordentligt. En alternativ strategi kan vara att utveckla ett samarbete med något större stuteri i Tyskland (exempelvis stuteriet Fährhof i trakten av Bremen som tidigare nämnts) och/eller i Frankrike.

Ungdomsverksamheten är förhållandevis ny inom galoppsporten och behöver stödjas om den ska få möjligheter att utvecklas på ett rimligt sätt. Detta sker i samverkan med STC och SvRF genom den ungdomsatsning som HNS finansierar. Kan HNS på annat sätt bidra till att stödja utvecklingen av ungdomsverksamheten inom galoppsporten? Vad kan man lära och göra i samverkan med STC:s ungdomsverksamhet är frågor som bör besvaras.

HNS har tidigare haft resurser för att utveckla miljöarbetet inom hästnäringen. Efter det att dessa resurser avvecklades i samband med att Hästnäringens Miljöråd ersattes av Hästnäringens Miljökommitté har miljöarbetet inom hästnäringen i stort sett avvecklats. Detta sker samtidigt som ett allt större fokus läggs i samhället i övrigt på miljöfrågorna. För galoppsporten är det angeläget att närmare precisera vad den bör göra för att bidra till en bättre miljö. En stark miljöprofil kommer att vara av stort värde för att skapa ett intresse och engagemang kring sporten i framtiden.

När det gäller samarbetet med STC och HNS bör det präglas av en ökad systematisering, det vill säga ett tydligare kravställande från galoppsportens sida med möjlighet till insyn och uppföljning. Det sker bäst genom att samarbetet årligen utvärderas och fastställs av parterna i ett gemensamt dokument.

Förutsättningen för ett fördjupat samarbete med såväl STC som HNS är att det är motiverat av ekonomiska och/eller andra skäl som särskilt bör anges i varje enskilt fall.

FÖRSLAG

Överläggningar med STC respektive HNS initieras senast den 1 oktober år 2008 i syfte att utreda hur samarbetet med respektive organisation kan fördjupas, organiseras och avtalas mot bakgrund av vad som framförs ovan.

Ett utökat samarbete med ridsporten bör prövas

Galoppsporten har från början haft en nära koppling till ridsporten i Sverige. Efter hand som Försvarsmakten avhöstades har detta samarbete tunnats ut. Fram till årsskiftet svarade SvRF för ponnygaloppen. För övrigt driver rid-, trav- och galoppsporten ett gemensamt projekt, Hästsportens barn- och ungdomssatsning, med finansiering genom HNS.

Galoppsporten har förlagt sin utbildning till Ridskolan Strömsholm, bland annat på grund av kopplingen till ridsporten. Tillsammans med SvRF och STC är galoppsporten medlem i Hästsportens Folkhögskola, som är förlagd till Strömsholm.

Ridsporten har under de senaste 30 åren blivit en allt viktigare folksport. Det finns också grenar inom galoppsporten som skulle passa många av ridsportens utövare, exempelvis point to point, häcklöpningar/steplechase med mera.

Sannolikt ligger det i såväl i rid- som galoppsportens intresse att utveckla samarbetet.

Denna fråga berörs även i kapitel 7.

FÖRSLAG

SG bör ta initiativ till överläggningar med SvRF för att undersöka förutsättningarna för ett närmare samarbete mellan rid- och galoppsporten. En sådan överläggning bör syfta till att tydliggöra förutsättningarna och inom vilka områden i så fall ett närmare samarbete är tänkbart. Om det bedöms finnas förutsättningar att fördjupa samarbetet mellan galopp- och ridsporten bör en arbetsgrupp tillsättas för att utreda förutsättningarna och föreslå åtgärder som kan bidra till att främja såväl galopp- som ridsporten. Överläggningarna med SvRF bör inledas senast 1 januari år 2009.

Effektivare struktur för vissa funktioner kan också bidra till att minska kostnaderna

Ekonomi- och personaladministration samt tävling med SSC och travsportens sportsekretariat

I projektet "Framtidens Travsport" föreslås att ekonomistyrningen organiseras gemensamt för travsportens sällskap/banor i ett så kallat Shared Service

Center (SSC) och att tävlingsverksamheten administreras av ett nationellt sportsekretariat. Båda dessa förslag är under beredning.

Det är viktigt att redan nu utveckla ett samarbete med ATG på ekonomi- och personalområdena. Under förutsättning att ett närmare samarbete kommer till stånd inom travsporten när det gäller ekonomi- och löneadministration med mera bör även galoppsporten delta, det vill säga om förslaget att skapa ett Shared Service Center genomförs.

På det personaladministrativa området bör det samarbete som finns med ATG fördjupas när det gäller rekrytering, löneförhandlingar, utbildning med mera.

Som framgår längre fram föreslås att galoppsporten har ett gemensamt sportsekretariat med en sportchef som ansvarig. När det gäller sportneutrala frågor på detta område som anmälningssystem med mera bör samverkan ske med STC.

FÖRSLAG

Galoppsporten föreslås samverka med ATG när det gäller ekonomi och löneadministration. Om förslaget i "Framtidens Travsport" om ett Shared Service Center förverkligas föreslås att galoppsporten deltar i detta samarbete.

På det personaladministrativa området – rekrytering, utbildning och löneförhandlingar – föreslås ett samarbete med ATG:s personalavdelning. ATG:s personalchef kan tillika fungera som personalchef för SGAB.

Fastighetshantering, samverkan mellan SGAB och TGAB, lokalisering av FSG/SGAB och ett gemensamt sportsekretariat

Galoppsporten har en splittrad struktur genom att tävlingsverksamheten bedrivs på tre banor och centralorganisationen SG är lokaliserad till Hästsportens Hus. Den verksamhet som bedrivs på Jägersro är organiserad i samverkan med travsporten i regionen genom JTG och kan härigenom hålla sina kostnader nere (denna fråga utvecklas längre fram). Verksamheten på Täby inklusive Angarn bedrivs enbart av TGAB med förhållandevis höga kostnader som följd.

I syfte att effektivare nyttja resurserna inom galoppsporten och bättre synliggöra den berörs i det följande hanteringen av fastigheter, som idag ägs av SG och TGAB, möjligheter till samverkan mellan SGAB och TGAB i övrigt samt lokaliseringen av FSG/SGAB. Bakgrunden är att det är inom SG och TGAB som huvuddelen av resurserna finns inom galoppsporten. Inom

JTG finns ett par tjänster som fullt ut arbetar med galoppsporten på Jägersro, för övrigt delas intäkter och kostnader efter en särskild modell för galopp- och travsporten. I GGAB finns ingen personal anställd. Det är således möjligheterna till samverkan mellan SGAB och TGAB som – om de rätt utnyttjas – kan ge störst kostnadsbesparingar för galoppsporten i sin helhet.

De fastigheter som ägs av galoppsporten är Hästen 1 och Tibble 10:3 (fastigheterna är samtaxerade), som arrenderas av TGAB och ägs av SG (finansierad av ATG, som även ställt vissa krav) samt Rörby 3:1 (Angarn) i Vallentuna kommun, som ägs av TGAB. En stor uppgift är att förvalta och underhålla fastigheterna, så att fastigheterna kan täcka sina kostnader, vilket idag är ett problem. Denna fråga belyses i kapitel 17 och bilaga 2.

Det har visat sig svårt att hantera såväl tävlings-, evenemangs- och fastighetsverksamheterna gemensamt. Som framgår av kapitel 17 och bilaga 2 har fastighetsförvaltningen blivit lidande. För att hantera fastighetsförvaltningen bättre föreslås att SGAB bildar ett dotterbolag, SGFAB) med uppgift att förvalta och utveckla de fastigheter som SG och TGAB äger. Vidare föreslås att SGFAB ägas av SGAB till 91 procent och av TGAB till 9 procent så att koncernförhållande kan åstadkommas. Målet bör vara att bolaget ska täcka sina kostnader senast tre år efter bildandet. Av skatteskäl föreslås att fastigheterna ligger kvar i SG respektive i TGAB.

En annan uppgift är att fortsätta det nuvarande utredningsarbetet i samarbete med Täby kommun om förutsättningarna att fortsättningsvis bedriva tävlingsverksamheten på nuvarande plats i Täby och vilka alternativ som finns tillgängliga i det fall en flytt anses önskvärd. Den frågan äger först och främst SG i egenskap av fastighetsägare och ATG i egenskap av finansör, men berör naturligtvis också TGAB som brukare. Frågeställningen utvecklas närmare i kapitel 9.

I avsikt att hålla nere kostnaderna bör även möjligheter till samverkan på andra områden som berör administration och tävlingsverksamhet tas tillvara genom en avtalad samverkan mellan SGAB och TGAB. Samarbetet på dessa områden berör även ATG. Hur samarbetet mellan ATG, SGAB och TGAB kan läggas upp för att få bäst effekt och även få full acceptans från övriga delar av galoppsporten bör närmare utredas. Denna fråga behandlas även i kapitel 1.

Frågan var FSG, SGAB och SGFAB ska lokaliseras är naturligtvis viktig med hänsyn till syftet att kraftsamla och synliggöra verksamheten bättre och samtidigt hålla nere kostnaderna. Följande alternativ synes föreligga:

- FSG/SGAB lokaliseras till Hästsportens Hus, medan SGFAB lokaliseras till Täby Galopp och Angarn.
- FSG/SGAB/SGFAB lokaliseras i sin helhet till Täby Galopp och till del till Angarn.
- FSG/SGAB/SGFAB lokaliseras tills vidare till Hästsportens Hus, men i ett senare skede till en eventuell ny huvudstadsbana eller till Täby Galopp, om en flytt inte blir aktuell.

Som så mycket annat har varje alternativ sina respektive för- och nackdelar, lite grann beroende på vilka utgångspunkter som man har.

Prioriteras möjligheterna att hålla nere kostnaderna och få en så stor effekt som möjligt av organisationerna är sannolikt alternativet att lokalisera organisationerna till Täby att föredra. Förutsättningen är att det går att få fram ändamålsenliga lokaler.

Prioriteras närheten till ATG förordas i den diskussion som förekommit under utredningens gång Hästsportens Hus, i varje fall tills det visat sig att ATG tagit tag i galoppfrågorna på sätt som föreslås i utredningen.

Att stanna kvar i Hästsportens Hus till dess ett svar nåtts om en eventuell ny huvudstadsbana är ett mellanalternativ. På sikt är en lokalisering till huvudstadsbanan därför att föredra under de omständigheter som pekats på, särskilt om ATG tagit sitt ansvar för galoppsporten och styrsystem och uppläggning i övrigt av arbetet på huvudstadsbanan kan vinna respekt hos övriga aktörer inom galoppsporten, det vill säga JTG och GGAB. Dessa organisationer får inte uppleva att de fördelas på grund av att den gemensamma organisationen och TGAB finns på samma plats i ett nära samarbete. Samtliga banorganisationer ska uppleva att samarbetet även gynnar dem, vilket det framför allt kan göra om kostnaderna för den gemensamma verksamheten till följd av samarbetet med TGAB kan minskas. Det är därför viktigt att samarbetet är transparent i den meningen att intäkter och kostnader kan härledas och att det årligen kan följas upp med utgångspunkt för målen för samarbetet. En förutsättning är således att samarbetet sker öppet och att olika intressenter inom galoppsporten har insyn i verksamheten, vilket kommer att ske genom den roll som fullmäktige i FSG tilldelas.

Det har tidigare gjorts ett försök inom galoppsporten att ha en gemensam sportchef för hela verksamheten. Försöket misslyckades, men bör icke desto mindre prövas på nytt. Galoppsporten är för liten för att sporten ska hanteras av flera centra. Det skandinaviska samarbetet ställer också krav på ett gemensamt uppträdande, bland annat på det sportsliga området. Den tekniska ut-

vecklingen med anmälan via Internet skapar också nya förutsättningar för att bedriva denna verksamhet gemensamt. Projektet "Framtidens Travsport" förslår – som framgår tidigare – att ett gemensamt sportsekretariat inrättas för hela travsporten. Ett nationellt sportsekretariat för galoppsporten (med viss samverkan enligt ovan med travets nationella sportsekretariat) ska ha i uppgift att bereda alla frågor som sammanhänger med tävlingsverksamheten, det vill säga tävlingskalendern (inklusive Skandinavien), utformning av propositionerna och anmälningsförfarandet.

Mot den bakgrunden föreslås att ett centralt sportsekretariat inrättas för galoppsporten som en del av SGAB.

FÖRSLAG

SGAB och TGAB föreslås efter särskild utredning bilda fastighetsförvaltningsbolaget SGFAB med uppgift att äga och/eller förvalta fastigheterna Hästen 1, Tibble 10:3 och Rörby 3:1. SGAB föreslås äga 91 procent av aktierna och TGAB resterande 9 procent, så att koncernförhållande kan uppnås mellan SGAB och SGFAB.

Samarbetet mellan SGAB och TGAB på andra områden än fastighetsförvaltning bör i samband med reorganiseringen av galoppsporten utredas av parterna och avtalas i särskild ordning. I detta sammanhang bör frågan om lokaliseringen av FSG/SGAB prövas.

Ett för galoppsporten gemensamt sportsekretariat inrättas inom SGAB.

Samarbetet med travsporten i Skåne genom Jägersro Trav och Galopp

Ett uppdrag har varit att analysera de ekonomiska förhållandena vid Täby och Jägersro (galoppsporten). Slutsatserna av dessa analyser redovisas i kapitel 17.

När det gäller samarbetet mellan galopp- och travsporten på Jägersro kan konstateras följande:

- Samarbetet har initierats av ATG, som finansierar såväl galopp- som travsporten, med motiveringen att kostnaderna blir lägre om sporterna gemensamt utnyttjar en anläggning.
- Utgångspunkten är att STS ställer sina resurser till förfogande för såväl trav- som galoppsporten enligt principen att respektive sport ska betala efter behov jämte arrendeavtal.
- Samarbetet är i allt väsentligt till gagn för såväl travsporten, galoppsporten som ATG. Det finns dock några förhållanden som bör ses över i syfte att skapa en bättre balans i samarbetet och som berör organisatoriska och ekonomiska villkor.

Samverkan mellan SFK och STS sker som medlemmar i JTG, som är en ideell förening. I styrelsen representeras travsporten av sju ledamöter och galoppsporten av tre. Antingen ska ordföranden eller vice ordföranden vara nominerad av galoppsporten. Hittills har praxis varit att ordföranden är nominerad av travsporten och vice ordföranden av galoppsporten. Ordföranden i JTG företräder såväl trav- som galoppsporten i den verksamhet som bedrivs av JTG med den roll som JTG för närvarande har. Att samarbetet domineras av travsporten är en följd av att anläggningen i första hand är till för travsporten, att den ägs av travsporten och att travsporten är så pass mycket större än galoppsporten. Men mot bakgrund av den roll som SFK har som förening för galoppintresserade i södra Sverige och som kommer att förstärkas genom den föreslagna reorganiseringen av galoppsporten bör JTG:s respektive SFK:s roll som företrädare för galoppsporten och därmed också STS:s roll som företrädare för travsporten samt den roll som ordförande respektive vice ordföranden har i JTG-samarbetet. Dessa tydliggöranden kan göras utan att JTG-samarbetet i grunden förändras.

I samarbeten – oavsett om det är av ekonomisk eller annan art – finns det alltid utrymme för olika tolkningar. Det beror på att representanterna i styrelsen företräder olika verksamheter med olika förutsättningar. Det finns några oklarheter som pekas på i kapitel 9, och som bör ses över:

- En oklarhet gäller vad den så kallade arrendeavgiften avser att täcka för kostnader och vad övrig del av anläggningsavgiften avser på grund av att det saknas en samlad dokumentation. Det i sin tur innebär att det inte varit möjligt för utredningen att klarlägga vad som är ny- och reinvesteringar.
- Intäkter och kostnader fördelas efter en "nyckel" som ses över med jämna mellanrum, ibland i samråd med ATG. Det finns en otydlighet i samarbetet genom att det inte finns en "symmetri", det vill säga att intäkter och kostnader inte fördelas lika på alla områden. Det kan mycket väl vara motiverat att det är på det viset, men skälen för varför det är så bör tydliggöras.
- Ytterligare en frågeställning rör annuiteterna och hur dessa beräknas. Idag utgår parterna från skattemässiga avskrivningstider och räntan fastställs utifrån vad styrelsen anser vara lämpligt. Resultatet blir väsentligt högre annuiteter än om avskrivningstiden fastställts utifrån planmässiga förutsättningar och exempelvis en i förväg fastställd ränta, exempelvis statslåneräntan jämte ett visst påslag. Annuitetens konstruktion och att den ständigt ackumuleras medför att galoppens ekonomi

långsiktigt försvagas. I och för sig spelar det ingen större roll om avskrivningstiden är skattemässig om galoppsporten kan dra nytta av detta och om annuiteten avräknas när investeringen är avskriven, men så sker inte.

Till bilden hör också att södra Sverige sannolikt kommer att få en växande betydelse för såväl trav- som galoppsporten och spelet på hästar med hänsyn till närheten till Danmark, Tyskland och Polen. Det är därför av strategisk betydelse för verksamheten att samarbetet mellan trav- och galoppsporten kan utvecklas vidare och att galoppsporten genom samarbetet med travsporten ges förutsättningar att utvecklas. Det handlar både om att utveckla sporten, som kommer att ske enligt förslaget att reorganisera galoppsporten tillsammans med ett gemensamt sportsekretariat, genomförandet av tävlingarna/eventen och själva anläggningen. I detta perspektiv bör även beaktas möjligheterna att utveckla samarbetet inom Öresundsregionen. På galoppområdet kompletterar redan idag verksamheten på Klampenborg den som bedrivs på Jägersro. Med hänsyn till förslaget att utveckla det skandinaviska samarbetet bör även möjligheterna prövas att ytterligare utveckla samarbete med Klampenborg.

Förslag

Mot bakgrund av vad som framförs ovan föreslås att parterna senast den 1 september i år tillsammans med ATG utser en arbetsgrupp bestående av en ledamot vardera för STS, SFK och ATG med uppgift att överväga åtgärder som kan leda till att stärka och utveckla samarbetet mellan trav- och galoppsporten på Jägersro enligt vad som framförts ovan. Arbetsgruppen bör senast den 31 december lämna en rapport. Därefter bör frågan om samverkan mellan JTG och dansk galoppsport med inriktning på Klampenborg prövas av JTG:s styrelse.

Ekonomiska konsekvenser

I kapitel 1 utvecklas de ekonomiska konsekvenserna av de förslag till åtgärder som redovisas ovan. Förslagen syftar till att öka intäkterna och höja effektiviteten med lägre kostnader inom galoppsporten som följd.

TÁBY GALOPP

8 KULTUR, STYRNING OCH ARVODERING

- En god kultur är tillsammans med en tydlig vision/mål den viktigaste förutsättningen för att galoppsporten ska utvecklas.
 - När ATG:s och SG:s styrelser tagit ställning till förslagen till ny organisation för galoppsporten bör en arbetsgrupp tillsättas av nämnda organisationer för att utarbeta förslag till värdegrund, styrsystem inklusive ägardirektiv, riktlinjer för styrelsearbete och fullmäktige samt åtgärder som bör vidtas för att angivna förslag ska få fäste bland förtroendevalda och anställda.
 - ATG bör i samverkan med valberedningens ordförande i SG utarbeta förslag till arvodering av styrelseledamöter i SGAB med mera.
-

Referensgruppen har rekommenderat att projektet ska föreslå åtgärder som bidrar till att stärka kulturen inom galoppsporten. Motivet är att galoppsporten idag är organiserad utifrån olika organisationers särskilda intressen och olika värderingar. Det finns därför ett uttalat behov av att åtgärder vidtas som leder till en sammanhållen kultur inom galoppsporten. Det är en av flera förutsättningar för att galoppsporten ska kunna utvecklas i framtiden.

Vad menar vi med en god kultur?

Med en god kultur menar vi en uppsättning värderingar som de allra flesta inom galoppsporten kan ansluta sig till i ord och handling och som kan ligga till grund för verksamheten.

En god kultur är en förutsättning för att galoppsporten ska få en så gynnsam utveckling som möjligt – oberoende av hur vi definierar och mäter utvecklingen – på en allt mer konkurrensutsatt marknad. I grunden handlar det om att kunna höja självfinansieringsgraden, det vill säga öka andelen egenskapade intäkter, se till att effektiviteten är hög genom att bland annat hålla kostnaderna i ordning så att så stor andel som möjligt av de resurser som galoppsporten disponerar kan gå till de aktiva. Det handlar också om att bidra till en god social miljö såväl i styrelser, föreningar, bolag som när det gäller anställda.

För att uppnå en god kultur inom galoppsporten krävs en överensstämmelse mellan den värdegrund som galoppsporten ska utgå från och organisationen. Det är en

förutsättning för hur effektivt galoppsporten hanterar sina uppgifter. Det betyder att de värderingar som ska ligga till grund för verksamheten ska fastställas, förankras och synliggöras.

Det är två saker som är prio 1 i allt organisationsarbete – tydlig vision/mål (picture) och kultur (culture). Allt som är däremellan kan oftast justeras efter hand utan större bekymmer, bara man vet vad man vill och har den goda kultur som bär fram mot visionen/målen – ”picture and culture”.

Vad bör galoppsportens värdegrund bestå av?

Det är egentligen en fråga som ska besvaras av galoppsporten själv. Till grund för denna utredning ligger ett antal förutsättningar som också är uttryck för värderingar och som styrgruppen och referensgruppen ställt sig bakom. Förutsättningarna, som redovisas i kapitel 12, är öppenhet, deltagande, demokrati, nationellt perspektiv, affärsmässighet och effektivt beslutsfattande.

Utifrån dessa förutsättningar kan de värderingar som förslagsvis kan ligga till grund för galoppsporten sammanfattas i följande fyra begrepp:

- *Öppenhet*
- *Respekt*
- *Resultat*
- *Ansvar*

I det följande ges dessa begrepp ett visst innehåll, som kan utvecklas vidare. Begreppen kan få olika konsekvenser beroende på om de betraktas utifrån ett organisatoriskt perspektiv eller individperspektiv. I det fortsatta arbetet att organisera galoppsporten berörs därför särskilt vad som kan behöva göras med utgångspunkt från begreppen för att främja kulturen inom galoppsporten.

ÖPPENHET – SAMARBETA, VARA ÄRLIG, VISA FÖRTROENDE, TALA MED DEN SOM BERÖRS

Öppenhet och ärlighet skapar förutsättningar för samarbete och förtroende. En grundläggande utgångspunkt för att skapa förtroende är också att tala med den som är föremål för samtalet, inte med en tredje person. Det är viktigt att säga som det är och göra det till rätt person för att skapa en effektivitet inom sporten. Detta förhållningssätt är också ett uttryck för en respekt för de människor som är verksamma inom galoppsporten, oavsett roller.

Organiseringen av galoppsporten kan ske i olika juridiska former. Beslutsfattandet bör bedrivas med utgångspunkt från demokratiska spelregler som i all ideellt baserad verksamhet. De som ges möjlighet att delta i styrelser och kommittéer bör ha olika intressen och kunskaper, men gemensamt arbeta sig fram till vad som är bäst för helheten. Det är mot den bakgrunden som bland annat frågan om hur man ska stärka samarbetet mellan galoppsportens olika aktörer ställs och besvaras i kapitel 6.

Detta innebär ur ett organisatoriskt perspektiv att medlemmarna ska kunna få tillgång till handlingar och att den information som lämnas är tydlig och lättillgänglig, bland annat via Internet. Vidare ska beslut och mål följas upp. Organisationen ska fungera så att trygghet skapas i relationerna till sponsorer och andra samarbetsparter, det vill säga vad som är överenskommet levereras. Om inte ska organisationen snabbt och resolut informera om varför ingångna förpliktelser inte uppnåtts eller kommer att uppnås.

RESPEKT – FÖRSTÅ ANDRA, SE HELHETEN

Respekt är att vilja att jämlikt acceptera och uppskatta andra kolleger, medarbetare, och intressenter och deras åsikter såväl som gemensamt antagna regler och arbetssätt.

Att respektera andras argument och ställningstaganden är en viktig del i arbetet att åstadkomma en kultur som bidrar till att de som deltar i verksamheten känner en trygghet i sina respektive roller. Att i grunden ha den inställningen bidrar till att också bättre förstå helheten. Det är oftast genom mångas olika perspektiv som vi bättre

förstår en verklighet som ofta är mer komplicerad och komplex än vi först anar med våra oftast mer begränsade erfarenheter och perspektiv. Vet man att andra lyssnar och tar till sig andra än sina egna synpunkter, om än inte delar dem, skapas ett klimat för ökad kunskap och bättre beslut. I grunden handlar det alltså om att respektera andras åsikter och ställningstaganden. Detta är inte minst viktigt i en organisation med många särintressen.

Ur ett organisatoriskt perspektiv kan det vara viktigt att ge avkall på egna intressen i samarbetet med organisationer i "familjen" som ATG och STC för att i stället gemensamt vinna fördelar på längre sikt.

RESULTAT – SKAPA, LEVERERA, VARA TYDLIG

Allt arbete som läggs ner inom sporten bör ses i relation till mål och vara inriktat på att nå dessa mål, det vill säga arbetet bör vara resultatutriktat. Ekonomisk planering ska ligga till grund för all verksamhet och allt arbete ska fokuseras på att hålla sig inom angivna ramar.

Att skapa, leverera och vara tydlig är A och O för ett gott samarbete mellan olika intressenter inom och utanför galoppsporten. Exempel på samarbetspartner framgår av kapitel 7.

Detta innebär att organisationen, exempelvis SGAB, måste agera konsekvent och långsiktigt utifrån antagna mål och ingångna överenskommelser, så att samtliga intressenter – såväl medlemmar som andra – kan avgöra om avsedda resultat uppnåtts eller inte. Uppnådda resultat, både positiva och negativa, ska tydligt redovisas i verksamhetsberättelser och i ekonomisk redovisning av annat slag. Detta innebär också att man från organisationens sida inte ska ingå överenskommelser om det saknas förutsättningar att uppnå avsedda resultat.

ANSVAR – GE, TA, UTKRÄVA

Rollerna är olika för sällskapen, intresseorganisationerna, fullmäktige, styrelser och aktiebolag. Men med varje roll följer ett ansvar. Den som är verksam i styrelser eller anställd i organisationerna måste både fylla rollen och ta det ansvar som följer med den. Ansvar ska även kunna utkrävas. Klarar galoppsporten detta kommer också förtroendet och respekten för organisationerna och sporten som sådan att öka.

I denna beskrivning av roller ligger därför att kunna utkräva ansvar. Det i sin tur förutsätter att inte bara målen, utan även strategier, riktlinjer på olika områden och uppgifter är tydliga.

För att utveckla en väl fungerande organisation krävs att den tillförs nödvändiga resurser, människor såväl

som materiella sådana, samt har ett ledarskap som kan fullfölja sina åtaganden med fullt förtroende och ansvar.

Vad krävs för att allt tal om en god kultur inte bara ska vara vackra ord?

Honnörsorden ovan måste omsättas i ord och siffror som gör det möjligt att ge dem ett tillfredsställande innehåll i praktiken. Sex områden är centrala:

- Ett styrsystem som omfattar hela verksamheten och som utformas utifrån galoppsportens behov.
- En organisation med fastställda roller som i sina delar är tydliga, där även kopplingen mellan delarna tydligt framgår liksom vem som har ansvar för vad.
- Riktlinjer för styrelsearbete och fullmäktige.
- Samarbete ska dokumenteras.
- Utbildning.
- Arvodering.

STYRSYSTEMET INKLUSIVE ÄGARDIREKTIV

Styrsystemet ska bygga på uppdraget från medlemmarna, som formaliseras i ett ägardirektiv. Ägardirektiv ska användas sparsamt och helst vara en del av bolagsordningen. Ändring ska underställas bolagsstämman/fullmäktige för beslut. Fullmäktiges roll bör närmare analyseras av juridisk expertis.

Av ägardirektivet framgår verksamhetsidén. Med den som utgångspunkt formas en vision som omsätts i olika typer av mål och strategier och som fastställs av fullmäktige. Styrsystemet ska ligga till grund för styrelsearbetet i SGAB.

Det är viktigt att styrsystemet utgår från en galoppsport som visserligen består av olika delar, men likväl ska framstå som en organisation. Allt ska hänga samman, kunna redovisas kvartalsvis och vara tillgängligt för intressenter inom galoppsporten och ATG.

Styrsystemet bör utvecklas gemensamt av ATG och galoppsporten och genomföras av båda organisationerna. Eventuella skillnader i synsätt mellan galoppsporten och ATG får lösas i styrelsearbetet.

Med hänsyn till nödvändigheten av ett närmare samarbete mellan SGAB och TGAB för att kostnaderna inom galoppsporten ska hållas nere ställs det särskilt stora krav på att samarbetet och då bland annat styrsystemet är så utformat att galoppsporten på huvudstadsbanan inte favoriseras framför den verksamhet som bedrivs på övriga banor.

ORGANISATIONEN

I kapitel 6 beskrivs organisationen. Innan beslut fattas om den organisation som föreslås bör förslaget utarbetas i sina detaljer i samråd med juridisk expertis så att den tydlighet som eftersträvas i kulturen också återspeglas i organisationen.

STYRELSEARBETET, ARBETET I FULLMÄKTIGE OCH VALBEREDNINGEN

Hästnäringens Nationella Stiftelsen (HNS) har tagit fram riktlinjer för styrelsearbete inom HNS-sfären. De föreslås i tillämpliga delar ligga till grund för styrelsearbetet även i de styrelser som finns inom galoppsporten med särskilt fokus på styrelsen för SGAB.

I de stadgar som kommer att utarbetas för SG bör fullmäktiges roll i förhållande till såväl förbundet som bolaget tydliggöras mot bakgrund av vad som framförs även i kapitel 6.

HNS har även utarbetat riktlinjer för valberedningar. Den skriften kan likaså ligga till grund för arbetet inom den valberedning som fullmäktige äger utse enligt förslaget i kapitel 6.

SAMARBETE MED ANDRA

För en liten verksamhet som galoppsporten ändå representerar är det angeläget att utnyttja alla möjligheter som kan leda till att målen för galoppsporten kan uppnås med så små insatser som möjligt.

Ett villkor för samverkan med andra är att det är väl dokumenterat och är så utformat att målen för samarbetet och ingångna åtaganden är väl konkretiserade så att en uppföljning kan göras.

Årligen bör samverkan med andra ses över och värderas.

UTBILDNING

Kulturen fungerar som kittet som ska hålla ihop organisationens olika delar. Det förutsätter utöver vad som framgår ovan även att resurser avsätts för utbildning av fullmäktige, styrelser och medarbetare. Utan deltagande i utbildningar på detta område blir det svårt att skapa en gemensam kultur inom galoppsporten. Det är likaså viktigt att utbildning och vidareutbildning för förtroendevalda och andra sker återkommande för att stärka och utveckla kulturen inom svensk galoppsport.

ARVODERING

Det finns idag inga uttalade regler för arvodering inom galoppsporten till skillnad mot travsporten, ATG och HNS. Den utredning som gjordes under STC:s ledning åren 2004/2005 omfattade inte galoppsporten.

Frågan om hur olika insatser ska arvoderas blir allt viktigare efter hand som galoppsporten utvecklas från en ideell till en allt mer professionellt driven verksamhet. Den utvecklingen leder till att det ställs allt större krav på kompetenser i stället för på representation inom sporten. Personer som inte har och dessutom helst inte ska vara allt för mycket engagerad i själva verksamheten behöver därför i ökad utsträckning rekryteras enligt det förslag som framgår av kapitel 6. Behovet blir då större att gottgöra dessa personer genom ett lämpligt avvägt arvode.

Samtidigt ska betonas att kravet på att vara ledamot i exempelvis SGAB blir allt större också i den meningen att ledamöterna utsätts för årliga utvärderingar av hur uppdraget har utförts i förhållande till fastställda mål etc.

Den översyn av arvoderingen med mera som gjorts av STC för bland annat STC och HNS har i första hand utgått från då gällande normer, som i någon mån förändrades för att skapa en gemensam struktur för arvodessättningen. Utredningen utgick från den ideella verksamhetens villkor. Professionaliseringsaspekten beaktades då inte.

Om det inte finns en rimlig arvodering för insatser som görs inom galoppsportens professionella verksamhet är risken att det blir mycket svårt att rekrytera den kompetens som verksamheten behöver.

Genom att trav- och galoppsporten samverkar inom ett system med ATG som finansiell motor är det önskvärt att principerna för arvoderingen är gemensam för dessa organisationer och HNS.

ATG bör ges i uppdrag att utreda förutsättningarna och även föreslå lämpliga arvoden för styrelseledamöter i SGAB. Detta arbete bör göras i samverkan med ordföranden för SG:s valberedning.

Till grund för arvodering inom SGAB bör ligga en uppskattning av hur lång tid uppdraget beräknas ta. Därefter bör ett arvode fastställas utifrån en lämplig dagersättning. För övrig verksamhet kan de principer helt och hållet eller delvis tillämpas som finns i den av STC gjorda utredningen.

FÖRSLAG

När ATG:s och SG:s styrelser har tagit ställning till de förslag som redovisas i denna utredning bör en arbetsgrupp tillsättas av organisationerna gemensamt med uppgift att utarbeta förslag enligt ovan som leder till att stärka kulturen såväl inom galoppsporten som i relationerna mellan galoppsporten och ATG.

ATG bör i samverkan med ordföranden för SG:s valberedning utarbeta förslag till arvodering av ledamöterna i SGAB:s styrelse.

9 ÖVRIGT

- I detta kapitel belyses främst frågor, som tas upp i bilaga 1 i projektplanen.
- Med nuvarande ekonomiska förutsättningar finns inte utrymme för fler banor med totalisatorverksamhet.
- Landsortsbanorna Blommeröd och Strömsholm bör tas tillvara bättre för att främja intresset för galoppsporten. Blommeröd bör stödjas av SFK/JTG och Strömsholm av Stockholms Galoppsällskap/TGAB.
- Möjligheter att samverka med ridsporten, som exempelvis i Falsterbo, bör utvecklas för att främja intresset för galoppsporten.
- Under åren 2008/2009 kommer en särskild utredning att göras för att klargöra förutsättningarna för en ny huvudstadsbana. Samverkan med travsporten bör undersökas.
- Det är av kostnads- och miljöskäl angeläget att tävlingsverksamheten anpassas bättre till var hästarna i landet finns.
- Tiden är inte mogen för ett skandinaviskt sekretariat, men väl för ett rullande schema som ger de skandinaviska galoppsekreteriater ansvar för det skandinaviska samarbetets administration.
- Sällskapen görs öppna som framgår av kapitel 6.
- Banorna bör drivas av aktiebolag i ett fördjupat samarbete med SGAB.
- SGAB bör fördjupa och utveckla samarbetet med Jockeyklubben.
- Som framgår av kapitel 7 bör information och marknadsföring läggas upp gemensamt av ATG och SGAB.
- En särskild utredning bör tillsättas för att undersöka vilken roll Skandinavisk Galopp ska ha i framtiden (enbart hemsida?) och om Galoppmagasinet kan fungera som en medlemstidskrift med den attraktion ett sådant magasin kan ha.
- Senast under år 2009 bör spel- och tävlingsupplägget fastställas utifrån ett skandinaviskt perspektiv och önskemålet att väsentligt öka spelet på galopphästar.
- Om galoppsport ska bedrivas i Sverige under vinterkvartalet är en fråga som bör få sitt svar när spel- och tävlingsupplägget för år 2009 är klart. I nuläget är kostnaderna för vintergaloppen knappt 600 tkr. Vid en eventuell avveckling av vintergaloppen kommer andra kostnader sannolikt även minska.
- En särskild utredning bör göras kring hindersporten, vilken minskat under de senaste tio åren och nu bedrivs i mycket liten omfattning till förhållandevis höga kostnader. Om inte ett åtgärdsprogram kan visa att kostnaden per häst kan reduceras till en försvarsbar nivå, bör verksamheten läggas ner.
- Mot bakgrund av den särskilda avelsutredningen och att nuvarande svensktoprogram inte har bidragit till att varken kvantitativt eller kvalitativt främja den svenska aveln, bör en person med god kunskap om avelsfrågor ges i uppdrag att presentera förslag till åtgärder som kan främja aveln bättre.
- Ett incitamentsbaserat system för fördelningen av grundbeloppen bör införas och helst anpassas till det som håller på att tas fram för travsporten.
- En undersökning bör göras av dirttrackbanan på Täby för att fastställa vilka åtgärder som kan behöva göras för att få ett skonsammare underlag för hästarna,
- Hur ungdomsverksamhetens ska organiseras och utvecklas bör bli föremål för en särskild utredning.

I föregående kapitel har de frågeställningar i direktiven behandlats som berör organisationen, samverkan inom galoppsporten, samverkan med andra organisationer samt kultur, styrning och arvodering. Svaren på dessa frågor handlar om att skapa en effektivare organisation utifrån de förutsättningar som galoppsporten har i fråga om storlek, struktur och annat av intresse i sammanhanget. Genom förslagen till reorganisering och effektivisering är avsikten att skapa förutsättningar i form av ledarskap och resurser som kan bidra till att utveckla galoppsporten i Sverige. De ekonomiska konsekvenserna av förslagen framgår av kapitel 1.

Avsikten har varit att föreslå åtgärder som leder till att ”galoppsporten ska utvecklas *av egen kraft och mot de mål och utifrån de värderingar som sporten själv bestämmer sig för* och samtidigt sträva efter en ökad självfinansieringsgrad” som framgår av den inriktning som tydliggjorts i kapitel 5.

I direktiven ställs dessutom ett antal andra frågor som berör galoppsportens mål och värderingar och som efter analys bäst lämpar sig att avgöras av galoppsporten själv, det vill säga av styrelser och fullmäktige.

Syftet med detta kapitel är att dels utifrån utredningens perspektiv, det vill säga mot bakgrund av de analyser som gjorts, bidra till att ge kunskap om de frågor som ställs och som hittills inte besvarats, dels att föreslå åtgärder på vissa områden som både tas och inte tas upp i direktiven.

I det följande kommenteras de frågor som tas upp i bilaga 1:1 i projektplanen.

Administration

Vilka administrativa tjänster som slutligen kan samlas inom sporten och köpas utifrån kommer utifrån vad som framgår av kapitel 6 och 7 att besvaras så snart den föreslagna reorganiseringen av galoppsporten påbörjas, förhoppningsvis under hösten år 2008. På grund av galoppsportens litenhet förutsätts att alla tjänster som i första hand inte är galoppspecifika, hanteras på det sätt som ger den lägsta kostnaden under förutsättningen att kvaliteten är godtagbar.

Av kapitel 6 och 9 framgår i stora drag vilka frågor som bör hanteras centralt respektive lokalt. På detaljnivå kommer den frågan att få sitt svar när en ny organisation träder i kräft, vilket sannolikt kan ske tidigast under år 2009.

Banorna

Frågorna som ställs är:

- Hur många tävlingsbanor behöver galoppen?

- Hur många storstadsbanor behövs?
- Hur många landsortsbanor?
- Behövs en ny huvudstadsbana?
- Hur är ekonomin på de banor som finns idag?
- Hur ska fördelningen av tävlingsdagar ske?

NEJ TILL FLER BANOR I NUVARANDE EKONOMISKA LÄGE
Mot bakgrund av galoppsportens ekonomi och den status som banorna har finns det inte förutsättningar att utöka antalet banor. Målsättningen bör därför vara att utveckla galoppsporten utifrån de tre storstadsregionerna Stockholm, Malmö och Göteborg. Idag är galoppsporten främst koncentrerad till Stockholms- respektive Malmöområdet. Men mot bakgrund av den nyetablerade Göteborgsbanan bedöms det finnas potential att utveckla sporten även i Västra Sverige.

BLOMMERÖD OCH STRÖMSHOLM BÖR TAS TILLVARA BÄTTRE
Den potential för utveckling av galoppsporten som landsortsbanorna Blommeröd och Strömsholm representerar bör tas tillvara. Det bör ske genom att verksamheten vid dessa banor hanteras i samverkan med SFK/JTG respektive Stockholms Kapplöpningssällskap/TGAB. I detta ansvar bör ingå att även lämna ekonomiskt och annat stöd till verksamheten. Ideella insatser bör så långt möjligt uppmuntras. Verksamheten vid Strömsholm har mycket starka ideella inslag och intressenterna är skickliga på att finansiera verksamheterna med andra medel än från ATG. Liknande möjligheter bör finnas för Blommeröd. Närhet till en bana bidrar till att främja galoppsporten. Genom att ta tillvara Blommeröd och Strömsholm bättre bör intresset för galoppsporten kunna öka – främst i banornas närområden.

SAMVERKAN MED RIDSPORTEVENEMANG

Det förekommer även en årlig tävling i Falsterbo i samband med Falsterbo Horse Show, ”Racing on the beach”. Tävlingsformen kallas ”Team Chasing” och arrangeras av Falsterbo Horse Show genom en lokal förening med samma namn som tävlingen. Den typen av ideell samverkan för att främja intresset för galoppsporten bör tas tillvara där möjligheter finns, bland annat i samverkan med ridsportevenemang och där tävlingsformer inom galoppsporten som kan attrahera aktiva inom ridsporten bör tas tillvara. Samtidigt är det viktigt för att främja galoppsporten att även sällskapen och de tävlingsdrivande organisationerna inom galoppsporten bidrar aktivt till att främja sporten utanför storstadsbanorna och med halvblodshästar där det är möjligt.

FRÅGAN OM NY HUVUDSTADSBANA AKTUELL FÖRST NÄR DET FINNS ALTERNATIV ATT TA STÄLLNING TILL

Projektledaren för Galoppsportens Framtid har fått i uppdrag att i samverkan med Täby kommun särskilt utreda förutsättningarna för en ny huvudstadsbana. Utgångsläget är att Täby kommun bedöms förorda att galoppverksamheten helst bör flyttas från nuvarande markområde. Ett önskemål om att flytta galoppbanan är en följd av att kommunen planerar att växa kraftigt under åren framöver och behöver mark för bostäder och nya arbetsplatser. I den översiktsplan som kommunen håller på att ta fram finns två huvudalternativ; ett alternativ med tätare bebyggelse inom Arningeområdet och inom den mark som galoppen idag nyttjar, dels ett alternativ utan bebyggelse på galoppområdet och där motsvarande bebyggelse istället lokaliseras intill befintliga kommundelar i kommunen. Det senare alternativet tar grönområden i anspråk och anses därför mindre attraktivt, eftersom det i högre grad anses inverka på kommuninvånarnas tillgång till grönområden.

En ytterligare utgångspunkt för galoppsporten är att en flytt kan vara motiverad eftersom marken, beroende på vad den utnyttjas till, kan betinga ett högt värde. Om det är möjligt att flytta från nuvarande lokalisering är dock en fråga som man kan ta ställning till först när alternativ och klara ekonomiska villkor finns.

Den utredning som har påbörjats och kommer att intensifieras efter sommaren, kommer sannolikt inte att vara klar förrän våren år 2009. Utredningen är komplex med nuvarande tävlings- och träningsanläggningar samt olika tänkbara alternativ. Det är en omfattande analys som utifrån dagens och morgondagens förutsättningar behöver göras av vad en ny anläggning ska bestå av med banor, publikutrymmen med mera

En särskild fråga som i sig kräver en analys av markförhållanden och samverkan med kommun och länsstyrelse är vilken roll Angarn kan fylla i framtiden. Avsikten är dessutom att intresserade kommuner ska ges möjlighet att utifrån en kravspecifikation utarbeta förslag som galoppsporten därefter kan ta ställning till. Kommersiella överväganden ska dessutom göras innan det finns ett tillräckligt omfattande underlag för galoppsporten i Sverige och Stockholm att ta ställning till om hela verksamheten på Täby ska flytta eller enbart träningsverksamheten (enligt tidigare inriktningsbeslut mellan stat, kommun och galoppsporten). Från kommunens sida har man underhand meddelat att det med dagens regler för skyddsavstånd för allergi inte är möjligt att bygga fler bostäder inom området om enbart träningsverksamheten flyttar.

En annan frågeställning avser att bedöma möjligheterna att skapa en gemensam huvudstadsanläggning för såväl trav- som galoppsporten. Stockholms Travsällskap har i år beslutat analysera möjligheterna att utveckla Solvallaområdet genom ett samarbete med intressenter utanför trav- och galoppsporten. Motivet för att analysera förutsättningarna för en gemensam anläggning för trav- och galoppsporten är att synergieffekterna är betydande. Något som samarbetet mellan trav- och galoppsporten på Jägersro visar.

Till grund för utredningen kommer att ligga en särskild projektplan som beslutats av ATG och SG i samarbete med Täby kommun.

Ekonomi på banorna har analyserats

Täbys och Jägersros ekonomi har delvis analyserats i kapitel 17 och i den särskilda fastighetsutredning som genomförts och som framgår av bilaga 2. Blommeröd och Strömsholm verkar med begränsade ekonomiska resurser och får endast ett begränsat stöd från systemet som sådant och har därför endast berörts marginellt i utredningen.

Hur bör tävlingsdagarna fördelas?

Idag sker detta i samverkan mellan ATG och galoppsporten. Det nuvarande fördelningssystemet tar inte hänsyn till förändringar inom galoppsporten. Under senare år har exempelvis intresset för galoppsporten i södra Sverige ökat med bland annat fler hästar i träning som följd, men vid fördelningen av dagar på främst Täby och Jägersro har inte detta beaktats. Av flera skäl är det angeläget att tävlingsverksamheten kan anpassas till var hästarna finns i landet. Det är angeläget ur såväl miljö- som kostnadsskal att fördela tävlingsdagar och lopp på ett sådant sätt att kostnaderna för den enskilde kan hållas nere. Detta gäller särskilt vardagsgaloppen och breddsporten. Samtidigt ska kostnaderna för tävlingsanläggningarna täckas.

Som framgår av kapitel 6 bör de ekonomiska resurser som galoppsporten disponerar från ATG fördelas av SGAB i samverkan med ATG och banornas driftsorganisationer genom avtal. Det bör göras ur ett nationellt perspektiv, det vill säga utifrån vad som bäst gagnar galoppsporten i landet, samtidigt som hänsyn tas till att försöka hålla nere transportkostnaderna för hästägarna.

Organisationsfrågor

De frågor som aktualiserats under denna rubrik är:

- Kan ett skandinaviskt sekretariat vara en resurslösning?
- Hur fördelas inflytandet mellan banor och intresseorganisationer?

- Hur ska banorna drivas?
- Ska sällskapen vara öppna?
- Vad bör Jockeyklubbens roll och status vara?

TIDEN INTE MOGEN FÖR ETT SKANDINAVISKT SEKRETARIAT SOM ERSÄTTARE TILL DE NATIONELLA GALOPPORGANISATIONERNA

Förslaget i kapitel 9 innebär att en ideell organisation "Scandinavian Racing Board" etableras utan ett särskilt skandinaviskt sekretariat. Enligt förslaget bör sekretariatsuppgifterna handhas enligt ett rullande schema av de skandinaviska galopporganisationernas sekretariat.

Detta hindrar inte att andra frågor än att samordna tävlings- och spelverksamheten också kan hanteras gemensamt om det leder till att kostnaderna kan hållas nere för den skandinaviska galoppsporten. Så är till exempel handikapern idag gemensam. I kapitel 7 redovisas också en tanke om ett samarbete med Weatherbys i England på områden som stambok, registrering etc, men förutsättningen för ett samarbete är att det leder till lägre kostnader för den skandinaviska galoppsporten.

INFLYTANDET GÅR GENOM ÖPPNA SÄLLSKAP – INTRESSEORGANISATIONERNA HAR SINA SÄRSKILDA ROLLER PÅ RESPEKTIVE OMRÅDE

Som framgår av kapitel 6 utgår enligt förslaget inflytandet från principen att varje medlem i respektive sällskap har samma inflytande, det vill säga en röst. Sällskapen föreslås bli öppna så som GGS och alla som är intresserade kan bli medlem genom en årlig avgift. För aktiva föreslås att det blir obligatoriskt med medlemskap i ett sällskap. Medlemskap i ett sällskap är följaktligen ett krav för licens och registrering av hästar.

BANORNA BÖR DRIVAS AV AKTIEBOLAG

Idag drivs banorna redan av aktiebolag med undantag för Jägersro, där en ideell förening svarar för driften. Bolagsformen är att föredra mot bakgrund av att verksamheten är ekonomisk och att lagstiftningen för aktiebolagen är tydligare än för ideella föreningar. Det är upp till parterna i JTG att överväga vilken juridisk form som bäst passar dem. Frågeställningen kan lämpligen utredas i samband med den föreslagna översynen av samarbetet kring Jägersro (jämför kapitel 7).

JOCKEYKLUBBEN BÖR FRÄMJA GALOPPSPORTEN – BLAND ANNAT I ETT NÄRA SAMARBETE MED SGAB

Jockeyklubben är en av organisationerna som representerar den svenska galoppsportens tradition.

Organisationen har sedan år 1959 främst en social uppgift inom sporten. I samband med organisationsförändringen detta år fick dock organisationen säte och stämma i SG genom en ledamot i fullmäktige. Mot bakgrund av organisationens roll idag och förslaget att inflytandet ska gå genom sällskapen bör inte längre Jockeyklubben vara representerad i fullmäktige.

I stället föreslås att samverkan mellan galoppsporten och Jockeyklubben fördjupas och utvecklas genom ett särskilt avtal med SGAB. Motivet är att Jockeyklubben disponerar ett kapital som är avsatt för att främja galoppsporten. Idag används kapitalet till stipendier, som delas ut till personer inom sporten som vill förkovra sig inom olika områden inom sporten. Det är naturligtvis upp till Jockeyklubben själv att bestämma över hur organisationen ska använda sitt kapital med hänsyn till gällande bestämmelser för kapitalet. För att på bästa sätt nyttja dessa resurser kan det dock vara motiverat med en årlig överläggning mellan företrädare för SGAB och Jockeyklubben om hur dessa resurser på bästa sätt ska kunna nyttjas med utgångspunkt från den prioritering som SGAB gör på olika områden.

Information och marknadsföring

Det är två frågor som ställs i direktivet:

- Hur och av vem ska informationen och marknadsföringen skötas?
- Hur ska Skandinavisk Galopp se ut framöver?

När det gäller den första frågeställningen bör som framgår av kapitel 7 SGAB och ATG ta ett gemensamt ansvar för hur information och marknadsföring bör läggas upp genom den samverkanskommitté som ATG föreslås initiera i samverkan med SGAB.

För att kunna svara på den andra frågan bör en särskild utredning tillsättas som belyser intäkter och kostnader, samspelet mellan tidningen och hemsidan och medlemmarnas önskemål när det gäller information.

En idé i sammanhanget kan vara att pröva för- och nackdelar med att nyttja hemsidan för all tävlingsinformation, det vill säga propositioner, resultat, övrig statistik, referat från tävlingar etc. och ett begränsat antal gånger per år ge ut en tidskrift som Galoppmagasinet.

En central utgångspunkt för att utveckla galoppsporten är att dess attraktionskraft ökar. En viktig fråga i det sammanhanget är hur informationen och kommunikationen med medlemmarna i sällskapen och utomstående läggs upp. Galoppmagasinet har sannolikt en förhållandevis hög attraktionskraft och skulle förmodligen

kunna bidra till att sprida information om förhållanden inom galoppsporten som kan leda till att banden stärks mellan personer både inom och utanför galoppsporten och galoppsporten som sådan. En förutsättning är dock att en redaktionell policy utarbetas för Galoppmagasinet med utgångspunkt från den svenska galoppsportens behov och önskemål.

Spel

De frågor som ställs är:

- Hur bidrar galoppen till ökat spelnetto och svarar för minst 500 mkr av ATG:s omsättning (enligt G200)?
- Behövs nya spelformer?
- Hur kan Torsdagsgaloppen utvecklas?
- Hur kan riksspelet lördag/söndag förbättras?
- Hur ska galoppen få sin del av V75?
- Ska vi fundera på en annorlunda spelmarknad?

Flera av dessa frågor analyseras under våren år 2008 av ATG och kommer om förslaget om ett skandinaviskt samarbete genomförs även behandlas av galopporganisationerna och spelbolagen i Skandinavien sannolikt under år 2009. Om förslagen om ett närmare och tydligare samarbete med ATG kommer att genomföras kommer dessa och andra spelfrågor kontinuerligt att kunna beredas i samverkan mellan ATG och SGAB samt av det föreslagna samarbetsorganet Scandinavian Racing Board. Detta framgår av kapitel 7.

Tävlingsverksamheten

De frågor som galoppsporten ställer kring tävlingsverksamheten är:

- Hur ska tävlingssäsongen se ut?
- Hur lever vi upp till G200:s mål om 450 föl om året och svenskuppfödda vinnare utanför Skandinavien?
- Ska hindersporten finnas kvar?
- Kan det skandinaviska samarbetet utvecklas?

Frågan om hur det skandinaviska samarbetet ska utvecklas besvaras i kapitel 7. När det gäller avelsutvecklingen och kvalitén på de svenskuppfödda hästarna behandlas den frågan senare i detta kapitel.

Idag bedrivs såväl den så kallade vintergaloppen som huvuddelen av hindersporten på Täby. Hindertävlingar arrangeras även vid ett tillfälle på Strömsholm. Några häcklöpningar genomförs också i Göteborg. I Falsterbo genomförs också "Team chasing" utan spel. På Blomeröd förekommer utbildning i grenen.

Vintergaloppen

I vilken utsträckning tävlingssäsongen ska sträcka sig över hela året eller begränsas till cirka nio månader är en fråga som kan besvaras först när alla förutsättningar är kända, kostnader och intäkter, effekter på spelet vid ett uppehåll, tävlingsprogrammet i övrigt och tillgång till hästar. Det är en fråga av nationell karaktär som SG och ATG tillsammans bör ta ställning till.

Motiven för att bedriva en tävlingsverksamhet under vinterkvartalet har varit att upprätthålla kontinuitet i galoppspelet och ge möjlighet för de professionella tränarna att få inkomster även under den delen av året.

Merkostnaden för att bedriva vintertävlandet uppskattas enligt den utredning som gjorts i samverkan med Täby till 580 tkr. Det är möjligt att kostnaderna kan vara högre om alternativet är att säsonganställa en del personal under tre fjärdedelar av året i stället för under hela året och semestrarna läggs under vinterkvartalet.

En utgångspunkt för ett ställningstagande är hur ATG ska kunna optimera spelet under året och om det i en sådan kalkyl visar sig att det är att föredra att lägga spelet under en niomånaders period i stället för under ett helår. Effekten av förändringar i spelet på galopphästar påverkar inte galoppsportens ekonomi, men väl ATG:s ekonomi och galoppsportens självförsörjningsgrad. Däremot påverkas galoppsportens ekonomi om ATG:s överskott förändras. Sannolikt kommer överskottet att öka om spelet under vintermånaderna äger rum på travlopp och på importerade galopplopp, om det finns skäl att hålla igång spelet på galopphästar under hela året.

Ett intensifierat spel- och tävlingsprogram under skandinavisk samordning innebär sannolikt att fler tävlingar behöver genomföras.

När det gäller frågan om speluppehåll leder till att spelet sjunker när det väl kommer igång igen så är det svar som gått att få att speluppehållet inte har så stor betydelse i det avseendet. Ett alternativ vid en tävlingssäsong som sträcker sig under nio månader är att erbjuda spel på utländska lopp, som köps in av ATG. Det är dock en frågeställning som bör behandlas i samband med frågan om hur spelet ska kunna optimeras vid en niomånaders lång säsong eller vid ett tävlingsupplägg som löper över hela året.

När det gäller motivet att främja de professionella tränarnas ekonomi uppfylls detta. Ett stickprov visar att det under januari och februari år 2007 startade 309 proffstränade hästar mot 186 amatörtränade, medan motsvarande siffror för september och oktober samma år var 369 respektive 112.

Ett ställningstagande till tävlingssäsongens längd bör tas av såväl ATG:s som SG:s styrelse när tävlingsstrukturen finns för år 2009. Om tävlingsprogrammet kan laggas upp under 40 veckor på ett sådant sätt att ATG:s överskott ökar och spelet på galopp kan hållas igång på annat sätt, om detta är nödvändigt, bör tävlingssäsongen begränsas till nio månader. Det kan ge en besparing för galoppsporten på mellan en halv och en miljon kronor och därtill sannolikt öka galoppsportens intäkter genom att ATG:s överskott sannolikt blir större än om galoppsporten bedrivs under hela året.

Hindersporten

Frågan om hindersportens vara eller icke vara har aktualiserats mot bakgrund av ett minskande intresse för den i såväl Norge som Sverige. I Danmark förekommer ingen hindersport. Under åren 2004 – 2006 minskade Täby sitt engagemang för steeplechase och intresseföreningen Skandinavisk Hindersport åtog sig att finansiera prispengarna. Under år 2007 tog åter Täby ansvaret fullt ut för den grenen. Detta illustrerar en vacklande inställning inom galoppsporten till hindersporten.

I Sverige har antalet hinderlöpningar minskat med 27 procent (7 stycken) och antalet startande hästar med 15,5 procent (24 stycken) mellan åren 1997 och 2007. Antalet proffstränare som startat hinderhäst har minskat med två, men antalet av deras starter har minskat med 23. Sammanlagt startade år 2007 58 hästar, som tillsammans svarade för 131 starter. 20 proffstränare svarade för 57 starter, medan 22 amatörtränare startade sina hästar 74 gånger. Sporten har alltså sin tyngd i amatörleden.

I Norge har steeplechasesporten avvecklats från och med år 2003. Antalet startande hästar i häcklopp har minskat med 16 procent (13 stycken) mellan åren 1997 och 2007. Antalet lopp har minskat med 10 procent (1 styck).

EKONOMIN FÖR HINDERSPORTEN PÅ TÄBY

Kostnader för banan	450 tkr
Prispengar	890 tkr
Summa kostnader	1 340 tkr
Intäkter	
Totonetto	81 tkr
Nettokostnad	1 259 tkr

Sammanlagt startade på Täby 46 hästar och antalet starter var 101. Kostnaden per häst uppgick år 2007 till 10 tkr utöver vad kostnaden var för andra hästar. För övriga hästar var motsvarande siffra knappt 15 tkr. Det betyder att den sammanlagda kostnaden per hinderhäst är 25 tkr.

Utvecklingen av hindersporten i Sverige har nu nått en låg nivå mätt i antal hästar och merkostnaderna är 10 tkr per häst år 2007. Galoppsporten står inför ett strategiskt val, antingen läggs verksamheten ner eller så bör sporten vidta åtgärder för att stimulera den på kort och längre sikt.

Ansvaret för vilken av dessa vägar som bör beträdas har SG, eftersom det är en galoppspecifik fråga som ställning bör tas till utifrån medlemmarnas intresse, engagemang och möjlighet att täcka huvuddelen kostnader.

Mot bakgrund av diskussioner som förts under arbetet med utredningen har en del synpunkter kommit fram som utredningen bedömer kan vara av värde för styrelsen att närmare bedöma i samband med beredningen av ärendet inför beslut i styrelsen. Dessa tankegångar sammanfattas i nedanstående förslag. Förutsättningen för att hindersporten ska kunna bedrivas vidare är att styrelsen kan göra det trovärdigt att det går att nedbringa kostnaden per häst till ekonomiskt försvarbara nivåer under en period av tre år, annars bör verksamheten avvecklas.

Det finns enligt uppgift en positiv inställning till hindersporten bland både amatörer och en del professionella tränare. Enligt uppgift har intresset inom galoppsporten i allmänhet dock varit avaktande till hindersporten under senare år. Med hänsyn till att investeringar nyligen har gjorts på banan i Täby, att Strömsholmstävlingarna för närvarande bygger på hindersporten, att det förekommer en del aktiviteter i form av utbildning med mera på Blommeröd när det gäller hindersporten, att galoppsporten generellt bör utveckla ett samarbete med ridsporten, vars gren fälttävlan har beröringspunkter med hindersporten, och att det enligt uppgift lär finnas ett växande intresse inom galoppsporten för hindersporten, bör en satsning på hindersporten först göras innan beslut om en nedläggning tas. Förutsättningen för en sådan satsning är att det görs troligt att det går att sänka kostnaderna per start under en treårsperiod, vilket bör vara möjligt.

Ett projekt bör därför tillsättas för att närmare analysera förutsättningarna att utveckla hindersporten i Sverige. Bland annat organisationen kring hindersporten bör utredas så att den kan utvecklas av de människor som särskilt vill göra en insats för att värna och utveckla sporten. Frågeställningen bör utredas i samverkan med föreningen Skandinavisk hindersport. Möjligheterna till ett närmare samarbete mellan hindersporten i första hand i Norge och Sverige bör provas inom ramen för det skandinaviska samarbete som föreslagits i kapitel 7. Förutsättningarna att utveckla samarbetet med intressenter i såväl Tyskland och Tjeckien, men också i andra europeiska länder, bör likaså utredas. Galoppsporten i Sverige och Norge bör

verka för att utveckla hindersporten genom att samordna åtminstone delar av sina tävlingsprogram.

Det i kapitel 7 berörda samarbetet med SvRF bör också kunna ha fokus just på möjligheterna att stimulera hindersporten med hänsyn till att ridsportens fälttävlansgren kan ha förutsättningar att samverka med galoppsportens hindersport.

Det finns även anledning beakta den utredning om hindersporten som gjordes åren 2002/2003. Till utredningen har även kommit tankar om hur hindersporten bör utvecklas av Anders Herrlin, vars inlägg finns på www.galoppsportensframtid.nu.

Ska hindersporten kunna överleva på sikt bör den attrahera både fler hästar som människor så att ekonomin i sporten förbättras.

Den föreslagna utredningen bör vara klar år 2009. Om det då kan påvisas att det går att få ner kostnaderna per start till en ekonomiskt försvarbar nivå bör det program som i så fall föreslås och som eventuellt kommer att genomföras utvärderas år 2012. Har målen då inte uppnåtts bör hindersporten läggas ner.

Aveln

En framgångsrik svensk uppfödning av fullblodshästar är sannolikt en förutsättning för att galoppsporten ska kunna utvecklas. På grund av detta har med stöd av Jordbruksverket, SG och SFAF genomförts en särskild utredning kring uppfödningen av galopphästar. Rapporten "Galoppuppfödning 2007 – en undersökning kring de svenska galoppuppfödarna, deras drivkrafter, villkor och framtidsplaner" återfinns på www.galoppsportensframtid.nu. Utredningen kommenteras i kapitel 2.

Syftet var att genom att nå alla aktiva uppfödare år 2007, få en bild av hur man inom uppfödarkåren ser på uppfödningen och vad som kan göras för att förbättra den. Enkäten gick ut till 177 uppfödare som detta år registrerade 313 föl, det vill säga långt ifrån det mål om 450 födda årsföl som fastställts som mål år 2010 enligt program Galopp 200.

Uppfödningen av fullblod har minskat med 25 procent mellan åren 2001 och 2007. Rapporten visar att den vilar på en svag lönsamhet och att 85 procent av uppfödarna har ett eller två ston. De professionella uppfödarna (har fler än fem ston) är förhållandevis få och utgör cirka 15 procent av samtliga uppfödare, men svarar för knappt hälften av stona. Det är främst fråga om män som är till åren komna och som anser att lönsamheten är dålig. Två faktorer som signalerar att den professionellt bedrivna uppfödningen kan komma att stå inför problem.

Kvaliteten i uppfödningen, mätt i formtal, har enligt en sammanställning gjord av Björn Eklund, SG, inte nämnvärt förändrats sedan år 1990. Sammanställningen finns på www.galoppsportensframtid.nu. Vidare framgår av programmet Galopp 200 att minst fem svenskuppfödda hästar ska ha vunnit Back Type races utanför Skandinavien från år 2005. Ingen svenskuppfödd häst har gjort detta till dags dato.

Med hänsyn till de resurser som läggs ner inom sporten för att främja uppfödningen är det överraskande att den har minskat och att kvaliteten inte har förändrats nämnvärt till det bättre sedan år 1990. Som framgår av kapitel 14 har betydande möda lagts ner inom sporten sedan år 1994 för att främja uppfödningen av fullblod. Uppfödarpremier tillsammans med premier inom det så kallade svenskprogrammet uppgår till närmare 15 mkr årligen, det vill säga till knappt 30 procent av den totalt utbetalda prissumman jämte premier. Några av löpen i Sverige är endast förbehållna svenskuppfödda hästar. Dessa utgör kostnadmässigt ungefär hälften av svenskprogrammet och är därför inkluderat i detta.

Det är strategiskt viktigt för galoppsporten att uppfödningen av fullblod i Sverige utvecklas både kvantitativt och kvalitativt. Det är sannolikt en förutsättning för att galoppsporten ska kunna utvecklas genom ett ökat tävlingsprogram som ger bättre förutsättningar att spela på galopphästar. Även om hästmaterialet i Skandinavien tas bättre tillvara krävs sannolikt fler hästar i träning i Sverige, både genom en ökad avel och import. Till stöd för den slutsatsen hänvisas även till programmet Galopp 200.

Inom svensk uppfödning av fullblodshästar och galoppsporten som sådan finns det olika uppfattningar om vilka vägar som bör beträddas för att främja uppfödningen. Enkelt uttryckt handlar det om en grupp som anser att uppfödningen bäst utvecklas om en stor del av priserna styrs till svenskuppfödda hästar genom bonus-system och till del så kallade stängda löpningar. En annan grupp menar att utvecklingen bäst främjas om svenskuppfödda hästar får konkurrera med importerade hästar på lika villkor.

Mot bakgrund av tidigare utredningar och ställningstaganden inom galoppsporten i Sverige bör SGAB därför tillkalla en utredare med goda kunskaper om avel och uppfödning från ett annat land för att utreda vad som bör göras för att främja den inhemska uppfödningen, såväl kvantitativt som kvalitativt. Alternativet är att utse exempelvis tre oberoende personer i en särskild "panel".

Det handlar om åtgärder som verkligen leder till att uppfödningen förbättras såväl kvantitativt som kvalitativt. Detta kräver en analys av erfarenheter av tidigare pro-

gram, men även från andra länder som exempelvis Tyskland, där uppfödningen av fullblodshästar förbättrats avsevärt sedan åtgärder vidtogs i början av 1990-talet, samt utredningen ”Galoppuppfödning 2007”. Kontakt har även tagits med Kirsten Rausing, England, som är beredd att medverka som referensperson om en utredning tillsätts.

Några reflexioner i sammanhanget som närmare bör analyseras är:

- Nuvarande uppfödarpremier utgår med 10 procent på insprungna pengar som alla svenskuppfödda hästar svarar för. Kan systemet ändras så att det bättre främjar kvaliteten än kvantiteten?
- Idag avsätts cirka 20 procent av prissumman för det så kallade svenskprogrammet. Det framgår inte av genomförda utredningar hur starkt sambandet är mellan åtgärden att tilldela svenskuppfödda hästar särskilda prismedel och effekten detta kan ha på aveln. Finns det andra sätt att stödja aveln som har en starkare effekt på avelns utveckling? Av avelsutredningen framgår att det finns andra önskemål om åtgärder som kanske bättre främjar den svenska fullblodsaveln. Framförda förslag till åtgärder bör analyseras.
- Ekonomisk teori visar att ofullständiga marknader till följd av monopol, subventioner etc. medför effektivitetsförluster. Gäller detta även det så kallade svenskprogrammet och vilka är i så fall kostnaderna?

Vilka kriterier ska finnas för fördelningen av grundbelopp?

I kapitel 5 redovisas den inriktning av utredningsarbetet som utarbetats i samråd med referensgruppen. Enligt den ska ”Galoppporten utvecklasgenom en effektivare organisation och en *incitamentsbaserad drift och försäljning* samt...”

Det system som tillämpas för galoppporten tar precis som för travsporten sin utgångspunkt i spelet på hästar i respektive banas region. Det är därför inte möjligt för banorna att påverka intäkterna från spelet, som utgör huvuddelen av intäkterna.

I ”Framtidens Travsport” föreslogs att grundbeloppet ska bestå av en fast och rörlig del. Den rörliga delen ska kopplas till banans ekonomiska prestation, som sätts i relation till banans utfall under föregående år. Syftet är att utforma fördelningsskalan så att både organisationer och individer stimuleras till att ta krafttag för att utveckla travsporten lokalt, det vill säga systemet bör utformas så att det stimulerar det lokala engagemanget och de lokala drivkrafterna.

Som en följd av den utredningen pågår ett arbete inom ATG i samverkan med STC för att ta fram ett nytt sys-

tem för fördelningen av grundbeloppen som är uppdragsbaserat och till del incitamentsbaserat.

Galoppporten bör avvakta det arbetet innan ställning tas till hur fördelningen av grundbeloppet ska göras. För galoppporten kommer dock systemet att skilja sig i vissa avseenden i förhållande till travsporten beroende på att ATG:s medel föreslås gå till SGAB (inte direkt till banorganisationen), som härutöver erhåller intäkter från bland annat tjänster av olika slag. Efter avdrag för centrala kostnader inklusive anslag för vissa ändamål, som berörs nedan, är dock avsikten att resurserna ska fördelas på banorna enligt den modell som tas fram för travsporten med beaktande av vad som framförs nedan.

Vid fördelningen av medlen inom galoppporten bör möjlighet ges att ta hänsyn till hur galoppporten utvecklas inom landet. Det betyder att om hästarna inom ett sällskaps område blir väsentligt fler än i andra regioner så bör tävlingsdagarna kunna fördelas med hänsyn till detta. Idag är systemet mycket stelt och endast smärre justeringar har under längre tid gjorts i fördelningen av tävlingsdagar, om man bortser från den nya banan i Göteborg.

Utöver själva fördelningssystemet som beaktar lokala prestationer och galoppportens utveckling inom landet bör andra åtgärder vidtas i syfte att stimulera lokala insatser, både inom ramen för den ideellt som den affärsmässigt bedrivna verksamheten. Avsikten är att sällskapen och andra organisationer som verkar för att främja utvecklingen av galoppporten ska kunna söka medel centralt för att kunna genomföra lokala projekt som syftar till att intressera fler för galoppporten. På motsvarande sätt föreslås att medel avsätts centralt för banorganisationerna, så att dessa kan ansöka om medel för projekt som är affärsmässigt motiverade och leder till att resurserna på sikt ökar. Ett ytterligare skäl för förslaget är att det stimulerar lokala organisationer och andra intressenter att även nyttja ekonomiska resurser som finns i regionen för att främja galoppporten.

Det är viktigt att galoppporten inom ramen för en reorganisering, som utgår från det gemensamma bästa, samtidigt vidtar åtgärder som syftar till att stärka den lokala basen enligt principen ”många blommor ska blomma”.

Denna fråga berörs även i kapitel 6 och 9.

Andra frågor

Utöver de frågeställningar som tagits upp av ATG och SG ovan är det två ytterligare områden som projektet vill aktualisera, nämligen banunderlaget på Täby och skadefrekvensen samt ungdomsverksamheten.

BANUNDERLAGET PÅ TÄBY OCH SKADEFREKVENSEN

Det har i referensgruppen och direkt till utredningen framhållits att skadefrekvensen skulle vara förhållandevis hög på grund av att banunderlaget på Täby inte skulle vara tillfredsställande. Det finns ingen statistik som kan verifiera att så skulle vara fallet.

Uppgiftslämnarnas bild har bekräftats av chefveterinär Ingela Liwång, ATG Hästklirik Täby. Erfarenhetsmässigt konstateras att det finns ett samband mellan banans beskaffenhet och skadefrekvensen. Det inträffar årligen ett antal frakturer direkt på banan, men kanske än mer allvarligt är att träningen på banan sliter på hästarna och att förslitningsskadorna därför blir förhållandevis många till följd av att banunderlaget har brister.

På grund av redovisade förhållanden har Tåbys ledning strävat efter att minska eventuella skador genom att till-sätta ett utökat banråd med representanter för bland annat tränarna och därtill upprättat en nära kontakt med ATG Hästkliniken på Täby, så att banan kan prepareras på ett sådant sätt att skadorna minskar.

De åtgärder som gjorts har bidragit till att förbättra kontakten mellan de parter som berörs för att banan ska kunna prepareras på bästa sätt. Det har däremot inte löst problemet med en sannolikt allt för hög skadefrekvens än om banförhållandena hade varit bättre, beroende på andra faktorer än själva prepareringen av banan.

Enligt Lars Sandström, som är den som varit mest engagerad med byggnation av banor inom såväl trav- som galoppsporten i Sverige, är gräsbanan ett problem på grund av att den inte är uppbyggd på dränerande material, och dirttrackbanan bör sannorligt snarast byggas om. Senast detta skedde var för 13 år sedan. En bana av den typen bör läggas om efter högst tio år, beroende på att ytlagret efter hand mals sönder och sjunker ner i botten på banan och där bildar ett stumt underlag.

Med hänsyn till att det är en central fråga att anläggningarna är i sådant skick att skador så långt möjligt kan elimineras på hästarna bör styrelsen för TGAB

- undersöka förhållandena kring dirttrackbanan för att fastställa vad som kan behöva göras för att få ett skonsammare underlag för hästarna,
- införa ett rapporteringssystem och register för hästar som skadats på banan och
- tillkalla en person som inte är engagerad i verksamheten för att utreda vilka åtgärder som bör vidtas i övrigt för att minska skadefrekvensen.

Skaderegistret kan förslagsvis föras av ATG Hästklirik Täby. Förutsättningen är att samtliga berörda veterinärer åtar sig uppgiften att rapportera skador som kan

hänga samman med banans beskaffenhet. Det bör även ligga i tränarnas intresse att medverka till att så sker. Några berörda veterinärer bör ges i uppdrag att utarbeta ett förslag till register och hur det ska föras. Samtliga veterinärer och tränare bör därefter ges möjlighet att påverka utformningen av registret och därefter förbinda sig att rapportera skador enligt det slutgiltiga förslaget.

Mot bakgrund av den erfarenhet som ett sådant register kan ge kan det finnas möjligheter att initiera forskningsprojekt kring underlag på banan och skador på hästar.

Den utredning som ska genomföras kring frågan om en eventuellt ny huvudstadsbana i framtiden kan leda till att verksamheten helt eller delvis flyttas av andra skäl än banunderlaget. Svaret på den frågan ges förmodligen under år 2009. Oavsett vad resultatet blir finns det skäl att starta ett skaderegister så snart som möjligt. Det kommer att ta tid innan en eventuell flytt av verksamheten kan genomföras, om det alternativet kommer att förordas. Dessutom är det alltid av värde att kunna jämföra skadefrekvensen på Täbybanan med en ny bana i framtiden.

Om det visar sig finnas behov av en omläggning av dirttrackbanan bör galoppsporten visa omsorg om hästarna och inte vänta med en omläggning med hänsyn till en eventuell flytt av banan. Kostnaderna för en omläggning uppskattas av Lars Sandström till 4 à 5 mkr. Skulle banan vara kvar i några år är kostnaden överkomlig, om galoppsporten väljer det alternativet.

Ungdomsverksamheten

Som framgår av kapitel 18 är ungdomsverksamheten, projektet Ung Galopp med ponnygaloppen, en sentida företeelse inom galoppsporten. Projektet Ung Galopp som sjösatts tack vare de särskilda satsningar som görs inom barn- och ungdomsverksamheten med finansiering från HNS och ponnygaloppen, har SG från och med i år övertagit ansvaret för från SvRF.

Ett viktigt element i en utvecklingsstrategi för svensk galoppsport är att främja intresset för galoppsporten bland ungdomar. Konkurrensen om ungdomarna ökar och rekryteringen till sporten är en central framtidsfråga.

Ungdomsrepresentanter bör ges möjlighet till inflytande i verksamheten så som också föreslagits för SGAB. Enligt stadgarna för SG kan en representant för projektet Ung Galopp väljas in i fullmäktige efter tre års verksamhet. Hur ungdomsverksamheten ska organiseras i framtiden och hur verksamheten ska bedrivas på sikt bör utredas på nytt när några års erfarenheter av den nuvarande verksamheten finns. En förutsättning för att rekryteringen ska kunna förbättras är att galoppsporten är beredd att även satsa mer av egna resurser på ungdomsverksamheten.

BAKGRUND

10 UPPDRAGET OCH PROJEKTORGANISATIONEN

Uppdraget

I november år 2006 beslutade ATG och STC att tillsätta projektet "Framtidens Travsport", som genomfördes under våren år 2007 och redovisades i maj samma år för STC:s och i juni för ATG:s styrelse.

I anslutning till beslutet att utreda travsporten beslutade ATG och SG i december år 2006 att även galoppsporten skulle belysas på ett motsvarande sätt. Projektet fick namnet "Galoppsportens Framtid".

Enligt beslutet, som framgår av bilaga 1:1, är det övergripande syftet att generera mer medel till de aktiva inom sporten. Ett antal projektmål, som också framgår av bilaga 1:1, fastställdes också med utgångspunkt från direktiven till projektet Framtidens Travsport.

Vidare framgår att utredningen ska utgå från bland annat dagens läge, Galopp 200, Anläggningsutredningen, SÄBA (Säker Bana) etc.

I september år 2006 diskuterades med företrädare för projektägarna – ATG och SG – och därefter med styrgruppen, hur projektet borde läggas upp mot bakgrund av att direktiven enligt bilaga 1:1 speglar frågeställningar som tagits fram utifrån travsportens behov och inte bedömdes ha särskilt stor betydelse för galoppsporten i alla delar.

Många frågor som berör galoppsporten aktualiserades men bedömdes inte vara lämpliga för detta projekt som främst var inriktat mot att stärka sporten generellt och bidra till att skapa mer resurser. Det fanns också oklarheter beträffande bland annat ansvar och befogenheter när det gällde själva utredningen.

Mot den bakgrunden togs en särskild plan fram för projektet "Projektplan för Galoppsportens Framtid", som framgår av bilaga 1 och som ATG:s och SG:s styrelser fastställde i oktober år 2007.

Enligt projektplanen ska projektet läggas upp enligt följande:

Det övergripande målet för projektet är att utreda möjligheterna att utveckla galoppsporten i Sverige genom att ta fram en utvecklingsstrategi, som ska omfatta de åtgärder som utredningen anser behöver vidtas för att förbättra svensk galopp. Det handlar i första hand om att föreslå åtgärder på det organisatoriska och ekonomiska området som kan bidra till att skapa en starkare plattform för galoppsporten. Utifrån den plattformen är sedan avsikten att galoppsporten av egen kraft ska ges bättre möjligheter att själv utveckla sporten i Sverige.

Styrgrupp och referensgrupp

ATG och STC, som är *projektägare*, har utsett en styrgrupp och en referensgrupp med följande ledamöter:

Styrgruppen

Benny Carlsson,
ordförande

Håkan Birger

Sewerin Ekman

Conny Isacson

Björn Eklund

Leif Zetterberg

Remy Nilsson

Referensgruppen

Leif Wretman,

Täby Galopp,

Lars-Åke Mårtensson,
Jägersro Trav och Galopp,

Anders Garbratt,
Göteborg Galopp,

Claes-Göran Wallenius,
Galopphästägarnas Riksförbund,

Bo Helander,
Svenska Fullblodsavelsföreningen,

Maria Lamm, Svenska
Galopptränarnas Riksförbund,

Rein Kuningas,
Amatörtränarnas Riksförbund,

Hans Engblom,
Amatörtryttarklubben,

Bengt Forsman,
Blommeröd Galoppsällskap,

Bo Ahlqvist,
Jockeyklubben,

Amie Karlsson,
Ung Galopp,

Anders Unnerstad,
Galoppens Framtidsforum,

Bo Gillborg,
Svensk Galopp

Fredrik Otter,
Svensk Galopp

Jaqueline Henriksson,
Svensk Galopp

Anna Hedberg,
Jordbruksdepartementet.

Respektive organisation har utsett ledamöterna i referensgruppen.

I referensgruppen har även ingått två personer som inte på något sätt är engagerade i galoppsporten, men som utifrån ett "utifrånperspektiv" och med stor erfarenhet från såväl idrottsrörelsen som näringslivet har bidragit med sin kunskap i samband med de möten som referensgruppen haft, nämligen:

Hans Hansson, VD Scania Buss AB och bland annat före detta vice ordförande i Svenska Handbollsförbundet, och

Sven-Christer Nilsson, bland annat ordförande i Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio med flera samt Svenska institutet för Kvalitetsutveckling, SIQ.

11 GENOMFÖRANDET AV PROJEKTET

- Delaktighet och öppenhet har präglat arbetet genom hemsidan www.galoppSPORTENSframtid.nu och "Öppna forum" med mera.
- Många har följt arbetet via hemsidan och även kommit med synpunkter och förslag via mejl.
- Arbetet har bedrivits i nära samverkan med styr- och referensgruppen.
- Ett antal delutredningar har samtidigt genomförts.

Delaktighet och öppenhet

En utgångspunkt för projektet har varit att det ska bedrivas med största möjliga öppenhet så att alla som är intresserade av galoppSPORTEN ges möjlighet att delta i arbetet med synpunkter och förslag.

Mot den bakgrunden har en särskild kommunikationsstrategi tagits fram och en hemsida skapats, www.galoppSPORTENSframtid.nu. Hemsidan har utnyttjats för att fortlöpande informera om projektet genom så kallade bloggar och genom att rapporter från referensgruppens möten med mera har lagts ut med möjlighet för den som är intresserad att lämna sina kommentarer.

Dessutom har den intresserade haft möjlighet att skicka sina synpunkter och förslag till projektledaren. Kommentarer på hemsidan har varit förhållandevis sparsamt förekommande, medan ett större antal personer har skickat sina synpunkter direkt till projektledaren. En sammanställning av dessa synpunkter har gjorts och lagts ut på hemsidan.

Information med möjlighet till diskussion har även lämnats till SG:s fullmäktige den 20 oktober år 2007. Rapport från diskussionerna vid sammanträdet har lagts ut på hemsidan.

För att ge möjlighet till dialog mellan företrädare för projektet och intressenter inom galoppSPORTEN har tre "forum" hållits – på Täby den 22 januari, i Göteborg den 1 mars och på Jägersro den 3 mars år 2008.

Även i SG:s utbildningsverksamhet har information lämnats om projektet och hur det utvecklas.

Utredningsmodellen

Den ansats som använts utgår från projektplanen med direktiven. Nästa steg har varit att beskriva nuläget för galoppSPORTEN och analysera förändringar i omvärlden som bedöms ha betydelse för galoppSPORTEN nu och under de närmaste åren.

Med utgångspunkt från denna beskrivning har hotbilden för galoppSPORTEN tecknats.

Därefter har en "inriktning" av galoppSPORTEN tagits fram mot bakgrund av direktiven att i första hand koncentrera utredningsarbetet till att skapa en "plattform" från vilken galoppSPORTEN ges möjlighet att utvecklas i framtiden.

I nästa steg har slutsatser dragits om vad som bör göras för att främja utvecklingen av galoppSPORTEN.

Dessa slutsatser jämte förslag till åtgärder utgör tillsammans den "utvecklingsstrategi" som är uppdraget för utredningen.

Utredningsmodellen kan också åskådliggöras i nedanstående bild:

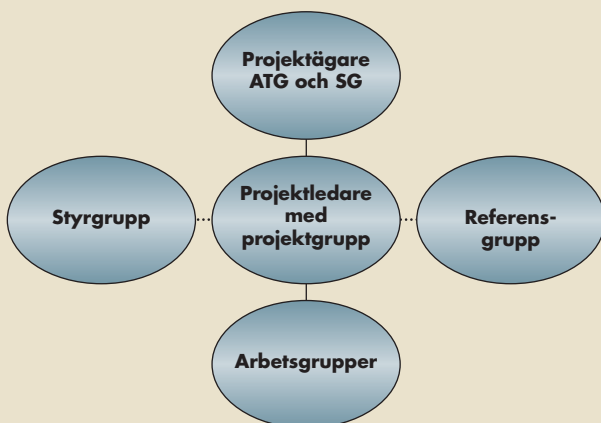
Utredningsmodell

Samspelet mellan projektägarna, styrgruppen, projektledningen och referensgruppen

Projektägarna har beslutat att projektet ska organiseras enligt följande:

Projektorganisation

Projektägarna är gemensamt ansvariga för projektet och projektledaren ska rapportera till projektägarna.

Projektägarna har utsett styrgruppen för att säkerställa att projektet drivs av projektledaren "åt rätt håll", det

vill säga utvecklas enligt projektplanen. Styrgruppen har även haft i uppgift att se till att projektets slutresultat och den förväntade nyttan av projektet uppnås och att projektet håller sig inom den av projektägarna angivna budgeten. Styrgruppen har sammanträtt den 7 september, 12 oktober och 22 november år 2007 samt 7 februari, 7 april och 14 maj år 2008.

Referensgruppen har haft i uppgift att stödja projektägarna, styrgruppen och projektledaren genom att bidra med kunskap på olika områden, värdera resultatet av projektarbetet och ge synpunkter samt medverka till att berörda organisationer så långt möjligt blir engagerade och delaktiga i projektet. Referensgruppen har sammanträtt den 18 – 20 september och 4 december år 2007 samt den 4 februari och 15 – 16 april år 2008.

Utöver projektledaren har även Dag Johansson ingått i utredningsarbetet. Eva McLaren har bidragit med sitt kunnande inom galoppporten och varit sekreterare i styr- och referensgruppen. Jessica Bergström har ansvarat för hemsidan och har tillsammans med Eva McLaren utarbetat rapporter efter sammanträdena med referensgruppen.

Samverkan har fortlöpande ägt rum med VD i ATG, generalsekreteraren i SG och ordföranden i styrgruppen.

Delutredningar

Det har funnits behov av att göra ett antal delutredningar, som ligger till grund för denna rapport. De delutredningar som har genomförts är följande:

- *Uppfödarundersökning för galoppporten*, som har utförts av Mattias Libell, Gradient AB i samverkan med en arbetsgrupp bestående av Olof Karlander, Eva McLaren, Eva CS Pettersson, SFAF, Bo Helander, SFAF samt Björn Eklund och Fredrik Otter, båda SG. En motsvarande utredning har tidigare genomförts av Svenska Travsportens Centralförbund i samverkan med Mattias Libell, Gradient AB. Projektet har finansierats av Statens Jordbruksverk, SG och Fullblodavelsföreningen. Rapporten finns på projektets hemsida.
- *Fastighetsutredning*, som har genomförts av Lars Sandström och Dag Johansson. En liknande utredning har tidigare gjorts för travbanorna. Utredningen har finansierats av projektet och framgår av bilaga 2.

- *De skandinaviska galoppsporternas förmåga att förmedla medel till de aktiva* har jämförts och analyserats. Även ekonomiska och andra relationer mellan trav- och galoppsporten på Jägersro, det vill säga inom ramen för JTG, har studerats i detta sammanhang. Utredningen finns till delar med i denna rapport.

- *Behövs en ny huvudstadsbana?* Den frågeställningen har till del utretts av projektledaren på särskilt uppdrag av ATG och SG. Till del återges utredningen i denna rapport.

- *Skandinaviskt samarbete* har studerats av projektledaren, Dag Johansson och Bo Gillborg. Slutsatser från de överläggningar som ägt rum med representanter för galoppsporten och berörda spelbolag i Danmark, Norge och Sverige ingår i denna rapport. Projektledaren har tillsammans med Björn Eklund, SG, besökt Weatherbys, som svarar för administrationen av huvuddelen av galoppsporten i England och Kirsten Rausing, England.

12 GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR

- Det krävs mod, helikopterperspektiv och tid för att förändra ideellt baserade verksamheter.
 - Öppenhet, deltagande och demokrati är nyckelord för organiseringen av ideellt baserade organisationer. Den ideella verksamheten och affärsverksamheten bör organiseras i samverkan efter sina respektive förutsättningar.
 - Affärsmässighet bör präglade hanteringen av affärsverksamheterna. Avsteg ska redovisas och beslut ska fattas i varje enskilt fall.
 - Effektiva organisationsformer ska eftersträvas.
-

Själva projektarbetet underlättas om ett antal förutsättningar är kända för berörda parter redan från början. I projektplanen har därför beskrivits fem förutsättningar som projektet har att utgå från. Dessa förutsättningar har tagits fram i samarbete med styr- och referensgruppen och är följande:

- *Helikopterperspektiv, mod och tid*

Vi ska tillsammans inte bara vilja, utan även våga ta ställning till en utvecklingsstrategi som vi tror bäst gagnar utvecklingen av galoppsporten i Sverige. Vi måste alla som medverkar i projektet besjålas av en stark vilja att åstadkomma förändringar och ha modet att föreslå åtgärder som i alla delar kanske inte gagnar det enskilda så kallade särintresset, men väl främjar utvecklingen av galoppsporten i sin helhet. Det senare kräver att vi har ett "helikopterperspektiv" på verksamheten för att utveckla galoppsporten i stora delar av landet. Ytterligare en förutsättning är att ledamöter i styr- och referensgruppen har tid att engagera sig i projektet.

- *Öppenhet, deltagande och demokrati*

Galoppsportens organisering bör ta sin utgångspunkt i hur samhället i stort är organiserat, det vill säga enligt principerna om öppenhet, delaktighet och demokrati. Folkrorelsearbetet och affärsverksamheterna bör kunna gå hand i hand, men organiseras efter de förutsättningar som respektive verksamhet kräver på en allt mer konkurrensutsatt marknad.

- *Nationellt och skandinaviskt perspektiv*

Avtalet mellan staten och trav- och galoppsporten är en central utgångspunkt, varför förändringsarbetet i första hand bör utgå från det perspektivet. Spelet på hästar är tills vidare nationellt. Samtidigt, vilket ingår i uppdraget, bör vi utreda möjligheter till samverkan med galoppsporten i andra länder, särskilt i Skandinavien, och ta till vara alla möjligheter som kan främja utvecklingen av galoppsporten i Sverige.

- *Affärsmässighet*

Affärsmässighet bör präglade hanteringen av näringsverksamheterna spel och sport, det vill säga intäkter och kostnader bör vara kopplade till varandra. Marginalintäkten bör vara högre än marginalkostnaden etc. Avsteg från affärsmässiga bedömningar bör redovisas öppet och finansieras efter beslut i särskild ordning. Intäkter från spelet bör fördelas efter prestation.

- *Effektivt beslutsfattande*

Besluten ska tas så nära verksamheten som möjligt, oavsett om det är på en lokal eller central nivå. Effektiva organisationsformer ska eftersträvas.

13 GALOPPSPORTEN I ETT HISTORISKT PERSPEKTIV

- Kappridning har en lång historia.
 - Galoppsporten var större än travsporten innan totalisatorn infördes år 1923.
 - Medan Travsporten växte i takt med industrialiseringen var galoppsporten länge knuten till samhällsstrukturer – försvarsmakten och adeln – som efterhand förlorade terräng. Galoppsporten har numera en bredare folklig förankring.
 - Galoppsporten har gått mot en ökad breddverksamhet under de senaste 50 åren.
 - I takt med att amatörporten/breddverksamheten har växt i betydelse har också galoppsporten inriktats mer mot kvinnor (65 procent av licensinnehavarna).
 - Från början hade sporten en nära koppling till ridsporten och ridskolorna, ett samband som efter hand har tunnats ut.
 - Galoppsporten har under en längre tid utvecklats från en publik- till en hästägarsport.
-

För att kunna dra slutsatser om vad som bör göras för att främja galoppsporten beskrivs först ett antal utvecklingstrender under de senaste hundra åren, som vi har att beakta i det fortsatta arbetet. Framställningen grundar sig på den forskning som utförts av Susanna Hedenborg kompletterad med intervjuer med personer som varit aktiva inom galoppsporten under en förhållandevis lång tid.

Kort om historien

Att rida i kapp har en mycket lång tradition i Sverige. I de Nordiska folkens historia (år 1555) skriver Olaus Magnus:

"Hvad nu beträffar de till allmän förlustelse anordnade tävlingarna, så plögade otaliga skaror af invånare inom varje landskap samla sig den 26 december på frusna träsk och älfvar, där isen ligger spegelblank, till att rida i kapp antingen för att vinna hederspris eller för blotta äran".

Kapplöpningar i modern mening ägde första gången rum i Göteborg år 1810. Under 1800-talet pågick tävlingsverksamheten under främst två perioder, åren 1831 – 1838 och 1867 – 1880. Tävlingarna ägde först rum i Stockholm (Gärdet), Skåne (Helsingborg) och Västergötland (Skövde). Senare även i Göteborg, Malmö, Kristianstad, Linköping och sporadiskt på ett antal andra platser med främst kavalleri- och andra regementen med hästar.

Medan kapplöpningssporten blomstrade i England i mitten på 1800-talet betraktades den i Sverige till en början med stor skepsis, både i media och i officerskretsar. Det är först i slutet av 1800-talet som den får en vidare acceptans och då främst i officerskretsar och överklassens Sverige. Däremot var publiktillströmningen ofta mycket stor på den tiden, då det inte fanns så många evenemang i övrigt.

När totalisatorn infördes år 1923 förändrades förutsättningarna radikalt. De ekonomiska villkoren förbättrades och gjorde det möjligt att successivt professionalisera delar av verksamheten.

Breddverksamheten har ökat

Galoppsporten var innan totalisatorn infördes större än travsporten, därefter har travsporten utvecklats betydligt snabbare.

Det beror främst på att spelet på trav blev betydligt mer attraktivt än spelet på galopp. Bland annat berodde detta på att travsporten riktade sig till andra grupper än galoppsporten. En sannolikt mycket viktig faktor var att travsporten växte fram i symbios med industrialiseringen och öppnade sig tidigt för arbetare och tjänstemän i den då växande industrisektorn. Galoppsporten styrdes främst av officerare och adelsmän med ett ringa intresse att utveckla sporten mot arbetar- och tjänstemannagrupper. Växande skillnader i intresset att spela på trav- respektive galopphästar är sannolikt den viktigaste förklaringen till den utveckling som vi sedan fått.

Men spelet är inte det enda medlet att finansiera galoppsporten. Andra intäktskällor är hästägarnas, spon-sorernas, de aktivas (vid sidan av hästägarna, uppfödare, tränare och andra som är verksamma i sporten) och publikens villighet att satsa pengar. Ytterst handlar det dock om hästägarnas intresse att finansiera sin verksamhet.

Det är säkert många faktorer som bidrar till om en häst-ägare är villig att satsa pengar i sporten. Men en av de viktigaste är relationen mellan prispengar och kostnader för hästhållningen. Den forskning som gjorts på området visar att prispengarna successivt blivit relativt mindre än kostnaderna. Det har alltså blivit förhållandevis dyrare att hålla hästarna i träning. Detta har också lett till att sporten numera – liksom från början – bärs upp av främst amatörer, det vill säga att det blir fler och fler inom sporten som äger, tränar och sköter sina hästar själva, rider loppet själva eller låter någon annan göra detta. Den professionella delen av sporten stagnerar.

Vi har inom galoppsporten fått en utveckling som till del går i en annan riktning än den inom travsporten, som professionaliseras allt mer samtidigt som breddverksamheten minskar.

Anledningen till den skisserade utvecklingen är också att galoppsporten i stor utsträckning finansieras av uppfödare, tränare, ryttare och hästskötare som alla bidrar genom att man inte får täckning fullt ut för det arbete som läggs ner på sporten. Den professionella delen av galoppsporten var relativt starkare för 50 år sedan än vad den är idag. I början av 1900-talet var det statusfyllt och i förhållande till andra lantarbetargrupper bra betalt att vara hästskötare. Så är det inte längre.

Kvinnorna tar ett större utrymme

Galoppsporten har precis som ridsporten efter hand lockat till sig allt fler kvinnor. Susanna Hedenborg har i sin forskning visat att det finns några bakomliggande faktorer som förklarar den utvecklingen.

Galoppsporten i Sverige har inte utestängt kvinnor som grupp och har förhållandevis tidigt öppnat verksamheten för kvinnor. Flera kvinnor har också varit de absolut främsta och mest framgångsrika tränarna och ryttarna. Genom att galoppsporten tidigt insåg betydelsen av att förändra villkoren för kvinnor blev den också tidigt en arena för kvinnor som idrottsutövare. Galoppsporten har i det avseendet varit en föregångare i samhällsutvecklingen, även om det var först år 1973 som kvinnor fick möjlighet att rida som professionella jockeyer.

Till utvecklingen har även bidragit att ekonomin efter hand har försämrats i galoppsporten. Det är snarare regel än undantag att kvinnor efterhand som ekonomin försämrats får ett ökat engagemang inom verksamheter med försämrade ekonomiska villkor, medan männen söker sig till områden med växande status och allt bättre ekonomiska villkor. Men det finns fortfarande färre kvinnor bland de professionella tränarna, men kvinnorna är betydligt fler bland amatörerna. Totalt sett utgör idag kvinnorna 65 procent av alla licensinnehavare.

Ytterst handlar det också om att man engagerar sig i galoppsporten för att man tycker att det är väldigt roligt. De ekonomiska villkoren får en underordnad betydelse. Detta gäller såväl kvinnor som män. Möjligen kan man dock våga dra den slutsatsen att män i allmänhet har ett större intresse för de ekonomiska villkoren än vad kvinnor har eller snarare har haft.

För många kvinnor – och även för ett stort antal män – är galoppsporten en fritids- och hobbyartad verksamhet. Under de senaste 100 åren har samhället genomgått en ekonomisk utveckling som lett till att den arbetande tiden successivt minskat samtidigt som tiden för egna intressen ökat mycket kraftigt.

Ridsporten viktig

Sedan galoppsporten fick en allt starkare förankring inom ett stort antal av de regementen runt om i Sverige som hade hästar – främst kavalleriet – och inom Arméns Kör- och Ridskola på Strömsholm fick den ett fotfäste i Sverige. På den tiden var det männen som dominerade ridsporten. När kvinnorna i växande grad kom in i ridsporten efter andra världskriget påverkade detta även utvecklingen mot allt fler kvinnor inom galoppsporten. Sambandet mellan ridsporten och galoppsporten har historiskt mycket starka band.

När Ridfrämjandet bildades år 1948 med uppgiften att främja den civila ridsporten genom etablering av ridskolor runt om i landet fick också galoppsporten en koppling till ridskolorna. I vissa ridskolor stallades även galopphästar upp. Ridskolorna ägnade sig också i ökad utsträckning åt ridning i galoppliknande former som bland annat jaktridning. Många officerare bidrog till denna utveckling genom att övergå till den civila ridsporten när Försvarsmakten avhöstades.

Många inom ridsporten som inte har haft ekonomiska förutsättningar att ägna sig åt den sporten har sökt sig till galoppsporten, där de ekonomiska villkoren i jämförelse med ridsporten är betydligt bättre.

Utländsk arbetskraft ett annat viktigt inslag

Galoppsporten är till skillnad från travsporten en i det närmaste global verksamhet, i den meningen att den finns representerad i många fler länder runt om i världen. Däremot har den svenska galoppsporten endast varit sparsamt representerad i internationella sammanhang.

Däremot har från tid till annan, personer från andra länder satt sin prägel på verksamheten i Sverige. Redan tidigt byggdes sporten upp med hjälp av personer från främst andra europeiska länder, medan vi idag har ett allt starkare inslag från Sydamerika. ”Kunskap” och ”vikt” har varit ledord i den utvecklingen.

Från överklassprägel till folksport

Galoppsporten var från början kopplad till överklassen i form av officerare, adel och företagare och främst koncentrerad till de större städerna. Travsporten har haft en betydligt starkare förankring bland bredare folklager, både på landet och sedermera i städerna.

Utvecklingen sedan början av 1900-talet har efter hand gått mot en ökad folklighet i den meningen att idag är människor engagerade i galoppsporten från bredare samhällsgrupper. Problemet är att det fortfarande är så få som är engagerade i sporten och att den därför fått ett minskat allmänintresse och därmed endast sparsamt förekommer i media.

Från publik till hästägarsport

Från början var galoppsporten en stor publiksport. Det finns skildringar av tävlingar under 1800-talet som beskriver hur flera 10 000-tal människor mötte upp på tävlingsplatserna. Idag samlar sporten främst de personer som på olika sätt är aktiva. Inom travsporten var det från början främst de aktiva som deltog i evenemangen, senare kommer publiken och numera har även den minskat, men inte lika mycket som inom galoppsporten.

14 GALOPPSPORTEN I EGNA UTREDNINGAR

- Den mest omfattande utredningen som organisationen genomfört om den professionella galoppsporten är den som initierades av ATG år 1986. Där konstaterades att det inte klarats ut hur ATG:s överskott skulle fördelas mellan trav- och galoppsporten och utredningen föreslog att galoppsporten skulle tilldelas 12,5 procent av totonettet av riksspelen, vilket då motsvarade den ersättning som galoppsporten fått i snitt under fyra år exklusive särskilda satsningar som ATG då gjorde för galoppsportens räkning. Ersättningen exklusive särskilda satsningar i förhållande till ATG:s överskott efter skatt var då 7,7 procent. Samtidigt föreslogs att galoppsporten skulle få ett ökat ansvar för sin egen utveckling.
- ATG:s styrelse beslutade att resurs- och fördelningsfrågor ska prövas i samband med budgetarbetet, varvid det samlade utrymmet för trav- och galoppsporten ska avgöra utrymmestakten för såväl galoppens som travets behov. Att till galoppsporten överlåta vissa medel för egna prioriteringar ansågs inte riktigt. Däremot borde galoppsporten själv precisera sina prioriteringar ytterligare.
- Det första "krispaketet" för att rädda fullblodsaveln kom år 1991. Sedan år 1994 har så kallade svenskprogram införts för att främja aveln. De utredningar som gjorts tydliggör inte vilka effekter åtgärderna haft på aveln. I en utredning påpekas att det med hänsyn till utvecklingen av formtalen att det möjligen kan finnas ett positivt samband.
- Ett antal organisationsutredningar har gjorts, men få förslag har omsatts i beslut.
- En utredning föreslog år 2002 att ett gemensamt bolag, SGAB, skulle bildas för "att leda, samordna, informera om och utveckla galoppsporten i Sverige samt genom de lokala organisationerna bedriva galopptävlingar". Förslaget föll på ett ointresse att ändra den lokala organisationen på Jägersro och för att banorna inte önskade att resurserna från ATG skulle fördelas av ett gemensamt ägt bolag.

Vi har bett att få tillgång till tidigare utredningar för att få kunskap om vilka frågor som varit uppe till diskussion och hur de har behandlats. Utredningarna handlar om den professionella galoppsporten, aveln och åtgärder för att främja den samt organisationen inom svensk galoppsport, bland annat utifrån ett ATG-perspektiv. I det följande berörs de utredningar som vi fått del av och frågeställningar som har behandlats. Allt i syfte att få vägledning inför utarbetandet av en utvecklingsstrategi för svensk galoppsport idag.

1. Den professionella galoppsporten – 1986 års utredning

ATG:s styrelse beslutade i februari år 1986 att utreda den professionella galoppsportens situation på ett lik-

nande sätt som tidigare gjorts för travsporten. I september år 1987 redovisades utredningen "Den professionella galoppsportens utveckling". Det fanns då precis som nu, behov av att i grunden utreda såväl trav- som galoppsporten för att främja sporterna.

Denna utredning av galoppsporten är den mest omfattande som gjorts av organisationerna och är därför av stort intresse även om det gått 20 år sedan utredningen gjordes.

Problemen

Efter en djup svacka under 1960-talets senare hälft hade galoppsporten sedan mitten av 1970-talet fram till år 1986 haft en positiv utveckling. Problemen som då betonades kan sammanfattas i följande punkter:

- Galoppsporten hade inte utvecklats i samma takt som travsporten, trots att ATG medverkat till betydande investeringar i banomläggningar, träningsbanor och publikanläggningar. Publiken hade inte ökat och spelet utvecklades svagt och hade endast i ringa grad överstigit inflationen.

- De professionella tränarna hade lönsamhetsproblem.

- Galoppsporten bedrevs sedan nedläggningen av banan på Åby endast på två ställen, Jägersro och Täby (exklusive den dag som tilldelas Strömsholm). Avståndet mellan Malmö och Stockholm försvårade ett strategiskt viktigt tävlingsutbyte mellan orterna.

- De tre försök med riksspel som gjordes för att främja spelet på galopphästar hade misslyckats. Den jämförelsevis lilla galoppsporten kunde inte hävda sig med ett eget riksspel.

- Det framgångsrika V65-spelet, som efter några försök med enstaka galopplopp på kupongen, enbart var inriktat på travtävlingar har ytterligare accentuerat travsportens ställning, bland annat genom att i stort sett alla resurser för marknadsföring nyttjats för att profilera travsporten. Genom tillgången till TV förstärktes travsportens övertag gentemot galoppsporten ytterligare.

- Galoppsporten kräver i jämförelse med travsporten större och mer kostnadskrävande anläggningar.

Ett omfattande statistiskt material

Utredningen tog fram ett mycket omfattande material för att kartlägga galoppsporten såväl sportsligt som ekonomiskt under perioden från – i vissa fall – år 1955 fram till och med år 1986. Till del har det arbete som då lades ner kunnat nyttjas genom att inspirera till liknande analyser som då gjordes och genom tillgång till statistiska uppgifter som ger möjlighet att teckna utvecklingen i olika avseenden under en längre period.

Förslag

Utredningen hänvisade först till de formuleringar – står att läsa i Resares utredning och i propositionen om bildandet av bland annat ATG – om fördelningen av överskottet från rikstoton, att inkomsterna ska komma trav- och galoppsporten som helhet till del och att det ska vara bolagets uppgift att fördela sportens andel mellan anordnande organisationer på ett sätt som bäst kan främja en rimlig struktur av verksamheten.

Vidare konstateras att det finns risk att galoppsporten ibland ”blir sedd över axeln”. Detta ansågs bero på en bristande kunskap i framförallt de djupa leden inom trav- och galoppsporten om vad som framgår i Resares utredning och den därpå följande propositionen. Ut-

redningen fann det därför angeläget att informationen om fördelningen av den delen av ATG:s överskott som ska avsättas till sporten breddas och fördjupas så att galoppsporten inte längre ska känna sig som ”snyltare på travets pengar”.

Varken utredaren eller riksdagsbeslutet vid ATG:s bildande anger hur överskottet lämpligen ska fördelas mellan trav- och galoppsporten. Detta ansåg utredningen vara ett problem och föreslog att galoppsporten tilldelades resurser enligt ett ”fast system” och att sporten själv fick lämna förslag på hur dessa medel sedan skulle nyttjas. Sporten skulle på så sätt få ett större eget ansvar för planering, utveckling, tävling, avel med mera.

Det konstaterades att ATG satsat hårt på galoppsporten, men kanske inte fått det gensvar i form av kraftiga omsättningsökningar som många förväntat sig. Utredningens förslag om ett ökat egenansvar syftade till att få sporten att bromsa kostnadsutvecklingen.

Mot den bakgrunden föreslog utredningen att galoppsporten tilldelas 12,5 procent av ATG:s totonetto på nuvarande riksspel. I den summan ingår inte kostnader för galoppsporten som utbetalats av centrala medel som exempelvis marknadsföring av galoppsportens riksspel, ombyggnad av Jägersros flisbana med mera.

För övrigt föreslogs att dåvarande ordning med undantag för unghästpremierna behålls så att baspriser, bonuspremier och transportbidrag kunde ökas.

Vidare föreslogs att de professionella tränarna skulle anslutas till det debiteringssystem som tidigare införts för de professionella travtränarna, något som var allmänt önskat.

På grund av galoppsportens litenhet och koncentration till endast två banor föreslogs att en ytterligare bana skulle prioriteras, vilket det dock inte ansågs finnas resurser till i det ekonomiska läge som då var.

Vidare menade utredningen att det är önskvärt att tävlingar i propagandasyn kan genomföras på många platser runt om i Sverige och då gärna i samverkan med ridsporten, från löpningar med master och varutoto till så småningom löpningar med prispengar och ambulerande buss med totomaskiner.

Andra förslag var att införa periodiskt understöd från 55 års ålder och fram till pensioneringen för att ge galopptränare möjlighet att upphöra med verksamheten. Samtidigt föreslogs en begränsning av antalet licenser till 20 vid Täby och 15 vid Jägersro, det vill säga sammanlagt 35 mot de 57 som vid tillfället för utredningen var professionella tränare.

Slutligen konstateras att orsaken till att publiken inte ökade i takt med spelet och antalet hästar sannolikt berodde på att galoppsporten på grund av sin litenhet får svårt att göra sig gällande vid ett stigande utbud av högklassig sport i massmedia. Vidare noterades att en liten sport har det svårare än en stor att bli professionell. Galoppsporten kan också ses som en "kulturyttring" och har därmed även som sådan ett berättigande enligt år 1986 års utredning.

ATG:s beslut

Utredningen remissbehandlades och ett stort antal organisationer fick möjlighet att framföra sina synpunkter.

ATG:s styrelse tog därefter ställning till utredningens förslag. Beträffande utredningens grundläggande förslag att ATG varje år till galoppen avsätter 12,5 procent av ATG:s totonetto på riksspelen beslutades att resurs- och fördelningsfrågorna ska prövas årligen i samband med budgetarbetet. Det samlade utrymmet för trav- och galoppsporten ska avgöra utrymmestakten för såväl galoppens som travets behov enligt beslutet.

Vidare beslutades att SGC måste prioritera ytterligare bland de olika åtgärder som angivits i organisationens yttrande över utredningen. ATG:s styrelse menade att det strider mot ATG:s uppgift när det gäller fördelningsansvaret att galoppsporten själv skulle bestämma över medlen.

På övriga punkter tillstyrktes utredningens förslag.

2. Avelsutredningar

Det första krispaketet för att rädda den svenska fullblodsaveln kom i november år 1991. Under år 2003 redovisades en analys av svenskprogrammet åren 1994 – 2003 och en avelsutredning.

KRISPAKETET ÅR 1991

SFAF tillsatte en arbetsgrupp som skyndsamt skulle komma med förslag till åtgärder i syfte att förbättra villkoren för fullblodsaveln. Rapporten lämnades i november år 1991.

Bakgrund

Andelen svenskuppfödda hästar visade under ett antal år en ständigt sjunkande tendens, i en högre grad gällde detta andelen vunna prispengar (37 procent på Täby under huvuddelen av år 1991 mot 51 procent år 1985 i hela landet).

Grundinställningen

Förhållandet mellan svenska och utländska galoppörer i träning bör vara 50/50.

Löpningar stängda för svenska hästar ska motsvara den kvot som EG-bestämmelserna medger.

Den svenska fullblodsaveln befann sig förmodligen i den svåraste kris fram till dess.

Förslag

25 procent (8 mkr) av den totala prissumman styrs till svenskuppfödda hästar.

Genom svenskuppfödda hästars andel i öppna löpningar tillförs ytterligare 25 procent (8 mkr).

Detta betyder att svenskuppfödda hästar kommer att vinna hälften av prissumman.

Genom bonus till ägare och premier till uppfödare tillförs enligt villkoren år 1991 ytterligare 3,6 mkr.

Krispaketet ska ses som en lösning på kort sikt, 5 – 7 år, eftersom den svenska fullblodsaveln utsätts för en gradvis ökande konkurrens genom att fler löpningar öppnas även för andra hästar.

Det "skandinaviska" begreppet i propositionerna tas bort. Löpningar ska endast skrivas ut för svenskfödda hästar.

Beslut

Resultatet av utredningen blev att 20 procent av den totala prissumman avsattes för svenskuppfödda hästar, vilket inneburit att mellan 7,5 och 10 mkr avsatts till programmet per år.

Det skandinaviska begreppet i propositionerna har tagits bort, men senare återkommit för att främja det skandinaviska samarbetet.

Resultatet

Svenskuppfödda hästar svarade åren 1991 – 1993 för cirka 41 procent av prissumman. Den siffran höjdes till cirka 51 procent åren 1994 – 1996. Idag vinner svenskuppfödda hästar cirka 50 procent av prissumman. Ökningen förklaras främst av ett ökat antal starter för svenskuppfödda hästar.

AVELSUTREDNINGEN 2003

Utredningen tillsattes av SG och hann sammanträda tre gånger innan förutsättningarna drastiskt förändrades till följd av ATG:s sparkrav sägs det i slutrapporten.

Bakgrunden

Sedan slutet av 1990-talet stagnerade aveln. Antalet födda föl uppgick per år till lite drygt 400. Antalet uppfödare minskade dock från 200 år 1999 till 168 år 2002.

Förslag

Till skillnad från travet utgör insatserna från hästägarna ett viktigt tillskott till prispengarna. Ingående diskuterades hur insatserna i storloppen skulle sänkas. Utredningen kom först till att unghäst- och stimulansbidragen (3,4 mkr) skulle läggas till storloppens prisbudgetar. Genom ATG:s sparkrav förändrades, enligt utredningen, förutsättningarna, men utredningen föreslog till sist att insatserna för tio 2-årslöp skulle sänkas från 37 200 kr till 5 750 kr.

Uppfödarpremierna föreslogs bestå på nivån 4,7 mkr (2003).

Transportbidrag som infördes år 2001 för ston som betäcks med hingstar som är stationerade utanför Skandinavien ansågs ha haft en positiv effekt. Utredningen föreslog att 200 000 kr per år avsattes för detta ändamål. Det framgår dock inte av utredningen i vilken utsträckning transportbidragen har främjat aveln.

Utredningen ansåg att den ökade andelen av svenskbonusen var positiv och fann inga skäl att förändra programmet. Den konstaterade att den med hjälp av utvecklingen av formtalen kan finna belägg för en ”viss ökning” av kvalitén.

Utredningen påpekade önskvärdheten av att få kvalitativt bättre avelshingstar till Sverige och att misslyckade försök gjorts att få hingstar från Nya Zeeland, men att möjligheten att nyttja hingstar som annars är stationerade i Australien och Sydamerika i stället borde prövas.

SVENSKPROGRAMMET 1994 – 2003

En intern utvärdering av de insatser som gjorts för att stimulera den svenska aveln under åren 1994 – 2003 har gjorts under år 2003.

Bakgrund

Det så kallade svenskprogrammet infördes år 1994. En första avstämning gjordes år 1997. Därefter har programmets regler justerats. De regler som tillämpades vid utvärderingen infördes år 2000 och innebär att minst 20 procent av banornas prissummebidrag för insatslöpningar och ordinarie löpningar förbehålls svenskuppfödda hästar. Programmet består av tre åtgärder: koncentration till 2- och 3-åriga hästar, vissa löpningar som endast svenskuppfödda hästar kan delta i (så kallade stängda lopp) och bonus till svenskuppfödda hästar

Härutöver utgick 10 procent av prissumman exklusive insatser (nettoprissumman) i premier till uppfödarna.

Utvärdering

Inga effekter på fördelningen av antalet hästar i träning på svenskuppfödda och importerade hästar kan noteras. Andelen svenskuppfödda hästar varierar under tioårsperioden mellan 65 och 70 procent. Något högre under senare delen av perioden, sannolikt beroende på att importerade hästar blivit dyrare.

Antalet födda föl har ökat med 30 procent fram till och med år 1999 men under åren fram till och med år 2003 minskat med över 15 procent. Sannolikt beror den utvecklingen på andra faktorer än svenskprogrammet. Nedgången i betäckningar är större eftersom den procentuella andelen levande föl har ökat från 63 till 78 procent under perioden 1998 – 2003.

Kvalitetsmässigt har inget hänt beträffande den svenska aveln under nämnda tioårsperiod. Däremot har antalet importerade hästar med formtal högre än 85 ökat (import från Sydamerika).

Fördelningen av insprungna prismedel mellan svenskuppfödda och importerade hästar har rört sig kring 50 procent vardera under perioden. Däremot har den genomsnittliga prissumman per start ökat betydligt mer för importerade hästar än för svenskfödda.

Slutsatser

Trots att programmet sannolikt inte har haft någon effekt för aveln i Sverige ansåg arbetsgruppen att det inte fanns något motiv att ändra den andel av prissumman som ska förbehållas svenskfödda hästar, det vill säga 20 procent.

Slutsatsen som drogs var att ändra fokus på programmet så att det riktar sig till svenskuppfödda hästar under den absoluta eliten genom att:

- Antalet stängda lopp för treåriga och äldre hästar minskas.
- Ett antal Maiden- och Novislöpningar förbehålls svenskuppfödda hästar.
- En bonus för 2- och 3-åriga hästar som vinner för första gången ska utgå med 50 000 kr.

Förslagen gick senare igenom med den skillnaden att bonusen för 3-åringar fastställdes till 30 000 kr.

SVENSKPROGRAMMETS REGELGRUPP

En särskild regelgrupp följer utvecklingen av svenskprogrammet och ger årligen riktlinjer för hur det ska hanteras. I rapporten från år 2005 skriver man att ”en-

ligt EU:s direktiv kan 40 procent av prispengarna avsättas för "restricted races", det vill säga stängda löpningar eller löpningar med bonus för hästar uppfödda i landet. Det visade sig senare att siffran 40 procent var ett förslag som aldrig genomfördes av EU, utan det är 20 procent som är den korrekta siffran.

3. Organisationsutredningar

Galoppsporten har sedan mitten av 1980-talet genomfört ett antal organisationsutredningar.

En allmän översyn – utan direktiv – gjordes av en arbetsgrupp i mitten av 1980-talet. Organisationsutredningen tog förnyad fart år 1997 på och intensifierades under 2000-talet.

Bakom utredningen i mitten av 1980-talet och 1997 års utredning låg en strävan att integrera olika organisationer i beslutsfattandet inom galoppsporten och fördela ledamöterna i styrelse och fullmäktige utifrån berörda organisationers relativa betydelse för verksamheten.

De utredningar som gjordes under åren 2002, 2003 och 2005 har haft sin utgångspunkt i att effektivisera arbetet inom galoppsporten genom att stärka ledningsfunktionen samtidigt som det funnits en strävan att minska kostnaderna. Cartautredningen, som initierades av ATG, och besparingsprogram till följd av en försämrad spelutveckling har varit bidragande faktorer.

Redan hösten år 2001 inledde galoppförbundet arbetet att skapa en effektivare organisation. År 2002 initierade

ATG en utredning med samma syfte. Den ledde fram till förslag på besparingar på mellan 1,8 och 2,5 mkr, beroende på förslag. Besparingen motsvarade då mellan 2,5 och 3 procent av kostnaderna exklusive prismetel och utbetalningar till unghästar, uppfödare och tränare.

Därefter gav SG:s styrelse sitt arbetsutskott i uppdrag att arbeta vidare med utgångspunkt från två av de fem förslag som 2002 års utredning presenterade. AU modifierade ett av förslagen och föreslog dessutom att förbundet skulle bilda ett aktiebolag med uppgift "att leda, samordna, informera om och utveckla galoppsporten i Sverige samt genom de lokala organisationerna bedriva galopptävlingar". Utredare var företrädare för förbundet, Täby och Jägersro.

Organisationsförslaget genomfördes aldrig trots att samtliga inblandade parter deltog i utredningsarbetet. Det beror enligt uppgift på att det inte visade sig finnas förutsättningar att förändra den samlade trav- och galopporganisationen på Jägersro och att banorna inte önskade en utveckling som innebar att de resurser som ATG avsatte skulle fördelas av ett gemensamt ägt bolag.

I slutet av år 2004 gav SG:s styrelse sin ordförande i uppdrag att genomföra en översyn av kansliet. Bland annat föreslogs att en ytterligare tjänst skulle tillsättas för att stärka ledningsfunktionen, men inte heller detta förslag tillstyrktes av banorna.

15 GALOPPSPORTEN I OFFENTLIGA UTREDNINGAR, AVTAL MED STATEN OCH EU, SAMT NORGE OCH DANMARK

- Statens inställning till hästsporten är avgörande för såväl trav- som galoppsportens utveckling. Den kommer till uttryck genom offentliga utredningar, återkommande avtal mellan staten och organisationerna samt vid beskattningen av ATG.
 - Enligt avtalet mellan staten och trav- och galoppsporten framgår "att bolaget har att verka för att trav- och galoppsporten inom landet ska bedrivas på ett sådant sätt att de långsiktiga förutsättningarna för sportens utveckling tryggas inom de av statsmakterna angivna ramarna". Galoppsportens och de mindre travbanornas särskilda behov ska beaktas. Även i andra länder som Danmark och Norge behandlas galoppsporten genom särskilda överenskommelser på grund av att den är betydligt mindre än travsporten.
 - Sedan lotteriskatten infördes år 1991 har endast marginella förändringar av skatten gjorts oberoende av utvecklingen för trav- och galoppsporten och oberoende av att konkurrenterna till ATG ej beskattas.
 - När ATG bildades gav staten galoppsporten ett "minoritetsskydd" genom styrelsens sammansättning. Detta utformades så att staten tillsammans med galoppsporten skulle kunna hävda galoppsportens intressen om det förelåg en konflikt mellan sporterna, och genom att galoppsporten tilldelades 10 procent av aktierna.
 - Den så kallade Hallmanska utredningen (SOU 1991:7) ansåg att galoppsporten till förmån för travsporten skulle behålla en undanskymd roll när det gäller riksspelen, men i stället kompenseras genom högre ersättning än som motiverades av spelet på galopphästar.
 - Hallmanska utredningen menade också att galoppsporten måste ta ett större ansvar för den egna ekonomin genom att se över sin organisation och pekade även på att en tidigare "avsiktsförklaring", som ingåtts mellan företrädare för staten, Täby kommun och Täby Galopp, angående flytt av träningsverksamheten på banan ännu inte genomförts.
 - Av Resares och Hallmans utredningar ställs kravet att hästsportens organisationer ska ta ansvar för att verksamheterna effektiviseras. Det pekas på att nedläggning av banor kan bli aktuellt. Skattesänkningar får inte bli ett alternativ till förändringar av den egna verksamheten.
 - EG:s tävlingsdirektiv (90/428/EEG) har under år 2007 införts i svensk lagstiftning och innebär att 20 procent av prissumman för varje tävlingstillfälle får avsättas för att skydda, utveckla och förbättra avelsarbetet. Det synes stå i strid med gällande stöd till svensk avel, det så kallade svenskprogrammet, men Jordbruksverket har i ett svar på en skrivelse från SG påpekat att det nuvarande svenskprogrammet inte strider med tävlingsdirektivet.
-

Den viktigaste aktören i galoppsportens omvärld är staten. Staten ansvarar för regleringen av spelmarknaden, har det slutliga bestämmandet över ATG och förhandlar med jämna mellanrum med trav- och galoppsporten om villkoren för att bedriva totalisatorverksamhet inom ramen för ATG.

Statens inställning till galoppsporten och hur den kommer till uttryck i utredningar och avtal är av central betydelse för att kunna bedöma hur en utvecklingsstrategi för galoppsporten ska kunna läggas upp. Som medlem i EU medverkar staten i det europeiska samarbetet, som också till del påverkar galoppsporten i Sverige.

Statens syn på galoppsporten belyses i det följande genom två offentliga utredningar, som har och har haft en avgörande betydelse för trav- och galoppsportens utveckling sedan 1970-talet. Utredningarna är

- Trav- och galopp-utredningen (Ds Jo 1972:8) med Bengt Resare som utredare och
- Sportslig och ekonomisk utveckling inom trav- och galoppsporten (SOU 1991:7) med Åke Hallman som utredare.

Därefter redovisas avtalen mellan staten och trav- och galoppsporten sedan 1980-talet i de delar som dessa berör galoppsporten och hur villkoren har förändrats sedan dess samt direktiv inom EU som är av betydelse för galoppsporten i Sverige

En redovisning av nämnda utredningar har lämnats i utredningen "Framtidens Travsport", som publicerades i maj år 2007 och som finns tillgänglig på www.framtidenstravsport.nu.

I denna rapport belyses främst delar i utredningarna, avtalen och EU-direktiv som direkt berör galoppsporten.

Samtidigt ska betonas att den inställning som staten har till hästsporten och särskilt då till spelet på hästar, oavsett om det handlar om trav- eller galopphästar, har en avgörande betydelse för galoppsporten. Enkelt kan detta uttryckas så att om staten har en välvillig inställning till hästsporten som sådan – inte minst gentemot den dominerande grenen travsporten – så har det stor betydelse för galoppsporten, eftersom galoppsporten tilldelats och tilldelas betydligt större resurser genom ATG än som är motiverat av spelet på galopphästar. Om statens inställning är återhållsam till travsporten så kan det på motsvarande sätt få negativa konsekvenser för galoppsporten. Det är därför viktigt för galoppsporten att verka så att även travsporten kan utvecklas väl på den svenska marknaden.

Resares utredning 1972

De professionella galopptränarna märkte i slutet av 1960-talet att förutsättningarna för galoppsporten starkt försämrades och uppvaktade regeringen i förhoppning att något skulle göras för att förbättra villkoren för galoppsporten. Travsporten visade därefter också intresse för att en utredning tillsattes, då även den brottades med ekonomiska problem. Det är bakgrunden till att regeringen tillsatte en utredning för såväl trav som galoppsporten med Bengt Resare som utredare

Det var således en svår ekonomisk situation för såväl trav- som galoppsporten som låg till grund för beslutet att tillsätta en statlig utredning. Resare menade att den dåvarande ordningen "lett till en alltför spontan och planlös utveckling av banorna. Därvid har ofta gjorts investeringar som senare visat sig svåra att finansiera".

Utredningen kom i första hand att handla om hur man ska komma tillrätta med den försämrade ekonomiska utvecklingen inom både trav- och galoppsporten, endast undantagsvis berörs trav- och galoppsporten var för sig.

Utredningen fokuserade i allt väsentligt på att hitta *en organisatorisk lösning för spelet* på trav- och galopphästar. Den dåvarande jordbruksministern, Ingemund Bengtsson, pekade på detta redan när regeringen tillsatte utredningen. "På grund av det vikande spelintresset har främst galoppsporten vissa ekonomiska problem. Orsakerna härtil kan vara av bland annat organisatorisk art".

För övrigt framhölls utifrån ett galopperspektiv följande:

- För att lösa den akuta ekonomiska krisen inom galoppsporten minskar staten sin andel av totot på galoppspel. Det var en underhandsåtgärd som vidtogs vid sidan av utredningen.
- Även om den akuta ekonomiska situationen för galoppsporten löstes genom denna åtgärd anser Bengt Resare att "problemet inom galoppsporten kan vara av organisatorisk art" och att de problem som galoppsporten uppvisar till viss del kan sökas internt.
- Resare fokuserar sitt arbete på de organisatoriska frågorna och föreslår att en central association skapas, sedermera ATG. I ett avtal mellan staten och den centrala associationen ska överenskommas att associationen ska ansvara för att tävlingar med totalisatorvadhållning i princip bör förekomma i differentierade former, det vill säga trav och galopp var för sig, och i rimlig fördelning över landet.

- I anslutning till förslaget om styrelserepresentationen i den centrala associationen föreslås att sporten även framöver i olika avseenden bör vara differentierad och att detta bäst tillgodoses genom att olika intressegrupper balanseras mot varandra i styrelsen genom statliga representanter. Resare föreslog att travsporten skulle presenteras genom tre ledamöter, galoppsporten genom en och staten genom tre. Tanken var att de statliga ledamöterna med en representant för någon av sportgrenarna (underförstått ledamoten från galoppsporten) skulle kunna hävda denna grens synpunkter i förhållande till den andra. I den slutliga utformningen av styrelsens sammansättning fick staten egen majoritet, vilket i sig inte åsidosätter intresset att bevaka att galoppsporten får det stöd den kan behöva i relation till travsporten.

- Under avsnittet om vinstavdragets storlek och fördelning framhålls att förhållandena inom galoppsporten visar att en god tillgång på hästar är avgörande för sportens förmåga att hävda sig. Det påpekas att galoppsporten har råkat in i en ond cirkel; få hästar, liten totalisatoromsättning, vilken i sin tur leder till att antalet hästar minskar ytterligare och så vidare. Det är därför väsentligt att hästägarnas ekonomi inte försämras därhän att även travsporten råkar i en liknande situation.

- Utredningen föreslår med inspiration från Frankrike att ett nytt riksspel införs i Sverige. ”ATG ges förutsättningar för detta och inkomsterna av detta ska komma trav- och galoppsporten som helhet till del”.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Resares förslag innebar att galoppsporten gavs en starkare ställning än som var motiverat av dess andel av spelet på hästar. I början av 1960-talet svarade spelet på galopphästar för cirka 10 procent av det totala spelet på hästar, när ATG bildades var siffran cirka 5 procent, medan den för närvarande endast är knappt tre procent. Galoppsporten tilldelas tio procent av aktierna i ATG, vilket sannolikt var motiverat av att ge galoppsporten en form av ”minoritetsskydd”, vilket även tankegångarna kring sammansättningen av styrelsen tyder på.

Propositionen (1973:113) och riksdagsbehandlingen

I propositionen, som i allt väsentligt följde utredningens förslag, anfördes följande:

”Svenska Travsportens Centralförbund och Svenska Galoppsportens Centralförbund (SGC) bör bilda en central association i aktiebolagsform. Ansvaret för den samlade totalisatorverksamheten bör läggas på detta bolag. Bolaget bör därför bemyndigas att anordna eller låta anordna totalisatorvadhållning i samband med

trav- och galopptävlingar. Bolaget fastställer därmed dag och plats för tävlingar med totalisatorvadhållning. Statens andel av totalisatormedlen föreslås beräknad efter en fast procentsats av omsättningen. Enligt utredningen bör bolaget svara för inbetalningen av denna andel. Det ska vara bolagets (läs ATG) uppgift att fördela sportens andel mellan anordnande organisationer. Denna fördelning förutsätter utredningen ske på det sätt som bäst kan främja en rimlig struktur av verksamheten.”

För övrigt anförde statsrådet bland annat följande av intresse i propositionen:

- Även om en viss koncentration av tävlingsverksamheten på sikt kan bli nödvändig bör bolaget verka för att såväl trav- som galopptävlingar ska kunna bedrivas med rimlig fördelning på olika platser i landet.

- Bolaget (ATG) ska beakta galoppsportens och de mindre travbanornas särskilda behov.

Två motioner gav propositionen upphov till. Björn Molin (fp) ansåg att det föreslagna centrala bolaget borde kompletteras med ett lokalt/regionalt inflytande och Karl-Erik Norrby (c) med flera framhöll att inga travbanor fick läggas ner utan hörande av kommuner och länsstyrelse, att en av styrelsens ledamöter ska utses av de mindre banorna och att ett gemensamt riksspel inte införs. Motionerna avslogs.

Hallmanska utredningen 1991

Den övergripande uppgiften var att utreda den sportsliga och ekonomiska utvecklingen av trav- och galoppsporten med särskild inriktning på ATG:s verksamhet.

Åke Hallman konstaterade att ATG fullföljt de uppgifter som ålagts bolaget, vilket väsentligt förbättrat de ekonomiska villkoren för trav- och galoppsporten. Inte minst galoppsporten uppvisar en mycket positiv utveckling under perioden sedan ATG bildades. Ett annat konstaterande är att utan ATG:s medverkan hade aldrig de investeringar som gjorts på Täby och Jägersro för galoppsportens räkning kommit till.

Samtidigt konstateras att utvecklingen av banspelet och publiken gått kraftigt tillbaka, vilket bidragit till att försämra banornas ekonomi. Enligt utredningen borde därför banorna ta ett större ansvar för verksamheten, så att publiken och banspelet ökade och ekonomin förbättrades genom ökade intäkter från entréer, restaurangförsäljning, reklamskyltar, boxhyror etc.

ATG:s roll skulle snarare vara att utveckla spelverksamheten och förvalta det samlade nettoresultatet för

sporten så att både trav och galopp kan få en så stor geografisk spridning som möjligt.

Vidare konstaterades att det totala verksamhetsnettot skulle försämrats för ATG:s del med en ökad andel riksspel på galopphästar och att det för närvarande inte fanns några förutsättningar för galoppsporten att överleva om sambandet med ATG:s riksspel skulle brytas, det vill säga att galoppsporten inte fick del av de intäkter som riksspelet gav utan att riksspelen omfattade galopplopp.

Utredningen förordade därför att galoppsporten skulle behålla en undanskynd roll när det gäller riksspelen till förmån för travsporten, eftersom detta totalt sett förväntades ge ett bättre resultat för hästsporten som helhet. Galoppsporten skulle i stället kompenseras genom högre ekonomiska ersättningar än som motiverades av spelet på galopphästar.

Galoppsporten borde enligt utredningen dock ta ett större ansvar för den egna ekonomin genom att se över sin organisation, som betraktades av utredaren som "ett sammelsurium som knappast kan vara ägnad uppgiften att på bästa sätt ta tillvara förutsättningarna för en jämförelsevis begränsad galoppport".

I utredningen pekas också på att det tidigare undertecknats en avsiktsförklaring av företrädare för staten, Täby kommun och Täby Galopp att tävlingsverksamheten i framtiden enbart skulle bedrivas på fastigheten Hästen 1, medan träningsverksamheten som till del bedrivs på fastigheten Hästen 2 skulle flyttas till ett annat område. Det var sannolikt motiverat av kommunens intresse av att exploatera Hästen 2 och höga kostnader genom att bedriva tränings- och tävlingsverksamhet på samma ställe.

En viktig utgångspunkt för Hallmanska utredningen var att sällskapen hade en dålig ekonomi såväl i början av 1970-talet som i början av 1990-talet och att risken var att sällskapen ville övervältra dessa missförhållanden på staten genom krav på en lägre skatt på spelet på hästar. Hallman såg till att lägga ett större ansvar på sällskapen. Det kan dock nu konstateras att sällskapen inte har haft förmågan att axla det ansvaret som lades på dem. När det gäller galoppsporten så har frågan om hanteringen av fastigheterna Hästen 1 och 2 inte lösts under lång tid, trots lämnad avsiktsförklaring i samband med ingångna avtal.

Krav på rationaliseringar inom hästsporten

I både Resares och Hallmans utredning är man tydlig på att hästsportens organisationer har ansvaret för att verksamheterna bedrivs effektivt. Resare menar till exempel att nedläggning av banor kan aktualiseras. Hallman anser att skatten inte kan vara "förhandlingsbar"

utan att ansvaret för att trav- och galoppsporten bedrivs på ett effektivt sätt är en fråga för organisationerna och lägger ett mycket större ansvar på organisationerna än vad Resare gjorde. Den senare menade att ATG skulle ha ett budgetansvar för även trav- och galopporganisationernas verksamhet och härigenom medverka till att verksamheterna bedrivs utifrån de effektivitetskrav som är lämpliga att ställa.

Avtalen mellan staten och trav- och galoppsporten

Avtal har under lång tid tecknats mellan staten och trav- och galoppsporten. De villkor som för närvarande gäller enligt avtal som ingicks mellan parterna i juni år 2007 har i princip sin utgångspunkt i själva bildandet av ATG år 1974.

Av samtliga avtal som ingåtts sedan dess framgår följande grundläggande frågeställningar som har bärighet på såväl galopp- som travsporten:

- I inledningen till avtalen har parterna från början uttryckt sin gemensamma vision eller snarare sitt grundläggande syfte med avtalet genom att betona att ATG ska ansvara för spelverksamheten och *att ekonomiska resurser ska ställas till hästsportens förfogande för att säkerställa en långsiktig och positiv utveckling*. Statens ansvar uttrycks i formuleringen "Staten ansvarar genom beviljande av koncession till ATG för att bolaget ges förutsättningar att uppfylla sitt uppdrag".
- Från och med avtalet som tecknades år 2003 har parterna varit överens om att de sociala skyddshänsynen ska prioriteras.
- Samtidigt ska ATG, STC och SG *verka för att trav- och galoppsporten inom landet ska kunna bedrivas på ett sådant sätt att de långsiktiga förutsättningarna för sportens utveckling och geografiska spridning tryggas. Galoppsportens och de mindre travbanornas särskilda behov ska beaktas*.

Samtliga riktlinjer för samarbetet ovan är generella till sin karaktär och är inte operationella i den meningen att parterna kan följa upp hur trav- och galoppsporten utvecklas utifrån konkreta mål. Vidare framgår det inte av avtalet hur överskottet som bolaget får ska fördelas mellan staten och hästsporten med hänsyn till behoven att trygga utvecklingen enligt ovan. Den uppgiften har lagts på ATG. Statens ansvar enligt avtalet är begränsat till beviljandet av koncessionen för totalisatorverksamheten. Ansvaret för lotteriskatten ligger på riksdagen efter förslag från riksdagen eller regeringen, på eget initiativ eller efter förhandlingar mellan staten och trav- och galoppsporten.

Skatten och dess fördelning

Utöver frågan om skattens utformning och en fördelning av totonettet efter avdrag för ATG:s kostnader och skatt mellan trav- och galoppsporten handlar den övergripande fördelningsfrågan om hur totonettet efter avdrag för ATG:s kostnader ska fördelas mellan staten och trav- och galoppsporten. Den frågan har utförligt behandlats i utredningen "Framtidens Travsport" och berörs därför endast översiktligt i detta sammanhang.

År 1991 infördes en lotteriskatt för allt spel med en generell beskattning på 35 procent (höjdes år 1996 till 36 procent och har under år 2008 åter sänkts till 35 procent).

Denna så kallade lotteriskatt har tre problem utifrån ett trav- och galoppspektiv:

1. Skatten är en form av omsättningsskatt och är ur ett konkurrensperspektiv till nackdel för ATG och därmed trav- och galoppsporten. Skatten har stora likheter med den omsättningsskatt som Sverige tillämpade fram till slutet av 1960-talet och som då på grund av de skadliga effekter som den då ansågs ha ersattes med den nuvarande mervärdesskatten. ATG finansierar sina kostnader efter det att skatten har erlagts och arbetar därför med väsentligt sämre villkor än övriga aktörer på spelmarknaden.
2. Det är dessutom enbart ATG som beskattas enligt lagen om lotteriskatt. Varken Svenska Spel eller andra med ATG konkurrerande bolag beskattas.
3. Det har i praktiken visat sig vara näst intill omöjligt att ändra skatten – oavsett marknadssituation och hur liknande bolag beskattas i andra länder – eller med hänsyn till målsättningen för avtalet mellan staten och trav- och galoppsporten *"att bolaget har att verka för att trav- och galoppsporten inom landet ska bedrivas på ett sådant sätt att de långsiktiga förutsättningarna för sportens utveckling tryggas inom de av statsmakterna angivna ramarna."*

EG-direktiv som påverkar galoppsporten

EG:s tävlingsdirektiv 90/428/EEG gäller i Sverige sedan den 1 augusti år 2008.

Direktivet innebär att reglerna vid tävlingar med hästar inte får göra skillnad på hästar som är registrerade i Sverige eller annat EU-land när det gäller tillträde, bedömning och prissummor.

Undantag kan göras vid tävlingar för hästar som är registrerade i en särskild stambok och där syftet är att för-

bättra rasen, regionala tävlingar som syftar till att välja ut hästar och historiska eller traditionella evenemang. Vilka tävlingar inom galoppsporten som kan komma att undantas kommer Jordbruksverket att ta ställning till efter önskemål från SG. Beslut om undantag kommer sannolikt under första halvåret 2008. Ett intressant påpekande i prop. 2006/07:76 är att en region kan utgöra flera länder tillsammans, det vill säga önskar vi stärka aveln i de skandinaviska länderna så skulle vi kunna utnyttja den möjligheten i ett skandinaviskt samarbete.

För varje tävling får högst 20 procent av prissumman avsättas för att skydda, utveckla och förbättra avelsarbetet. Detta innebär en radikal förändring i förhållande till det så kallade "svenskprogrammet" som för närvarande tillämpas. Det program som tillämpas i Sverige utgår från den prissumma som årligen utbetalas i samtliga lopp. Det var också utredningens förslag. Regeringen har dock gått på Jordbruksverkets linje. Jordbruksverket anser att det inte är i överensstämmelse med direktivet att avsätta en andel av den årliga totala prissumman, utan att det ska ske för varje tävlingstillfälle.

SG har därefter begärt en tolkning av den nuvarande lagstiftningen med hänsyn till att det så kallade svenskprogrammet för att främja den svenska aveln inte verkar vara i överensstämmelse med lagstiftningen. Det förtydligande som SG fått innebär att galoppsporten kan fortsätta att tillämpa sitt svenkprogram som det är.

Det finns ett stort antal andra direktiv som styr hästhållningen och därmed inverkar på galoppsporten, som dock inte har intresse i detta sammanhang.

Norge och Danmark

Det finns stora likheter, men naturligtvis också skillnader, när det gäller utvecklingen av hästsporten i Sverige, Danmark och Norge och hur den är organiserad. Travsporten är dominerande vid sidan av galoppsporten. Totalisatorverksamheten svarar en nationell organisation för med starka band med staten precis som i Sverige, Norsk Rikstoto. Förhållandet påminner om de svenska. I Danmark är det Danske Spill som svarar för spelet.

Mot bakgrund av utredningen "Galoppsportens Framtid", men också utredningen "Framtidens Travsport", som bereds av berörda parter, beskrivs i det följande hur hästsporten och totalisatorverksamheten är organiserad i Danmark och Norge och hur galoppsporten hanteras i relation till travsporten när det gäller fördelningen av gemensamma medel.

Danmark

Såväl trav- som galoppsporten har haft en bekymmersam tid i Danmark till följd av ett förhållandevis litet spel på hästar i jämförelse med Sverige och Norge. Dantoto såldes för ett par år sedan till Danske Spil, som administrerar allt spel på hästar.

Årligen avsätt medel genom Danske Spil, som ägs av danska staten precis som Svenska Spel, till Hästsportens Finansieringsfond, som för närvarande disponerar 88 mdkr per år, det vill säga betydligt mer än vad spelet på hästar inbringar. Den del av överskottet som år 2007 gick till hästsporten uppgick till 45 mdkr, medan spelet på hästar totalt sett var 638 mdkr. Av resurserna går 15 procent till galoppsporten och följaktligen 85 procent till travsporten. Galoppsporten får en högre andel än som motsvaras av spelet, som utgör 11 procent av spelet på hästar totalt sett.

För att stimulera banorna till att främja spelet får banorna behålla 21 procent av det spel som sker på banan, oavsett om det avser den egna banan eller spel på andra banor.

Driftsstöd och prisbidrag från Hästsportens Fond utgör cirka en tredjedel av Klampenborgs intäkter.

Norge

År 1982 bildade staten stiftelsen Norsk Rikstoto med uppgift att stärka hästsporten, hästhållningen och hästtaveln. Lantbruksdepartementet delegerade så småningom sina uppgifter till stiftelsen. Norsk Rikstoto fick det överordnade ansvaret för totalisatorspelet och ekonomin för hästsporten. De långtgående uppgifter som Norsk Rikstoto fick skapade stor oro inom travsporten. Samarbetsproblem följde och staten fick tidvis ta över ansvaret för stiftelsen.

Denna oro ledde år 1995 fram till ett beslut om att tillsätta en riksförlikningsman för att tillsammans med parterna komma fram till en långsiktig lösning för hur Norsk Rikstoto skulle organiseras. Resultatet av samtalerna med hästsportens organisationer blev att:

- Samtliga banor med totalisatorspel bildade driftsbolag, det vill säga en skiljelinje skapades mellan förenings- och affärsverksamheten.
- Norsk Rikstoto fick det överordnade ansvaret för spelet och den ekonomiska styrningen över hästsporten.
- Ett representantskap infördes i Norsk Rikstoto med en ledamot per driftsbolag, två från Det Norske Travelskap, två från Norsk Jockeyklub och tre från staten,

det vill säga sammanlagt 18 representanter. Uppgiften var bland annat att välja styrelse för Norsk Rikstoto, som ska bestå av fem ledamöter. Valet bereds av en valberedning, vars förslag ska bestå av en person som är nominerad av galoppsporten, en som är nominerad av staten och tre oavhängiga personer (ej medlemmar i Det Norske Travelskap eller Norsk Jockeyklub). Representantskapet utser ordföranden.

- Norsk Rikstoto fick koncessionen för allt totalisatorspel och skulle ingå avtal med samtliga driftsbolag. Avtalen skulle vara så utformade att de främjade både sport och spel på respektive bana och i respektive region.

- Norsk Rikstotos ekonomiska ansvar för galoppsporten och Norske Hestesenter (en organisation med i huvudsak samma uppgifter som HNS och riksänläggningarna) reglerades i bestämmelserna om totalisatorspel. Vidare ska enligt dessa bestämmelser galoppsporten garanteras sin rättmätiga del av spelet i planeringen av tävlingstillfällena (terminlistan). Ett mindretal i styrelsen kan begära att frågan om hanteringen av galoppsporten tas upp med lantbruksdepartementet om bedömningen är att ansvaret för galoppsporten, som det är uttryckt i föreskrifterna, inte tillvaratas på ett tillfredsställande sätt.

- Statens ansvar reglerades.

- Parterna var vidare överens om att verksamheten i Norsk Rikstoto ska bedrivas inom ramen för intäkterna, att samarbetet med sporten ska öka och att verksamheten totalt sett ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt. Parterna skulle även gå igenom styrsystemet mellan Norsk Rikstoto och banorna. Målstyrning och inte detaljstyrning skulle tillämpas och att den interna fördelningen av medel inom ramen för en fond är Det Norske Travelskaps uppgift.

Norsk Jockeyklub menade att riksförlikningsmannens förslag inte kunde ligga till grund för ett beslut, även om det i förslaget fanns positiva element. Bakgrunden var en ovanligt dålig ekonomisk utveckling för spelet som skapade spänningar i förhållande till travsporten enligt ordspråket "när krubban är tom bits hästarna". Norsk Jockeyklub ansåg också att man fått en för liten representation i styrelsen och representantskapet i egenkap av en av två stiftare.

Enligt Norsk Jockeyklub ansågs att styrelsen borde bestå av professionella ledamöter, som kan fatta beslut oavsett hur populära de är i respektive organisation, och utses av lantbruksdepartementet.

Resultatet blev att det i "Föreskriften för totalisatorspel" tydligt framgår att galoppsporten säkras sin rättmätiga del av spelet genom de årliga terminlistorna och att det förutsätts att Norsk Jockeyklub säkras sin andel av medlen, så att det är möjligt att bedriva galoppsporten på en viss nivå. Galoppsportens representanter i Norsk Rikstoto garanterades också rätten att gå till Lantbruksdepartementet om man ansåg att verksamheten inte bedrevs i enlighet med dessa riktlinjer. Slutligen tillsattes en arbetsgrupp i lantbruksdepartementet med representanter för trav- och galoppsporten utöver staten.

Genom förändringar av förslaget fick galoppsporten gehör för sina synpunkter om att behandlas på ett rimligt sätt i förhållande till travsporten och därtill en organisation som man kände att man kunde leva med.

Strävan är att en trav- eller galopphäst ska ha lika goda förutsättningar att springa in lika mycket.

Galoppsporten har deltagit i V75-spelet sedan år 1986. Däremot har de tillförsäkrat sig att få delta i alla nya spel som lanseras, bland annat en elftedel av alla DD-dagar. Om prismedlen till travsporten, exempelvis V75-loppen, ökar följer också av bestämmelserna att prismedlen till galoppsporten ska öka med 10 procent.

När det gäller ersättningen till centralorganisationerna för trav respektive galopp får travsporten 79 procent och galoppsporten resterande 21 procent av det sammanlagda beloppet. Denna relation är fastställd för att skapa likvärdiga förutsättningar att bedriva föreningsarbetet.

År 2007 fick galoppsporten 7,8 procent av Norsk Rikstots överskott efter skatt och avdrag för egna kostnader jämte avsättning till Norske Hestesenter. Spelet på galopphästar är cirka 2,5 procent av det totala spelet.

16 GALOPPSPORTEN INTERNATIONELLT

- Galoppsporten har sitt ursprung i England och är den hästsport som är mest utbredd i världen, representerad i 75 länder i alla världsdelar.
 - Sverige är det land som kanske är mest aktivt bland de mindre galoppländerna när det gäller samarbetet i Europa. Även ATG bedriver ett aktivt samarbete i Europa.
 - Poolspel på galopphästar över nationsgränserna i Europa kan komma att aktualiseras inom överskådlig framtid.
 - Av störst intresse för svensk galoppsport är de skandinaviska länderna, England och Tyskland.
 - Den tyska fullblodsaveln har genomgått en remarkabel förändring till det bättre, som svensk avel bör kunna hämta inspiration från för att bli bättre.
-

Galoppsporten är den snabbaste av alla hästsporter och den som genererar mest pengar.

Galopp finns i alla världsdelar, totalt i ett 75-tal länder.

Sett till antalet hästar och banor är sporten störst i USA, Australien, England, Irland och Frankrike, men starkast är utvecklingen i asiatiska länder som Japan, Hong Kong, Korea, Turkiet och Förenade Arabemiraten. I flera av dessa länder är sannolikheten stor att ägandet av galopphäst kan bli lönsamt, eftersom prissummorna överskrider kostnaderna för hästhållningen. I Japan och Förenade Arabemiraten är den genomsnittliga prissumman i en löpning närmare 1 mkr.

På de stora fullblodsauktionerna i USA, England och Frankrike handlas avelsston och 1-åriga hästar (på väg in i träning) för miljonbelopp. Ledande avelshingstar i USA och Irland betingar betäckningsavgifter som kan uppgå till två miljoner kr. I Irland är galoppsporten en ledande näring.

Den moderna galoppsporten föddes i England och kan dateras tillbaka till slutet av 1700-talet, vilket manifesteras av att det första engelska derbyt reds 1780. Hundra år tidigare började det moderna engelska fullblodet skapas genom korsningar mellan inhemska ston och arabiska fullblodshingstar.

Den engelska galoppsporten har bildat mönster i hela världen och inte minst i Europa.

Englands ställning är fortfarande stark, även om det föds upp fler föl i Irland och prissummorna är högre i Frankrike och Irland.

Dessa tre länder är de ledande i Europa och bildar tillsammans med Italien och Tyskland de så kallade ”pattern raceländerna”, det vill säga de länder med den högsta sportsliga kvaliteten. Den mäts av den så kallade Race-kommittén, i vilka representanter för dessa länder ingår. Kommittén bestämmer vilka löpningar som får kallas Grupplöpningar. Dessa är de största elitlöpningarna. Patternlöpningarna indelas i grupp två och tre samt Listed Races. De senare kan ses som en sorts kandidatlöpningar för att senare få gruppstatus.

Till de största Grupp 1-löpningarna hör The Derby (det engelska derbyt), Irish Derby, Prix du Jockey Club (franska derbyt), King George VI and Queen Elizabeth Stakes, Prix de l’Arc de Triomphe, Irish Champion Stakes, Queen Elizabeth II Stakes.

Sedan år 1994 är Sverige associerad medlem av kommittén i kraft av att Stockholm Cup fick Grupp trestatus detta år. Numera har Sverige ytterligare två Grupp trelöpningar, Täby Open Sprint Championship och Stockholms Stora Pris. Samtliga rids på Täby Galopp.

Även Norge och Danmark har fått sådana statuslopp. Inget annat europeiskt land har dock fått det (mer än Spanien under en kort tvåårsperiod).

I England, Frankrike och Irland är inte bara sportens ställning stark utan även ekonomin. I England kunde ekonomin dock ha varit bättre om inte merparten av spelet gått genom bookmakers, vars återbetalning till sporten inte motsvarar mer än 1 procent.

I Frankrike, där PMU har en liknande roll som ATG, är travet och galoppen ungefär likvärdiga.

I Irland, som liksom England saknar travsport, har staten traditionellt haft en starkt stödjande och positiv roll för galoppsporten.

I Italien har utvecklingen varit ojämn, vilket i viss mån beror på att sporten varit mycket konjunkturkänslig till följd av att sporten drivs av det statsägda bolaget UNIRE.

Tyskland är det land av de fem stora, som har störst ekonomiska problem. Detta beror bland annat på bristen av en övergripande spelorganisation. I stället har bookmakerföretag fått inflytande. Trots detta har kvaliteten på tysk fullblodsuppfödning successivt ökat under senare år. Detta beror bland annat på förekomsten av stora, traditionsrika stuterier med kapitalstarka ägare. Schlenderhan, Röttgen och Fährhof är några exempel. Man kan också konstatera att tidigare isolationistiska tendenser i tysk avel upphört i och med 1990-talets ingång. Enligt uppgifter från den tyska avelsorganisationen beror den positiva utdelningen på avelsområdet – förutom att sporten ”öppnats upp” – på att uppfödarna i ökad utsträckning begagnat sig av framgångsrika hingstar i andra länder och importerat intressanta blodslinjer genom att importera åringar och dräktiga ston. Premier har betalats vid användning av hingstar, som sprungit utan medicinering som i USA, och har ett formtal över 110 (108 har även accepterats om hingsten vunnit ett ”Pattern Race” i Europa. En liknande utveckling, fast långsam, sker för övrigt i Japan, där avelns successivt fått allt högre kvalitet.

I övriga Europa förekommer galoppsporten i de flesta länder, men varken sportsligt eller ekonomiskt befinner de sig i närheten av de fem ledande galoppnationerna.

Sverige kan ses som det land som ligger främst av de mindre galoppländerna i Europa. Numera finns ett kontaktnät mellan dessa länder, kallat the European Racing Development Conference (ERDC), som Sverige tagit initiativ till. Mest aktiva i detta nätverk är förutom Sverige, Danmark, Norge, Belgien, Holland, Schweiz och numera även Slovakien.

Sverige är även medlem i världsorganisationen the International Federation of Horseracing Authorities (IFHA), som har sitt säte i Paris. IFHA:s viktigaste uppgifter för närvarande är att bevaka galoppens intressen i diskussionerna om avregleringen av spelmarknaden inom EU och att driva på harmoniseringen av regler inom galoppvärlden.

De länder som har störst intresse för svensk galopp-sport att utveckla samarbete med är övriga skandinaviska länder, det vill säga Danmark och Norge, samt England (på grund av språket och att ett samarbete pågår på utbildningsområdet med BRS samt att positiva diskussioner inletts med Weatherbys). Även Tyskland och för den delen också Polen med den geografiska närhet som dessa länder har är länder som svensk galoppsport bör ha särskilda förutsättningar att utveckla ett praktiskt samarbete med, inte minst på tävlingsområdet. ATG samverkar med förutom de skandinaviska länderna även med Frankrike. Även Tyskland och Polen är av intresse för ATG.

Det finns tecken på ett växande intresse från de spelbolag som omfattas av regleringen av spel på hästar i europeiska länder för att på sikt starta poolspel över nationsgränserna och i så fall ligger galoppsporten bra till med sin spridning i förhållande till travsporten.

Den galoppsport som strävar efter att stärka sina positioner har all anledning att vidga samarbetet över gränserna. Galoppsporten går mot en ökad globalisering.

Vi har beskrivit sambandet mellan staten och galoppsporten i Danmark och Norge i kapitel 15. Mot bakgrund av direktiven har vi dessutom särskilt studerat förutsättningarna för ett fördjupat samarbete med galoppsporten i Danmark, Norge och England. Till den frågan återkommer vi i samband med förslag till åtgärder.

17 GALOPPSPORTEN OCH NÄRINGSVERKSAMHETERNA

- Spelet på galopp i Sverige utgör en marginell del av det totala spelet på hästar och galoppspelet har under senare år utvecklats mycket svagare än spelet på trav.
- Banspelet på galopp har minskat kraftigt under de senaste åren.
- Den totala utvecklingen av spelomsättningen på hästar har sedan sekelskiftet varit lägre än utvecklingen av annan konsumtion i samhället, trots högkonjunktur. Konkurrens av nya spelformer och speldistributörer kan vara en förklaring till utvecklingen. En ökning av spelomsättningen över tiden är en nödvändig förutsättning för hästsporterna.
- Galoppsporten har i ett längre tidsperspektiv fått en ökad andel av de totala medlen till hästsporterna. År 2006 fick galoppsporten 114 mkr (8,9 procent) av spelets överskott, att jämföra till exempel med galoppsportens bidrag till spelomsättningen (2,5 procent).
- Fördelningen av medel till galoppsporten sker främst genom ett nästan helt statiskt fördelningssystem till de tre större banorna, där intäkterna genom spelet i stort sätt är omöjligt att påverka.
- Galoppsportens intäkter består till 87 procent av intäkter från spelet.
- Under senare år har 44 procent av de medel som tilldelas sporten från ATG gått ut i prispengar och premier, att jämföra med 60 procent för travsporten. Att travsporten lyckas kanalisera ut mer prismedel och premier beror på lägre kostnader för anläggningar och central administration, samt större förmåga att generera egna intäkter.
- De samlade omkostnaderna för de tre större banorna, som andel av intäkterna, har under perioden 1996 – 2006 ökat, vilket har försämrat möjligheterna att fördela ut prispengar. Omkostnadsökningen beror nästan helt och hållet på kostnadsökningar vid Täby Galopp.
- Täby Galopp dras med stora och ökande anläggningskostnader. Anläggningskostnaderna förklaras framför allt av en stor mängd icke självfinansierade stallplatser och träningsfaciliteter, två geografiskt skilda verksamheter och "uppdrag" för vinter-, hinder-, och grästävlan.
- Trots anläggningarnas omfattning och det sportsliga upplägget är Tåbys anläggningskostnader inte motiverade i förhållande till kostnaderna för fast anställd personal, hantverkare och entreprenaduppdag om man ser till vilka faktiska arbetsuppgifter som behöver utföras, hur de utförs och även sett till vad som inte utförs.
- Vid Jägersro samarbetar trav- och galoppsporten. Samarbetet är i huvudsak ekonomiskt fördelaktigt för båda parter. Det finns dock oklarheter i hur kostnader och intäkter ska fördelas och hur investeringar ska finansieras. Dokumentationen över den ekonomiska realitet som växt fram är bristfällig. Med nuvarande situation kommer Jägersrogaloppens ekonomi att långsiktigt försämrats genom ökande kapitalkostnader.
- Den svenska galoppsportens anläggningar har stora behov av renovering och investeringar. Enbart för att nå en nybyggnadsstandard i anläggningsbeståndet uppgår investeringsbehovet i fastigheterna till drygt 60 mkr.

- De professionella tränarnas antal är oförändrat sett över en längre tidsperiod, men andelen hästar i professionell träning i relation till det totala antalet hästar i träning har sjunkit på grund av sportens amatörisering och breddning.
- Inslaget av kvinnor i tränarkåren har vuxit kraftigt över en 20 års period.
- Trots en ökad amatörisering av sporten har de professionellas andel av prismedlen ökat.
- Inom den professionella tränarkåren har dock ingen elitisering skett på det sättet som sker inom travsporten, då de vinstrikaste tränarnas andel av prismedlen är konstant under en längre tidsperiod.
- Det finns indikationer på att den låga lönsamheten i den professionella tränarverksamheten medfört att tränarna i högre grad än tidigare även är hästägare.

Spelet på galopp

Spelet på hästar i Sverige utgörs nästan helt av spel på trav och så har det varit långt tillbaka i tiden. År 1970 utgjordes 95 procent av totalisatoromsättningen av spel på trav och 5 procent av spel på galopp. Inte någon gång sedan dess har galoppen tangerat denna andel av spelet. De senaste tio åren har galoppens andel av spelomsättningen haft mindre pendlingar upp och ner, men i princip hållit sig runt, eller strax under, 3 procent. I tabell 1 presenteras en översikt av hur utvecklingen på hästspel varit sedan år 1970.

Spelutvecklingen på galopp var åren 1996 – 2006 bara drygt hälften av den procentuella utvecklingen av spelet på trav. Det är i detta sammanhang också viktigt att påpeka att spelutvecklingen på trav inte på något vis har varit exceptionell under samma period, i förhållande till hur samhällsekonomin i övrigt har utvecklats.

En betraktelse av galoppspelets försäljningskanaler visar att stora förändringar har ägt rum på detta område de senaste tio åren. Banspelet har minskat kraftigt, -64 procent, vilket även är något som skett inom travet, där dock minskningen varit mindre, -43 procent. I tabell 2 illustreras utvecklingen.

Att omsättningen på hästspel, vare sig det avser trav eller galopp, ökar från år till år är avgörande för de sportsliga och affärsmässiga verksamheterna. Omsättningsökningen i systemet är nödvändig, dels på grund av att affärsverksamheterna och näringsidkarna behöver kompenseras för den allmänna kostnadsökningen i samhället, dels för att inte sporten ska marginaliseras i samhällsekonomin. Givetvis kan ekonomiska resurser frigöras även på annat sätt än genom spelet på hästar, exempelvis genom omprioriteringar, effektiviseringar och intäkter från annat än spel på hästar. På överskådlig sikt är dock både trav- och galoppporten till allra

	ÅR					FÖRÄNDRING	
	1970	1980	1990	1996	2001	2006	1996–2006 (%)
GaloppSPORTENS omsättning	35	71	150	240	330	273	13,8%
TravSPORTENS omsättning	655	2 204	6 424	8 808	10 350	11 005	24,9%
Total omsättning	690	2 275	6 574	9 048	10 680	11 278	24,6%
GaloppSPORTENS omsättning i förh. till total omsättning	5,1%	3,1%	2,3%	2,7%	3,1%	2,4%	

Tabell 1. GaloppSPORTENS omsättningsutveckling (mkr).

	ÅR					FÖRÄNDRING	
	1980	1990	1996	2001	2006	1996–2006 (%)	
Banspel	54	108	70	61	25	-64,3%	
Förtidsspel	17	42	170	269	248	45,9%	
Totalt spel	71	150	240	330	273	13,8%	

Tabell 2. Ban- och förtidsspelets utveckling (mkr).

största delen helt beroende av spelutvecklingen, om resurser av betydelse ska kunna genereras.

Med marginaliseringen av sporten i samhället menas att den genomsnittlige svensken spelar för ungefär 1 500 kr/år på hästar genom den reglerade marknaden. I relation till hushållens inkomst speglar detta vilken vikt som läggs på spelet på hästar. Idag konkurrerar ett oändligt antal verksamheter i samhället om vår tid och våra pengar. Att spelet på hästar utvecklas i takt med att samhällets inkomster ökar är därför viktigt för att inte förlora i den "relativa" konkurrensen.

Hur mycket behöver då omsättningen på spelet på hästar utvecklas för att vara "konkurrensneutralt"? Denna fråga belystes i projektet "Framtiden Travsport" (2006). Utgår man ifrån att konsumtionen av spelet på hästar ska följa utvecklingen av all övrig konsumtion ser man att spelet på hästar tappat stort i jämförelse. Särskilt avgörande är de senare åren efter sekelskiftet, då Sverige har haft en låg inflation och exceptionell tillväxt i samhällsekonomin, något som däremot inte visat sig i spelutvecklingen. Ser man till hela spelomsättningen låg den år 2006 cirka två miljarder lägre än den borde om den genomsnittlige svensken hade ökat sina spelutlägg i takt med alla sina andra utlägg. För galoppspelet skulle omsättningen, förutsatt att allt annat var lika, varit 355 mkr år 2006 om spelutvecklingen hade följt utvecklingen av samhällets konsumtion. Jämförs utvecklingen av galoppspelet med inflationen under de senaste tio åren har dock spelet hållit jämn takt med densamma.

Det går idag inte att med exakthet peka ut vilka förändringar i samhället som föranlett minskningen av spelandet på hästar. Det kan dock antas att en ökad konkurrens genom internetbaserade spelbolag, demografiska förändringar och/eller inverkan av globala omvärldsförändringar har påverkat den totala spelutvecklingen och bidragit till att spelet på hästar inte längre utvecklas lika gynnsamt som tidigare.

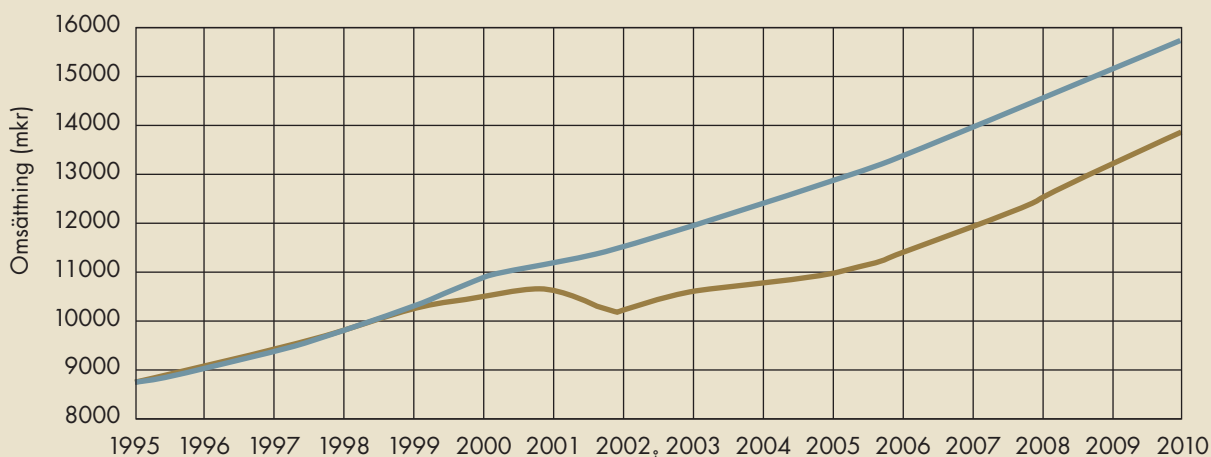
Då galoppen nominellt alltid utgjort en mycket liten del av det totala hästspelet kan faktorer som förändring av spelformer, tävlingsdagar och tider, marknadsföring och profilering av sporten visavi travsporten givetvis också haft en mycket stor påverkan på just spelutvecklingen på galoppen.

År 2007 sker en relativt kraftig uppgång i spelet på trav, + 5,4 procent, motsvarande 4,4 procent ökning på travets totonetto, vilket ska jämföras med den betydligt mer modesta ökningen på galoppspel med 0,8 procent, motsvarande 0,2 procent ökning av galoppens totonetto.¹⁾ För travet kan konstateras att dessa uppgångar är glädjande, men de kommer att behöva återupprepas flera år i rad för att spelomsättningen ska kunna återta förlorad mark. Detta illustreras i figur 1, för hästsporten som helhet.

Figur 1 illustrerar hur liten effekt ökningen av den totala spelomsättningen år 2007 med 5,2 procent har även om den skulle hålla i sig i flera år med samma årliga tillväxttal. Betydelsen av bruttoomsättningens utveckling blir också bara relevant om det beaktas vilka spelformer som ökar, eftersom dessa har olika vinstavdrag. En ökning av

UTVECKLING AV SPELET 1995 – 2010

- Spelets utveckling om spelet följer/följer plånboken, verkliga värden 1995 – 2007, extrapolering åren 2008 – 2010
- Spelets utveckling från verkliga värden 1995 – 2007, 5,2% tillväxt 2008 – 2010

Figur 1. Utveckling av spelet enligt olika parametrar 1995 – 2010.

¹⁾Under år 2007 tävlades i färre antal lopp än under år 2006. Omsättningsökningen för spelet på galopp mätt per lopp ökade med 3,5 procent.

spelformer med låga vinstavdrag, till exempel V75 är därför mer lönande för hästsporterna än en ökning av spelformer med höga vinstavdrag som till exempel spelformen Vinnare. Ökningen av totonettet är därmed det som i praktiken bör vara av intresse för sporterna, och denna ökning var för hästsporterna gemensamt 4,3 procent år 2007. En ökning av totonettet i sig är inte heller något som med en naturlags säkerhet gynnar systemen och sporterna som helhet. Rent teoretiskt kan det vara så att marginalkostnaderna för att generera denna ökning av totonettet överskrider intäkterna genom att till exempel marknadsföringskostnaderna skjutit i höjden eller att spelets fördelning i tid och rum medfört att tävlings- och anläggningsomkostnader skjutit i höjden ute på banorna.

Man kan även i sammanhanget konstatera att inflationen under år 2007 var cirka 3,5 procent, vilket innebär att den reala ökningen av spelomsättningen på trav, såväl som sportens bidrag till totonettet, enbart var en knapp procent. För galoppsporten innebär detta att såväl spelomsättning som sportens bidrag till totonettet minskade med ett par procentenheter i reala termer.

Fördelningsresultatet av den inkomstbringande spelverksamheten mellan trav- och galoppsporten har varit en central fråga i de två statliga utredningar som granskat trav- och galoppsporten år 1972 respektive år 1991. I ATG ägs 90 procent av det nominella aktiekapitalet av travsporten och 10 procent av galoppsporten. I vilket annat företag som helst hade det inneburit en vinstdelning enligt relationen 90 – 10 efter avslutat verksamhetsår. ATG skiljer sig från andra aktiebolag genom att vinsten i verksamheten i princip är överskottet till sporten, vilket i sin tur är medel som redan har fördelats under året. Det kan även konstateras att det varken i ATG eller i den offentliga utredningarna upprättats exakta definitioner och beräkningsmallar för vad som är nettoresultatet av den samlade verksamheten och hur detta ska fördelas mellan trav- och galoppsporten. Istället har de offentliga utredningarna överlämnat frågorna till ATG om hur det gemensamma nettoresultatet ska maximeras och fördelas mellan sporterna. I 1991 års utredning konstateras att galoppsporten fullt medvetet tidigare avstått krav på riksspel då det an-

sågs troligt att det gemensamma nettoresultatet skulle förlora på en sådan förändring. Utredningen menade att även för sin egen del skulle det totala verksamhetsnettet försämrats med en ökad andel riksspel på galopp. Därmed förordade utredningen att galoppen skulle behålla en undanskymd roll vad gäller riksspelet till förmån för travet, eftersom detta förväntades ge ett bättre ekonomiskt resultat för hästsporten som helhet, men att galoppsporten genom att acceptera detta skulle kompenseras av ett högre ekonomiskt utfall från ATG, än vad som kunde motiveras av totonettet från galoppspelet.

Synsättet i de offentliga utredningarna återkommer även i sportens egna omfattande organisationsutredning från år 1987. Där konstateras bland annat att fördelningen av aktieinnehavet i ATG var en rent teknisk konstruktion vid bolagsbildningen och att avsikten ingalunda var att sporterna skulle få utdelning i förhållande till aktieinnehavet i framtiden. Utredningen fann det ändå angeläget att galoppsporten skulle tilldelas resurser enligt ett fast system och att det sedan överläts till sporten själv att lämna förslag hur dessa skulle fördelas. Utredningen lämnade dock inga förslag till system på hur resurserna skulle kunna fördelas.

Galoppsporten fick totalt 113,7 mkr av de medel som tilldelades trav- och galoppsporten år 2006. Detta motsvarar 8,9 procent av tilldelningen till trav- och galoppsporten samma år. I tabell 3 presenteras hur den relationen varierat över perioden 1995 – 2006.

Som framgår av tabell 3 har galoppens andel av medlen till hästsporten varierat över perioden. Ett genomsnitt för perioden är 8,9 procent av de totala medlen. Dessa siffror ska alltså ställas i relation till galoppsportens ägarandel i ATG, 10 procent, och galoppens andel av bruttoomsättningen, 2,4 procent (2006). I ett mer tillbakablickande perspektiv var galoppsportens andel 7,5 procent av totala medlen år 1986 och 6,2 procent år 1979, vilket är tidigast jämförbara år. Galoppens andel av de totala medlen ökade således från år 1979 till år 1986. Under perioden 1995 – 2006 har galoppens andel till och med legat något högre.

I sammanhanget är det intressant att även belysa ett förslag som framkom i 1986 års utredning om vilka medel

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totalt till travet	1 005	1 014	1 033	1 086	1 121	1 148	1 169	1 186	1 183	1 112	1 142	1 170
Totalt till galoppen	93	99	100	111	111	113	114	120	119	109	111	114
Totalt till hästsporten	1 097	1 112	1 133	1 196	1 231	1 261	1 283	1 306	1 302	1 222	1 253	1 284
Galoppens andel	8,4%	8,9%	8,8%	9,3%	9,0%	9,0%	8,9%	9,2%	9,1%	8,9%	8,8%	8,9%

Tabell 3. Hur galoppens andel av medlen till hästsporten har varierat 1995 – 2006.

som ska tillfalla galoppen. Där föreslogs att galoppens tilldelning skulle utgöras av 12,5 procent av ATG:s totonetto på dåvarande riksspel, vilket ungefär skulle motsvara den tilldelning galoppsporten i snitt fått under den föregående femårsperioden. Förslaget antogs aldrig men det är likväl intressant att konstatera vad förslaget hade haft för effekt idag i det fall att det hade antagits. Definitionen av "riksspel" utifrån dagens spelformer är inte självklar, men med den enkla definitionen att det idag skulle motsvaras av åtminstone V75 och Dagens Dubbel hade 12,5 procent av dessa spels totonetto inneburit cirka 154 mkr, beräknat utifrån spelomsättningen år 2006.

Tilldelningen till sporten

Genom totonettet, det vill säga vad som blir kvar efter vinster till spelarna, tillkommer efter avdrag för totonskatten och ATG:s omkostnader medel till hästsporterna. Den huvudsakliga tilldelningen av medel till galoppsporten, såväl som till travsporten, sker genom de så kallade grundbeloppen och premier där grundbeloppet till en bana justeras utifrån premien året innan. Beräkningen av premien har skiftat över åren, men har som grund alltid haft spelutvecklingen i den indelade geografiska region och landet som helhet. I dagsläget är premien till 25 procent av utvecklingen av totonettet. Fördelningen av dessa 25 procent till respektive bana baseras på banans andel av totalgaloppen samt banans befintliga grundbelopp. Resterande del av premien, 75 procent, baseras på spelets omsättningsutveckling i den region banan befinner sig i och fördelas utifrån banans befintliga grundbelopp.

Dagens befintliga fördelningssystem innebär att utvecklingen av medel till banorna följer parametrar som inte är direkt påverkbara från den enskilda banans horisont, utan snarare följer det totala systemets ekonomiska utveckling. Genom att den viktigaste fördelningsparametern är en banas redan befintliga grundbelopp, är systemet konstruerat på ett sådant sätt att svängningar i den ekonomiska tilldelningen för den enskilda banan minimeras. Ett

generellt förhållande i nuvarande fördelningssystem som gäller för såväl travet som galoppen är att regioner med befolkningstillväxt gynnas eftersom banor i befolknings-täta områden tilldelas medel från ATG utifrån spelarnas mantalsskrivningsort. Detta gäller oavsett om spelarna spelar på tävlingar som genomförs på andra orter. Möjligheterna för en enskild bana att påverka sina egna intäkter genom fördelningsskalan är därför små eller obefintliga och belöningen för den som trots detta kämpar för utvecklingen av spelet, är liten. Tvärt om gynnas den bana som minimerar sina kostnader för tävlingens genomförande – något som även kan påverka kvaliteten på arrangemanget – genom att de får behålla en större andel av nettot från tävlingen som då kan användas till andra verksamheter som är angelägna för banan.

Fördelningen till galoppbanorna baseras i stor utsträckning på hur spelutvecklingen (på både trav och galopp) ser ut i Stockholm, Malmö och Göteborgsregionen. Mot bakgrund av att dessa tre orter är Sveriges mest tätbefolkade med en positiv befolkningsutveckling har galoppsporten i viss mån gynnats av dagens fördelningssystem. Eftersom omsättningen på galoppspel är ytterst marginell jämfört med travspelet, blir konsekvensen att fördelningen till galoppen hänger på den generella utvecklingen för travet. Möjligheterna för galoppen att själva påverka sina egna intäkter genom fördelningssystemet är därmed obefintliga.

I tabell 4 redovisas utvecklingen av centrala medel till galoppsporten genom olika "försörjningskanaler" från år 1996 till år 2006. För posterna unghäststimulans, uppfödarmedel och tränarpremier redovisas inte den procentuella förändringen över tiden eftersom dessa poster inte visat någon trendmässig ökning eller minskning. Unghäststimulansen har heller inte delats ut sedan år 2003.

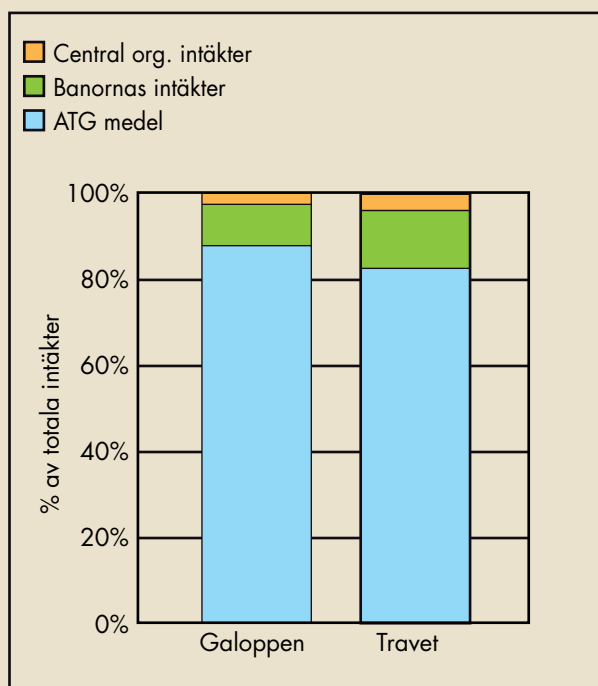
Totalt har medlen till galoppen ökat i paritet med spelomsättningen på galoppen de senaste tio åren eller till och med något mer vid en jämförelse mellan åren 1996

	ÅR			Förändring 1996-2006 (%)
	1996	2001	2006	
Grundbelopp, premier samt punktanslag	79,4	89,7	90,7	14%
Centrala prisanslag	10,5	15,2	17,8	70%
Premier unghäststimulans	3,8	4,1	0,0	
Uppfödarmedel	3,9	4,5	4,5	
Tränarpremier	1,0	0,9	0,7	
Totala medel till galoppen	98,6	114,4	113,7	15%

Tabell 4. Utveckling av medel till galoppen (mkr).

och 2006. Vid en närmare granskning har medlen till galoppsporten i relation till omsättningen trendmässigt ökat svagt från år till år under perioden. I relation till tonnettot har däremot tilldelningen till galoppen legat relativt konstant under perioden. Skillnaden i dessa relationer beror på förändringar i utvecklingen av de olika spelformerna (olika spelformer, olika vinstavdrag) och skattesatser. Att sporten i det stora hela kan anses som helt beroende av de intäkter som genererats via spelsystemet illustreras i figur 2.

INTÄKTSFÖRDELNING

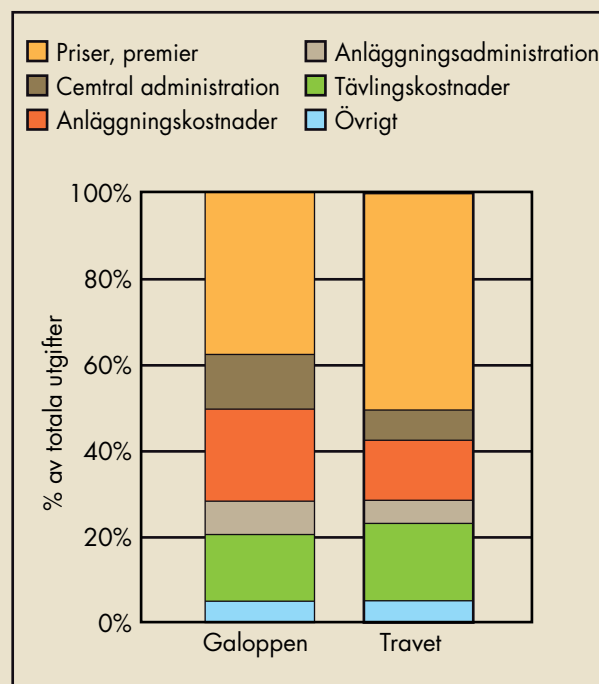

Figur 2. Totala intäktsfördelningen för galopp- respektive travsporten.

Som figur två visar så är hästsporternas beroende av intäkter via spelsystemet i det närmaste total. Hela 87 procent av galoppens intäkter härrör från spelet. Situationen är endast marginellt bättre inom travsporten.

I sammanhanget är det även intressant att göra jämförelser av hur de medel som kommer in i galopp- respektive travsporten används. Med medel i detta sammanhang avses såväl medel från ATG, som intäkter som banorna och centralförbundet genererat av egen kraft. I en sådan jämförelse framgår det tydligt att galoppsportens höga andel av kostnader för central administration och banor får en direkt inverkan på systemets möjligheter att dela ut prispengar, se figur 3.

UTGIFTFÖRDELNING

Figur 3. Jämförelse av utgiftsfördelning mellan galopp- och travsporten.

I avsnittet om galoppens organisation diskuteras frågan om den centrala administrationens ekonomi, och i avsnittet om banorna belyses frågan om galoppens relativt höga anläggningskostnader.

Det bör även belysas hur väl galoppsporten lyckas föra ut medel till hästägarna genom prismetlen. Detta illustreras i tabell 5.

Under de senaste tio åren har i snitt drygt 46 procent av medlen från ATG kanaliserats vidare till sporten i form av prispengar och premier. Andelen som går vidare i prismetlen (inklusive premier) visar en svagt minskande tendens under perioden. Travsporten låg år 2006 med drygt 60 procent som andel av totala medel via ATG, cirka 16 procentenheter högre i andelen prismetlen och premier. I Norge gick samma år 60 procent av medlen till såväl trav som galopp vidare i prispengar och premier. I jämförelsen i tabell 5 är inte prismetlen i insatslopp medräknade. År 2006 var cirka 18 procent av prismetlen inom galoppen insatsmedel från hästägarna. Insatsmedlen som en andel av galoppens totala prismetlen är dock i dagsläget på en mycket låg nivå sett till historiska data. Vid 70-talets början låg insatsens andel närmast 40 procent, för att i slutet av 80-talet ha sjunkit till cirka 18 procent, för att därefter hålla sig på denna nivå fram tills idag, givet en viss variation över åren.

	ÅR										
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Medel via ATG (A)	98,6	99,9	110,7	110,7	113,4	114,4	120,4	119	109,3	110,5	113,7
Prismedel, premier (B)	46	48,1	51,1	51,8	56,1	57,4	56,6	54,5	47,4	47,5	50,2
Andel (B/A)	46,7%	48,1%	46,2%	46,8%	49,5%	50,2%	47,0%	45,8%	43,4%	43,0%	44,2%
Procentuell förändring mot föregående år		3%	-4%	1%	6%	1%	-6%	-3%	-5%	-1%	3%
Galoppens totonetto (C)	36	38,5	42,8	49,3	47	51,3	46,2	43,2%	43	40,9	44,2
Finansieringsgrad (C/A)	37%	39%	39%	45%	41%	45%	38%	36%	39%	37%	39%

Tabell 5. Prismedlens andel av ATG:s medel till galoppsporten (mkr).

	ÅR			
	1996	2001	2006	Förändring 1996-2006 (%)
Grundbelopp och premier	77 506	88 151	89 153	15%
Övriga intäkter	8 239	12 345	13 272	61%
Totala intäkter	85 745	100 496	102 425	19%
Övriga tävlingskostnader	25 122	32 485	35 939	43%
Anläggningskostnader	22 311	22 917	28 215	26%
Ekonomi och förvaltning	8 762	10 601	5 982	-32%
Kapitalkostnader	3 481	4 983	5 008	44%
Totala omkostnader	59 676	70 986	75 144	26%
Omkostnader/Intäkter	69,6%	70,6%	73,4%	5,4%

Tabell 6. Översikt av galoppbanornas kostnads- och intäktsutveckling 1996 – 2006 (tkr).

Banorna

En samlad överblick

Med banorna i detta avsnitt avses banorna Täby, Jägersro och Göteborg. Strömsholm och Blommeröd presenteras var och en för sig i sina respektive avsnitt. Genom galoppbanorna transfereras huvuddelen av de ekonomiska resurser som tillkommer sporten. Möjligheterna till utrymme för prismedel bestäms därmed till stor del av vilka resurser som krävs för banornas egen verksamhet och drift.

I sammanhanget är det naturligt att jämföra med travsporten hur väl banorna lyckas i detta avseende, denna jämförelse återfinns i figur 3, på sidan 106. En stor skillnad som framgår av jämförelsen är att 22 procent av galoppsportens samlade utgifter utgörs av anläggningskostnader, medan denna kostnadspost enbart utgör 14 procent av travsportens utgifter. Det finns flera bidragande orsaker till varför denna skillnad uppstår.

Det är ett faktum att galoppsporten kräver större och mer kostnadskrävande tävlings- och träningsbanor än travsporten. Inom galoppsporten tävlas det både på gräs, dirttrack och med hinder, medan det inom travsporten bara finns tävlingar på en typ av bana. Detta medför större kostnader i maskinpark, personal och kapitalkostnader. Galoppsportens tävlingsformer skapar också behov av andra, och mer kostnadskrävande, träningsmöjligheter. I ett vidare perspektiv har även tävlingsupplägg en effekt på anläggningskostnader. Fler lopp vid samma tillfälle ger lägre anläggningskostnader, förutsatt att allt annat är lika. De stora skillnader i anläggningskostnader som finns mellan sporterna har också att göra med de val de enskilda banorna gjort i upplägget av möjligheter till uppställning och träning, och med vilken betalning från de aktiva banan hämtar för dessa tjänster.

Betalningen av de verkliga anläggnings- och driftskostnaderna vid Täby och Jägersro, med de stallhyror och

anläggningsavgifter som betalas av de aktiva när, framförallt vid Täby, inte de belopp som krävs för en självfinansiering. Den subvention som därmed indirekt utgår till tränare och hästägare, har stor inverkan på banans ekonomi. Samtidigt ska sägas att detta förhållande alltid utgjort en svår avvägning för styrelserna i sällskapen som vid sidan om sällskapets egen ekonomi och utrymme för prismetel till de aktiva försökt beakta de till banan anslutna tränarnas ekonomiska situation. Diskussionen om i vilken grad varje banas träningsbanor och stall är självfinansierade eller inte, återkommer under avsnitten om respektive bana.

I tabell 6 presenteras den samlade utvecklingen av galoppbanornas intäkter och kostnader för åren 1996, 2001 och 2006.

I jämförelsen i tabell 6 måste hänsyn givetvis tas till effekten av Göteborgsbanans tillkomst. Basintäkterna (grundbelopp och premier) till galoppsporten har under perioden ökat med 15 procent, vilket kan jämföras med en ökning på endast 10 procent för travbanorna under samma period. Skillnaden i intäktsutveckling kan helt förklaras med tillkomsten av Göteborgsbanan och de cirka fyra mkr i extra medel från ATG som skjutits till verksamheten i Göteborg.

Den markanta ökningen av övriga intäkter, är delvis en effekt av Göteborgsbanans uppstart och framförallt en konsekvens av utökningen av stall vid Täby (Angarn), vilken genererat ökade intäkter i form av stallhyror. Kostnaderna för denna träningsanläggning har dock varit väsentligt högre än de extra intäkter som genererats, ett förhållande som naturligtvis har påverkat ekonomin för Täby i negativ riktning. De övriga intäkternas andel av de totala intäkterna har minskat i ett längre tidsperspektiv. För år 2006 utgjorde dessa 14 procent, vilket kan jämföras med ett snitt på 23 procent mellan åren 1981 – 1986. De totala intäkterna för banorna har under perioden ökat med 19 procent, vilket kan jämföras med intäktsökningen vid travbanorna med 14 procent under samma period. Mellanskillnaden kan till stor del förklaras av de extra medel galoppsporten fått av ATG för Göteborgsbanans verksamhet.

Vad gäller kostnadssidan har banornas övriga tävlingskostnader ökat kraftigt samtidigt som banornas kostnad för ekonomi och förvaltning minskat. Förklaringen till att banornas övriga tävlingskostnader ökat beror på att kostnadsposten innehåller dagavgifterna till den centrala organisationen, vilka ökat markant under perioden. Förändringar i kostnaderna för ekonomi och

förvaltning beror till största delen på förflyttningar av personalkostnader mellan banorna och den centrala organisationen.

Galoppbanornas anläggningskostnader har under perioden ökat med 26 procent. Effekten av Göteborgsbanan motsvarar tre procentenheter av ökningen. Travsportens anläggningskostnader har under samma period ökat med 29 procent. Även inom travsporten har ytterligare anläggningar kommit till samtidigt som det har dokumenterats att det eftersatta underhållet ökat väsentligt för travsportens anläggningar. Sammantaget gör detta att det är svårt att göra en relevant jämförelse i fråga om anläggningskostnaderna mellan travets 34 anläggningar och galoppens tre större anläggningar.

Trav- och galoppbanor i jämförelse

I det närmaste följer ett antal ekonomiska jämförelser mellan de två galoppbanorna i Täby och Jägersro och tre av travets mellanbanor. Att Göteborgsbanan inte ingår i denna jämförelse är motiverat med att banan saknar permanentstallar, träningsanläggning, större publikanläggningar och överhuvudtaget inte bedriver verksamhet i någon större omfattning.

De tre travbanorna, Bergsåker, Gävle och Halmstad representerar alla banor som verksamhetsmässigt ligger på samma nivå som galoppens två större banor. Samtliga jämförelser avser verksamhets år 2006.

Med anledning av den diskussion som inledde detta kapitel och där skillnaden i anläggningsbehov för tävling och träning mellan trav- och galoppsport belystes, kan man fråga sig om det är relevant att jämföra de två sporterna avseende intäkter och kostnader. Svaret på den frågan är ”Ja” givet vissa jämkningar i jämförelsen. Dessa jämkningar har dels med att göra det faktiska tävlingsupplägget, som inte i alla sammanhang är självvalt, åtminstone inte för galoppsporten. Den andra jämkningen som bör göras är i jämförelse av anläggningskostnaderna. Då det av texten längre ner ännu mer tydligt framkommer hur mycket mer kostnadskrävande galoppsporten är gällande anläggningskostnader, har ambitionen varit att hitta förklaringarna till detta genom att med beräkningar illustrera vad galoppsportens ”merkostnader” är till följd av olika tävlingsformer, säsongstävlande och befintligt upplägg av omfånget på stallbacke och träningsfaciliteter.

I tabell sju presenteras en jämförelse mellan banorna utifrån förmåga att generera egna intäkter. De egna in-

täkterna är korrigerade för stallhyror, vilket annars skapar en ojämlikhet i en jämförelse eftersom antalet stallplatser varierar mellan banorna. Tävlingsstillfällena presenteras dels som de är, dels korrigerat för antalet lopp per tillfälle. Korrigeringen är motiverad av det rådande tävlingsupplägget som innebär att galoppen har färre lopp per tävlingsstillfälle. Att därför enbart använda antal tävlingsstillfällen som jämförelsebas medför att galoppbanorna ter sig avsevärt sämre på intäktsidan och avsevärt bättre på kostnadssidan än vad som verkligen är fallet. Det korrigerade antalet tävlingsstillfällen kan därmed anses ge en mer nyanserad bild efter galoppens egna förutsättningar, samtidigt som effekten av användningen av detta bör beaktas vid varje jämförelse.

I tabell 7 framkommer att galoppbanorna visar en sämre förmåga än de jämförda travbanorna att generera intäkter av egen kraft. Detta gäller oavkortat både jämförelse med och utan korrigering för loppfrekvens.

I tabell 8 presenteras en jämförelse av banornas tävlingskostnader per tävlingsstillfälle. Tävlingskostnaderna är korrigerade för dagavgifter till centralförbundet. Tävlingsstillfällena presenteras både utan och med korrigering för antalet lopp per tävlingsstillfälle, enligt tidigare resonemang.

Av tabell 8 framkommer att galoppbanornas kostnader per tävlingsstillfälle är låg jämfört med travbanornas vid en enkel jämförelse. Korrigerar man för det faktum att antalet lopp/tävlingsstillfälle är lägre vid galoppbanorna blir bilden snarare den motsatta. Vilken bild som är med sanningen mest överensstämmande går inte att svara på.

Den mesta rättvisande jämförelsen framkommer antagligen på en mer aggregerad nivå som i figur 3 på sidan 106. Där visar det sig att trav och galoppsporten var för sig ligger på ungefär samma nivå vad gäller tävlingskostnadernas andel av de samlade utgifterna.

Generellt kan dock sägas att en tävling med flera lopp per tillfälle och med fler deltagande hästar helt naturligt innebär en bättre ekonomi för produktion av tävlingar och därmed ett effektivare nyttjande av banan som en tävlingsbana.

Jämförelser av anläggningskostnader mellan banor är problematiskt av tidigare nämnda skäl. Anläggningskostnader uppstår för såväl tävlings- som träningsbanor, stallområden och publikutrymmen och har också att göra med tävlingsupplägg. Särskilt omfattningen på stallbackarna skiljer sig kraftigt åt i såväl utformning som storlek i denna jämförelse. Till exempel har Täby Galopp lika många stallplatser som de övriga banorna i jämförelsen har tillsammans. En jämkning är därför nödvändig innan en rättvisande jämförelse kan göras. I tabell 9, är denna jämkning utförd på så vis att anläggningskostnaderna är beräknade "netto", vilket innebär de totala anläggningskostnaderna med avdrag för hyresintäkter som härrör från stall samt träningsavgifter. Kvarstår gör då de direkta kostnaderna för tävlingsbana, publikutrymmen och den del av stallplatskostnader och utgifter för att hålla träningsfaciliteterna i ordning, som inte helt ut är självfinansierat via hyror och avgifter. Precis som tidigare sker jämförelsen med tävlingsstillfällena samt tävlingsstillfällena korrigerat för loppfrekvens.

	BERGSÅKER	GÄVLE	HALMSTAD	TÄBY GALOPP	JÄGERSRO GALOPP
Egna intäkter/tävlingsstillfällen	111	142	190	46	53
Egna intäkter/tävlingsstillfällen (korr)	106	108	134	87	78

Tabell 7. Jämförelse av banornas intäkter i tkr per tävlingsstillfälle.

	BERGSÅKER	GÄVLE	HALMSTAD	TÄBY GALOPP	JÄGERSRO GALOPP
Tävlingskostnader (tkr)/tävlingsstillfälle	151	280	270	156	175
Tävlingskostnader (tkr)/tävlingsstillfällen (korr)	143	214	191	293	255

Tabell 8. Jämförelse av banornas tävlingskostnader per tävlingsstillfälle.

Av tabell 9 framkommer ett par saker av intresse. Jägersro galopp har sammantaget lägst anläggningskostnader per tävlingstillfälle. Detta beror på de synergieffekter som galoppen och travet gemensamt uppnår vid Jägersro och som diskuteras närmare under avsnittet om Jägersro. Täby Galopp har å andra sidan de högsta anläggningskostnaderna per tävlingstillfälle. Absolut störst blir skillnaden i en jämförelse där tävlingstillfällena är korrigerade för antal lopp. Detta borde sannolikt också vara det mått som är mest relevant i sammanhanget, eftersom nyckeltalet i grund och botten handlar om vilka fastigheter och strukturer (och därmed medföljande kostnader) som har byggts upp för att kunna bedriva tävling vid banan.

Att Täby ligger högt i detta avseende beror till stor del på de stora stall- och träningsområden som Täby bekostar som en del av sin verksamhet och genom att inte självkostnadsprinciper tillämpas när avgifterna fastställs för de hästägare och tränare som nyttjar dessa faciliteter. Subventionen till hästägare och tränare knutna till Täby räknat som kronor per månad behöver nödvändigtvis inte vara högre vid Täby än vid någon av de jämförda travbanorna, men underskottet får en "hävstångseffekt" genom det stora antalet boxar och träningsfaciliteter som tillskapats under årens lopp vid banan i Täby. Detta utvecklas vidare under avsnittet om Täby Galopp.

I tabell 10 presenteras en jämförelse av banornas förvaltningskostnader i relation till tävlingstillfälle. I förvaltningen ingår ekonomiadministration, marknadsföring och ledningen av verksamheten.

I tabellen framgår att förvaltningskostnaderna än tämligen lika mellan banorna. Galoppen har sammantaget något lägre kostnader för banförvaltning än de jämförda travbanorna. Denna lilla skillnad framkommer även på

en sammantagen nivå, figur 3 på sidan 106. Jägersro är även i denna jämförelse den mest resurseffektiva av banorna i jämförelsen, vilket sannolikt beror på synergieffekter till följd av att trav och galopp bedrivs gemensamt på Jägersro. Men det kan särskilt noteras att förvaltningen inte nödvändigtvis är kostnadseffektiv enbart för att de nominella kostnaderna i en jämförelse är låga. Delar av förvaltningen, särskilt marknadsfunktionen, bör rimligen leva på sina egna meriter, det vill säga vara så ekonomiskt självförsörjande att marknadsaktiviteterna ger mer intäkter än kostnader. För Täby och Jägersro visar tabell 7 att galoppbanorna har relativt dålig förmåga att generera intäkter utanför spelet.

Verksamheten vid Täby Galopp

Faciliteterna vid Täby Galopp består av tävlings- och träningsanläggningen i Täby samt träningsanläggningen vid Angarn. Totalt är antalet heltidsanställda cirka 20 personer, varav cirka hälften utgörs av tjänstemän och hälften av banpersonal. Tre personer i banpersonalen är stationerade vid Angarn. Verksamheten pågår året om på såväl tävlingsbanan (ej gräsbanan) som på träningsbanorna. Anläggningarna är stora till ytan, Täby omfattar 75 hektar och området vid Angarn omfattar 306 hektar mark, varav 182 hektar utgörs av skog.

Täbys huvudbyggnad med de publika faciliteterna är uppförd på tidigt 1960-tal, men har efter hand moderniserats. De flesta av stallbyggnaderna är byggda för närmare 50 år sedan. Stallbyggnaderna vid Angarn har varierande ålder. Täby har cirka 390 permanenta boxar och uteboxar. Angarn har cirka 160 boxar. Vid Täby tillkommer ytterligare ett antal boxar som inte används permanent utan främst som gästboxar. I dagsläget är 18 tränare verksamma vid Täby och 19 vid Angarn, med en tyngdpunkt på amatö-

	BERGSÅKER	GÄVLE	HALMSTAD	TÄBY GALOPP	JÄGERSRO GALOPP
Anläggningskostnader (netto tkr)/tävlingstillfällen	112	132	146	151	72
Anläggningskostnader (netto tkr)/tävlingstillfällen (korr)	107	100	103	284	105

Tabell 9. Jämförelse av banornas anläggningskostnader per tävlingstillfälle.

	BERGSÅKER	GÄVLE	HALMSTAD	TÄBY GALOPP	JÄGERSRO GALOPP
Förvaltningskostnader (tkr)/tävlingstillfälle	94	92	94	41	38
Förvaltningskostnader (tkr)/tävlingstillfälle (korr)	89	70	67	76	56

Tabell 10. Jämförelse av banornas förvaltningskostnader per tävlingstillfälle.

rer vid Angarn. Både Täby och Angarn har omfattande ytor med olika typer av banor för träning och tävling (tävling endast vid Täby). Både för Täby och Angarn finns ett omfattande behov av att åtgärda eftersatt underhåll samt att reinvestera och modernisera. Behoven och kostnaderna för detta har utretts som en del av detta projekt och presenteras i sin helhet i bilaga 2. Drygt 35 mkr kommer att behövas för att renovera upp Täby och Angarn till en god 60-tals nivå. Denna summa inkluderar därför inte investeringsutrymme för att nå modern nivå vad gäller faciliteter, banunderlag etc.

Ekonomisk översikt Täby Galopp

Utifrån tabell 6 och 11 kan konstateras att det är Täbys ökning av de totala omkostnader, som också dragit upp omkostnaderna för sporten som helhet under perioden. De totala omkostnadernas andel av intäkterna på Täby har trendmässigt ökat med totalt 6 procent under perioden. Detta får givetvis konsekvens på banans förmåga att förmedla ut prismedel till de aktiva. I takt med att omkostnaderna har ökat, har andelen medel som går ut till de aktiva stadigt sjunkit. År 2006 kunde Täby enbart leverera ut 27 procent av sina från ATG transferrade medel, vilket ska jämföras med 33 procent för sporten som helhet. Travbanorna delade samma år ut 50 procent av sina tillförda medel.

Utefter vad som har redovisats i tabell 7 – 10 kan konstateras att:

- Täby, liksom Jägersro, är avsevärt sämre på att generera egna intäkter än travbanorna i jämförelsen.

– Täby, liksom galoppsporten i sin helhet, kan varken sägas ha höga eller låga tävlingskostnader än travbanorna i jämförelsen.

– Täby, liksom galoppsporten i sin helhet, har tämligen låga kostnader för den direkta banförvaltningen, i jämförelse med travbanorna.

– Täby, har mycket höga anläggningskostnader jämfört med övriga galoppbanor och jämförda travbanor.

Den vidare diskussionen om Täby kommer att ta avstamp i den sista punkten. Täby har de facto, krona för krona, de näst högsta anläggningskostnaderna av alla trav- och galoppbanor i landet. Endast Solvalla har högre anläggningskostnader. Utifrån detta konstaterande är det av vikt att utveckla vad detta beror på.

Anläggningskostnaderna vid Täby Galopp

De samlade anläggningskostnaderna vid Täby Galopp uppgick år 2006 till 19,4 mkr. Vad är förklaringen till att Täbys anläggningskostnader utgör en så stor del av galoppsportens samlade omkostnader? Initialt i detta kapitel har redovisats vissa aspekter som är viktiga att ha i åtanke när man jämför hela galoppsportens anläggningskostnader visavi anläggningskostnaderna för travsporten. Likaså är det viktigt att i en jämförelse mellan Täby Galopp och de övriga galoppbanorna i landet, ha i åtanke de skillnader i verksamhet och tävlingsformer som finns, för att kunna göra rättvisande jämförelser. Dessa skillnader består huvudsakligen i att

	ÅR			Förändring 1996-2006 (%)
	1996	2001	2006	
Grundbelopp och premier	53 964	62 057	59 123	10%
Övriga intäkter	6 097	8 977	8 740	43%
Totala intäkter	60 061	71 034	67 863	13%
Övriga tävlingskostnader	16 255	21 789	23 832	47%
Anläggningskostnader	15 874	16 125	19 359	22%
Ekonomi och förvaltning	6 739	7 754	4 108	-39%
Kapitalkostnader	3 481	5 026	3 413	-2%
Totala omkostnader	42 349	50 694	50 712	20%
Omkostnader/Intäkter	70,5%	71,4%	747%	6,0%

Tabell 11. Utvecklingen av Täby Galopps ekonomi i tkr 1996 – 2006.

Täby Galopp:

- har fasta anläggningar för både gräsbanan och dirttrack
- har fast anläggning för hindertävlan
- har som enda galoppbana vintertävlan
- bedriver verksamhet vid två geografiskt åtskilda platser (Täby och Angarn)
- har även träningsbanor vid respektive plats
- samt har en mycket stor omfattning på antalet stallplatser.

I det följande redogörs för de merkostnader Täby har till följd av sin gräsbanan, sin hindertävlan och sin vintertävlan. De ekonomiska effekterna av de omfattande stall- och träningsområdena redogörs för i nästa avsnitt. Allra sist i detta avsnitt om Täby beskrivs några sammanfattande intryck av verksamheten och ekonomin på Täby.

Under år 2007 tävlades det 17 dagar på gräsbanan. Sammanlagt genomfördes 80 lopp med 825 starter. Arbetet med gräsbanan innebär ett merarbete, nästan uteslutande på sommartid. Merarbetet med gräsbanan består av iordningställande efter tävlingsdagar och allmän skötsel i form av gödsling, klippning, vattning med mera. Kostnaderna för Tåbys driftmässiga merkostnader presenteras i sin helhet i bilaga 2, och uppgår till cirka 500 tkr per år.

Vad gäller hinder- och häcktävlan genomfördes under år 2007 14 lopp med totalt 101 startande hästar. De startande hästarna utgjordes av totalt 46 stycken individuella hästar. Hindersporten medför kostnader precis som för gräsbanan. Utöver detta tillkommer kostnader för investeringar i rishäckar och hinder. De totala driftsmässiga merkostnaderna redovisas i bilaga 2, och uppgår till cirka 450 tkr per år. Totalt delades det ut 890 tkr i prispengar, vilket ger vidhåll att de totala kostnaderna för hinderloppen uppgick till 1 340 tkr. De totala intäkterna, mätt i totonetto, uppgick för dessa tillfällen till sammanlagt 81 tkr.

Under tre månader på vinterhalvåret är Täby ensam bana att upphålla tävlingsverksamheten. De merkostnader som detta medför baseras i huvudsak på kostnader för den konsult som har till uppgift att köra dirttrackbanan nattid för att förhindra frysning. De driftsmässiga merkostnader som vinterkörningen medför redovisas i bilaga 2, och uppgår till cirka 580 tkr per år.

Ekonomisk översikt stall- och träningsområdena vid Täby och Angarn

Initialt kan konstateras att stallhyrorna skiljer sig emellan Angarn och Täby. På Angarn är kostnaden 690 kr per

månad och på Täby 810 kr. I stallhyrorna ingår el, vatten och visst underhåll. Tidigare har även gödselhantering ingått, men från och med hösten år 2007 tillkommer en avgift för denna hantering med 150 kr per box och månad. Horsewalker köps in och underhålls av tränarna själva.

Med kostnaderna från Angarn som utgångspunkt (då dessa är lättare urskilja ur den totala kostnadsmassan än kostnaderna för stall och träningsmöjligheterna vid Täby) går det att få en grov uppskattning om den resultatpåverkan stallverksamheten vid Täby medför. En kostnads-/intäktskalkyl för Angarn presenteras i tabell 12.

KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR ANGARN PÅ ÅRSBASIS (TKR, KR), ÅR 2006 SOM JÄMFÖRELSEÅR

Stallhyror	1 000
Övriga hyresintäkter inkl. gödsel	420
Övriga intäkter	250
Summa intäkter	1 670
El	-360
Renhållning och gödsel	-300
Reparation och underhåll	-305
Fordonsomkostnader och leasing	-360
Försäkringar och skatt	-115
Personalomkostnader	-1 200
Övrigt	-255
Summa drifts- och underhållskostnader	2 895
Tillkommer: faktisk räntekostnad på lån för fastigheten Angarn samt avskrivningar	950
Summa kostnader	3 845
Summa årligt underskott efter kapitalkostnader i tkr	-2 175
Summa årligt underskott i kronor per box (160 st) i kr	13 600:-
Debiterad avgift per box och år (160*840:-*12) i kr	10 080:-
Självkostnadspris per box och år i detta fall i kr	23 680:-
Självkostnadspris per box och månad i detta fall i kr	2 000:-

Tabell 12. Självkostnadskalkyl totalt och per box vid Angarn.

Tabell 12 visar att Angarn genom låga stallhyror i dagsläget exklusive kapitalkostnader subventionerar varje box med cirka 640 kr per månad. Detta motsvarar cirka 1,2 mkr på årlig basis. Rimligen bör även en kapitalkostnad fördelas på stallplatserna på Angarn för att täcka upp för avskrivnings- och räntekostnader på byggnader och maskinpark. I dagsläget är räntekostnaden för lånet cirka 400 tkr per år och avskrivningskostnaden cirka 450 tkr per år, vilket ger totala tillkommande kapitalkostnader på 950 tkr per år ². Tas hänsyn till denna kostnad uppgår subventionen av en stallplats på Angarn till 1 134 kr per månad vilket motsvarar cirka 2,2 mkr på en årlig basis. Ett alternativt synsätt att se på kapitalkostnad per box är att räkna på produktionskostnaden vid nyproduktion. Med en produktionskostnad på 150 tkr per box, 30 års avskrivningstid och 5 procent, är denna tillkommande kapitalkostnad cirka 800 kr per box och månad. Med detta synsätt hade en självkostnad per box på Angarn varit 2 307 kr per box och månad och subventionen är i detta fall 1 617 kr per box och månad, vilket motsvarar 3,1 mkr på årlig basis. I detta fall är inte kapitalkostnaden för maskinpark och träningsbana medräknad. Sammantaget kan alltså den årliga indirekta subventionen som utges till nyttjarna av Angarn beräknas till som lägst 2,2 mkr, till en bra bit över 3,1 mkr, beroende på hur man hanterar kapitalkostnaden i kalkylen.

Är drift och underhållskostnaderna för stallområdet på Täby i paritet med de på Angarn, vilket är rimligt sett till omfattningen av träningsfaciliteter vid Täby, är subventionen av de rörliga kostnaderna för box och träningsfaciliteter för varje box på Täby stallområde cirka 520 kr månad. Att indirekta subventionen blir mindre än för Angarn beror på att boxhyran på Täby är 120 kr högre per månad. Med 390 boxar på Täby stallbacksområde motsvarar denna subvention cirka 2,4 mkr på årlig basis. Även här kan man föra ett resonemang vilken kapitalkostnad som ska påföras kalkylen. Med ett enkelt antagande att avskrivningskostnaderna för maskinpark, boxar och träningsbana är densamma som för Angarn betyder detta en tillkommande kapitalkostnad per box och år på 2,8 tkr, vilket motsvarar 1,04 mkr per år. Totalt blir subventionen med denna beräkningsgrund 3,4 mkr per år. Alternativt kan samma produktionsekonomiska synsätt som tidigare appliceras, det vill säga en kapitalkostnad per box om 800 kr per månad, vilket ger en tillkommande kapitalkostnad på 3,7 mkr per år. Med den senare beräkningsmetodiken ingår inte kapitalkostnad för maskinpark och träningsfaciliteter. Sammantaget

kan alltså den indirekta subventionen som utges till nyttjarna av Täbys stallar och träningsfaciliteter beräknas till som lägst 3,4 mkr, till en bra bit över 6,1 mkr, beroende på hur man hanterar kapitalkostnaden i kalkylen.

Totalt sett kan alltså de av brukarna icke finansierade totala stallkostnaderna och träningsanläggningskostnaderna vid Täby och Angarn beräknas som absolut lägst till 5,6 mkr till en bra bit över 9,2 mkr beroende på hur man hanterar kapitalkostnaden i kalkylen. En sammanställning av detta återfinns i tabell 13.

	LÄGSTA FAKTISKA SUBVENTION (MKR)	SUBVENTION MED PRODUKTIONS- EKONOMISK BERÄKNING (MKR)
Angarn	2,2	3,1
Täby	3,4	6,1
Totalt		
Täby Galopp	5,6	9,2

Figur 13. Översikt av anläggningssubventionerna vid Täby Galopp

Avslutningsvis kommenteras de iakttagelser som framkommit i fastighetsutredningen och som utförligare beskrivs i avsnitt 11, bilaga 2.

En genomgripande slutsats är att de anläggningskostnader som idag belastar Täby bland annat är en konsekvens av en omotiverat stor personalstyrka och vissa överkostnader för maskinpark. Slutsatsen är motiverad genom observationer av vilka arbetsuppgifter som faktiskt genomförs i förhållande till de höga kostnader som finns på anläggningssidan genom:

- kostnader för den fast anställda personalen.
- kostnader för hantverkare (drygt två helårstjänster omräknat utifrån faktiska kostnader år 2007).
- kostnader för alla större arbeten som avser el, VVS och fastighetsarbeten (reparationer och renoveringar) köps in på entreprenad.

Om ovanstående punkter tillsammans vore optimalt utnyttjade skulle inte den brist på ordning och underhåll finnas som idag är ett faktum.

Även frånvaron av befattningsbeskrivningar och långsiktiga underhållsplaner har rimligen den effekten att personalkapaciteten inte utnyttjas helt och att anläggningskostnaderna inte hålls på ett minimum med effek-

² I sammanhanget bör också betraktas att en värdestegring ägt rum på fastigheten Angarn till följd av allmänt ökande fastighetspriser i samhället, som väl motsvarar avskrivningskostnaderna vid Angarn. I kalkylen ovan är dock inte denna "medfinansiering" medräknad.

tivare utfall. Dessutom bör en översyn göras av maskinparken och dess associerade kostnader, samt även vissa andra kostnader enligt specifikationerna i bilaga 2.

År 2006 svarade Täbys anläggningskostnader för 32,8 procent av grundbeloppet från ATG. År 2007 åtgick 36,3 procent av grundbeloppet till anläggningskostnader, en ökning med nästan 11 procent.

Verksamheten vid Jägersro

Vid Jägersro drivs galoppsportens verksamhet i samarbete med travsporten genom den ideella föreningen (JTG). Samarbetet mellan SFK och STS inom ramen för JTG regleras dels genom stadgarna för JTG, dels genom ett samverkansavtal som reglerar fördelningar av intäkter, kostnader och investeringar. Utgångspunkten i samarbetet är att STS äger marken och anläggningarna vid Jägersro.

De fasta faciliteter som galoppen utnyttjar vid Jägersro består förutom av publika delar och utrymmen för gemensam administration med travet, även av omfattande träningsbanor och en tävlingsbana med dirttrackunderlag. Tävlingsbanan används inte för tävling året om. Vidare disponerar galoppen närmare 200 av de stallplatser som totalt finns tillgängliga vid Jägersro.

Både travet och galoppens faciliteter vid Jägersro har ett stort behov av underhåll och publikfaciliteter, stall- och träningsområden behöver moderniseras. Dessa behov och kostnader har utretts som en del av utredningen och

presenteras i sin helhet i bilaga 2. Närmare 22 mkr behövs för att nå ett ”noll-läge” på anläggningen som innebär att anläggningarna har samma estetiska och funktionella funktion som när de en gång byggdes. Summan inkluderar inte investeringsbehov för att nå en modern nivå vad gäller faciliteter, banunderlag etc.

Cirka 25 tränare med professionell licens och närmare 100 amatörtränare är knutna till banan. All administration av banan sker i JTG:s regi, och galoppen betalar en andel av personalkostnader för banpersonal och administration enligt en fördelningsnyckel. Detta gäller dock inte galoppens sportchef som helt finansieras av galoppen och även en heltidsanställd tävlingssekreterare. Dessa båda personer administrerar även tävlingsverksamheten för Göteborgsbanan.

Ekonomisk översikt för Jägersrogaloppen

Tabell 14 visar att Jägersrogaloppens omkostnader under perioden har ökat i takt med intäkterna. Därför har omkostnadernas andel av intäkterna under perioden också legat still i en jämförelse mellan år 1996 och år 2006. Det ska även noteras att för alla år under perioden 1997 – 2005 har omkostnadernas andel av intäkterna aldrig varit över 70 procent.

Vidare kan konstateras att Jägersrogaloppens kostnader för anläggning och förvaltning sjunkit under perioden. Posten tävlingskostnader har ökat framförallt

	ÅR			FÖRÄNDRING 1996-2006 (%)
	1996	2001	2006	
Grundbelopp och premier	23 542	26 592	25 590	9%
Övriga intäkter	2 142	3 368	3 860	80%
Totala intäkter	25 684	29 960	29 450	15%
Övriga tävlingskostnader	8 867	10 696	11 552	30%
Anläggningskostnader	5 344	4 299	4 823	-10%
Ekonomi och förvaltning	2 023	2 847	1 647	-19%
Kapitalkostnad/Anläggningsavgift	1 912	2 493	2 779	45%
Totala omkostnader	18 146	20 335	20 801	15%
Omkostnader/Intäkter	70,7%	67,9%	70,6%	0%

Tabell 14. Utvecklingen av Jägersrogaloppens ekonomi i tkr 1996 – 2006.

beroende på höjda dagavgifter. Posten kapitalkostnader/anläggningsavgift har ökat markant under perioden. Bidragande orsaker till detta kommer fram längre fram i detta avsnitt.

En rättvisande bild av Jägersrogaloppens intäkter och kostnader bör enbart presenteras utifrån en fördjupad presentation av de ramar som styr intäkts- och kostnadsfördelningen inom JTG. Dessa ramar berör organisation, kostnads- och intäktsfördelning samt hantering av investeringar. Aspekter som rör det ekonomiska samarbetet (kostnader, intäkter och investeringar) har varit föremål för omfattande diskussioner genom årens lopp.

Ramarna för den samverkan vi ser idag utgår i grund och botten från samma partsförhållande som för 30 år sedan, medan den tekniska konstruktionen för samarbetet modifierats efterhand. Det grundläggande partsförhållandet är ett hyresförhållande där galoppporten är hyresgäst och travsporten hyresvärd. Den hyra som betalas av galoppen har varit tänkt att stå i relation till hur galoppporten nyttjar anläggningen. När galoppporten önskar eller kräver investeringar handlar det i grund och botten om förändringar i travets fastighetsbestånd, där den initiala investeringen finansieras av travet och de påföljande kapitalkostnaderna förs över på galoppen genom en anläggningsavgift. Det är därför viktigt att hålla isär hur de löpande intäkterna och kostnaderna fördelas mellan parterna och hur kapitalkostnader hanteras. Det underliggande hyresvärd/hyresgästförhållandet har senare formaliserats och kommit att administreras i organisationen JTG. Genom de stadgar som styr JTG har Jägersrogaloppen organisatoriskt ett minoritetsförhållande gentemot travet.

När det gäller de löpande intäkterna och kostnaderna stipuleras i avtalen att JTG för SFK:s och STS:s räkning redovisar alla intäkter, utom medlemsavgifter, och betalar deras kostnader. Intäkter och kostnader hänförliga till trav- respektive galoppverksamhet ska särredovisas hos JTG. De intäkter och kostnader som inte är direkt hänförliga till trav- och galoppverksamhet ska i den ekonomiska redovisningen av verksamheten fördelas av JTG på basis av nyttjandet. Fördelningsnyckeln för de icke hänförliga kostnaderna är sammansatt av fem olika parametrar som var och en viktas olika. Den sammansättning som gäller i nuläget av fördelningsnyckeln presenteras i tabell 15. Som synes är det ett antal parametrar som styr fördelning; personalkostnader, publikunderlag och tävlingsdagar. Posten gemensamma fördelningar kan sägas vara en traditionell sammavägning av övriga poster. Hur fördelningsnyckeln är uppbyggd och hur den har förändrats över åren är rätt väl dokumenterat.

Den fördelningen av kostnader och intäkter mellan travet och galoppen (77,5 procent /22,5 procent) har gällt sedan år 2004. Fördelningen har inte varierat mer än någon procentenhet i ett längre tidsperspektiv.

Utifrån tabell 7 kan det på intäktssidan konstateras att Jägersrogaloppen, precis som Täby har sämre förmåga än de jämförda travbanorna att generera externa intäkter av egen kraft. Men detta konstaterande måste ses i ljuset av att Jägersrogaloppens förmåga att generera intäkter också styrs av utformningen och tillämpningen av det avtal som styr fördelningen gentemot travet. Andelen av de externa intäkter Jägersrogaloppen genererar i relation till tilldelade medel var år 2006 13 procent. Samma år var motsvarande andel för Jägersrotravet 23 procent. Denna skillnad kan ha två orsaker:

FÖRDELNINGSNYCKEL	VIKT	TRAVNYCKEL	DELVÄRDE	GALOPPNYCKEL	DELVÄRDE
Löner sekretariat	35 %	78,6	27,5	21,4	7,5
Löner anläggning	20 %	70,0	14,0	30,0	6,0
Publikunderlag	5 %	86,4	4,3	13,6	0,7
Tävlingsdagar	10 %	73,5	7,4	26,5	2,7
Gemensamma fördelningsgrunder	30 %	81,0	24,3	19,0	5,7
Summa	100 %		77,5 %		22,5 %

Tabell 15. Gällande fördelningsnyckel mellan trav och galopp på Jägersro.

1. Travet på Jägersro är bättre på att generera travspecifika övriga intäkter.
2. Intäkter som borde kunna anses vara gemensamma och fördelas enligt fördelningsnyckel, så att en andel av intäkterna tillfaller galoppen, betraktas inte som gemensamma utan klassificeras istället som travspecifika.

En post av det senare slaget som uppmärksammats i utredningen är intäkter av reklamskyltar som under år 2006 uppgick till 3,1 mkr. Det kan dessutom konstateras att det i flera fall rimligen borde uppstå tolkningsfrågor som har att göra med klassificering av intäkter. I tolkningsfrågor har, om resonemanget dras till sin spets, travet tolkningsföreträdare genom sin majoritet i organisationens styrning. I tabell 14 framkommer att det varit en exceptionell utveckling av övriga intäkter på Jägersro Galopp under den beskrivna perioden. Det går inte att med säkerhet härleda exakt vad som föranlett denna ökning men ökande intäkter genom stallhyror är en stor del av förklaringen. Det ska också påpekas att med en låg nominell utgångspunkt får små förbättringar ett stort procentuellt genomslag.

På kostnadssidan finns ett antal poster att beakta. Vad gäller tävlingskostnader vid Jägersro galoppen är det relevant att hänvisa till resonemanget beträffande tabell 8. Galoppsportens nuvarande tävlingsschema med få lopp per tillfälle medför svårigheter i en kostnadsjämförelse. Sammantaget visar det sig dock att sportens tävlingsomkostnader ligger på samma nivå som travsportens. Tabell 14 visar en ökning av tävlingskostnaderna med 30 procent över perioden. Denna är dels föranledd av ökande dagavgifter, men kan även ha att göra med förändringar i tävlingsupplägget och även andra orsaker.

På kostnadssidan för anläggningarna framkommer enligt tabell 9 ett par intressanta iakttagelser fram. Där visar det sig att Jägersro galoppen har lägst anläggningskostnader till skillnad mot till exempel Täby som har den högsta. Detta kan förmodligen förklaras till stor del av att det i samarbetet med travsporten uppstår synergieffekter genom att man där kan utnyttja publikanläggningar, personal och maskinpark gemensamt. Både travsporten och galoppen blir även vinnare när man kan fördela de fasta kostnaderna för hela anläggningen på ett större antal tävlingstillfällen, till skillnad mot att varje part agerar för sig på olika geografiska platser. Vidare har Jägersros styrelse i hög grad drivit en

linje att "tävla om pengarna" och strävat mot detta genom att gå mot självkostnadsavgifter på stallhyror och ta betalt för nyttjandet av träningsfaciliteterna. Ledningen på Jägersro menar att stallarna i dagsläget är självfinansierade, men att det fortfarande finns en subvention i nyttjandet av träningsfaciliteterna på i storleksordningen 2 mkr, vilket för galoppens nyttjande skulle motsvara cirka 0,5 mkr enligt den vanliga fördelningsnyckeln. En stallplats på Jägersro kostar i dagsläget drygt 800 kr. Utifrån de beräkningar som har presenterats kring subventionerna för Tåbys stallbackskostnader och träningsanläggningar kan slutsatsen dras att en stallplatskostnad på 800 kr per månaden enbart kan vara en självfinansierad avgift i den mån kapitalkostnader inte tas med i kalkylen.

Vid Angarn är till exempel självkostnaden per stallplats cirka 1300 kr per månad (avräknat gödselhanteringskostnader, eftersom detta för den närmaste framtiden är avgiftsfritt på Jägersro). I detta pris ingår även rörliga kostnader för träningsanläggningen vid Angarn. Uppskattningsvis är därmed självkostnaden 800 kr per månad per box minimum, exklusive kapitalkostnader. Kapitalkostnader uppgår enligt tidigare beräkningar till motsvarande summa per månad, 800 kr per månad.

För att Jägersro galoppen ska kunna ackumulera kapital för framtida byggnationer och investeringar krävs dock att kapitalkostnader förr eller senare belastar stallplatskostnaden. Den totala kapitalkostnad som idag inte belastar galoppens stallplatser på Jägersro är uppskattningsvis 1,5 mkr per år med detta produktionsekonomiska synsätt.³⁾

Tabell 14 visar att anläggningskostnaderna har sjunkit under perioden med 10 procent. Om allt annat är lika är detta glädjande, men eftersom det idag finns ett visst eftersatt underhåll på Jägersro, måste även denna aspekt beaktas eftersom inte sporten gynnas långsiktigt av minskande anläggningskostnader om anläggningarna förfaller.

På kostnadssidan för banförvaltningen är Jägersro galoppen, liksom de övriga två större galoppbanorna mindre kostsamma än i en jämförelse med travsporten. Detta framgår även i tabell 10. Jägersro galoppen har en särdeles billig banadministration och även här borde synergieffekter med travet spela en avgörande roll genom att kostnaderna för banans ledning och administration delas enligt fördelningsnyckel. Kostnaderna för banför-

³⁾ Enligt tidigare beräkningar är kapitalkostnaden 800 kr per månad vid en produktionskostnad på 150 tkr per stallplats, 5 procent ränta och 30 års avskrivningstid. Beräknat utifrån 12 månader och 160 stallplatser blir detta 1,5 mkr.

valtning är sjunkande under perioden vilket framkommer i tabell 14.

I tabell 14 framkommer också att kapitalkostnaderna för Jägersro galoppen ökat stadigt och totalt sett med 45 procent under perioden. Detta har i sin tur att göra med en annan aspekt som styr den ekonomiska fördelningen mellan travet och galoppen på Jägersro, nämligen hanteringen av investeringar och deras finansiering, vilket diskuteras längre fram i detta avsnitt.

Utöver vad som diskuterats ovan när det gäller fördelningen av intäkter och kostnader, kan följande konstateras:

1. Det finns en otydlighet i samarbetsavtalen mellan galopp- och travsporten på Jägersro genom att det inte finns uttalat i avtal att det ska finnas en ”symmetri” mellan intäkter och kostnader. Har i dagsläget en part till exempel en viss procentuell kostnad för en viss aktivitet, är det inte självklart att denna part får motsvarande procentuella intäkt av aktiviteten ifråga. Även om symmetrin kan anses underförstådd i de flesta sammanhang behöver principerna för hur symmetri ska uppnås mellan kostnader och intäkter preciseras närmare.
2. Bristen på symmetri förstärks med tiden. En viss facilitet kan ha medfinansierats av bägge parter, men med tiden i huvudsak kommit att användas enbart av en part. Hur ska intäkter och kostnader fördelas med hänsyn till initial finansiering och ekonomisk vinning/förlust på längre sikt?
3. Vid beslut som rör fördelningsfrågor av kostnader och intäkter är galoppporten på Jägersro i organisatorisk minoritet.

Förutom fördelningen av löpande intäkter och kostnader tillskrivs galoppverksamheten en kapitalkostnad genom den så kallade anläggningsavgiften. Anläggningsavgiften ska enligt avtal förändras vid galoppspecifika nyinvesteringar samt vid investeringar som innebär en uppgradering av den gemensamma verksamheten och som nyttjas av såväl trav- som galoppverksamheten. Galoppspecifika nyinvesteringar belastar anläggningsavgiften med 100 procent av den beräknade kapitalkostnaden. Gemensamma investeringar belastar anläggningsavgiften med en andel av kapitalkostnaden som motsvarar galoppens andel enligt den vid det aktuella tillfället gällande kostnadsfördelningen för kostnader och intäkter.

Kapitalkostnaden på nyinvesteringar beräknas som en annuitet på investeringen. Livslängden på annuiteten bestäms av skattemässiga avskrivningstider och aktuell ränta, vilken bestäms av styrelsen. Enligt gällande avtal kommer den årliga annuiteten inte att upphöra utan att belasta anläggningsavgiften för all framtid.

Inbakat i nyttjanderättsavgiften är även ett arrende som tillkommer Jägersro galoppen varje år. Arrendet som år 2006 uppgick till 1 mkr, indexerades årligen upp med KPI. Hela arrendet likväl som den årliga indexeringen går oavkortat in i anläggningsavgiften. Det råder oklarhet om vilka kostnader arrendet ursprungligen har varit avsett att täcka och vilka kostnader detta skulle motsvara i dagsläget.

Vidare kan konstateras att dokumentationen av de exakta investeringar som ligger bakom den nuvarande anläggningsavgiften är undermålig. Frågan är högst relevant eftersom nyinvesteringar, men inte reinvesteringar, ska bygga på anläggningsavgiften. Likaså är det rimligt att konstatera att frågan om vad som per definition är en nyinvestering eller en reinvestering är en gråzon. Här kommer aspekter om kvalitet och funktion in. Ersätter man ett stall med dålig kvalitet från 60-talet, är det då stall som stall eller är det inte jämförbara faciliteter eftersom kvalitén har höjts avsevärt? Även i detta fall har travet ett tolkningsföreträdare genom majoriteten i styrelsen. Dessutom bör det rimligen vara så att vissa investeringar till sin natur aldrig ersätts, till exempel en uppmontering av en avskiljande vägg.

Sammantaget kan följande konstateras gällande anläggningsavgiften för Jägersro:

1. Annuiteter som bestäms utifrån skattemässig avskrivningstid kommer alltid att medföra avsevärt högre årliga annuiteter än om avskrivningstiderna är planmässiga.
2. Det finns inget värde för galoppen att avskrivningstiderna är skattemässiga eftersom man inte kan dra kostnaden mot ett positivt resultat.
3. Räntan för annuiteterna sätts av styrelsen, snarare än att referera till annan vedertagen ränta, till exempel statslåneräntan med ett visst påslag.
4. Annuitetens konstruktion, samt att den ständigt ackumuleras medföra att Jägersro galoppens ekonomi försämras stadigt.

5. Det saknas tillräcklig dokumentation över vilka investeringar som byggt upp anläggningsavgiften, vilket förmodligen i flera fall gör det mycket svårt att komma till slutsatser om vad som är ny- och reinvesteringar.⁴⁾
6. Galoppen är i organisatorisk minoritet i definitionen av aktuell ränta samt i beslut om vad som är ny- och reinvestering.
7. Det underliggande motivet till varför arrendet till galoppen oavkortat går in i anläggningsavgiften är oklart. Ska arrendet täcka kostnader för vad som varit kapitalkostnader för en given mängd kapitalinvesteringar, saknas dokumentation över vilka dessa avser vilket ger en problematik enligt punkt 5.

Göteborg

Anläggningen i Göteborg är cirka sex år gammal och har en gräs bana som används i huvudsak som tävlingsbana. Innanför gräsbanan finns en smal sandbana för träning (1300 m). Hitintills har sex tävlingsdagar per år arrangerats men år 2008 kommer dessa att öka till åtta.

Byggnadbeståndet är begränsat och består i huvudsak av utrymmen för sekretariat/omklädning, gäststall (med 98 boxar), toalettbyggnad, måldomartorn, TV-torn och totobyggnader (tre stycken varav en idag används som förråd och en för serveringsändamål). Maskinparken är av den omfattning som krävs. Kvaliteten på byggnader och maskinpark är i stort god och väl underhållen.

Hela anläggningen är placerad på mark som Göteborgs kommun äger och som GGS arrenderar på 49 år. Den normala underhållskostnaden för banan kan skattas till 500 tkr per år, och det finns ett mindre renoveringsbehov på cirka 600 tkr, vilket innefattar bland annat inre uppfräschningar samt diverse markarbeten på och omkring banorna. Vidare finns ett mindre, men akut, investeringsbehov för banan på drygt 1 mkr. Detta behov inkluderar ett regnskydd/skärmtak för publik och ett TV-torn med tillhörande kabeldragning. Det finns ambitiösa planer för hur banan kan utvecklas i framtiden, eftersom den bland annat är geografiskt välplacerad, håller hög standard och ligger nära landets näst största stad. Ekonomin kan ses som den enda begränsande faktorn i detta sammanhang. Sällskapet har själv uppskattat de framtida investeringsbehoven till 35 mkr. I detta investeringsbehov inkluderas moderna läktare, nya faciliteter för de aktiva, permanent ljud- och TV-anläggning med mera.

Banan finansierades ursprungligen med ett banklån på 19 mkr, som ATG har gått i borgen för. För lånet finns ett årligt amorteringskrav på 1 mkr vilket innebär att banan i princip behöver generera ett resultatöverskott på 175 tkr efter skatt, för att tillsammans med avskrivningarna (825 tkr), likviditetsmässigt klara amorteringen. Tillsammans med andra fasta åtaganden som arrende (500 tkr), räntor (900 tkr) och nettoprispengar (cirka 1 150 tkr), innebär detta att de ekonomiska medlen för att driva och utveckla verksamheten är strängt begränsade. Ränteökningar har och kommer även i fortsättningen att slå hårt på ekonomin, eftersom 1 procents räntehöjning motsvarar en ökad årskostnad på 200 tkr. I dagsläget hanteras den ekonomiska situationen genom sparsamhet och stora ideella insatser från sällskapets medlemmar. Den anställda personalen utgörs av en anläggningsansvarig pensionär och en deltidsanställd ekonomiansvarig. Den hårt åtstramad ekonomin kommer i framtiden, om inte förutsättningarna förändras, fortsätta att begränsa möjligheterna att marknadsföra banan och antagligen leda till eftersatt underhåll på fastigheten. De höga fasta kostnaderna och det låga utnyttjandet av banan medför att endast 27 procent av medlen från ATG går ut i prispengar till de aktiva. Hade det inte varit för de stora ideella insatserna från sällskapets medlemmar hade det varit rimligt att anta att denna andel hade varit avsevärt lägre.

Det finns ambitiösa planer för hur banan kan utvecklas i framtiden, eftersom banan bland annat är geografiskt välplacerad, håller hög standard och ligger nära landets näst största stad. Ekonomin kan ses som den enda begränsande faktorn i detta sammanhang.

Strömsholm

Vid Strömsholm genomförs varje sommar Grand National, en tävling som organiseras av Amatörryttarklubben. Tävlingen omsätter drygt 1 mkr och ungefär hälften av intäkterna genereras av evenemanget självt. På området finns olika bansträckningar för slätlopp, steeplechase och hinderlöp. Banorna består av gräs i naturmiljö utan att större förädling/förbättring på uppbyggnad och dränering gjorts. Banorna är därför rätt väderkänsliga och lämpar sig bäst under högsommaren. En rail finns monterad runt banorna till en höjd på endast 75 cm. Höjden är medvetet låg och bestämd i samråd med de aktiva. Drift och skötsel av banorna sker på ideell basis genom Amatörryttarklubben.

⁴ Ledningen för Jägersro menar att genomförda investeringar kan spåras genom en genomgång av gamla styrelseprotokoll. En sådan genomgång har inte genomförts inom ramen för denna utredning.

Sammanfattningsvis kan sägas att banornas kvalitet håller låg standard och att de är mycket väderberoende. Det finns några byggnader av låg kvalitet, som inrymmer vågrum, sekretariat och toto. Övriga faciliteter hyrs in varje år, till exempel gästboxar, toaletter och tält. Alla befintliga byggnader inklusive railen är dåligt underhållna och behöver akut målning.

Blommeröd

Blommeröd Galoppsällskap består av ett mindre antal helt ideellt arbetande människor, varav markägaren själv är en. Då banområdet befinner sig i ett naturskyddat område är förutsättningarna för expansion och byggnation starkt begränsade. Exempelvis får inga permanenta byggnader uppföras vid eller omkring banområdet. Det kan konstateras att galoppsällskapet varken äger mark, maskiner eller byggnader. Detta medför att sällskapet inte har några kostnader för drift, underhåll eller kapitalkostnader utöver den insats de ideellt arbetande människorna själva bidrar med, vilket dock är en ansevärd arbetsinsats. Den årliga kostnaden består i ett arrende på 60 000 kr för marken.

Den nuvarande banan, Strandängen, togs i bruk år 2007. Det är en gräsbana av ojämn kvalitet som är förlagd på gammal jordbruksmark. Underlaget varierar kraftigt beroende på höjdskillnad och undergrund. Vid extremt blött väder kommer problem att uppstå på vissa partier av banan. Att under högsommaren någon enstaka gång arrangera tävlingar på Blommeröd förutsätter att väderförhållandena är lyckosamma. Att öka antalet tävlingsdagar till mer än en bör anses riskfyllt, om inte banan genomgående dräneras och åtgärdas bland annat designmässigt. Investeringskostnaden för dessa åtgärder kan skattas till mellan 1 och 1,5 mkr.

De professionella tränarna

De svenska galopptränarnas förutsättningar för att bedriva verksamhet, deras ekonomi, demografi och geografiska utbredning har berörts i samtliga större utredningar som genomförts inom sporten. Det är framförallt de ekonomiska förutsättningarna som har stått i fokus när den professionella tränarkåren belysts i de olika utredningarna. En särskild tränarutredning genomfördes år 2002 med anledning av att förbundets dåvarande inbetalningar till tränarnas pensionsförsäkringar upphörde år 2003.

Redan i galoppsportens stora organisationsutredning från år 1987 konstateras till en början att den professionella tränarverksamheten är förenad med otillräcklig lönsamhet och att ytterst få tränare bedriver sin verksamhet med personal avlönad enligt kollektivavtal, samt att stora brister fanns i redovisning av arbetsgivaravgifter. Detta till trots, konstaterades att antalet professionella tränarlicenser låg på historiskt höga nivåer, 57 till antalet när de bara ett drygt tiotal år tidigare hade varit 38 stycken.

I tabell 16 presenteras utvecklingen av antalet tränarlicenser från år 1986 och framåt. Som det tabellen visar har antalet professionella licenser legat på samma nivå under de senaste 20 åren. Amatörlicenserna har under samma period i det närmaste dubblats.

	ÅR			
	1986	1996	2001	2006
Professionella	57	71	47	57
Amatörer	87	102	116	183
Totalt	144	173	163	240

Tabell 16. Utvecklingen av licensantalet 1986 – 2006.

Det kan konstateras, vilket var känt redan år 1987, att sporten var och är i en kontinuerlig process av amatörisering och breddning, vilket är en utveckling som har fortsatt även under senare år. Detta illustreras i tabell 17.

	ÅR			
	1986	1996	2001	2006
Antal häst i professionell träning	706	788	986	791
Antal häst i amatör träning	178	395	556	672
Total summa häst i träning	884	1183	1542	1463
Andel av hästarna i professionell träning	80%	67%	64%	54%

Tabell 17. Antal hästar i respektive professionell- och amatörträning.

Tabell 17 visar att andelen av hästar som är i professionell träning har minskat med ungefär en tredjedel under den senaste 20-års perioden.

Även den geografiska fördelningen av tränarkåren har förändrats över åren. Även om trenden inte är helt entydig kan det anas vissa geografiska förskjutningar. Detta illustreras i tabell 18.

	ÅR			
	1986	1996	2001	2006
Antal professionella tränare Täby	31	27	19	21
Antal professionella tränare Jägersro	19	30	21	25
Antal professionella tränare övriga landet	5	14	7	11
Antal amatörtränare Täby	23	9	19	35
Antal amatörtränare Jägersro	38	63	61	95
Antal amatörtränare övriga landet	32	30	36	53

Tabell 18. Den geografiska fördelningen av tränarkåren.

Sammantaget visar den geografiska översikten att amatörtränarkåren vuxit både vid Täby Galopp och Jägersro med närområden samt även i andra delar av landet, företrädesvis Västsverige. Småskaligheten kan även illustreras med att de senaste tio åren har 20 procent av tränarna gått från att ha 65 procent av hästarna i träning till 58 procent. Den professionella tränarkåren har samtidigt minskat vid Täby Galopp. Att den totala tränarkåren vuxit mycket kraftigare i Skåne än i Stockholmområdet under perioden, trots köpet av Angarn, är en observation som bör noteras.

Även könsammansättningen hos tränarkåren har förändrats över tid, vilket illustreras i tabell 19.

	ÅR			
	1987	1996	2001	2006
Professionella tränare – kvinnor	12	30	19	28
% av totalt antal professionella	21%	42%	40%	49%
Amatörtränare – kvinnor	32	57	63	127
% av totalt antal amatörer	39%	56%	54%	69%

Tabell 19. Andel kvinnor i tränarkåren.

I den professionella tränarkåren har andelen kvinnor mer än fördubblats i ett 20-års perspektiv. I amatörledet har andelen ökat med närmare 80 procent.

Trots den ökade amatöriseringen har de professionella tränarnas andel av prispotten snarare ökat än minskat, vilket illustreras i tabell 20.

	ÅR		
	1996	2001	2006
Total prispott svenska löp	46,3	62	56,4
Prismedel professionellt tränade hästar	33,8	53,3	46,9
Prismedel amatörtränade hästar	5,3	8,7	9,5
Professionellas andel av prismedlen	73%	86%	83%

Tabell 20. Andelar av den totala prispotten (inkluderar insatser och bonus) för respektive amatör- och professionellt tränade hästar.

Det är troligt att anta att den ökade amatöriseringen inom galoppsporten har motverkat en liknande utveckling som den som skett inom svensk travsport, där "färre vinner mer" och det sker en utvecklingen mot en ökad spännvidd mellan elit och bredd. Detta illustreras även i tabell 21 där det framgår att de vinstrikaste tränarnas andel av den totala prispotten har legat tämligen konstant mellan åren 1996 till 2006.

	ÅR		
	1996	2001	2006
Total prispott svenska löp	46,3	62	56,4
Prismedel tio vinstrikaste tränarna	17,9	21,7	21,7
Vinstrikaste tränarnas andel	39%	35%	38%

Tabell 21. De vinstrikaste tränarnas andel av den samlade prispotten.

Ekonomi i hästägarens och den professionelle tränarens verksamhet är två sidor av samma mynt. Hästägarens insatsvilja begränsas av privatekonomiska förhållanden, riskvilja och i vilken utsträckning man kan räkna med återbäring i form av prispengar för sin insats. Tränaren har vissa fasta kostnader som måste täckas, samt en andel mer eller mindre rörliga kostnader som borde täckas, men som inte alltid får täckning.

Framförallt blir det arbetskraftskostnaden, ”lönen”, som blir den variabel som får variera för att uppnå kostnadstäckning. I praktiken har aldrig hästägarnas insatsvilja nått en sådan nivå att det professionella tränarkollektivet haft möjlighet att ta ut träningsavgifter som till fullo medger kostnadstäckning och en svensk genomsnittslön. I bilaga 3 återfinns en kalkyl framtagen av Sveriges Galopptränares Riksförbund. Denna självkostnadskalkyl visar att en professionell tränare med anställda behöver ligga på en månatlig träningsavgift på cirka 12 400 kr exklusive moms. Detta är en summa som vida överstiger vad träningsavgifterna i dagsläget ligger kring, drygt 7 000 kr per månad. I kalkylen används vad som bör betraktas som önskade bruttolöner som kalkylbas, 25 000 kr per månad för tränaren och 18 000 kr per månad för hästskötaren. Jämfört med den generella lönenivån inom den svenska hästnäringen är dessa löneambitioner högt satta. Till exempel är genomsnittslönen för en utbildad hipplog i Sverige år 2007 runt 17 000 kr per månad. Med utgångspunkt för en månadslön på 17 000 kr för tränaren och 15 000 kr för hästskötaren blir självkostnadsavgiften per häst 10 700 kr per häst och månad. Detta speglas också i de faktiska avgifter som tas ut idag, vilka inte baseras på lönenivåer i den kalkyl som återfinns i bilaga 3, samt att tillskottet av ”gratis” arbetskraft i form av engagerade ungdomar och familjemedlemmar är stort i

näringen. Ytterligare två saker kan vara värda att notera i samband med denna diskussion om tränarnas självkostnadsbild. Först kan noteras att tränarna bör kunna räkna med ett ”lönetillägg” genom andel av insprungna prismetel, som i medeltal uppgick till 77 000 kr per tränare och år för år 2006. Noteras ska även att kalkylen baseras på det ”subventionerade” boxpris som är vanligt vid Täby och Jägersro, samt tillgång till fria eller billiga träningsmöjligheter vid samma anläggningar. Skulle banorna leva upp till debitering enligt självkostnadsprinciper skulle följaktligen kostnaderna i tränarnas verksamhet öka avsevärt.

En effekt av den låga lönsamheten inom träningsverksamheten är företeelsen att tränarna själva i viss utsträckning blir hästägare – för att ha träningsmaterial, eller för att konkurrensen om hästägarna är så hård att man har svårt att sälja vidare hästar man själv köpt in. Detta fenomen uppmärksammades redan i organisationsutredningen från år 1987. Andelen hästar i professionell träning som ägs av tränarna har uppskattningsvis mer än fördubblats från 12 procent år 1987 till drygt 28 procent år 2007, men helt säker statistik saknas.

Slutligen kan även här konstateras att gränsen mellan de professionella tränarna och amatörerna är flytande, eftersom de bästa amatörerna får avsevärt mer prismetel än de bästa professionella tränarna.

18 GALOPPSPORTEN OCH MÄNNISKORNA

- Landets två större galoppbanor, Täby och Jägersro, har ett stort inflytande i styrningen av galoppsportens centrala organisation, SG.
- SG har ett omfattande uppdrag att administrera och profilera sporten. Organisationen är till största del inte finansierad genom egna intäkter, utan finansieras främst genom dagavgifter från sällskapen.
- Antalet medlemmar i sportens intresseorganisationer är få, omkring 1 500 personer. Ett antal personer är medlemmar i flera organisationer.
- Det saknas i stort sett data om hästägarna inom galoppsporten. Det finns däremot belägg för att hästägandet ökat till följd av bland annat den kraftiga ökningen av amatörerna. Det finns även tendenser att hästägandet växt kring Jägersro och minskat kring Täby.
- Summan av prisedel och premier har stagnerat och reellt minskat sedan sekelskiftet, vilket bromsat en utveckling av den professionella sporten.
- Det kan konstateras att ingen professionalisering, likt den inom travsporten, pågår inom galoppsporten.
- De svenska hästägarnas ekonomi torde ha påverkats positivt av att de svenskräddade hästarnas andel av prissummorna ökat. Men samtidigt har hästägarnas insatser i form av prisedel inte nämnvärt minskat de senaste 20 åren.
- Det publika intresset för galoppsporten har minskat kraftigt de senaste 20 åren och galoppsporten har en ytterst liten exponering i media.
- Det skjuts till små resurser och ett samlat grepp saknas kring marknadsföring och evenemangsutveckling av sporten.
- Amatörtränarna är i kraftig tillväxt. Även andra än ekonomiska incitament är en bidragande förklaring till detta.
- Utbildningsvägarna inom galoppsporten är relativt nya och allmänt tillgängliga. Relevanta metoder för att mäta kvalitén på de färdigutbildade saknas.
- Galoppsporten har en mindre ungdomsverksamhet, "Ung Galopp", som bedriver sin verksamhet med små resurser.

Organisationerna

I följande avsnitt beskrivs svensk galoppsports centrala ledning och tjänstemannaorganisation, SG, samt de organisationer som har ett inflytande på densamma genom SG:s styrelse och fullmäktige.

Svensk Galopp – ledningen

Den svenska galoppsportens samlande organ har existerat sedan år 1959 och under nuvarande namn sedan år 2004. Flera större organisationsutredningar har genomförts under årens gång och styrelsesammansättningen har under hela organisationens existens skiftat

kraftigt. Såväl vilka organisationer som haft plats i styrelsen som antalet styrelseledamöter har varierat. Under alla år har däremot representanter från banorna haft ett stort inflytande i det styrande organet.

SG är i dagsläget en ideell förening som leds av en styrelse, består av åtta ledamöter inklusive ordförande. Ordförande för SG representerar sporten i ATG:s styrelse. SG:s styrelse och ordförande tillsätts av fullmäktige där 19 ledamöter som representerar galoppsportens organisationer ingår. Av styrelsens åtta ledamöter är fyra vikta för banornas representanter, två för respektive TGAB och JTG. Den nästintill vetorätt som banorna

idag utövar i styrelsen har i tidigare organisationsutredningar motiverats med att detta ska vara en mekanism som hindrar en "skenande" styrelse från att förorsaka ekonomiska skadeverkningar.

I fullmäktige deltar följande organisationer med mandat (inom parantes): Stockholms Galoppsällskap (4), JTG (4), GHR (2), SFAF (1), SGR (1), Amatörtryttarklubben (1), SATF (1), Jockeyklubben (1), GGS (2), Scandinavian Arabian Racing Association (1) och Blommeröd Galoppsällskap (1).

Svensk Galopp – verksamheten

SG är den centrala instansen för galoppsporten. I nuläget arbetar cirka elva tjänstemän, dock inte alla på heltid, i organisationen. Organisationen hanterar ett brett spektrum av administrativa frågor för hela sporten, förväntas driva utvecklingen av sporten och representera den svenska galoppsporten internationellt. I det omfattande administrativa uppdraget ingår bland annat registreringar i stamboken, statistikinsamlingar, ekonomitjänster gentemot sporten, ombudskontakter, samordning av konferenser och möten med mera. En utredning av tjänstemannaorganisationen genomfördes år 2005 av Benny Carlsson ¹. Utredningen pekade bland annat på problematiken med hög genomsnittsalder bland tjänstemännen och hög arbetsbelastning. Flera av tjänstemännen har många tjänsteår i organisationen och har varit eller är involverade inom sporten som aktiva.

Tjänstemannaorganisationen har precis som de beslutande organen i varierande utsträckning behandlats i olika organisationsutredningar under årens lopp. Underliggande i alla utredningar finns den grundläggande problematiken att galoppen, trots att det är en relativt liten sport, kräver en omfattande administration och att detta slår direkt mot sporten, eftersom finansieringen av såväl administrationen som kärnverksamheten i slutändan sker ur samma kassa. Möjligheter att hitta effektiviseringar och besparingar har därför i olika grad undersökts i de utredningar som har berört den centrala administrationen. Den centrala organisationen har därför genom åren haft att balansera sitt uppdrag att utveckla och profilera sporten samt att hålla i omfattande administration, utan att samtidigt expandera för att inte ge fog åt de misstankar som ter sig underförstådda i de organisationsutredningar som gjorts, nämligen att onödigt byråkrati har byggts upp och att "det finns luft i systemet".

Den "fasta kostnad" som krävs för att administrera sporten kan illustreras med en jämförelse mellan travet och galoppen av hur stor andel av medel till sporten som respektive sports centrala organisation tar i anspråk. För galoppsporten kostade den centrala organisationen 17 mkr (2006), vilket motsvarar 15 procent av medlen till sporten. För travsporten kostade den centrala organisationen 101 mkr vilket motsvarade 8,6 procent av medlen till sporten. I organisationernas kostnadsbild ingår inte bara administrativa kostnader utan även kostnader som är rena transfereringar. Jämförelser organisationerna emellan ska därför tas med en nypa salt, men skillnaderna är så markanta att en jämförelse ändå är av intresse.

Att det är förenat med en relativt hög fast kostnad att administrera galoppsporten illustreras även med ett par nyckeltal i tabell 22.

CENTRAL ADMINISTRATION FÖR SPORTEN 2006

	per träning i häst (tkr/lopp)	per lopp (tkr/häst)
I galoppsporten	12	26
I travsporten	5	11

Tabell 22. Central administration för sporten med olika fördelningsnycklar.

Svensk Galopp – ekonomin

Intäktssidan

För år 2006 utgjorde intäkterna totalt 17 mkr. ² Till största del består intäkterna av dagavgifter från Täby och Jägersro, 8 respektive 4 mkr. Övriga intäkter, cirka 5 mkr, utgjordes av arrendeavgifter från Täby på 1,2 mkr samt diverse intäkter i form av registrerings-, licens-, prenumurations- och utbildningsavgifter samt flera mindre intäktsposter.

I princip har centralorganisationen samma intäktsposter idag som för tio år sedan, även om storleken på de olika intäktsposterna givetvis förändrats över tiden. Exempelvis har dagavgifterna från sällskapen ökat med 32 procent under perioden 2000 till 2006, samtidigt har de totala övriga intäkterna ökat med 12 procent. Eftersom en ökning av intäkter av dagavgifterna motsvaras av ökade kostnader hos banorna, blir detta förhållande vid en första anblick en spärr för expansion hos centralorganisationen. Utvecklingen av dagavgifterna visar dock att avgiften i praktiken fungerar som en regulator för centralorganisationen att uppnå kostnadstäckning.

¹ Ordförande Svensk Galopp. ² Totala intäkter enligt Årsredovisning är 24 mkr. Av detta är organisationsbidrag från ATG cirka 7 mkr. Denna intäktspost kvittas i stort sett rakt av mot kostnader för Kanal 75. Kvittningen för Kanal 75 återkommer även i STC:s intäkter och kostnader.

Kostnadssidan

Av organisationens kostnader år 2006, totalt cirka 17 mkr, utgjorde personalkostnader på 7 mkr den största posten. Övriga kostnader, cirka 10 mkr utgörs av en större mängd poster som till exempel transportbidrag, dopingprover, DNA-tester, hyra, publikationskostnader med mera. Vidare finns en återkommande räntekostnad på 1,2 mkr till ATG för skulden för köpet av fastigheten Hästen 1, som utgör huvuddelen av den mark Täby Galopp disponerar genom arrendeavtal.

Tillgångar och skulder

SG:s tillgångar och skulder utgörs i dagsläget av marken (Hästen 1) vid Täby Galopp och relaterad långfristig skuld i ATG, cirka 29 mkr. Vidare äger SG motsvarande 10 procent av det nominella aktiekapitalet i ATG, 30 tkr. Övriga tillgångar och skulder är till allra största del hänförliga till de transaktioner som organisationen administrerar. Organisationens egna kapital är i sammanhanget försumbart, cirka 0,5 mkr.

Galoppens organisationer representerade i fullmäktige

STOCKHOLMS GALOPPSÄLLSKAP

Sällskapet är en ideell förening som har till uppgift att genom TGAB anordna galopptävlingar som i sin tur ska främja hästavel, kunskap och intresse för galoppsporten. Sällskapet äger 100 procent av aktierna i TGAB. Sammansättningen i sällskapet ska vara fördelat på ägare, spelare/publik och aktiva inom sporten. Ledamot i sällskapet väljs på fem år. Flera ledamöter har suttit längre än en mandatperiod. Antalet ledamöter är från och med år 2006 begränsat till 75. Medelåldern på ledamöterna är uppskattningsvis mellan 55-60 år. Medlemsavgiften är 600 kr per år, vilket kan verka begränsande på nya medlemmar.

JÄGERSRO TRAV OCH GALOPP

Den ideella föreningen JTG har till uppgift att vara en samorganisation för trav- och galoppsporten vid Jägersro. Föreningen är ett samarbete mellan STS och SFK. JTG styrelse består av tio ledamöter, varav sju hämtas från travsällskapet och tre från fältrittklubben. Styrelsen för JTG utser på uppdrag av SFK de representanter som representerar föreningen vid galoppsportens fullmäktige.

SFK har till ändamål att anordna galopptävlingar och därigenom verka för ett ökat intresse för galoppsporten. Medlemskap i SFK erhålls genom beslut vid föreningens höstmöte. I dagsläget har föreningen 106 medlemmar och det finns en strävan att hålla medlemstalet kring 100. Som ledamot kan den person bli aktuell som har

visat ett intresse för galoppsporten och som kan förväntas verka för föreningens ändamål. Minst hälften av medlemmarna ska vara hästägare. Vid höstmötet sker ett urval av medlemmar från en potentiell grupp. Ett medlemskap varar i fem år. Medlemsavgiften har varit 300 kr per år, från år 2008 höjdes avgiften till 500 kr per år.

GÖTEBORGS GALOPPSÄLLSKAP

Sällskapet har till uppgift att främja och bredda intresset för galoppsporten samt att anordna galopplöpningar i Göteborg. Sällskapet har i dagsläget ett 100-tal medlemmar och är öppet i den meningen att den som så önskar kan bli medlem genom att betala medlemsavgiften på 200 kr. Samtliga aktier i Göteborgs Galopp AB ägs av sällskapet.

GALOPPHÄSTÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Hästägarnas riksorganisation omfattar de lokala hästagarföreningarna Skånes Galoppsällskap och Stockholms Kapplöpningssällskap. Organisationen ska verka för att kontinuerligt förbättra villkoren och trivseln för hästägarna. För att bli aktuell för medlemskap krävs ett eget hästägande (heläggande eller andelsäggande) alternativt att det hos individen finns ett intresse för galoppsporten och en ambition att så småningom bli hästägare. Organisationen omfattar idag cirka 500 medlemmar. Medlemsantalet är vikande.

SVENSKA FULLBLODSAVELSFÖRENINGEN

Föreningen verkar för att ge de svenska fullblodsuppfödarna bättre förutsättningar för sin verksamhet. För medlemskap i föreningen krävs att man är uppfödare eller har ett speciellt intresse för uppfödning. Föreningen organiserar idag cirka 200 medlemmar och medlemstalet har varit tämligen konstant över åren. Anslutningsgraden till föreningen bland landets fullblodsuppfödare torde vara hög då det totala antalet fullblodsuppfödare står i relation till det antal föl som föds varje år.

SVENSKA GALOPPTRÄNARNAS RIKSFÖRBUND

Riksförbundets stadgade syfte är att främja galopptränarnas yrkesverksamhet och representera dem vid kontakter med galoppsportens intressenter och myndigheter. Förbundet är en paraplyorganisation med två medlemmar, som utgörs av de lokala tränarföreningarna Täby Galopptränarförening (TGTF) samt Södrasverige Galopptränarförening (SSGTF). Lokalföreningarnas främsta sysselsättning är att arbeta med praktiska frågor lokalt. Representanter från de båda lokalföreningarna utgör sedan styrelse i SGR. Fullvärdig röstande medlem i lokalförening får den vara som har professionell tränarlicens. Av de 53 professionella tränarna (2007) är nästan samtliga medlemmar i en av tränarföreningarna.

AMATÖRRYTTARKLUBBEN

Klubbens ändamål är att främja galoppsporten i allmänhet och amatörporten i synnerhet, med tonvikt på amatörryttarnas intressen. Medlemskap i klubben ges den person som har eller har haft, amatörryttarlicens utfärdad av SG. Varje ny licensinnehavare uppvaktas med ett introduktionsbrev och inbetalningskort för medlemsavgiften (200 kr). Klubben har cirka 185 medlemmar. Flera av medlemmarna är även medlemmar i andra intresseorganisationer till exempel för amatörtränare, uppfödare etc.

SVERIGES AMATÖRTRÄNARFÖRENING

Föreningens syfte är att främja amatörtränarna och representera deras intressen och tillhandahåller idag ett stall på Jägersro för medlemmar. Ursprungligen bildades föreningen någon gång i början av 1990-talet som en paraplyorganisation för dåvarande Jägersros Amatörtränarförening (JATF) och dåvarande Täby Amatörtränarförening (TATF) men TATF avvecklas sig efter några år. SATF har drivit amatörtränarnas frågor för medlemmar i hela landet tills för något år sedan, då TATF återuppstod. I dagsläget har föreningen runt 80 medlemmar och har det senast året minskat från 95 genom återkomsten av TATF. Idag är en hög andel av dem som är inom "dagsträningområdet" vid Jägersro anslutna till den föreningen.

JOCKEYKLUBBEN

Klubben innehar flera fonder där avkastningen bland annat går till olika stipendier, företrädesvis till yngre personer som är verksamma inom galoppsporten. Vidare bidrar klubben med prispengar i olika löpningar samt till olika projekt där ekonomiskt bidrag kan behövas. Den huvudsakliga verksamheten är av social karaktär, bland annat ordnas olika medlemsträffar och resor. Medlemsantalet är cirka 180 och är maximerat till 200 enligt stadgarna. Medlem kan den person bli som har utmärkt sig på ett förtjänstfullt sätt inom galoppsporten under flera år. Två medlemmar (som varit medlem i minst fem år) kan tillsammans föreslå en ny medlem.

SCANDINAVIAN ARABIAN RACING ASSOCIATION

Organisationen har i uppdrag att sprida galoppsporten bland arabhästintresserade och att sprida insikt om arabhästen bland galoppintresserade. Betald årsavgift är kravet för tillträde i organisationen. Föreningen har ett 60-tal medlemmar men flera av dessa är familjer/studier, en del aktiva med arabhäst är inte medlemmar

BLOMMERÖD GALOPPSÄLLSKAP

Sällskapet består av ett fåtal personer, 10-12 stycken som gemensamt skapar förutsättningar för den sedan år 1992 årligen återkommande galopptävlingen. Sällskapet är öppet för de människor som kan tänkas vara intresserade att medverka i evenemanget.

Vi konstaterar

Ett par allmänna konstaterande kan göras efter en genomgång av sportens intresseorganisationer. Medelåldern är generellt hög och de flesta av de mer tongivande personerna inom de olika föreningarna har återfunnits i sporten under många år. Det totala antalet organiserade aktiva inom sporten torde med alla mått mätt vara tämligen litet.

En sammanställning av medlemsantalet i de organisationer som är representerade i galoppsportens fullmäktige visar att sporten har cirka 1 536 organiserade medlemmar, se tabell 23. Det är vanligt att en person är medlem i mer än en förening. Antalet personer som är organiserade inom sporten är därför avsevärt lägre än 1 536, kanske hälften så många.

ORGANISATION	MEDLEMSANTAL (CIRKA)
Stockholms Galoppsällskap	75
Skånska Fältrittklubben	106
Göteborgs Galoppsällskap	100
Galopphästägarnas Riksförbund	500
Svenska Fullblodsavelsföreningen	200
Svenska Galopptränarnas Riksförbund	50
Sveriges Amatörtränarförening	80
Amatörryttarklubben	185
Jockeyklubben	180
Scandinavian Arabian Racing Association	60
Sammantaget	1536

Tabell 23. Sammanställning av medlemsantalet i galoppens organisationer.

Vidare bör noteras att föreningarna liksom deras medlemmar i högsta grad drivs av olika intressen. Bansällskapen strävar givetvis efter ekonomi på banorna, tränarna efter ekonomi i sina verksamheter, uppfödarna i sina och samtidigt som många intressenter drivs av helt andra incitament än ekonomiska. Den övergripande slutsatsen är att det inte finns något gemensamt ekonomiskt mål eller incitament som driver sporten framåt.

Hästägarna och hästen

Trots den utomordentligt centrala position som hästägandet har för svensk galoppsport finns idag ytterst få fakta och studier som belyser vem hästägaren är, hur hästägandet har utvecklats, vilka drivkrafter som styr hästägarkollektivet och hur rekrytering till gruppen sker. En orsak till varför hästägarna inte lyfts fram i större utsträckning, och som påpekas av hästägarna själva, är att det saknas tydlighet i vem som har mandat och ansvar att rekrytera och måna om hästägarna som grupp. I dagsläget görs inga professionellt genomförda rekryteringsinsatser av hästägare.

Den hästägarstatistik som SG har visar på ett ökande hästantal och även ett ökande antal hästägare. Statistiken är dock långt ifrån fullkomlig eftersom avlivade hästar inte med automatik tas ur registret samt relevansen för sporten i slutändan har att göra med hur stor andel av de registrerade hästarna som kommer i träning och tävling. Tillsammans med andra informationskällor kan dock hästägarstatistiken användas för att ge en grov bild av hur hästägandet inom galoppsporten har utvecklats de senaste 10-20 åren.

Att galopphästägandet har genomgått en omstrukturering ifrån historiska förhållanden, då ägandet ofta var förbehållet samhällets överklass, var tydligt redan i sportens organisationsutredning från år 1987. Omvandlingen har sedan fortsatt på det sättet att förekomsten av nya ägandeformer (konsortier) blivit vanligare och att ett hästäggande, där en ensam person står för hela ägandet utan att själv vara delaktig i hästens träning har blivit ovanligare. Samtidigt har amtörtränaren blivit mycket vanligare också som ägare.

Att det "totala hästägandet" (med detta avses både häst i professionell träning och amatörträning) har ökat tyder såväl hästägarstatistik som statistik över antalet hästar i träning på. De senaste 20 åren har antalet hästar i träning ökat med 65 procent och den amatörtränade/ägda hästen har ökat med närmare 400 procent, se tabell 24.

Det saknas data om varför det totalt sett varit en positiv utveckling av hästägandet. En starkt bidragande faktor är givetvis den kraftiga utvecklingen på amatörtränarsidan. Några andra möjliga förklaringar kan vara att det jämfört med travet till exempel är lättare att komma till start, mindre konkurrens samt utvecklingen av konsortieägandet. Tillväxten av arabgaloppen kan också vara en bidragande förklaring. Inom arabgaloppen återfinns ett 60-tal hästägare. De flesta är amatörtränare eller har

hästen i träning hos en sådan. Trots den totalt sett positiva bilden av utvecklingen av hästägandet finns indikationer på att det "klassiska" hästägandet, det vill säga en fysisk person som själv helt äger en eller flera hästar i professionell träning är på tillbakagång, vilket är något hästägarna själva pekar på. Samtidigt gör landets skattelagstiftning, med avdragsrätt för hästägandet, det tämligen onödigt att hålla hästen i träning som privatperson, om det istället finns möjlighet att föra in den i en egen affärsrörelse. I och med att formen för ägandet har ändrats blir det också svårt att säga om det "klassiska ägandet" ökat eller minskat över tid.

Utgår man från ett geografiskt perspektiv om var i landet hästarna finns i träning som en utgångspunkt för hur hästägandets geografiska fördelning har ändrats, visar det sig att stora förskjutningar har skett i ägandebilden geografiskt sett. Detta illustreras i tabell 24.

	ÅR			
	1987	1996	2001	2006
Täby	536	439	563	489
Jägersro	291	544	693	684
Göteborg/Skaraborg	54	86	92	104
Övriga landet	20	114	194	186
Totalt	917	1183	1542	1463

Tabell 24: Fördelningen av hästar i träning i landet.

Tabell 24 visar att antalet hästar i träning förskjutits kraftigt där hästantalet vid Täby som andel av totala antalet hästar i träning minskat från 58 till 33 procent. Samtidigt har Jägersros andel ökat från 32 till 47 procent och även övriga landets andel har ökat. Vad som betecknas som övriga landet är i stor utsträckning närområden till Täby och Jägersro. I sammanhanget kan även konstateras att andelen hästar i träning som inte återfinns vid banornas stallbackar är högre på Jägersro än på Täby. Hästägarens geografiska hemvist följer givetvis inte nödvändigtvis var hästen återfinns i träning, men det är rimligt att anta att en viss koppling finns. Särskilt med beaktande av utvecklingen av antalet amatörtränade/ägda hästar.

I de fall hästägarna faktiskt har belysts i diverse historiska utredningar har det främst varit med fokus på ekonomin i hästägandet. Rätt så avancerade kalkyler har byggts upp för att illustrera det sannolika ekonomiska utfallet av hästägandet. Hur relevant denna typ av jämförelse är kan diskuteras, eftersom hästägandet är

personbaserat och individers drivkrafter varierar. Dessutom varierar hästägandet inom galoppsporten i högre grad än för 20 år sedan med ett kraftig ökat inslag av amatörtränare och konsortieägar. Men det finns självklart en förnuftsmässig grund att anta att ekonomin och prismetel har en stor inverkan på sikt på hästägandet.

I "Framtiden Travsport" gavs en historisk tillbakablick som visar på sambandet att när det totala hästägarkollektivets kostnader är täckt med ungefär en tredjedel av prispengar och premier, blir antalet hästar i träning ungefär lika över åren, den så kallade balanspunkten. Som redovisas i andra delar av denna rapport har galoppen haft en svagt ökande tillgång av medel från ATG:s överskott, mer eller mindre fram till år 1996. Samtidigt växte den andel av medel till sporten som åtgått till prismetel och premier fram till år 2001. I ett grovt perspektiv kan därför galoppens hästägare anses ha haft rätt goda förutsättningar fram till sekelskiftet. Fram till sekelskiftet växte även sporten numerärt både på amatörsidan och på den professionella sidan, och särskilt framträdande inom amatörleden. Efter sekelskiftet har prismetel och premierna stagnerat och realt urholkats. Vi ser dock en fortsatt tillväxt i det totala hästantalet med den stora skillnaden att den professionella verksamheten krymper och amatörsidan ökar, det senare med sådan kraft att det totala hästantalet ökar. Att det professionella hästägandet, sett till antalet hästar, krymper ligger helt i linje med diskussionerna om balanspunkten, som säger att med sämre ekonomiska förutsättningar blir det mindre intressant att ha häst i professionell träning. Att amatörsidan växer, trots sämre ekonomiska villkor, har troligen att göra med de helt annorlunda förutsättningar och incitament som styr gruppens agerande, dessa redogörs särskilt för i denna rapport.

En överblick av hästägandets ekonomiska villkor och förutsättningar visar också att galoppen inte har gått igenom den professionalisering som travsporten gjort i landet, bland annat genom att det under de senaste tio åren inte finns några tendenser som visar att ett färre antal hästar tar en större andel av prispotten. Detta illustreras i tabell 25.

	ÅR		
	1996	2001	2006
Total prispott svenska löp	46,3	62	56,4
Vinster 20			
vinstrikaste hästarna	9,1	14	10,8
Procentuell andel	20%	23%	19%

Tabell 25. Översikt av de vinstrikaste hästarnas andel 1996-2006 av prispengar inklusive insatser.

Vidare kan konstateras att svenskt tränade hästarnas andel av prispengarna ökat med knappt 10 procentenheter under perioden 1996-2006. Detta illustreras i tabell 26.

	ÅR		
	1996	2001	2006
Total prispott svenska löp	46,3	62	56,4
Därav utlandstränade	13,5	13,5	11,1
Därav svenskt tränade	32,8	48,5	45,3
Procentuell andel svenskt tränade	71%	78%	80%

Tabell 26. Svenskt tränade hästarnas andel av den svenska prispotten.

När det gäller handelsutbytet, det vill säga vad svenskt tränade hästar tjänar i utlandet i förhållande till vad utlandstränade tjänar i Sverige, visar det sig att de svenskt tränade hästarna stärkt sin ställning och år 2006 visar ett visst överskott i utbytet.

Vidare kan konstateras att under början av 1970-talet utgjorde hästägarnas insatser omkring 40 procent av den totala utdelade prissumma, för att därefter sjunka till 18 procent år 1986. År 2006 utgjorde insatserna cirka 18 procent av den totala prispotten.

För att få en överblick över hästägandets ekonomiska aspekt bör man framförallt skilja på de olika förutsättningar och krav som skiljer amatörtränade/ägda hästar och professionellt tränade hästar. De ekonomiska förutsättningarna för amatörtränaren diskuteras vidare längre fram i detta kapitel.

Publiken och marknadsföring/media

Statistiken över antalet besökare vid sportens tävlingar och evenemang har brister. Systematiska publikundersökningar av annat än det nominella besöksantalet saknas helt. De data som finns visar dock på dramatiska tapp i publiksiffror de senaste 20 åren. När ATG började mäta galoppbesökarna år 1988 uppgick det totala årliga besöksantalet till cirka 134 000 sammantaget för Täby och Jägersro. För år 2006 är motsvarande besöks-siffra 67 000 ³. I de officiella siffrorna ter det sig alltså som besöksantalet närmare halverats på 20 års tid. Men den verkliga minskningen borde vara åtskilligt större. I besöksiffrorna räknas schablonmässiga besöks-siffror för de aktiva på stallbacken och för funktionärer, samt fri-kortsbesökare och betalande besökare. De schablon-mässiga besöks-siffrorna varierar mellan 100 och 330 per tävlingstillfälle beroende på vilket spel som äger rum vid det aktuella tävlingstillfället. Vid Täby utgjorde schabloner 38,5 procent av besöksantalet, frikort 60 procent och betalande besökare 1,5 procent av den totala publiken. Antalet betalande besökare var alltså knappt 700 stycken. Vid Jägersro utgjorde betalande besökare cirka 6 procent av det totala besöksantalet, vilket motsvarar knappt 2 000 personer. Resterande del av besökarna utgjordes av personer med frikort och personer som omfattas av de schablonberäkningar som görs.

Vad gäller galoppsportens marknadsföring och exponering i media kan flera perspektiv anläggas. Vem kan anses vara mottagare? Vilket genomslag kan olika insatser tänkas ha? Detta är viktigt att ha i bakhuvudet vid en samlad beskrivning av den marknadsföring och mediaexponering som galoppsporten når ut med i samhället. Effekten av marknadsföringen har lika mycket att göra med kvalitet och träffsäkerhet i förhållande till målgrupperna, som med de resurser som läggs ned. Marknadsföringsdiskussionerna kring trav- och galoppsport avser oftast åtgärder som har till syfte att öka omsättningen på olika spel. Marknadsföring och mediaexponering i ett bredare perspektiv handlar dock om mycket mer än så. Det kan även innebära att attrahera aktiva, hästägare, publik och sponsorer. Kanalerna för marknadsföring kan skifta beroende på målgrupp, alltifrån spel och tävling i TV, tidningsreportage, lokala evenemang, egna publikationer och arbetsinsatser för att rekrytera ungdomar.

Idag är den nationella exponeringen av galoppsporten mycket liten. I TV är den begränsad till något eller några enstaka tillfällen i veckan (TV4). De totala tittarsiffrorna för hästspel i landet har de senaste åren varit tämligen

konstanta och tittarsiffrorna för galoppen går inte att särskilja. I tryckt media figurerar galoppsporten framförallt som notiser i resultatbörserna i tidningarnas sportsidor. I de stora dagstidningarna är exponeringen ringa eller ingen alls. En mediaundersökning som genomfördes år 2007 visade att galoppsporten får 3 procent av den samlade webpubliciteten för trav- och galoppsport.

De stora resurserna för marknadsföringen av hästspel svarar ATG för. Eftersom galoppen i allt väsentligt står utanför riksspelet, omfattas galoppsporten endast marginellt av den marknadsföring ATG bedriver. Nyligen har dock ett arbete påbörjats mellan ATG och representanter för galoppsporten som syftar till att stärka galoppens egen profil.

SG:s ansvar att marknadsföra svensk galoppsport kan i dagsläget inte anses innefatta en direkt marknadsföring av spelet, utan snarare ett ansvar för profilering av sporten och rekrytering av människor till den genom utbildningsinsatser, ungdoms- och informationsarbete. Hur väl detta arbete har lyckats belyses till viss del nedan och i andra avsnitt. Det kan däremot konstateras att vissa delar av ansvaret för sportens profilering som rimligen borde ligga på den centrala organisationen, saknas. Bland annat saknas ett centralt evenemangsstöd för att lyfta enskilda tävlingsdagar till att vara folkfester av stort allmänt intresse. Bristen på detta stöd slår hårdast mot galoppens mindre banor – Göteborg, Blommeröd och Strömsholm. De hårt arbetande eldsjälarna som idag utför ett stort ideellt arbete vid dessa arrangemang, har inte möjlighet att svara upp mot alla de krav som större sponsorer och den breda allmänheten ställer på program, förberedelser, marknadsföring och mottagande. Relevanta jämförelser i sammanhanget är till exempel ridsportens stora evenemang som exempelvis Stockholm och Göteborg Horse Show. I det senare fallet arbetar två-tre personer heltid under året med att förbereda tävlingen och att bearbeta sponsorer. Arbetsinsatser som i sin tur genererar sponsorintäkter på närmare 15 mkr, ett publikantal på närmare 80 000 personer och nationell täckning i media.

Utöver ett centralt evenemangsstöd för vissa tävlingstillfällen saknas idag även en central samordning och professionell hantering av hela profileringsfrågan inom galoppsporten. Konsekvenserna av denna avsaknad är tydlig utifrån de publikminskningar som har skett och de totala sponsorintäkter sporten genererar under ett år. De senare uppgick till enbart cirka 1,5 mkr år 2006 för de tre större banorna och utgjordes huvudsakligen av annonsering i programblad.

³ Varav cirka 45 000 på Täby och 22 000 på Jägersro.

Resurserna som idag läggs på direkt marknadsföring ute på de tre större banorna uppgår till drygt 1,5 mkr (2006). När det gäller marknadsföringen kan konstateras att det saknas en samordning inom sporten.

Amatörtränaren

Redan i galoppsportens stora utredning från år 1987 konstaterades att amatörporten tagit mark:

”Antalet amatörhästar har ökat kraftigt och i stort sett fördubblats under de senaste fem åren, mest markerat vid Jägersro. Amatörtränaren har i genomsnitt två hästar i träning. Andelen amatörtränade hästar av totala antalet hästar i träning har samtidigt ökat. Anledningen till den kraftiga ökningen av antalet amatörtränare beror på mer liberala licensbestämmelser och bättre tillgång på hästar till hyggliga priser samtidigt som amatörerna kan förena ett eget ridintresse med träning av galopphäst och möjligheter att vinna prispengar.”

Av tabell 16, framgår att antalet amatörlicenser nästan har fördubblats sedan år 1986. Detta har även fört med sig att andelen amatörtränade hästar har ökat från 20 till närmare 50 procent av alla hästar i träning under en 20 års period. Det är sannolikt att de incitament och förutsättningar som drev på utvecklingen mot amatöriseringen för 20 år sedan, fortfarande är de samma.

Vad gäller de ekonomiska incitamenten kan konstateras att amatörtränaren är både hästägare och tränare, vilket får den effekten att allt som kan betecknas som ekonomisk utkomst av verksamheten faller bort i en självkostnadskalkyl för amatörtränarens verksamhet. Amatörtränarens verksamhet kan därför betraktas som en ren hobby som av och till får ett ekonomiskt tillskott i form av prispengar. Med utgångspunkt i kalkylen för den professionella tränaren som återfinns i bilaga 3 kan månadskostnaden för amatörtränaren uppskattas genom att den professionella tränarens lönekostnader dras från kalkylen. Med denna beräkningsgrund är den månatliga kostnaden per amatörägd/tränad häst cirka 3 800 kr per månad inklusive moms, vilket innebär en årskostnad på cirka 47 000. Detta är förvisso en hög årskostnad, men kostnaden ligger snarare en bra bit under än över årskostnaden för till exempel en ridhäst i storslottsområdena. Den stora skillnaden ligger givetvis i kostnaden för uppställning. I exempelvis Mälardalen ligger ett genomsnittligt marknadspris på uppställning inklusive foder och strö på cirka 4 000 kr/månad, motsvarande cirka 48 000 kr per år. Till detta tillkommer cirka 900 kr per månad i övriga kostnader (utrust-

ning, mediciner etc.) motsvarande 11 000 kr per år. Den totala årskostnaden för en genomsnittlig ridhäst blir följaktligen knappt 60 000 kr per år. Skillnaden i kostnad för den ”löpande” hästhållningen mellan en amatörägd häst och en genomsnittlig ridhäst skulle alltså uppgå till cirka 13 000 kr per år. Men den skillnaden uppkommer endast när den amatörägda hästen är uppstallad på en av sportens anläggningar. I de fall hästen är uppstallad till gängse stallplatspriser blir kostnaden för den amatörägda hästen snarare dyrare än för ridhästen. Utöver den löpande kostnaden för hästhållningen tillkommer givetvis även kapitalkostnaden för hästen. Kapitalkostnaden är inköpspriset minus restvärdet (det värde hästen har då man tar den ur tävling eller marknadsvärdet för det fall den säljs vidare), fördelat på det antal år hästen finns i tävling och träning. I en ”tuff” kalkyl köps ettåringen in för 30 000 kr, används i två år och har därefter ett obefintligt restvärde. Kapitalkostnaden är i detta fall 15 000 kr per år. En genomsnittlig ridhäst köps in i en högre ålder, till ett högre värde och har en längre användningstid. En kapitalkostnad för en genomsnittlig ridhäst är svårberäknad och varierar givetvis mycket, men en relevant genomsnittskostnad torde kunna vara cirka 10 000 kr per år, vilket är något lägre än den beräknade kostnaden för galopphästen.

Utifrån ett rent kostnadsperspektiv kan alltså den amatörägda galopphästen vara gynnad jämfört med en genomsnittlig ridhäst i det fall den är uppstallad vid Täby eller Angarn. I dagsläget är knappt ett hundratal, motsvarande 15 procent av amatörhästarna i träning, uppstallade på galoppens stallbackar.

I en ekonomisk jämförelse mellan galopphästägandet och ridhästägandet tillkommer dock väsentliga skillnader i möjligheter att subventionera ägandet genom insprungna prispengar. Till skillnad från den som ägnar sig åt ridsport har galopphästägaren möjlighet att vinna prispengar. Under år 2006 sprang amatörtränade galopphästar in 9,5 mkr i prispengar. I snitt per amatörtränare motsvarar detta 51 tkr per tränare och år. Dessa medel fördelar sig dock högst ojämnt över amatörkollektivet där den övre kvartilen drar upp genomsnittsvärdet avsevärt, vilket innebär att medianvinstvärdet på 18 tkr per tränare och år är avsevärt mycket lägre än medelvärdet. Ett drygt 40-tal av de amatörlicensierade sprang inte in några som helst vinster under år 2006. Då en genomsnittsamatör har cirka tre hästar i träning medför prispengarna en ”hobbysubvention” om cirka 6 tkr per år. I praktiken är subventionen dock högre för de tränare som faktiskt startar sina hästar.

Det finns flera amatörtränare som både har fler hästar i träning och som springer in mer prismedel än många tränare med professionell licens.

Utbildning och ungdom

Galoppens utbildningar för licens till amatörryttare och professionell tränare startade år 1998. Innan detta år var de formella kraven låga för amatörlicens och den person som aspirerade på professionell licens fick delta i travets kurser. Den nuvarande utbildningen sker i fyra, på varandra följande, steg:

Steg 1: Är i nuvarande utformning ett inträdeskliv till sporten. Kursen är öppen för alla och har till syfte att väcka intresse samt ge en viss baskunskap om sporten.

Steg 2: Kurs för amatörlicens, dock ingår inte behörighet för att träna och tävla tvååringar. Kurstiden består av tio dagar förlagda till Strömsholm.

Steg 3: Kurs för amatörlicens, med behörighet att träna och tävla tvååringar. Denna kurs ger således behörighet att tävla vid alla förekommande tävlingstillfällen.

Steg 4: Kurs för professionell licens, upplagd med sju + åtta dagar. Kursen fokuserar på ekonomi, marknadsföring och företagande.

Stegutbildningar kan främst bedömas som efterfrågebaserade. När tillräckligt många intresserade kursdeltagare har anmält sitt intresse startar en ny kurs. För närvarande genomförs steg 2 kursen cirka två gånger per år och steg 3 kursen cirka en gång per år. Steg 4 genomförs ungefär vart tredje år.

Sedan år 1998 har 780 personer deltagit i en eller flera kurser. Antalet deltagare på kurserna fördelar sig enligt följande:

Steg 1: 676 personer

Steg 2: 254 personer

Steg 3: 125 personer

Steg 4: 41 personer

Utöver stegutbildningarna finns det även utbildning till arbetsryttare. Hitintills har intresserade svenskar sökt sig till utbildningen vid Strömsholm alternativt till British Racing School (BRC) i Newmarket. De flesta av ar-

betsryttarna som utbildat sig i England har i hög grad återkommit till Sverige och är aktiva inom sporten. Utöver dessa nämnda utbildningar har elva elever passerat igenom hippologprogrammet med inriktning galopp. Sökandetrycket på denna utbildning har dock totalt sätt varit litet.

De svenska utbildningarna är i huvudsak finansierade genom SG, en mindre del har betalats av deltagarna själva. Kostnaden för steg 2 och 3 ligger runt 3 000 kr per kurs och för steg 4 är kurskostnaden cirka 14 000 kr. För arbetsryttarutbildningen har ett folkhögskolebidrag tillkommit. Då arbetsryttarutbildningen vid Strömsholm vid årsskiftet 07/08 läggs ner kommer detta att innebära att dessa medel kan användas för att subventionera stegutbildningarna.

Styrningen av galoppens utbildningsverksamhet sker i praktiken på tjänstemannanivå genom en persons försorg. Överlag upplevs det som en feedback på utbildningarnas innehåll och mål saknas från centralt håll. I de kursutvärderingar som finns kan konstateras att eleverna till största delen är mycket nöjda med den utbildning de deltagit i. Det saknas dock relevanta metoder för att mäta kvalitén på eleverna ur näringsens perspektiv.

Genom projektet "Ung Galopp" med tillhörande hemsida sker det huvudsakliga arbetet med att rekrytera unga människor till sporten. Ansvarig för satsningen är samma person som ansvarar för utbildningsverksamheten inom galoppen. Ponnygaloppen är central för ungdomsrekryteringen. Fram till årsskiftet svarade SvRF för denna verksamhet, men nu har den istället tagits över av Ung Galopp. Ponnygaloppen är en central del av det ungdomsarbete banorna bedriver. Ponnygaloppen ger möjlighet för intresserade barn och ungdomar att tävla redan från sju års ålder. I dagsläget bedrivs ingen ungdomsverksamhet vid Täby Galopp, dock finns en privat ponnygaloppverksamhet vid Angarn. Vid Jägersro finns "Ung Jägersro" och en ponnygaloppverksamhet som bekostas av Jägersro.

Sammantaget kan konstateras att det finns små medel, faciliteter och personella resurser avsatta för ungdomsarbete inom galoppporten. Den unga galoppen är inte heller naturligt integrerad i sportens olika organisationer, genom exempelvis representation i styrelser.

19 GALOPPSPORTEN I ETT OMVÄRLDSPERSPEKTIV

- Till följd av globaliseringen och teknikutvecklingen pågår en snabb förändring av samhället på lokal, nationell och global nivå. Utbudet av produkter och tjänster har ökat kraftigt, konkurrenssituationen har på nästan alla områden skärpts och kunden får en allt större självkänsla och betydelse.
 - Såväl ATG som galoppsporten ställs inför betydande utmaningar när det gäller utformningen av såväl sporten, evenemangen och spelet som distributionen. Det gäller för övrigt även travsporten, som har stor betydelse även för galoppsportens ekonomi genom att galoppsporten får en större andel av ATG:s överskott än som motsvaras av spelet på galopphästar.
 - Kampen om ungdomarna ökar liksom att engagera fler äldre som hästägare, publik, spelare etc.
 - Utvecklingen ställer också stora krav på hästsporten när det gäller "mjuka" frågor som miljön, särskilt klimatfrågan.
-

Syfte och bakgrund

Syftet med detta avsnitt är att belysa faktorer i galoppsportens omvärld som sporten i och för sig inte kan styra, men väl bör ta hänsyn till i sitt agerande så att den utvecklas i ett samhälle som är under stark förändring. Det handlar om förändringar i omvärlden som långsiktigt leder till andra förutsättningar för spelet, sporten, arenorna och inte minst för människor som är verksamma på olika sätt inom galoppsporten.

Omvärldsförändringarna har olika skikt. Det finns några övergripande metatrender med stark inverkan, som globaliseringen och teknikutvecklingen. Sedan finns det trender som ligger lite närmare galoppen, så kallade arenatrender. Dessa trender samverkar, driver varandra och skapar mottrender som tillsammans formar de förutsättningar som galoppsporten har att agera utifrån.

Den analys som ligger till grund för detta avsnitt har gjorts i samarbete med Bernhard Lüthi, Rewir AB. Ett motsvarande arbete gjordes för projektet "Framtidens Travsport".

De trender som belyses nedan gör inte anspråk på att utgöra en komplett bild av alla trender som kan komma att påverka svensk galoppsport, utan är ett urval som bedöms ha en särskild betydelse för galoppsporten i Sverige och för övrigt även i många andra länder.

Möjlighetsexplosionen och teknikutvecklingen

Galoppsporten lever precis som alla andra aktiviteter och sporter under konkurrens av ett ständigt ökande utbud. Ett utbud som tidigare hade naturliga begränsningar i tid och rum. Utbudet av aktiviteter begränsade sig då till vissa tider och platser som människor kunde ta sig till. Dessa begränsningar finns inte längre.

Idag är utbudet av aktiviteter och möjligheter så stort att det berör dygnets alla 24 timmar. Vi talar om "möjlighetsexplosionen".

Samtidigt blir utbudet av aktiviteter allt mindre beroende av att människor ska befinna sig på en viss plats vid en viss tidpunkt. En upplevelse eller aktivitet kan idag tack vare teknikutvecklingen praktiskt taget konsumeras dygnet runt, oberoende av var människor befinner sig och oberoende av vid vilken tidpunkt själva aktiviteten äger rum.

För människor skapar detta en fullständig explosion av möjligheter, där de hela tiden har ett antal alternativa upplevelser inom räckhåll.

Den som idag erbjuder någon form av upplevelse konkurrerar med ett stort antal alternativa upplevelser. Konkurrensen är inte längre lokal utan i hög grad global även för lokala erbjudanden, eftersom människor har ett stort antal alternativ att välja mellan. Det enda som krävs är – tack vare teknikutvecklingen – att man är uppkopplad.

För galoppsporten betyder möjlighetsexplosionen och teknikutvecklingen inte bara att konkurrensen om publiken på arenorna har hårdnat, utan även att utbudet på och tillgängligheten till spelmarknaden i grunden har förändrats.

Konsekvenser

- Galoppsporten måste skapa ett antal tillräckligt starka upplevelser för att sticka ut i den mängd av upplevelser som människor har att välja mellan. Det gäller att välja de mest intressanta "eventen" och koncentrera marknadsföringsinsatserna till dessa.
- Det handlar inte endast om att erbjuda sportsliga prestationer, utan i samverkan med sport av hög kvalitet tillsammans med andra erbjudanden av intresse som tillsammans bidrar till att skapa en totalupplevelse som fångar mångas intresse och uppmärksamhet.
- Vikten av att vara så tydlig som möjligt i budskapet om vilka fördelar galoppsporten erbjuder publik, spelare och aktiva ökar när allt fler budskap slåss om människors uppmärksamhet.
- Galoppsporten måste också utveckla tillgängligheten med sikte på att genom någon kanal var tillgänglig för sina anhängare oavsett tid och plats.

Spelmarknaden internationaliseras

Information, kommunikation, kapital, människor och tjänster färdas allt friare över nationsgränser och runt jorden. Det visar sig tydligt när det gäller spelmarknaden – trots att de flesta nationer kämpar om att behålla en nationell kontroll över den – internationaliseras den efter hand allt mer och spelmöjligheterna ökar kraftigt. Det tar sig uttryck i att en svensk med internetuppkoppling med några klick kan få tillgång till en spelmarknad som håller på att globaliseras.

Den svenska spelmarknaden karaktäriseras av en konkurrens på mycket olika villkor mellan spelbolagen genom att spelbolag tillåts verka i Sverige utan att betala skatt till staten och ersättningar till arrangörer av trav- och galopptävlingar.

Konsekvenser

- Det svenska spelet på hästar – trav- och galopphästar – är utsatt för en växande konkurrens från bolag i Sverige och andra länder som erbjuder många olika typer av spel under andra villkor än ATG erbjuds göra idag. Detta innebär sannolikt att intäkterna som ATG får från spel på främst trav- men även galopphästar fortsätter att utvecklas i en sämre takt än som annars skulle ha varit fallet.

- Om hästsporten, det vill säga trav- och galoppsporten ska kunna behållas på nuvarande nivå eller helst utvecklas ytterligare med hänsyn till den positiva effekt hästnäringen har i samhället krävs att den svenska staten ger ATG bättre möjligheter att delta på den svenska spelmarknaden och i ett samarbete med andra motsvarande företag och organisationer på marknader utanför Sverige.

Digitaliseringen och internet skapar nya förutsättningar även för sporten

Digitaliseringen och framväxten av internet suddar ut gränser och ökar tillgängligheten inom alla områden. Tid och rum spelar – som sagt – efter hand mindre roll. Allt mer går att göra när du själv vill göra det och var du själv vill göra det just då. Information färdas blixtnsnabbt runt jorden och du behöver inte längre vara där dina kunder är för att skapa kontakter med dem. Det räcker med en uppkoppling.

För trav- och galoppsporten är utvecklingen framförallt synlig på spelmarknaden där antalet spelmöjligheter har exploderat i och med Internet, men även sporterna som upplevelser får konkurrens av andra upplevelser som kan konsumeras framför datorn, en TV-skärm eller med hjälp av mobilen.

Tack vare digitaliseringen har också möjligheterna att bjuda in grupper att delta i utvecklingen av en produkt eller upplevelse ökat. Fiat, Sloggi och AMF Pension är några företag som med stor framgång bjudit in människor att delta i utvecklingen av nya produkter eller ge kommunikationsbudskap liv genom att fylla dem med sina associationer.

Konsekvenser

- Teknikutvecklingen ökar konkurrensen genom att spelet på trav- och galopphästar får konkurrens av tusentals andra spel och trav- och galoppsporterna får konkurrens av allt fler andra upplevelser. Å andra sidan ger teknikutvecklingen rätt nyttjad trav- och galoppsporten avgörande möjligheter att hävda sig på marknaden och attrahera människors uppmärksamhet och pengar. Fler kan också uppleva hästsporten utan att besöka arenan.
- Teknikutvecklingen ger bland annat trav- och galoppsporten bättre möjligheter än tidigare att nå fram till olika målgrupper. Fansen är tillgängliga oavsett tid och plats, bara informationen finns där i rätt format. För att nå andra grupper krävs större insatser och mer sofistikerade upplägg, vilket är möjligt att göra till förhållandevis låga kostnader tack vare den tekniska utvecklingen.

- Möjligheten att skapa ett bredare engagemang via nya kanaler är också något som galoppsporten bör pröva.
- Allt detta kräver att trav- och galoppsporten i samarbete med ATG bejakar denna utveckling och är beredda att medverka till nödvändiga investeringar.

Ökad polarisering mellan stora upplevelser och små upplevelsesnacks

Det går inte att vara ”mellanstor eller lagom” i en globaliserad värld med ett stort utbud av varor och tjänster. Antingen måste man samordna sig och skapa större totalupplevelser som sticker ut och lockar stora grupper av människor i fler kanaler; live i TV, på Internet och/eller i mobiltelefonen – förutom på arenan.

Eller så måste man passa in i människors mikrokoordinerande av sin allt mer pressade vardag. Dyka upp som ett litet ”upplevelsesnack” i vardagen när folk är och handlar, på väg till eller från jobbet eller på lunch. Eller också kan man göra både och.

Allt fler företag har också hittat sin nisch när det gäller att erbjuda sin produkt eller tjänst i en allt mer stressad vardag. Med andra ord: Att skapa möjlighet att snabbt koppla av innan det är dags att koppla på igen.

Konsekvenser

- Utvecklingen spelar roll för galoppsporten genom att kraven på att samarbeta och utveckla några stora evenemang som sticker ut ökar.
- För de som inte klarar att samordna och utveckla sina evenemang ökar kraven på att leta upp miljöer där människor har lätt att engagera sig. Köpcentra eller mitt i staden, det gäller att finnas där människor är när de är där, vilket även omfattar den virtuella världen.
- Allt detta får konsekvenser för planeringen av evenemangen och marknadsföringen av sporten.

Maktförskjutning mot kund

Tidigare låg makten hos dem som satt på produktionsresurserna. Efter hand som alternativen och möjligheterna växer är det kunden eller konsumenten som är bristvaran. Makten över en produkt eller tjänst ligger därför mer än någonsin i kundernas och konsumenternas händer.

Detta gör att arbetet måste planeras, utformas och genomföras allt mer på kundens villkor. Något som i sin tur förutsätter att man anstränger sig för att förstå kundernas behov och krav.

För att nå framgång på marknaden gäller att våga vara öppen och bjuda in för att få så många som möjligt att delta i utvecklingen av produkter och tjänster. Även i projektet ”Galoppsportens Framtid” har tekniken nyttjats genom att skapa hemsidan www.galoppsportensframtid.nu och ge alla intresserade möjlighet att delta i arbetet att utarbeta en utvecklingsstrategi för galoppsporten. Ett antal intressenter inom galoppsporten har också utnyttjat denna möjlighet och bidragit med synpunkter och förslag på förändringar för att galoppsporten bättre ska kunna ta tillvara möjligheterna i framtiden.

Konsekvenser

- Utvecklingen spelar roll för galoppsporten genom att sporten och spelet inte längre kan ta kunden för given. Det gäller att hela tiden bäst förstå kundens behov och omsätta dem i attraktiva erbjudanden. Spelandet sker på kundens villkor vad gäller tid, plats och spelform. Poker, trav, galopp, Jack Vegas eller betting, det är bara att välja.
- Utvecklingen kräver också att galoppsporten utvecklar flera kanaler för att stärka sin ställning på marknaden genom samverkan med andra.
- Även detta ställer krav på att den organisation som väljs för galoppsporten och samarbetet med ATG är anpassad efter de krav som ställs från kundernas och marknadens sida.

Kampen om de unga ökar

Med minskande födelsetal får vi färre barn – och mindre ungdomsgenerationer. Det gör att alla sporter som vill behålla samma antal ungdomar som aktiva, publik och/eller spelare måste öka sin andel bland ungdomarna. Det finns inte utrymme för alla att göra detta med minskande ungdomskullar.

De ungdomar som finns har också allt mer skiftande bakgrund vilket gör att vikten av öppenhet och mångfald ökar för organisationer och företag som vill vara med och utvecklas på morgondagens arena.

Konsekvenser

- Det blir allt viktigare för galoppsporten att utveckla ungdomsverksamheten. Det gäller att identifiera de arenor där ungdomar möts och kommunicera på deras villkor.
- Bland många unga nysvenskar som finns i Sverige kommer många från länder där galoppsporten är större än i Sverige. De är en än så länge outnyttjad resurs i den svenska galoppsporten. Inte minst mot den bakgrunden

bör ungdomssatsningen omfatta särskilda program för att nå ungdomar med en annan härkomst.

De äldre blir dock fler

Samtidigt ökar tillgången på äldre när 40-talisterna når pensionsåldern. Aldrig tidigare har en så stor generation nått pensionsåldern, aldrig förut har pensionärerna haft så god hälsa och så god ekonomi. En stor skara människor kommer inom de närmaste tio åren söka nya plattformar, nya gemenskaper och nya uppgifter, efter hand som man lämnar yrkeslivet.

Konsekvenser

- Detta innebär att den äldre generationen är en potentiell resurs som inte ska förbises. I den gruppen finns tänkbara hästägare, spelare och aktiva i olika former. Sannolikt inte som ryttare men lusten att på något sätt delta för att på olika sätt engagera sig finns hos många.
- Särskilda program för rekrytering av hästägare, publik etc. bör utformas och samarbete bör även sökas med andra organisationer som kan vara intresserade av att samverka med galoppsporten.

En annan faktor är att traditionella livsfaser förskjuts

Unga väntar allt längre med att etablera sig och kliva in i ett vuxenliv. En utveckling som drivs av lusten att upptäcka, att förverkliga sig själv och sina drömmar och att ta tillvara olika möjligheter innan det är dags att etablera sig i familjelivet. Utbildning, resor, att etablera sig i arbetslivet och se världen står först på listan, därefter kommer familj, barn och stabilitet. Av viljan att se världen och ta del av olika möjligheter kommer också en avfolkning av landsbygden. De unga lämnar landsbygden, ibland för att komma tillbaks men ofta för att bosätta sig någon annan stans i någon större stad.

Konsekvenser

- Förändringen av livsfaserna gör att det blir svårare för galoppsporten att hålla kvar ungdomarna i sporten när de har lämnat tonåren bakom sig. Omvänt kan närheten till hästar göra att unga väljer att stanna på orten längre.
- Denna förändringsprocess stödjer strategin att utveckla ungdomsverksamheten och att satsa på äldre generationer.

Miljön och naturligt mer i fokus

En rad faktorer har bidragit till att miljön – och inte minst klimatfrågan har tagit sig in i människors medvetande och därmed hamnat på agendan hos media, företag och de politiska partierna. Utan att kunna peka ut någon enskild faktor bakom utvecklingen, nådde klimatfrågan vad som kallas ”the Tipping Point”, när en viss kritisk massa uppnåddes år 2007 och har därefter spridit sig som en löpeld i samhället. Frågan om miljön har också utvecklats från att vara en attitydfråga, det vill säga där i princip alla har varit positiva till omtanke om miljö, klimat och natur, men få har gjort något till att människor börjar anpassa sitt beteende. Det lokala, det naturliga, det ekologiska och det som tar hänsyn till en hållbar utveckling har mött en mycket stark utveckling.

Konsekvenser

- För galoppsporten innebär utvecklingen en möjlighet att flytta fram sina positioner genom att lyfta fram närheten till natur och djur, ett perspektiv som är relevant och efterfrågat just nu. Galoppsporten har en stor fördel jämfört med till exempel motorsporter.
- Men det viktiga för den som bestämmer sig för att ta en position som ett hållbart och miljövänligt alternativ är att ha full transparens och erbjuda alla fakta för den som är intresserad av att fördjupa sig i hur galoppsporten hanterar miljö- och klimatfrågan.
- Samarbetet i miljöfrågor bör ske i en intensifierad samverkan med andra inom hästnäringen.

Individualisering och jag-lojalitet

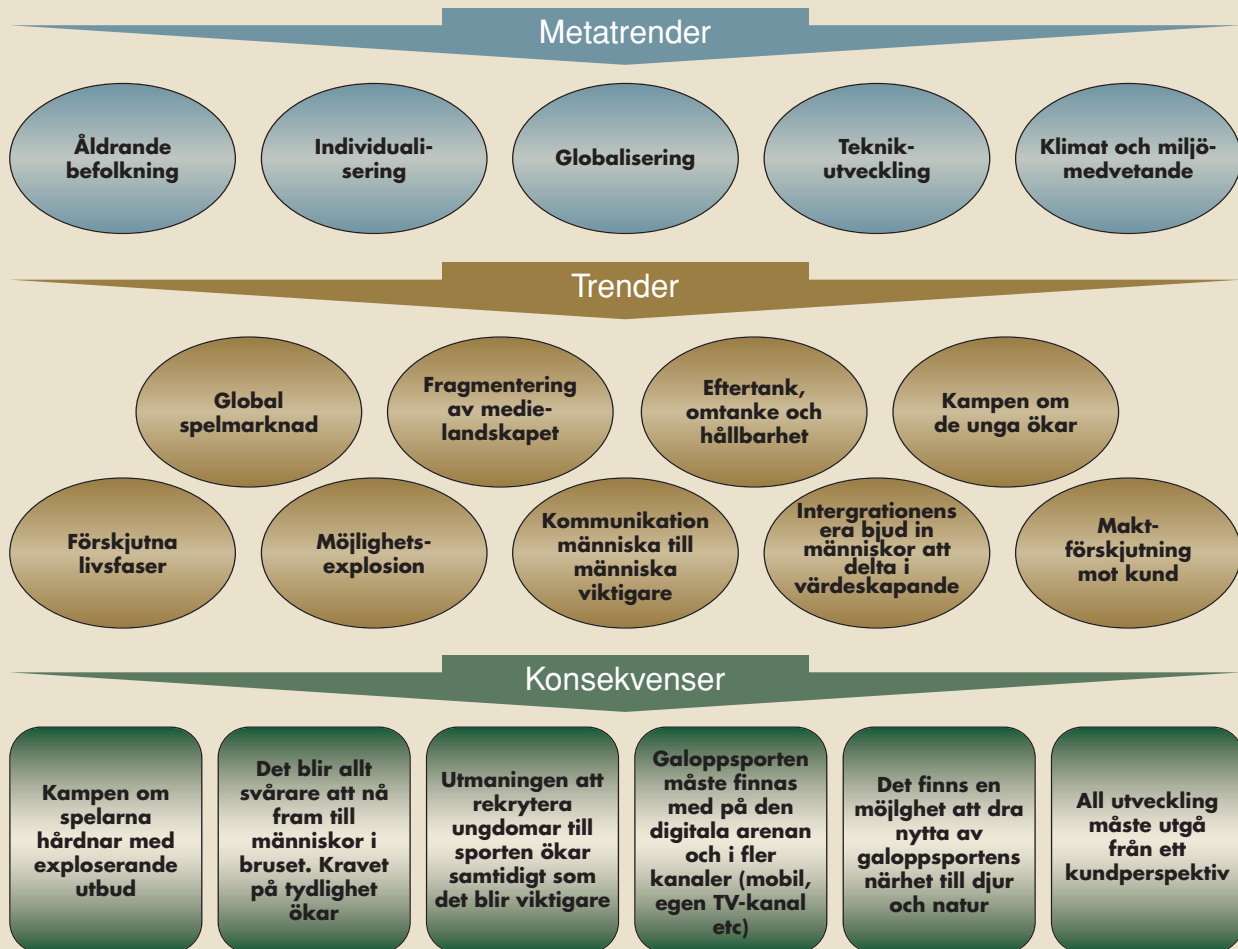
Människan blir allt mer individualiserad, allt mindre intresserad av kollektiva lösningar utan mer driven av att förverkliga sig själv och sin potential. Det blir en allt mer kompromisslös lojalitet med de egna målsättningsarna, och därmed en minskande lojalitet med mål som andra har satt upp. Svenskarna hör till de mest individualiserade folken i Europa och därmed de som är mest lojala mot sig själva. Människor vill välja själva, eller åtminstone ha känslan av att de har gjort eller kan göra valen själva.

Konsekvenser

- Galoppsporten måste göra sig valbar genom att vara sylvass i budskapet om vad man får ut av att engagera sig i galoppsporten.

Översikt trender

Översiktligt kan trenderna sammanfattas i följande metatrender, trender och konsekvenser för galoppsporten.

BILAGOR

BILAGA 1 PROJEKTPLAN "GALOPPSPORTENS FRAMTID"

1 Direktivet

I november år 2006 beslutade ATG och STC att tillsätta projektet "Framtidens Travsport", som genomfördes under våren år 2007 och redovisades för projektägarna STC och ATG i maj respektive juni i år.

I anslutning till beslutet att utreda travsporten beslutade ATG och SG att även galoppsporten skulle belysas på ett motsvarande sätt. I december år 2006 tillsatte därför SG och ATG projektet "Galoppsportens Framtid". På grund av att Olof Karlander utsetts att vara projektledare för båda projekten beslutades att projektet först skulle starta i mitten av augusti i år.

SG:s styrelse har i samverkan med ATG angivit vissa mål för projektet, utsett styrgrupp och referensgrupp samt ställt ett antal frågor som enligt förbundet bör belysas. Styrelsens underlag för projektet framgår av bilaga 1:1.

Frågan om hur projektet ska läggas upp med hänsyn till bilaga 1 har projektledaren därefter diskuterat med ordföranden och generalsekreteraren för SG och med VD i ATG. Styrgruppen för projektet har därefter behandlat frågan. Slutsatserna från dessa överläggningar är:

- Det övergripande målet för projektet är att utreda möjligheterna att utveckla galoppsporten i Sverige och att ta fram en utvecklingsstrategi för galoppsporten, som omfattar de åtgärder som projektet anser behöver vidtas för att förbättra svensk galopp.
- Projektet inleds med en nulägesanalys, som omfattar såväl interna faktorer inom galoppsporten som omvärlden. Utifrån resultaten görs en bedömning av utvecklingen om inga åtgärder vidtas.
- Därefter görs en konsekvensanalys av alternativa handlingsalternativ.
- Mot den bakgrunden tas sedan fram en utvecklingsstrategi för galoppsporten med åtgärder som leder till att galoppsporten förbättras.

Projektet ska ta del av dokumentet Galopp 200, tidigare statliga och andra utredningar som gjorts inom galoppsporten.

2 Beskrivning

2.1 OMFATTNING

Nulägesanalysen är tänkt att delas upp i "folkrörelsen" och "näringsverksamheterna". Med "folkrörelsen" avses de människor som på olika sätt – organiserade eller oorganiserade – deltar i verksamheten. Avsnittet om "näringsverksamheterna" är tänkt att belysa de ekonomiska villkoren för galoppsporten med inriktning på de verksamheter som bedrivs utifrån affärsmässiga utgångspunkter.

Avsnittet om "folkrörelsen" kommer att beskriva organisationerna utifrån ett antal aspekter, men också publiken, ungdomsverksamheten, utbildningen, hästägarna och galoppens nätverk.

"Näringsverksamheterna" ska belysa de ekonomiska flödena inkl. spelet, banorna, aveln, tränarna, jockeys, övriga aktiva med förtjänstmöjligheter inom galoppsporten.

Båda avsnitten kommer även att belysas utifrån förändringar i omvärlden, som på olika sätt bedöms påverka utvecklingen i framtiden. Det handlar om såväl generella förändringar i vårt samhälle som har bäring på galoppsporten i framtiden och galoppsporten utanför vårt lands gränser, såväl i Skandinavien som i andra delar av världen.

Resultatet av nulägesanalysen är av avgörande betydelse för att kunna bedöma förutsättningarna för galoppsporten framöver. Arbetet med nulägesanalysen kommer därför att stå i fokus för arbetet fram till årsskiftet. Kvaliteten i arbetet är delvis beroende av tillgång till grundmaterial.

Avsnittet om tendenser som kan dras av nulägesanalysen under förutsättning att inga särskilda åtgärder vid-

tas bedöms inte kräva någon längre tid och kan dessutom begränsas till några sidor i rapporten.

Frågan om alternativa handlingsvägar för galoppsporten är beroende av förutsättningarna, som kommer att framgå av nulägesanalysen, och bör därför belysas i samverkan med styr- och referensgruppen. Därefter görs en konsekvensanalys av alternativa handlingsalternativ.

Kärnfrågan är: vad vill galoppsporten och vad ska den ha för mål? Ställning tas till en eller flera handlingsvägar, som sedan ska ligga till grund för förslag till utvecklingsstrategi med åtgärder, som gör det möjligt att nå angivna mål framöver.

Utvecklingsstrategin kommer – som nulägesanalysen – kräva ett omfattande arbete, som främst i tiden kommer att koncentreras till första kvartalet år 2008.

Uppgiften är således att så effektivt som möjligt foga samman ett antal resurser inom galoppsporten för att maximera nyttan utifrån de mål som så småningom kommer att anges. Det gäller:

- Människor i form av spelare, tränare, lärlingar, jockeys, hästskötare, hästägare, uppfödare, anställda i berörda organisationer etc.
- Upplevelsecentra som banor, restauranger, ombud, media, datorer etc.
- Hästar som engelska och arabiska fullblod samt ponnyer, yngre och äldre hästar.
- Kapital som finns tillgängligt på kort och lång sikt i organisationer och anläggningar.

Det gäller att skapa effektiva strukturer och system som hanteras av effektiva ledningsorganisationer med utgångspunkt från gemensamma mål.

2.2 PROJEKTMÅL

Målet för projektet är att ta fram en utvecklingsstrategi för galoppsporten.

Det har i bilaga 1 framhållits att det övergripande syftet är att generera mer medel till de aktiva inom sporten. Den önskan finns naturligtvis med i projektet. Samtidigt är det angeläget att definiera målen för utvecklingsstrategin i ett senare skede när förutsättningarna för att göra detta föreligger, det vill säga när nulägesanalysen är gjord. Det övergripande målet kan exempelvis stå i konflikt med andra mål på kortare eller längre sikt. Frågan om mer resurser till de aktiva är exempelvis beroende av hur många aktiva som bör vara verksamma i galoppsporten och vilka andra behov som ska tillgodoses, exempelvis investeringar och upprustningar av banor.

Projektmålen så som de beskrivs i bilaga 1 är i princip samma som presenterades för utredningen om framtidens travsport. Även de bör ses över när väl nulägesanalysen är klar.

2.3 AVGRÄNSNING

Projektägarna har inte definierat vad som inte ska ingå i projektet, utan har betonat att projektet är av den arten att det har hög prioritet inom galoppsporten och därför inte bör begränsas i något särskilt avseende. Eventuella gränsdragningsproblem bör underställas styrgruppen.

2.4 TIDSPLAN

Projektet startade den 15 augusti år 2007 och kommer att slutredovisas i mitten av maj år 2008.

Mot bakgrund av bilaga 1 och resultatet av nulägesanalysen kommer ett antal delutredningar att genomföras. Varje delutredning ska tidsbestämmas och redovisas för styrgruppen.

2.5 KOSTNAD

Budgeten för projektet framgår av bilaga 2.

2.6 AVSLUTSKRITERIER

Rapporten ska redovisas gemensamt för projektägarnas styrelser. Därefter ska projektägarna gemensamt anta en plan för det fortsatta arbetet med projektet.

2.7 AVVIKELSER

Eventuella avvikelser i projektet redovisas och hanteras av styrgruppen.

2.8 BEROENDEN

Projektägarna ska svara för att inga andra projekt eller utredningar startas som kan påverka detta projekt. Om beslut fattas av projektägarna eller andra organisationer inom galoppsporten som påverkar detta uppdrag bör projektledaren informeras.

3. Några grundläggande förutsättningar

Själva projektarbetet underlättas om ett antal förutsättningar är kända för berörda parter. I samverkan med styr- och referensgruppen har följande förutsättningar lyfts fram till grund för arbetet med projektet:

- Helikopterperspektiv, mod och tid

Vi ska tillsammans inte bara vilja, utan även våga ta ställning till utvecklingsstrategier som vi tror bäst gagnar utvecklingen av galoppsporten i Sverige. Vi måste alla som medverkar i projektet besjålas av en stark vilja att åstadkomma förändringar och ha modet att föreslå åtgärder som i alla delar kanske inte gagnar mitt eller

ditt s.k. särintresse, men väl främjar utvecklingen av galoppsporten i sin helhet. Det senare kräver att vi har ett "helikopterperspektiv" på verksamheten i syfte att utveckla galoppsporten i stora delar av landet. Ytterligare en förutsättning är att ledamöter i styr- och referensgruppen har tid att engagera sig i projektet. Finns inte tiden så är det ingen mening att vara med i projektet.

- Öppenhet, deltagande och demokrati

Galoppsportens organisering bör ta sin utgångspunkt i hur samhället i stort är organiserat, det vill säga enligt principerna om öppenhet, delaktighet och demokrati. Folkrorelsearbetet och affärsverksamheterna bör kunna gå hand i hand, men organiseras efter de förutsättningar som respektive verksamhet kräver på en allt mer konkurrensutsatt marknad.

- Nationellt perspektiv

Avtalet mellan staten och trav- och galoppsporten är en central utgångspunkt, varför förändringsarbetet i första hand bör utgå från det perspektivet. Spelet på hästar är tills vidare nationellt. Samtidigt, vilket ingår i uppdraget, bör vi utreda möjligheter till samverkan med galoppsporten i andra länder, särskilt i Skandinavien, och ta till vara alla möjligheter som kan främja utvecklingen av galoppsporten i Sverige.

- Affärsmässighet

Affärsmässighet bör prägla hanteringen av näringsverksamheterna spel och sport, det vill säga intäkter och kostnader bör vara kopplade till varandra. Marginalintäkten bör vara högre än marginalkostnaden etc. Avsteg från affärsmässiga bedömningar bör redovisas öppet och finansieras efter beslut i särskild ordning. Intäkter från spelet bör fördelas efter prestation.

- Effektivt beslutsfattande

Besluten ska tas så nära verksamheten som möjligt, oavsett om det är på en lokal eller central nivå. Effektiva organisationsformer ska eftersträvas.

4. Organisation, ansvar och resurser

Projektagare, det vill säga uppdragsgivare, är ATG och SG. Respektive styrelse har utsett en styrgrupp och en referensgrupp.

Styrgruppen består av:

Benny Carlsson, ordförande
Håkan Birger
Sewerin Ekman
Conny Isacson

Björn Eklund
Leif Zetterberg
Remy Nilson.

Referensgruppen består av:

Leif Wretman, Täby Galopp
Lars-Åke Mårtensson, Jägersro Trav och Galopp
Anders Garbratt, Göteborgs Galopp
Claes-Göran Wallenius,
Galopphestägarnas Riksförbund
Bo Helander, Svenska Fullblodsavelsföreningen
Maria Lamm, Svenska Galopptränarnas Riksförbund
Rein Kuningas, Amatörtränarnas Riksförbund
Hans Engblom, Amatörtryttarklubben
Mats Genberg,
Scandinavian Arabian Racing Association
Bengt Forsman, Blommeröds Galoppsällskap
Bo Ahlqvist, Jockeyklubben
Amie Karlsson, Ung Galopp
Bo Gillborg, Svensk Galopp
Fredrik Otter, Svensk Galopp
Jaqueline Henriksson, Svensk Galopp
Anna Hedberg, Jordbruksdepartementet,
statlig representant.

Till referensgruppen har adjungerats:

Hans Hansson, VD i Scania Buss AB med mera och
Sven-Christer Nilsson, bland annat ordförande i Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio med flera samt
Svenska institutet för Kvalitetsutveckling, SIQ.

Dessa personer kommer att delvis delta i referensgruppens sammanträden och även på annat sätt bidra med sitt kunnande till projektet.

Till projektledare har utsetts Olof Karlander, som till sitt förfogande har en projektgrupp bestående av:

Dag, Johansson, 50 % tjänst, utredare
Eva McLaren, sakkunnig galoppsport
Gisela Persson, sekreterare vid behov
Lars Aspling, avrop av konsultinsatser på organisations- och fastighetsområdet
Lars Sandström, avrop av konsulttjänster på fastighetsområdet
Anders Sewerin, avrop av konsulttjänster, organisationsavstämningar mot bakgrund av bland annat Carta-utredningen
Jessica Bergström, cirka 15 % tjänst, konsultavtal, informationsansvarig i samråd med Mats Fransson.

Arbetsgrupper för att utreda olika frågor kan tillsättas av projektledaren.

4.1 ANSVAR

Projektägarna är gemensamt ansvariga för projektet. Projektledaren rapporterar till projektägarna.

Projektägarna har utsett styrgruppen för att säkerställa att projektet drivs av projektledaren ”åt rätt håll”, det vill säga, utvecklas enligt denna projektplan och ska se till att projektets slutresultat, det vill säga, den förväntade nyttan av projektet, motiverar de resurser som projektet förbrukar. Styrgruppen har en rådgivande roll gentemot projektägarna och projektledaren. Styrgruppens mandat regleras av projektägarna genom denna projektplan eller beslut som i annan ordning fattas av projektägarna. Det är således projektägarna som fattar beslut om förändringar av inriktningen av projektet.

Referensgruppen ska vara ett stöd för projektägarna, styrgruppen och projektledaren genom att bidra med kunskap på olika områden, värdera resultatet av projektarbetet och ge synpunkter samt medverka till att berörda organisationer så långt möjligt blir engagerade och delaktiga i projektet.

4.2 RESURSER

Projektägarna svarar för eventuella kostnader för sina respektive ledamöter i styrgruppen.

Ledamöterna i referensgruppen ersätts enligt arvodes- och traktamentsbestämmelser som antagits av SG.

SG svarar för kostnaderna för Gisela Persson, ATG för Eva McLaren och Olof Karlander. Övriga kostnader finansieras av den budget som framgår av bilaga 1:2. Deltagarna i projektgruppen ska redovisa nedlagd tid.

5. Genomförande och rapportering

Genomförandet sker stegvis enligt följande:

- September – oktober: utarbetande av projektplan och påbörjan av nulägesanalys inkl. omvärldsanalys.

- November – december: nuläges- och omvärldsanalysen avslutas. Vissa delutredningar som särskilt anmälts av projektägarna genomförs eller påbörjas. Förväntningar/mål/handlingsvägar jämte konsekvensanalyser påbörjas.

- Januari – april: Förväntningar/mål/handlingsvägar jämte konsekvensanalyser avslutas i januari. Fokus på utformningen av utvecklingsstrategin.

- Maj: avrapportering.

Projektledaren ska – när projektägarna så önskar eller denne finner att det finns anledning – informera projektägarna om hur projektet utvecklas.

Projektledaren ska även fortlöpande informera SG:s fullmäktige om utvecklingen av projektet vid de tillfällen som fullmäktige sammanträder under tiden för projektet.

6. Samverkan

Samverkan ska ske fortlöpande med VD i ATG, generalsekreteraren i SG och ordföranden i styrgruppen.

Samverkan ska även ske med ATG:s ekonomiavdelning (Anders Nissinen i första hand) och andra resurser inom ATG samt med andra efter hand som behov föreligger. Det kan gälla såväl ATG och SG som galoppbanorna och –sällskapen. Samråd ska först ske med respektive organisations chefstjänsteman.

7. Kommunikation

Projektet drivs enligt en särskild kommunikationsplan. Nyckelorden är största möjliga öppenhet och delaktighet.

8. Riskanalys

En analys över risker ska göras för de åtgärder som föreslås.

Bilaga: 1:1

Strukturutredning

Den 15 december tillsatte SG:s styrelse utredningen Galoppsportens Framtid. Utredningens övergripande syfte är att generera mer medel till de aktiva inom sporten.

Projektmålen är följande:

- Definiera vad som ska hanteras på lokal respektive central nivå
- Identifiera alternativa verksamhetsformer för banornas drift och överläggningar
- Se över dagens banlokaliseringar
- Identifiera kriterier för gällande grundbelopp och ge förslag till eventuella förändringar
- Fortsätt arbetet med ny tävlingsstruktur med fler incitament

Utredningen ska utgå från dagens läge, behovet av mer medel till de aktiva, Galopp 200, Anläggningsutredningen, SÄBA (Säker Bana) etc.

En liknande utredning har bedrivits inom travet. I båda fallen sker det i samarbete med ATG.

Projektorganisationen är följande:

Styrgrupp: Benny Carlsson, Håkan Birger, Sewerin Ekman,
Conny Isacson och Björn Eklund för Svensk Galopp;
Leif Zetterberg och Remy Nilson för ATG.

Projektleddare: EvaMcLaren
Olof Karlander (ATG:s representant)

Referensgrupp:

Täby Galopp	Leif Westman
Jägersro Trav och Galopp	Lars-Åke Mårtensson
Göteborg Galopp	Lars-Inge Hägglund
Galopphästägarnas Riksförbund	Claes-Göran Wallenius
Svenska Fullblodsavelsföreningen	Bo Helander
Svenska Galopptränarnas Riksf.	Maria Lamm
Amatörtränarnas Riksförbund	Anki Svedberg
Amatörryttarklubben	Hans Enblom
Scandin. Arabian Racing Associat.	Mats Genberg
Blommeröd Galoppsällskap	Bengt Forsman
Jockeyklubben	Bo Ahlquist
Ung Galopp	Erik Tamm (Amie Karlsson)
Svensk Galopp	Bo Gillborg, Fredrik Otter

Referensgruppen kallades till seminarium på Strömsholm den 18 – 20 september.

Direktiv framtagna av galoppens styrgrupp 2007-06-28

Administration

Vilka administrativa tjänster kan samlas inom sporten eller köpas utifrån?

Hur ska fördelning lokalt/centralt ske?

Banorna

Hur många tävlingsbanor behöver galoppen?

Hur många storstadsbanor behövs?

Hur många landsortsbanor?

Behövs en ny huvudstadsbana?

Hur är ekonomin på de banor som finns i dag?

Hur ska fördelning av tävlingsdagar ske?

Organisationsfrågor

Kan ett skandinaviskt sekretariat vara en resurslösning?

Hur fördelas inflytande mellan banor och intresseorganisationer?

Hur ska banorna drivas?

Ska bansällskapen vara öppna?

Vad bör Jockeyklubbens roll och status vara?

Information och marknadsföring

Hur och av vem ska information och marknadsföring skötas?

Hur ska Skandinavisk Galopp se ut framöver?

Spel

Hur bidrar galoppen till ökat spelnetto och svarar för minst 500 miljoner kr av ATG:s omsättning (enligt G200)?

Behövs nya spelformer?

Hur kan Torsdagsgaloppen utvecklas?

Hur kan riksspelet lördag/söndag förbättras?

Hur ska galoppen få sin del av V75?

Ska vi fundera på en annorlunda spelmarknad?

Tävlingsverksamheten

Hur ska tävlingssäsongen se ut?

Hur lever vi upp till G200:s mål om 450 föl om året och svenskuppfödda vinnare utanför Skandinavien?

Ska hindersporten finnas kvar?

Kan det skandinaviska samarbetet utvecklas?

Ekonomi

Vilka kriterier ska finnas för fördelning av grundbelopp?

Bilaga: 1:2

Budget

MEDIA TKR	
HEMSIDA	25
INFORMATIONSAKTIVITETER	25
SUMMA MEDIEKOSTNADER	50

KOSTNADER	
ARVODEN OCH TRAKTAMENTEN	45
RESOR	180
LOGI	50
MAT & DRYCK	55
SUMMA REFERENSGRUPPEN	330

KONSULTER	
DJ	300
LS, LA OCH AS	400
BL	40
JB	80
Direkta kostnader	80
SUMMA KONSULTER	900

ÖVRIGT	
TRYCK	50
RESERV	120
SUMMA ÖVRIGT	170
TOTALT	1 400

Förutsättningar

Kostnader för styrgruppen belastar inte projektet, utan respektive organisation. Sammanträden bör om möjligt förläggas i anslutning till andra möten.

Arvoden för projektledarna (OK och EM) svarar ATG för. Direkta kostnader vid sammanträden med referensgruppen har beaktats under kostnader för konsulter.

Referensgruppen förutsätts sammanträda 7 dagar, varav 2 dagar och en kväll på Strömsholm – den 18 – 20 september – och därefter vid 3 endagstillfällen samt för ett avslutande tvådagarssammanträde. Sannolikt blir det färre sammanträden. Sammanträdena förläggs i anslutning till Stockholm eller Malmö för att hålla kostnaderna så låga som möjligt.

Omöjligt att bedöma kostnaderna för en del av de delprojekt som SG angivit. Ytterligare specialistkompetens kan behövas. En avstämning bör därför göras varje kvartal med ATG, som förutsätts svara för kostnaderna.

BILAGA 2

GALOPPSPORTENS FASTIGHETSBESTÅND

en delutredning inom projektet Galoppsportens Framtid

2008-04-15

Lars Sandström

Dag Johansson

1. Om projektet

Som en del av projektet Galoppsportens Framtid togs den 7 september år 2007 beslut av styrgruppen för projektet att tillsätta en särskild delutredning med syfte att belysa ett antal aspekter av galoppsportens fastigheter och deras nyttjande. Direktiven till delutredningen presenteras i punkten 2 i detta PM. Till ansvarig för delutredningen utsågs Lars Sandström (Lars Sandström Sport & Eventutveckling) samt Dag Johansson, utredare inom Galoppsportens Framtid. Slutsatserna av projektet redovisades för styrgruppen vid möte den 7 februari år 2008.

2. Direktiv till delutredningen om fastighetsbeståndet

En genomgång av fastighetsbeståndet på landets tre galoppbanor, som redovisas i ATG:s statistik, ska göras för att få bättre kunskap om banorna med utgångspunkt från

- kostnader för anläggningarna
- driftkostnaderna på kort och längre sikt samt i förhållande till en sommar- respektive vintersäsong
- underhållskostnader och – behov
- ombyggnadsbehov för att bättre anpassa anläggningarna till dagens och morgondagens förhållanden beträffande träning av hästar, publik etc.
- den benchmarking som görs mellan galoppbanorna och ett par travbanor

I uppdraget ingår att även göra en bedömning av övriga galoppbanor, Blommeröd och Strömsholm. Särskilt med hänsyn till de krav/normer som bör ställas på galopp-tävlingar i framtiden. Kraven redovisas av SG (Björn Eklund). Finns det inga i nutid utarbetade krav/normer bör utredningen utarbeta förslag till normer som kan ligga tillgrund för utvecklingsstrategin, gäller såväl sportsliga, tekniska, spelmässiga som mediamässiga krav.

Utöver vad som framgår ovan ska utredningen beakta frågan om de ekonomiska villkoren för galoppens samverkan med travsporten på Jägersro.

En analys och bedömning av föreslagna nyinvesteringar på banan i Göteborg ingår också i uppdraget, jämför särskilt dokument från Göteborgsbanan.

En fråga som bör belysas är varför det är dyrare att driva en galoppbana i förhållande till en travbana.

En separat analys av fastighetsläget men också av intäkter och kostnader ska göras av Täbyfilialen Angarn. Förslag på åtgärder som kan förbättra ekonomin för anläggningen på Angarn ingår också i uppdraget.

Arbetet bör läggas upp så att personer som är engagerade på banorna ges möjlighet att medverka med även förslag till åtgärder som kan främja galoppsporten genom att öka intäkterna och/eller sänka kostnaderna på de områden som analyseras. Delaktighet är A och O i allt förändringsarbete.

Kontakt tas med berörda personer, i första hand anläggnings- och ekonomichefer eller motsvarande personer vid banorna, efter klartecken från Olof Karlander.

Ansvarig för utredningen är Lars Sandström. Dag Johansson medverkar.

Uppdraget ska redovisas senast 1 december.

Kostnaderna för Lars Sandström beräknas uppgå till cirka 100 tkr. Resor och arbetsmaterial kan tillkomma.

3. Genomförande

Inhämtning av data har skett genom besök vid varje fast anläggning (Täby, Angarn, Jägersro, Blommeröd och Strömsholm) av relevans för galoppsporten. Vid dessa besök har faciliteterna inventerats och personal samt aktiva har intervjuats. Uppföljande kontakter har där efter tagits, särskilt för att utreda de ekonomiska förhållandena.

Vad gäller delutredningens uppdrag att inventera renoverings- och investeringsbehov har utgångspunkten varit att utreda dessa behov utifrån dagens verksamhet och eventuell underhållsbrist. Alla banor har i ett vidare perspektiv och med en framtida expansion stora moderniseringsbehov som får gå takt i takt med utvecklingen av en eventuell framtida expansion av verksamheten. Det har därför inte varit relevant för utredningen att ytterligare fördjupa sig i de expansionsplaner de olika banorna hyser.

4. Kommentarer

Direktivet för utredningen var tämligen omfattande och griper i vissa avseenden in på andra områden som rör sig utanför de direkta fastighetsfrågorna, utan snarare har att göra med frågor av organisations- och tävlingskaraktär. Svaren på vissa frågor blir därför inte rättvisande om inte ett mer nyanserat svar anges än vad som skulle vara ett direkt svar på en frågeställning i direktivet. Vidare är denna delutredning en del av utredningen Galoppsportens Framtid, och biläggs densamma. Att bilägga samma diskussioner som återkommer i huvudutredningen har därför inte ansetts relevant. Av dessa anledningar presenteras vissa delar av resultatet av denna delutredning endast med en referens till var relevanta diskussioner om frågan kan återfinnas i huvudutredningen.

Utöver de svar på de direkta frågeställningar som anges i direktivet för utredningen, har vissa övriga iakttagelser gjorts under utredningens gång. Dessa iakttagelser kan vara nog så viktiga att beakta i en samlad överblick av galoppsportens anläggningsproblematik och återges därför i avsnitt 11, "Övriga iakttagelser".

5. Resultat

Resultaten av delutredningen redovisas under tre delrubriker:

- Driftsekonomi
- Övriga ekonomiska spørsmål
- Fastighetsstatus och behov

DRIFTSEKONOMI

- Kostnader för anläggningarna
- Driftskostnader på kort och längre sikt samt i förhållande till en sommar- respektive vintersäsong
- Underhållskostnader och behov

Kostnader för anläggningarna

Kostnaderna för galoppens anläggningar, med avseende på anläggningskostnader och övriga kostnader beskrivs i kapitel 17. Den kanske viktigaste slutsatsen som kan dras är att utvecklingen av kostnaderna är negativ, vilket mer och mer påverkar sportens förmåga att fördela ut medel till de aktiva. Särskilt Täbys omkostnader har trendmässigt ökat den senaste 10-års perioden vilket driver upp kostnadsbilden för hela sporten.

Driftskostnader på kort och längre sikt samt i förhållande till en sommar- respektive vintersäsong

Utvecklingen av driftskostnaderna för galoppsportens fastighetsbestånd preciseras närmare i kapitel 17. Vi kan emellertid konstatera att driftskostnaderna (i form av anläggningskostnaderna) har ökat kraftigt under den senaste tioårsperioden, framförallt till följd av ökade anläggningskostnader vid Täby Galopp. I vilken mån dessa kommer att öka eller minska på kort och lång sikt går inte att ge något säkert svar då detta är avhängigt beslut om ny- och reinvesteringar, vilka är beslut som ännu inte är fattade. Det är dock rimligt att anta att om det eftersatta underhållet på galoppsportens anläggningar inte åtgärdas genom ny- eller reinvesteringar, så kommer även de löpande driftskostnaderna att öka.

Vad gäller kostnader för sommar respektive vintersäsong, har utredningen framförallt fokuserat på driften av banorna för gräs- och hindertävlan, samt driftskostnaderna för vintergaloppen på Täby. Merkostnaderna för dessa olika verksamheter har tillsänts utredningen från Täby Galopp och presenteras i det närmast tillsammans med utredarnas kommentarer.

MERKOSTNAD FÖR SKÖTSEL OCH DRIFT AV GRÄSBANAN

Gräsbana	Kommentar	Kostnad (Kr)
Gödsling	2 ggr/år	12000
Luftning	3 ggr/år x 8 tim x 250 kr	6000
	248000 /5 år/2	24800
Dressning	2 ggr/år	28000
Bevattning	div rep + drift	35000
Stöppling	20 x 8 man x 8 tim x 250 kr	320000
Klippning	25 x 1 man x 8 tim x 250 kr	50000
Railning	4 x 4 man x 16 tim x 250 kr	64000
Övergångar	20 x 2 man x 3 tim x 250 kr	30000
Diverse		15000
SUMMA		584800

Kommentar: De beräknade timlöner som angetts i merkostnads kalkylen för driften av gräsbanan, motsvarar en månadslön på 27 500 kr per månad. Dessa lönelägen bör inte kunna anses relevanta i sammanhanget. Vidare bör det diskuteras huruvida merkostnads kalkylen för gräsbanan helt och hållet, eller till del, ska belastas med lönekostnader för den fast anställda banpersonalen, då dessa i stor utsträckning torde finnas tillgängliga att utföra arbetet. Eftersom banpersonalen i allra största utsträckning är fastanställd på helårsbasis och varken gräs- eller hinderbanor kräver någon arbetsinsats under vinterhalvåret, kan enbart slutsatsen dras att om kostnaden för den fastanställda personalen ska räknas med i kalkylen, måste andra arbetsuppgifter till under vinterhalvåret för att kompensera för det "bortfall" av arbete som är under lågsäsong. Sker ingen sådan "uppgiftskompensation" torde enbart en personalstyrka som varierar i omfattning under årets gång vara motiverad. Säsongsbelastning och generella slutsatser om arbetsbelastningen utvecklas vidare under avsnitt 11.

Enbart beaktat de höga timlönerna i kalkylen är det utredarnas uppfattning att merkostnaden för gräsbanan på årsbasis är maximalt 500 000 kr.

MERKOSTNADER FÖR HINDERSPORTEN

Hinderbanor	Kommentar	Kostnad (Kr)
Gödsling	2 ggr/år	12000
Luftning		6000
		24800
Dressning	1 ggr/år	15000
Bevattning		35000
Stöppling		180000
Klippning		50000
Risning	180000/2 år	90000
Hinderkostnad	420000/5 år	84000
Rail, Infångare	120000/5 år	24000
Diverse		15000
SUMMA		535800

Kommentar: Samma kommentarer som angetts för grässpporten är relevanta även i ett resonemang kring hindersportens merkostnader. De uppskattade kostnaderna för hinder och rail är bokföringsmässiga kostnader, så de faktiska kostnaderna torde i ett längre tidsperspektiv var lägre än de som angetts i kalkylen. Riset byts för närvarande ut mot plastris, vilket förhoppningsvis ska medföra längre livslängd för det samma och därmed även lägre kostnader.

Det är utredarnas uppfattning att merkostnaden för hindersporten på Täby på årsbasis är maximalt 450 000 kr.

MERKOSTNADER FÖR VINTERKÖRNING

Vintergalopp	Kommentar	Kostnad (Kr)
Nattkörning + salt		400000
Drift traktor	90 dagar x 5 tim x 20 liter	90000
servicekostnad		12000
Uppvärmning läktare	uppskattat till 4 m ³	35600
Snöröjning sandning		40000
SUMMA		577600

Merkostnaderna för vinterkörningen på Täby utgörs framförallt av kostnader för den entreprenör som kör dirttrackbanan varje natt under tre månader. Nattkörningen köps in till fast pris, 275 000 kr. Det är utredarnas bedömning att merkostnaden för vinterkörningen med nuvarande upplägg av verksamheten är cirka 580 000 kr.

Underhållskostnader och behov

Beräknade underhållskostnader och beskrivning av underhållsbehov beskrivs bana för bana i avsnitt 6-11.

ÖVRIGA EKONOMISKA SPÖRSMÅL

- Benchmarking som görs mellan galoppbanorna och ett par travbanor
- En separat analys av fastighetsläget av intäkter och kostnader av Täbyfilialen Angarn
- Ekonomiska villkoren för galoppens samverkan med travsporten på Jägersro

Benchmarking som görs mellan galoppbanorna och ett par travbanor

Som en del av utredningen har ekonomisk data tagits fram för jämförelse mellan Täby och Jägersro samt travbanorna Bergsåker, Halmstad och Gävle. Dessa jämförelser presenteras i sin helhet i kapitel 17. Den främsta slutsatsen är att det framförallt är i Täbys anläggningskostnader, som stora skillnader återfinns visavi alla andra banor i jämförelsen. Vidare är det av särskilt intresse att Jägersrogaloppen tillsammans med travet visar positiva synergieffekter i driftskostnaderna på Jägersro.

En separat analys av fastighetsläget av intäkter och kostnader av Täbyfilialen Angarn

Data från ekonomiska läget vid filialen Angarn har särskilt analyserats. Analysen presenteras i sin helhet i kapitel 17. Slutsatsen är att filialen visar stora underskott för en möjlig självfinansiering.

Ekonomiska villkoren för galoppens samverkan med travsporten på Jägersro

De ekonomiska villkoren för samarbetet med travet på Jägersro återges i sin helhet i kapitel 17.

FASTIGHETSSTATUS OCH BEHOV

Ombyggnadsbehov för att bättre anpassa anläggningarna till dagens och morgondagens förhållanden beträffande träning av hästar, publik etc

Ombyggnadsbehov beskrivs bana för bana i avsnitt 6 – 11.

Bedömning av övriga galoppbanor, Blommeröd och Strömsholm med hänsyn till direktiv

Punkten besvaras i sammanfattningen för varje bana.

Analys och bedömning av föreslagna nyinvesteringar på banan i Göteborg

Göteborg Galopp har i särskilt PM daterat 5 september år 2007 redogjort för verksamhetens nuläge, ekonomi, framtida hot och möjligheter och utvecklingsplaner. I utvecklingsplanerna inryms särskilda investeringar till en skattad summa om 35 mkr. I detta investeringsbehov

inkluderas moderna läktare, nya faciliteter för de aktiva, permanent ljud- och TV-anläggning med mera. Detta är således investeringar som är tänkbara vid en expansion i verksamheten både avseende tävlingsdagar och annan anknyten verksamhet.

Som tidigare nämns har delutredningen haft som utgångspunkt att utreda renoverings- och investeringsbehov utifrån nivån på dagens verksamhet och eventuell underhållsbrist. Alla banor har i ett vidare perspektiv och med en framtida expansion stora moderniseringsbehov som får gå i takt med utvecklingen av en eventuell framtida expansion av verksamheten. Det har därför inte varit relevant för utredningen att ytterligare fördjupa sig i de expansionsplaner de olika banorna hyser.

TÄBY

Publikområde

Täby Galopps publikområde med de publika byggnaderna är med dagens besöksantal extremt överdimensionerade, vilket har en påverkan på drift- och underhållskostnaderna. Huvudbyggnaden som inrymmer alla publika inomhusfaciliteter är uppförd på tidigt 1960-tal men har efter hand moderniserats.

Vissa delar som tothallar och sittplatsläktare erfordrar bearbetning av miljön med anpassning till 2000-talets publika krav. Eventuellt borde vissa delar om möjligt användas till helt annan verksamhet.

Huvudkökets utrustning/maskiner har ett blandat ägarförhållande vilket ger vissa låsningar vid arrendeupphandlingar. För närvarande är kvalitén på både kök och utrustning undermålig och måste därför inom en snar framtid radikalt förbättras.

Start sker inom kort med omläggning av yttertak på hela publika byggnaden och efter detta kan innertakens skador på grund av läckage åtgärdas.

Panncentralen som är placerad på plan -2 i huvudbyggnaden är utrustad med två st oljepannor från år 1979. Oljepannorna är inom kort i behov av utbyte, varför Täby Galopp utreder möjligheterna att installera en ställgödseldad panncentral.

Stallområde

- De flesta av stallbyggnaderna är byggda för 47 år sedan. Förbättringsarbeten är utförda som till exempel byte av boxinredning. Stallgångarna är enligt dagens krav (dagens krav 2,5 m) för smala.

- Ventilationen bör mätas, både in- och utluft. Bedömningen är att den inte uppfyller de krav som Jordbruksverket ställer idag.

- Trafiksituationen med blandad trafik av bilar och hästar är inte optimal. Vägarnas slitlager är dessutom nedslitet vilket ger slippriga vägbanor vid nederbörd.
- Uteboxarna, varav många med låg takhöjd och oisolerade, har elradioatorer i tak som både slukar el och är en fara för hästarna.
- Alla byggnader erfordrar utvändig målning.
- Byggnaden vid huvudentrén där gäststall nr 27 är inhyst erfordrar totalrenovering.

Övrigt

- Ledvolt som är belägen på baksidan av publika byggnaden är av god kvalitet och välordnad.
- Vinnarcirkel på publikplats vid mållinjen förefaller något blygsam.
- På asfaltytan mellan bana och restaurang/läktare finns uppbyggda gradänger med bord och stolar som lättar upp miljön.
- Vågrum och omklädningsrum för jockeys bör ges en total "ansiktslyftning".
- Maskinparken är av god kvalité.
- Tävlingsbanorna är inom kort i behov av rehab.
- Ytmässigt är tränings-/tävlingsbanorna mycket stort och fordrar stor personell/maskinell insats för att vara godtagbara.
- Tekniken bör ses över och eventuellt uppdateras. TV, ljud och banbelysning.
- Vattenledningarna är i det närmaste 50 år och behöver relining.

Sammanfattning av synpunkter/fakta

- Elcentraler till stallar oskyddade utvändigt.
- Elradiatorer i uteboxar som har låg takhöjd och i regel är oisolerade.
- Uteboxarnas kvalité och konstruktion ska förbättras.
- Blandad trafik på stallbacken, hästar/motorfordon.
- Vägar på stallområdet har dåligt slitlager.
- Banorna är öppna sju dagar per vecka.
- Ventilationen bör säkras i alla stallar. Mätningar erfordras.
- Reline vattenledningar.
- Fasader i behov av målarfärg på hela stallbacken.
- Yttertaksomläggning publikanläggning pågår.

- Ventilhuvar på stallar av trä erfordrar rehab.
- Byggnaden vid entrén där gäststall 27 a, b, c finns erfordrar totalrenovering.
- I boxhyror ingår el, vatten och underhåll.
- Planering pågår för hästgödsleddad panncentral.
- Restaurangkök totalrenoveras.
- Teknik domare ses över.
- Vågrum, omklädningsrum med mera BV, renoveras.
- Dirttrackbanan bör inom kort "brytas upp" ned till dräneringsnivån.
- Inom kort erfordrar gräsbanan omläggning med en dränerande uppbyggnad.
- Utvändig provisorisk kiosk bör kunna integreras i övriga byggnaden.
- Högtaleri ses över och kompletteras.
- Innertak Saratoga Inn och sittplatsläktare åtgärdas.
- Sittplatsläktaren och totohallar bör miljöförändras/förbättras, eller byggas om totalt för annat ändamål.
- Stallcafé uppfräschas.

GROV UPPSKATTNING AV UNDERHÅLLSBEHOV OCH INVESTERINGAR

tkr	Normalt underhåll	Större renoveringar	Investeringar
Publikområde	550 tkr	1500 tkr ¹⁾	3500 tkr ⁴⁾
Stallområde	950 tkr	3400 tkr ²⁾	1800 tkr ⁵⁾
Övr inkl Träningsbanor/ 1150 tkr		800 tkr ³⁾	25500 tkr ⁶⁾
tävlingsbanor med därtill hörande byggnader och teknik/maskiner			
SUMMA Täby	2650 tkr	5700 tkr	30 800 tkr
SUMMA Angarn	550 tkr	850 tkr	6500 tkr

Större renoveringar (exempel)

- 1) Publikområde
 - Restaurangkök renoveras.
 - Yttertak omläggning.
 - Innertak läktare och Saratoga Inn åtgärdas.
- 2) Stallområde
 - Ventilation stallar åtgärdas.
 - Gäststallsbyggnad nr 27 totalrenoveras.
 - Stallcafé uppfräschas.
 - Samtliga byggnader erfordrar målning utvändigt.

3) Övrigt

Teknik för domare uppgraderas.
Vågrum/Aktivas omklädningsrum med mera renoveras.
Maskinutbyte och komplettering kontinuerligt.

Investeringar (exempel)

4) Publikområde

Restaurangkök ny utrustning.
Sittplatsläktare och tothallar miljöförändring.

5) Stallområde

Relining vattenledningar.
Uteboxar utbyte till miljömässigt modernare och fräschare.

6) Övrigt

Hästgödselcentral panncentral.
Dirttrack omläggning.
Ny belysning för HD.

6. Angarn

Sammanfattning av synpunkter/fakta

Angarn är en träningsanläggning för galopphästar som varit i Täby Galopps ägo sedan år 1999.

Boxplatser finns för 156 hästar och ytan är på 305,9 ha varav 182 ha skog. Markandelen är begränsat utnyttjad.

Förhållandevis mycket hagar, cirka 60 st, som är av varierande kvalitet. Dessutom finns 4 st horsewalkers på anläggningen.

Stallbyggnaden med stallar nr 6 och nr 7 erfordrar total modernisering och rehab.

Ytskiktsförbättringar erfordras i alla stallar både in- och utvändigt.

Två st bostadshus på tillsammans 350 kvm finns på området och är uthyrda.

Kontroll av stallventilation bör utföras.

Träningsbanor	Rundbana	1600 m
	Rakbana	800 m
	"Halm"bana	800 m
	Ridstigar	Cirka 3 km

GROV UPPSKATTNING AV UNDERHÅLLSBEHOV OCH INVESTERINGAR

tkr	Normalt underhåll	Större renoveringar	Investeringar
-----	-------------------	---------------------	---------------

Stallar, hagar, och träningsbanor med därtill hörande byggnader och teknik/maskiner

SUMMA Angarn 550 tkr 850 tkr¹⁾ 6500 tkr²⁾

Större renoveringar (exempel)

1) Stallar inkl övrigt

Ytskiktsrehab in- och utvändigt samtliga stallar.
Ventilationsförbättringar i samtliga stallar.
Investeringar (exempel)

2) Stallar inkl övrigt

Total ombyggnad alternativt ett nytt stall nr 6 och 7, cirka 50 boxar

7. Jägersro

Publikområde

De byggnader och utrymme som finns för publika ändamål på Jägersro underhålls och drivs i JTG:s regi och galoppen betalar en ersättning för dess nyttjande. Storleken på denna kostnad bör bedömas i nivå efter galoppens nytta av lokalnyttjandet.

Stallområde

De stallar som galoppen för närvarande nyttjar på Jägersro är till största delen av mycket låg kvalitet.

JTG har påbörjat en förnyelse av stallarna och vid årsskiftet 07/08 kommer två nya stallar att stå färdiga. Ett för vardera galoppen och travet. Planer finns på ytterligare nybyggnation.

De uttjänta stallarna, byggda redan på 1940-talet, är inte ekonomiskt möjliga att renovera och anpassa till dagens lagar och förordningar.

Eftersom mycket goda träningsmöjligheter finns på området bör mängden boxplatser inte minskas.

I dagsläget förfogar galoppen på Jägersro över närmare 200 boxplatser exklusive gästboxarna som nyttjas tillsammans med travet.

Övrigt

En tävlingsbana med dirttrackunderlag finns utvändigt om travbanan på 1470 m exklusive en "starttangent" på cirka 200 m. Banan används även stora delar av året för träning.

Träningsbanor av olika längd och med olika underlag finns tillsammans med ett stort antal hagar på Husiefältet.

Byte av ekflis på en av rakbanorna är inplanerat.

Dräneringsarbeten på Husiefältet för både rundbanan (1850 m) och rakbanan (800 m) skulle höja dess kvalitet.

Sammanfattning av synpunkter/fakta

Garage/Maskinutrustning som till stora delar är gemensamma för trav/galopp.

Stort antal träningsbanor som genererar stor arbetsinsats.

Jockeybyggnaden är av god kvalitet.

Ett relativt stort antal permanenta boxar bör rivas och nya byggas.

GROV UPPSKATTNING AV UNDERHÅLLSBEHOV OCH INVESTERINGAR

tkr	Normalt underhåll	Större renoveringar	Investeringar
Publikområde	(DEL AV JTG) 450'	(DEL AV JTG) 600' ¹⁾	— ⁴⁾
Stallområde	400'	2000' ²⁾	15000' ⁵⁾
Övr inkl Träningsbanor/ tävlingsbanor med därtill hörande byggnader och teknik/maskiner	500'	1000' ³⁾	3000' ⁶⁾
SUMMA	1350'	3600'	18000'

Större renoveringar (exempel)

1) Publikområde

Del av JTG:s planering.

2) Stallområde

Anpassning av cirka 100 permanenta boxar till dagens krav på stallmiljö.

3) Övrigt

Del av JTG:s utrustning och teknik uppgraderas.
Banomläggning flisbana.

Investeringar (exempel)

4) Publikområde

Del av JTG:s planering.

5) Stallområde

Nybyggnad av cirka 100 permanenta boxar.

6) Övrigt

Omläggning tävlingsbana.

Dräneringsarbeten träningsbanor.

8. Göteborg

Sammanfattning av synpunkter/fakta

Anläggningen är cirka sex år gammal och har en gräs-bana som används i huvudsak som tävlingsbana. Innanför gräsbanan finns en smal sandbana för träning (1300 m).

Hittills har sex tävlingsdagar per år arrangerats men år 2008 kommer åtta st tävlingsdagar att avhållas.

Byggnadsståndet är begränsat och består av:

- Sekretariat/Omklädning. Cirka 150 kvm.
- Gäststall inklusive dopingprovtagningsutrymme. 98 boxar och två dopingprovtagningsboxar samt hästduschar.
- Toalettbyggnad.
- Tre runda totobyggnader varav en används som förråd och ett som nyttjas för serveringsändamål.
- Måldomartorn.
- TV-torn.
- Bevattningsanläggning runt hela gräsbanan.

Anläggningen är placerad på mark som Göteborg kommun äger och arrangeras av Galoppen på 49 år.

Träningsfrekvensen är inte av så betydande omfattning. Endast 23 st galopphästar utnyttjar anläggningen för träning.

Maskinparken är av behärskad storlek och består av:

- Startboxar
- Traktorer, två stycken
- Klippaggregat
- Ringvält
- Harvar
- Fyrhjuling
- Bensindriven vattenpump

Kvaliteten på byggnader och maskinpark är god och väl underhållen.

GROV UPPSKATTNING AV UNDERHÅLLSBEHOV OCH INVESTERINGAR

tkr	Normalt	Större underhåll	Investeringar renoveringar
Publikområde	100'	100' ¹⁾	800' ⁴⁾
Stallområde	200'	100' ²⁾	– ⁵⁾
Övr inkl			
Träningsbanor/ tävlingssbanor med därtill hörande byggnader och teknik/maskiner	200'	400' ³⁾	300' ⁶⁾
SUMMA	500'	600'	1100'

Större renoveringar (exempel)

- 1) Publikområde
Modernisering av omklädningsrum och slutförande av sekretariatrenovering.
- 2) Stallområde
Ventilationshuvsförändring.
- 3) Övrigt
Asfalteringsarbeten.
Mark-/Gräsförbättringar i sista kurvan.
Justering innerkant träningsbana.

Investeringar (exempel)

- 4) Publikområde
Regnskydd/Skärm tak för publiken.
- 5) Stallområde
Inga.
- 6) Övrigt
"TV-torn" för intern-TV och extra stöd till domarna inklusive kabeldragning.

9. Blommeröd

Sammanfattning av synpunkter/fakta

Vid besöket i Blommeröd kunde konstateras att galoppsällskapet varken äger mark, maskiner eller byggnader. Detta medför att sällskapet inte har några kostnader för drift, underhåll eller kapitalkostnader.

Den årliga kostnaden består i ett arrende på 60000 kr. I arrendet ingår hyra av en fullt fungerande anläggning för galopptävlingar.

Banan är en gräsbana som är förlagd på gammal jordbruksmark och är av ojämn kvalitet.

Underlaget varierar kraftigt beroende på höjdskillnad och undergrund. Vid extremt blött väder kommer problem att uppstå på vissa partier av banan.

Att under högsommaren någon enstaka gång arrangera tävlingar på Blommeröd ska göras i PR-syfte för galoppsporten med förhoppning om att vädrets makter är på galoppens sida.

Utökandet av tävlingsdagar till mer än en bör anses riskfyllt om inte banan genomgående dräneras och åtgärdas bland annat designmässigt. Kostnaden för höjning och dränering i vissa partier av banan, som helt sker som inköpt entreprenad kan skattas till 1,5 mkr.

Blommeröds omkostnader redovisas närmare i huvudutredningen.

10. Strömsholm

Synpunkter/fakta

Galoppbanan i Strömsholm är naturskönt belägen på mark som den svenska staten äger och Strömsholms rid-skola nyttjar.

För att få arrangera galopptävlingar på området måste tillstånd medges av Naturvårdsverket. 45 dagar efter tävlingsarrangemang besiktas området av Naturvårdsverket för att avgöra om påverkan av naturen har varit godtagbar.

På området finns olika bansträckningar för slåtlopp, steeplechase och hinderlopp. Banorna består av gräs i naturmiljö utan att större förädling/förbättring på uppbyggnad och dränering gjorts. Banorna är därför rätt väderkänsliga och lämpar sig därför endast för nyttjande under högsommaren. En rail finns monterad runt banorna till en höjd på endast 75 cm. Höjden är medvetet låg och bestämd i samråd med de aktiva.

Drift och skötsel av banorna sker genom Amatörryttarklubben på ideell basis.

Sammanfattningsvis kan sägas att banornas kvalitet inte är av någon hög standard och att de är mycket beroende av väderleksbetingelserna. Som PR och picnic-event en gång per år, med begränsat antal lopp, kan banorna gå an.

Några fasta byggnader av låg kvalitet finns som inrymmer vågrum, sekretariat och toto. Övriga faciliteter inhyres årligen, till exempel gästboxar, toaletter och tält. Alla befintliga byggnader inklusive railen är dåligt underhållna och erfordrar akut målning. Kostnaderna för ommålningen i ren materialkostnad kan skattas till 25 – 30 tkr.

Ekonomi för Strömsholms Grand National redovisas närmare i huvudutredningen.

11. Övriga iakttagelser

I arbetet med denna utredning har vissa iakttagelser gjorts, framförallt vid Täby Galopp, som bör noteras för att ge en komplett och relevant bild av vilka behov och brister som finns i anläggningsdriften. Täby Galopp har i dagsläget de näst högsta anläggningskostnaderna av alla galopp- och travbanor i landet. Flera orsaker bidrar till det höga kostnadsläget. Den största enskilt bidragande orsaken är de merkostnader som följer av att ha två separata anläggningar med omfattande tränings- och stallområden, vilka inte är självfinansierade genom avgifter från nyttjarna. Vidare förhindras samnyttjande av maskinpark, och i viss del personal, genom det geografiska avståndet. De beräknade merkostnaderna för omfattningen av faciliteter och bristen på självfinansiering utvecklas vidare i kapitel 8. Vidare kan det hävdas att Täby Galopp har ett antal merkostnader till följd av att banan fyller en "uppgift" för hela galoppporten genom att anordna gräs- och hinderlopp, samt att en vintersport uppehålls. Merkostnaderna för dessa verksamheter har tillsänts utredningen och återges i avsnitt 5 tillsammans med utredarnas kommentarer.

Trots omfattningen på verksamheten vid Täby Galopp och de "uppdrag" banan utför åt sporten genom gräs-, hinder-, och vinterlöpningar är det utredarnas uppfattning att Täby Galopp dras med stora merkostnader på anläggningssidan till följd av omotiverat stor personalstyrka och överkostnader för maskinpark. Denna slutsats är motiverad av observationer av vilka arbetsuppgifter som de facto utförs visavi de kostnader som finns på anläggningssidan. Resonemanget utvecklas i styckena nedan.

Vid träningsanläggningen Angarn är tre personer heltidsanställda. Genom de val som gjorts att träningsbanan skall hållas tillgänglig för de aktiva alla dagar i veckan åtgår på helårsbasis närmare 1,5 heltidstjänster enkom för denna skötsel. Övrig personalstyrka åtgår för stallunderhåll och diverse sysslor. Viss personal tas i förekommande fall i anspråk för arbeten på Täby. Under semestertid ersätts inte personalstyrkan till fullo. Det är utredarnas uppfattning att arbetsanhopningen för personalen är avsevärt högre på sommar- än på vinterhalvåret, men att bemanningen, sett till på behov på årsbasis, i stort sett är i balans med den för närvarande mycket högt ställda servicenivån.

Inne vid Täby är sju personer heltidsanställda för banarbetet. Tillkommer personalstyrkan gör även en person som arbetar mer eller mindre heltid på konsultbasis, samt en anläggningschef. Huvuduppgifter anges vara bankskötsel, gödselhantering, gäststallshantering, under-

hållsarbeten på maskinpark och byggnader, samt inköp och andra sysslor som inte är speciellt tidskrävande. Bemanningen varierar inte över året, snarare är det så att bemanningen till följd av semestrar är högre under vinterhalvåret än under sommarhalvåret, då det finns som mest att göra. Alla större renoverings- och byggnationsarbeten köps in på entreprenad av banan, och endast mindre VVS- och elarbeten utförs av den fastanställda personalen. Inga befattningsbeskrivningar, i vart fall nyare än fem år, finns upprättade för banpersonalen. En tjänst är avdelad att leda det operativa banarbetet.

Utredarnas bedömning är att personalkapaciteten, särskilt under vinterhalvåret, är mycket överbyggd. När det finns som mest att göra på banan, under sommarhalvåret, finns det som minst personal att tillgå. En operativ arbetsledare, tillsammans med en anläggningsansvarig, ter sig också som en administrativ överbyggnad. Hade personalkapaciteten i dagsläget varit fullt utnyttjad, är det orimligt att till exempel stallbacke och underhåll på byggnader hade haft den brist på ordning och underhåll som idag är ett faktum. Flera åtgärder hade på kort tid och med små resurser kunnat effektueras, vilka avsevärt hade höjt den estetiska och funktionella nivån på stallbacken. I sammanhanget kan även konstateras att långsiktiga och rullande underhålls- och renoveringsplaner helt saknas för anläggningen. Enbart detta faktum torde både på kort och på lång sikt medföra onödiga merkostnader. Det är utredarnas bedömning att den totala bemanningen på anläggningssidan är överbyggd med åtminstone fyra heltidstjänster, sett som ett snitt över hela året. Vid enskilda arbetstoppar och högsäsong torde en bättre lösning än heltidsanställda vara tim- eller deltidanställda.

Utöver personalkostnader tynger den extensiva maskinparken Täbys anläggningskostnader kraftigt. Traktorparken (för både Täby och Angarn) utgörs av sex traktorer som samtliga leasas, till ett pris av drygt 800 000 kr. Hyresavtalet stipulerar att traktorparken förnyas vartannat år. I hyran ingår inte löpande service och underhåll. I avtalet stipuleras vidare att en stor del av serviceåtagandet ska utföras av leasegivaren. Det är utredarnas uppfattning att det hyresavtalet, med det innehåll det har idag, inte är oskäligt som leasingavtal betraktat. Däremot kan det ifrågasättas huruvida Täby tarvar en maskinpark av den omfattning som idag finns och att det verkligen är nödvändigt att få traktorparken utbytt vartannat år. Solvalla använder sig i dagsläget av tre traktorer. Byte av dessa tre traktorer sker vart femte år till en cirkakostnad av (i dagspris) 1,2 mkr. Detta ger en årlig traktorkostnad av 240 tkr exklusive drivmedel

och service. I snitt per traktor blir kostnaden inte mer än 80 tkr per år, i jämförelse med Täby, cirka 135 tkr per år. Traktorkvalitén (med avseende på hästkrafter med mera) är då även något till Solvallas fördel.

Utöver traktorparken leasar Täby även vissa andra maskiner och faciliteter såsom ställverk, modul för dusch och ombyte med mera. Sammantagna leasingkostnader för Täby (på anläggningssidan) uppgick till närmare 1,7 mkr år 2007. Till detta tillkommer reparations- och underhållskostnader på maskinparken för närmare 500 tkr.

Ytterligare iakttagelser som kan göras gäller främst kostnaderna för energi samt reparation och underhåll av fastigheter. Kostnaderna för el, bränsle och VA, ökade från 2,8 mkr år 2006 till 3,6 mkr år 2007. Kostnadsökningen beror framförallt på prisstegringar på el (elkonsumtionen är på årsbasis 2,5 MKwh). Detta sätter ytterligare fingret på behovet att ta stallavgifter enligt en självkostnadsprincip då stallarna värms upp med el.

Reparations- och underhållskostnaderna av fastighetsbeståndet har ökat från 3,2 mkr år 2006 till 4,4 mkr år 2007. De arbeten som har utförts har alla skett på entreprenad. Arbeten på banor, stallar, läktare och mark har alla bidragit till de höga kostnaderna. Frånvaron av en långsiktig underhållsplan torde i sämsta fall kraftigt

bidra till att dessa kostnader är högre än de borde vara. I bästa fall torde frånvaron av en långsiktig plan enbart innebära att sannolikheten för ”missriktade” satsningar är stor. Hur mycket skall t ex satsas på ett stall som snarare borde rivas än renoveras? Nyinvesteringar i fastigheterna bör, bortsett från akut och löpande underhåll ske sparsamt, i avvaktan på vidare utredning kring planerna på ny huvudstadsbana.

Vidare skulle kostnaderna för reparation och underhåll ses i ljuset av lönekostnaderna på anläggningssidan, där det skulle behövas en fördjupad diskussion om vilket arbete banans egen personal skall utföra och vilket arbete som skall läggas ut på entreprenad.

Sammantaget torde det inte vara orealistiskt att oavkortat personalkostnader avsevärt sänka anläggningskostnaderna på Täby. Ett mer sparsamt användande av externa konsulter och hantverkare, en gallring av maskinparken, översikt av leasingavtal och fördjupad planering kring underhålls-, renoverings-, och nyinvesteringar, torde sammantaget kunna leda till avsevärda besparingar på anläggningssidan. Denna kostnadsmassa uppgår, enbart inom anläggningskostnaderna till cirka 8 mkr. Ett sparbetning på 25 procent bör vara realistiskt i sammanhanget.

BILAGA3 TRÄNARKALKYL

På uppdrag av Sveriges lokala tränareföreningar har följande uppdaterad beräkning av kostnader för galopphäst i träning genomförts.

FODERKOSTNAD

Havre	5 kg/dag á 2,50 kr	300 kr
Hö	7 kg/dag á 2,50 kr	525 kr
Övrigt kraftfoder		
	3 kg/dag á 4 kr inkl. mineraler och vitaminer	360 kr

Strö	10 kg halm/dag á 1 kr	
eller	6 st torvströ balar/månad á 50 kr	300 kr

Förbrukningsmaterial (receptfria mediciner och bandage)	300 kr
---	--------

BOX	800 kr
-----	--------

PERSONAL

Tränare	lön 25 000 kr/15 st hästar inklusive egenavgift	2 500 kr
---------	---	----------

Stallpersonal/ryttare [1 st per 5 hästar]

Avtalsenlig lön	18 000 kr/ månad
-----------------	------------------

Semester	2 286 kr/ månad
----------	-----------------

Obl. Arbetsmarknadsförsäkring 5,75%	1 166 kr/ månad
-------------------------------------	-----------------

Arbetsgivaravgifter 32%	6 491 kr/ månad
-------------------------	-----------------

27 943 kr/ månad	5 588 kr
------------------	----------

ÖVRIGT

Revisor och bokföring, telefon, porto, mm	
20 000 kr/år/15 hästar/12 månader	111 kr

Avskrivninginventarier	
20% årligen av 400 000 kr/15 hästar/12 månader	444 kr

Reparationer, traktamenten	200 kr
----------------------------	--------

SUMMA 12 428 kr

*Maria Lamm Alex McLaren Tommy Gustafsson
Lennart Reuterskiöld Jr Jacqueline Henriksson*

BILAGA 4 EXEMPEL PÅ EKONOMISKA EFFEKTER AV UTREDNINGENS FÖRSLAG

I det följande exemplifieras vilka ekonomiska effekter som kan uppnås centralt och lokalt i det fall att samtliga åtgärder genomförs som har en effekt på kort sikt (< 3 år) enligt uppställningen i kapitel 20. Det är viktigt att läsaren är införstådd med att modellen är teoretisk, eftersom flera faktorer påverkar hur mycket medel som kan föras ut till banorna och till de aktiva som priser och premier. En jämförelse görs med utfallet för år 2006, men eftersom det med denna utredning föreslås en ny organisation för sporten har ett antal jämkningar i jämförelsen behövt göras. En sådan jämkning avser hur centrala prismetel ska hanteras.

I nuvarande organisation går resurserna från spelet huvudsakligen ut till banorna direkt från ATG genom grundbelopp, premier och priser. Centralorganisationen finansieras huvudsakligen genom de dagavgifter som banorna betalar. Centralorganisationen genererar, precis som banorna, även vissa egna intäkter. De aktiva mottar idag prismetel och premier från två potter, dels prismetel från banorna (motsvarar ungefär banornas ekonomiska överskott), dels genom centrala prismetel och premier från ATG. Enligt de förslag som lyfts fram i denna utredning går samtliga resurser från ATG till centralorganisationen för att sedan, enligt olika parametrar, gå vidare till banorna och därifrån vidare till de aktiva. Detta behöver inte betyda att centrala prismetel, uppfödarpremier och dylikt rent tekniskt går via banorna, men i denna jämförelse vill vi visa vad de ekonomiska effekterna kan bli av utredningens förslag. Enligt utredningens förslag tillskapas även ett

fastighetsbolag, vilket ska vara finansierat genom intäkter från stallar och träningsanläggningar (enligt självkostnadsprincipen) och från tävlingsverksamheten. Fastighetsbolaget förvaltar framförallt skötseln och driften av Täby och Angarn. Anläggningskostnaderna för tävlingsverksamheten särskiljs i fastighetsbolaget från kostnaderna för stallar och träningsanläggningar. I den ekonomiska modellen nedan blir underskottet i fastighetsbolaget detsamma som anläggningskostnaden för tävlingsverksamheten. Detta underskott täcks genom att driftsbolaget TGAB betalar en avgift för anläggningen i Täby till fastighetsbolaget som motsvarar underskottet.

I kapitel 20 finns förslag som avser att både skapa intäkter och sänka kostnader på kort sikt. Räknar man med både dessa ökade intäkter och sänkta kostnader i en och samma modell uppstår i vissa fall ”dubbelräkningar”. Ett exempel kan illustrera vad som avses med detta. Är månadshyran för en stallplats i dagsläget 1000 kr men den faktiska kostnaden för stallplatsen 2000 kr innebär detta att den ekonomiska subventionen är 1000 kr per månad. För att nå självfinansiering av stallplatsen behöver antingen hyran öka med 1000 kr eller kostnaderna skäras ner med 1000 kr. Skulle både hyran öka med 1000 kr och kostnaderna skäras med 1000 kr samtidigt, får man de facto ett överpris på stallplatsen. I modellen nedan är självfinansieringen uppnådd genom att hyrorna är höjda till självkostnadsnivå, utan att kostnaderna sänkts. Troligt är att självfinansieringen uppnås genom en kombination av prishöjningar och kostnadssänkningar.

EFFEKTER AV EN NY ORGANISERING AV SVENSK GALOPPSPORT JMF. ÅR 2006 (MKR)
Kort sikt (< 3 år)

		Förändring enlig förslag	Totalt enligt förslag	Totalt år 2006	Noter
SGAB					
INTÄKTER:	Medel från ATG	13	126,7	113,7	1
	Egna intäkter	5	5	5	
	Försäljningsökning	2	2	0	2
	Medel från TGAB för drift av Täby	2	2	0	3
	Medel från Jägersro för drift (sport) på Jägersro	1	1	0	4
ATT DISPONERA		23	136,7	118,7	
KOSTNADER:					
	Gemensamma uppdrag för sporten	2	19	17	5
	Avsättningar nya kostnader	5	5		6
Att fördela på driftsbolagen			112,7	111,5	
SGFAB					
	Anläggningsintäkter Täby		9,7		7
	Anläggningskostnader löpande		19,4		8
	Kapitalkostnader		1,7		9
	Underskott (priset för tävlingsverksamheten)		-11,4		10

(Utgår ifrån att inga besparingar görs på anläggningssidan, allt kommer på intäktssidan)

KONSEKVENNS FÖR STORSTADSBANORNA, JÄMFÖRT ATT ÖVRIGA FÖRSLAG OCKSÅ GENOMFÖRS OCH JÄMFÖRT MED ÅR 2006 (MKR):

	Totalt enligt förslag	Totalt år 2006	Noter
Täby			
Fördelat från SGAB/ATG	75	59,1	11
Övriga intäkter	4,6	8,7	
Summa intäkter	79	67,9	
Tävlingskostnader	16,3	23,8	3, 12
Anläggningskostnader	11,4	19,4	10
Ekonomi och förvaltning	2,1	4,1	1, 12
Kapitalkostnader	1,7	3,4	9
Summa kostnader	31,5	50,7	
Vinst (skattad för jämförbarhet)	0,8	0,7	
Att fördela till de aktiva	47	16,5	13
Att fördela till de aktiva jämkat för prisanslag, premier	31,8	16,5	14
Prispengar i % av fördelade medel från spelet	43%	27%	
<i>(Utgår ifrån att inga besparingar görs på anläggningssidan, allt kommer på intäktssidan)</i>			
Jägersro			
Fördelat från SGAB/ATG	32,3	25,6	11
Övriga intäkter	4,4	3,9	
Summa intäkter	36,7	29,5	
Tävlingskostnader	6,6	11,6	4
Övriga kostnader	9,2	9,2	
Summa kostnader	15,8	20,8	
Förlust (skattad för jämförbarhet)	0,2	0,2	
Att fördela till de aktiva	20,7	8,9	13
Att fördela till de aktiva jämkat för prisanslag, premier	14	8,9	14, 17
Prispengar i % av fördelade medel från spelet	43%	35%	

	Totalt enligt förslag	Totalt år 2006	Noter
Göteborg			
Fördelat från SGAB/ATG	5,6	4,4	11
Övriga intäkter	0,7	0,7	
Summa intäkter	6,3	5,1	
Summa kostnader	3,6	3,6	
Vinst (skattad för jämförbarhet)	0,3	0,3	
Att fördela till de aktiva	2,4	1,3	13
Att fördela till de aktiva jämkat för prisanslag, premier	1,9	1,3	14
Prispengar i % av fördelade medel från spelet	35%	27%	15, 18
Potentiell total summa medel till de aktiva	70	50,2	17
Medel till de aktiva i % av medel från ATG	55%	44%	
Självförsörjningsgrad efter genomförda förändringar	34%		16

Noter:

1. I nuvarande form grundbelopp och premier
2. Enligt förslag i kapitel 1
3. Intern transaktion där TGAB betalar SGAB för marknadsföring, sport etc
4. Intern transaktion där JTG betalar SGAB för marknadsföring, sport etc.
5. Merkostnader som följer av ökad bemanning i centralorganisationen
6. Avsättningar för att främja verksamheten centralt och lokalt
7. Nuvarande hyror och prisökningar för självfinansiering
8. De nuvarande anläggningskostnaderna
9. Kapitalkostnaderna på anläggningssidan för tävlingsverksamheten
10. Anläggningskostnaden för tävlingsverksamheten
11. I denna modell är tilldelning i proportion till år 2006
12. Minskade kostnader till följd av konsoliderad organisation
13. Medel till de aktiva ökar kraftigt i nya förslaget, beror till stor del på att centrala prispengar är medräknade här
14. Här är effekten av de centrala medlen korrigerade, det vill säga en jämförelse på lika bas
15. Att Göteborgsbanans medel till de aktiva minskar beror på korrigeringen för de centrala prismedlen samt avrundningar
16. Självförsörjningsgraden ökar inte i denna modell, för detta krävs framförallt att galoppens totonetto ökar, vilket inte sker i denna modell.
17. För Jägersro är i prismedlen inte medräknat vissa anslag från ATG för att undvika dubbelräkning
18. För Göteborgsbanan kan medel till de aktiva variera kraftigt beroende på hur centrala prisanslag hanteras

Foto: Svensk Galopp och Stefan Olsson.